(۲)

په جنتي وطن کې دوزخي لمبې

د اژانسونو او رسنیو خبرونه تاوده دي، اخبارونو خپل غټ سرلیکونه او لومړي مخونه همدې تبصرو او خبرو ته ځانګړي کړي، په کابل کې د مجاهدینو حکومت دی، د دغه حکومت له مشر تر وزیرانو د ټولو خېرې په لنډو او اوږدو ږیرو او مناسب لباس ښکلي دي، مجددي ته د دولت د ممثل په توګه ظاهراً د قدرت واګې سپارل شوې وې، احمد شاه مسعود د دفاع وزیر په توګه د قدرت پر اصلي مرکز منګول لګولې.

د امیدونو او هیلو غوټۍ غوړېدلې له خېرو د خوښۍ وړانګې په ځلېدو دې.

د پاکستان مسلم ورځپاڼې د ثور د ۹مې ګڼه کې لیکلي: هغه مسلمانان چې په الجزایر کې د (اور کلا) صحرایي ښار ګوټي کې له جدي مرګ سره مخامخ دي، د مجاهدینو له خوا د کابل د فتحې په خبر خوښي او الله اکبر نارې پورته کړې.

سوډان چې د نړۍ له ډېرو خوارو هېوادو څخه دی، شپږ الوتکې غذايي مواد د لوږې او بېږنۍ مرستې په توګه کابل ته ولېږل.

د مهاجرو کاروانونه دي، چې یو په بل پسې روانېږي، د وطن د مینې او مجاهدینو حکومت په خوښیو کې یې نه د ملګرو ملتو پروګرام ته انتظار کولی شو، نه په هېواد کې د ماینونو خطر او وېرې د دوی د تلو مخه او دتلوسو لورې بندولی شوې.

په یو دوو اونیو کې د پېښور شاوخوا پنډغالي خالي او کرايي کورونه

تش شول، د مهاجرو په کډو بار د لاریو اوږده کتارونه د تورخم، پاره چنار، وانه او میرانشاه له لارې هېواد ته روان دي، په دغو لاریو کې د کور سامان ان د کمپونو د ختېنو جونګړو لرګي، کړکۍ او دروازې بار دي، د لارۍ دپاسه د تور سرو او ماشومانو له زموليدلو څېرو د امیدونو پلوشې او له سترګو د خوښۍ سپرمغي بادیږي، لکه د هیلو په خزان ځپلو څانګو یې د وطن د مینې پسرلني بارانونه په اورېدو وي، له یو عالم هیلو او له یو جهان امیدونو سره یې د پردېسۍ له وطنه، د هجرت له خاورې او ګرمۍ له دوزخه د خواږه وطن په جنتي فضا کې د ژوند او مساپرۍ د درنو غمو د شاته کولو په تلوسه تولې ناخوالې او دردونه د ماضي د یادونو د سیند په څپو لاهو کړي، له دې ناخبره چې د اقتدار شرمېدلي سازشونه او د قربانیو او قهرمانیو په سر د سیاسي سوداګرو تجارت به د دوی د ژوند وروستي امیدونه او د وینو په قیمت ګټلې عزت او عظمت د خپلو هوسونو پښو کې په ډېره ناځوانۍ او بېرحمۍ قرباني کوي، بېرته به د دربدرۍ او کډوالۍ دور پیلېږي او د دغه قهرمان او مجاهد ولس قرباني به د سیاسي سوداګرۍ په تور بازار کې لیلام ته وړاندې کېږي.

د شهیدانو په وینو او د ملت او جهاد پر عظمت داسې سودا بازي او سازشونه چې د وطن او جهاد په تاریخ او لوړ حیثیت له یوې مخ اور پورې کړي.

د خوښیو په دغو شېبو کې موږ له دریو اندیوالانو احمد ضیا (ذهین بابري) احمد سینا او پیر نورعلي شاه سره د ازادۍ په خوشالۍ کې د کابل د سفر تیاري ونیوله.

زموږ سفر رسمي بڼه لرله، په دې معنا چې حقاني صاحب د سولې

کمېسيون په مشرتابه د اوربند د معاهدې د تسويد او جګړې په بېخي ختمېدو د دواړو متخاصمو ډلو توافق ترلاسه کړی، له کابل ظاهراً د جګړې ګواښ او د ګوليو ږلی خپل وېروونکی او تور څادر ټول کړی، موږ هم د هيلو او اميدونو له يوه څپاند بهير سره د کابل په لور د تورخم پر لار حرکت وکړ، ما د خپل کتابتون او څوارلس کلن مهاجرت په موده کې د راغونډ کړيو اثارو او اسنادو يوه برخه راسره لېږدوله، پردې سربېره دوې کامرې، يو ټيپ، يوه وړه راډيو زموږ د سفر په زاد، راحله او وسايلو کې شاملې وې.

له همدغې متاع سره موږ د تورخم په لار آزاد کابل ته وخوځېدو، د دغو ټولو خوشباوريو او خوشاليو تر څنګ د حالاتو په اړه يوې نامعلومه وېرې زموږ په زړو کې ځای نيولی، کابل ته له روانېدو څو ورځې مخکې مې لاهور کې د جمعيت اسلامي مطبوعاتي انجمن رئيس ښاغلی فاضل سره چې د مسعود، رباني د لويو وړو تصويرونو پر چاپ يې د شرکت مطبعه بوخته ساتله ليدلی وو.

دی په مزه مزه د کابل په کيسو لګيا و، داچې قانع د انيس، شمس د هېواد، ملکزاد د تلوېزيون، انديشمند د راديو او سيد حبيب شاه د باختر اژانس رئيسان مقرر شوي، فلانی د دې شي او فلانی د هغه شي رئيس او امر ټاکل شوي، اخبار داسې چاپېږي، مطبعه دومره خرابه شوې او داسې نور...

ده وويل ستا لپاره مو هم يو ښه کار په نظر کې دی، ورونو کوښښ کاوه پيدا دې کړي، خو ستا درک نه و او داسې نورې خبرې...

ماوې د کومو شعارونو لپاره چې دومره وينې تويې شوې، اوس مو سترګې ورته ټيټې نه دي؟ له دې په غوره دريغ او د ملت په ګټه او خير

رامینځته شوی جوړ جاړی په مخ اړولو مو د جهاد په نامه جګړه وغځوله او له یوه ټولمنلي اواري په ګرځېدو مو دغسې یوه شرم او سیاسي قمار ته زړه ښه کړ...؟

فاضل له خپل ټول معقولیت او زغم سره دا وخت دغسې نیوکې معقولې نشو ګڼلی، اخر اقتدار او واکمني سړي دومره نشي بدلولی؟

ما ورته کړه غوارم د خپلو اسنادو او کتابونو یوه برخه راسره ولېږدوم بیا به ګورو چې څه کیږي.

بشارت صاحب هم لاهور کې حریت مجله چاپوله، فاضل صاحب سره له لندن خپرېدونکی عربي "المجله" وه، چې د کورنیو چارو پر وزارت یې د ګلم جم ملېشو د برید تصویري رپوټ خپور کړی و، تصویرونو داسې صحنه ښودله، چې د کورنیو چارو وزارت یو منصبدار، یوه تصویر کې ملېشو نیولی، بل کې یې لاس پرې ترلی، دریم کې یې کلاشینکوف ورته نیولی او څلورم کې یې له پښو غوځولی.

فاضل وویل: چې سړی له دې تصویرو یو پوستر چاپ کړي، ورته وکاږي، اینست انجام مخالفت با دولت اسلامی...

ښاغلی فاضل سره مې د مدرسې اندیوالي ده د هجرت او پردېسۍ په وخت کې مو زیاتره یوه دفتر کې فرهنګي چارو ته اوږه ورکړې.

په دې توګه زما او د ده پېژندګلوي، د معصومیت له وختونو غځېدلی، مانا له مهاجرت او تنظیمي اړیکو سره پېیلې نه ده...

پېښور ته په رسېدو لومړی د جمعیت مرکزي او بیا فرهنګي دفتر ته ولاړم، مرکزي دفتر کې خبرې ببرې او پاړېدلې وې، یوه جمعیتي وسله والو ته زموږ د موټر د ایستو اشاره وکړه... پیر صاحب راته کړه ددې خلکو د واک او نشه سرته ختلې څه چې پښې باسو... ماښام د فاضل

کور ته ورغلو، په يوه گرم فانتا يې ونازولو، ما کابل ته د تلو خبره وکره، ده په ډېر اطمينان وويل، هيڅ خبره نه شته، په داده زړه روان شئ، ستاسې په مخه کې د شورای نظار کسان او خپل خلک دي چې ځان ورمعرفي کړئ، بيا خو به مو په سر سترگو خدمت وکړي، په روانېدو کې ما ورته په ټوکه کې وويل، هسې نه احوال ورکړي، چې درغلل، پرې يې نږدئ.

ده له خپلې هميشنۍ موسکا په لږ بدل انداز وخندل او زما خبره يې راسره تکرار کړه.

***

موږ د ثور پر ۲۷ مه غرمه له پېښوره حرکت وکړ، پاکستاني پوليسو ملېشو او چيک پوستونو زموږ موټر ونه دراوه، هرځای به چې ملېشې او پوليسو زموږ د موټر پلېټ ته چې پريس پرې ليکل شوي کتل د تلو اشاره کوله، پر کربښه هم نه چا له موږ پوښتنه وکړه او نه مو د توقف اشاره وليده.

له جمرود وړاندې د حاجي ايوب اپريدي کلا د يوې بلې دنيا ننداره وړاندې کوله، چې ډېرې کلاگانې که هرڅو برجورې او دېوالونه يې له مورچو ډك وو، خو دا ټولې ختيني وې، د حاجي ايوب هغه په داسې بنه رغېدلې، چې د يو واره ښارگوټي يا پخوانيو افسانوي کلاگانو ياد يې د سړي مخې ته ايښود، لکه د محبوبا کلا، لکه پخوانيو نکلونو او کيسو کې د ديوانو پېريانو کلاگانې...

دغې کلا زموږ د ډېرې جهادي لويانو زړونه وړي، پر دغه نقشه او بنه يې د خپلو مانيو او محلونو د رغولو هوسونه زړو کې پالل....

پر کرښه چې اوښتو، احمد ضیا وویل دلته ودرېږئ، چې موظف مامور د موټر نمبر نوټ کوي، خو چې زموږ موټر لږ ورو شو، موظف پولیس د تلو اشاره وکړه، ما خپلو اندیوالانو ته په ټوکه کې وویل: دا پولیس سرې ته ګوري.

له کرښې په اوښتو مو خپله تنده په سرو شړومبو ماته کړه، له لږ تم کېدو وروسته مو حرکت وکړ.

د خـــیبر دره خو لار د تلو راتلو ده

په کابل او پېښور کې افغان یو دی

* * *

د خیبر تاریخي لار مو د هیلو او خوشالیو د ناپایه سمندر په څپو کې تر شا پرېښوه، د خیبر درې مارپېچ سړک د کډوالو د بېرته ستنېدو کاروانو نیولی، په سامانو بار د تور سرو، بوډاګانو او ماشومانو ډکې لارۍ یو بله پسې په یوه لیکه رواني دي، لکه د اوښانو اوږدو کتارو نه شلېدونکی بهیر، داسې چې هره لارې د ځنځیر یوې کړۍ ته ورته ده.

په دغو لاریو کې داسې ماشومان هم وو، چې د هجرت په سوځنده کمپو کې زېږېدلي او خپل وطن یې په سترګو نه دی لیدلی، داسې ځوانان هم چې د ځوانۍ پسرلي پرې پردېسۍ کې راغلي او د خپل شباب په خوند نه دي پوه شوي، داسې بوډاګان هم چې یوازینۍ هیله یې خپل وطن کې له ژوند سره خدای پاماني او خپله خاوره کې ښخېدل دي.

له کرښې په اوښتو مو نظر دوو لوحو جلب کړ: د افغانستان اسلامي جمهوریت ته ښه راغلاست، لوحې په دري او انګرېزي هم کښل شوې، دلته موټر د کین پر ځای ښی لاس ونیو، له دې سره سرې د ورانیو او بربادیو له یوې اوږدې او نه ختمېدونکې لړۍ سره مخامخ کېږي.

احمد ضیا چې په دغه لار تللی راغلی، ویل یې: دلته لږ ودرېږئ چې دا مجاهدین بېسوره دي، هغه بله ورځ یې هم په یوه موټر دز کړی و، خو موږ ته یې له واره د تلو اشاره وکړه، اندیوالانو ته مې کړه: ما درته ویل دا خلک سړي ته گوري...

له کرښې په اوښتو د استاد سیاف مربوط شمشاد غونډ دی... د دغه غونډ تاسیسات د غره په غېږ کې رغېدلي... مانا د دغه لوی غره د زړه پر را ایستو یې هورې یوه جلا دنیا اباده کړې... وایي د مرغه له پیو پرته یې د مرگ او ژوند زهر او خواږه ټول پکې راټول کړي دي...

په ډکه کې د یوولسمې فرقې د ٦٦ غونډ له کنډوالو چې مجاهدینو په ۱۳٦٧ کال د جلال آباد د حملې پر وخت نیولي و، تېر شوو له دې اخوا ځای ځای د مولوي خالص، محاذ ملي، حزب اسلامي او اتحاد مرکزونه او قرارگاوې پرتې دې.

په کمکي خیبر کې د ٦٦ غونډ عمومي قرارگا او سرحدي لوا پرته وه، چې دا هم له دریو کلونو د مجاهدینو په لاس کې وه، او څه په کې پاتې نه دي، له دې مخکې د گردي غوث مشهور زیارت دی، د یوه پاخه ښوونځي له ویجاړو کنډوالو وړاندې د غني خېلو سیمه ده، چې د مجاهدینو او روسانو د سختو جگړو مرکز و، غازي اباد فارم چې د روسانو په مرسته جوړ شوی او د څارندوی محافظ غونډ په کې پروت و، په ۱۳٦٧ لمریز کال کې مجاهدینو فتحه کړی، د احمد سینا په وینا د غازي اباد فارم د رژیم د تعرض له امله د دوو ورځو لپاره بېرته ونیول شو، چې مجاهدینو له سره لاندې کړ، د فارمونو سیمه داسې معلومېده، لکه د یوه خزان ځیلي ځنگل وچه تابلو، د ښوونه، زیتون او مالټیو ونې خو لږ او ډېرې تاندې وې، خو د نویو نیالگیو ایله ډنډر

معلومېدل، د امریکا د USAID په مرسته د سرك جوړولو غټې لوحې لګېدلې:... تجدید ساختمان این شاهرا به کمک مردم ایالات متحده... خو د امریکا په تکي او بیرغ تور رنګ غوړځېدلی.... چا ویل د استاد سیاف په امر دا کار شوی چا ویل دعربو.....

ویالې ورانې او کروندې له ډېرو او ځوزانو ډکې دي، موږ د ماسپښین لمنځونه همدلته وکړل، له دې وړاندې سرخ دېوال دی، ملګرو ویل چې د ثور کودتا پیل کې به کمونستانو اسیران دلته تر خاورو لاندې کول، دغه ځای د رژیم قرار ګاه او پر جلال اباد د ۱۳٦۷ کال د حملې وروستی دفاعي کرښه او د ښار امنیتي کمربند تشکیلاوه، دغه سیمه په بېلا بېلو ماینو پوښل شوې.

له دې چې تېر شې د ثمرخېلو سیمه ده، چې د لومړي نمبر قول اردو اړوند د ننګرهار یوولسمې فرقې، جزوتامونه، کنډکونه، کورونه او تاسیسات په کې دي... او اوس پرې د مجاهدینو پیرې ولاړې دي، خو پیره داران لکه د لوټ تالان دېوان داسې بریښي، دلته پخوا د ټوکرانو څه وړې فابریکې هم وې، چې د ثمرخېلي کتان په نامه یو ډول ټوکر یې تولیداوه، چې له ململ لږ پړېړ و، د ثور له کودتا وروسته دغه صنایع په ټپه درېدلي او اوس یې ودانۍ هم له مینځه تللې دي، د ثمرخېلو غر د کیهان په نامه مشهور دی، چې د مجاهدینو تعرضي ګروپونو په کې سنګرونه نیولي او رژیم ځواکونه یې تر اور لاندې و.

د زیتون تېلو فابریکه هم دلته ده، چې تولیدات یې روسیې ته صادرېدل، همدې ځای ته خېرمه پل سراجي کې د رژیم د توپچي اخري خط و چې د سي - ام - سي او بي ام ۱٦ په واسطه یې د مجاهدینو سنګرونه او مرکزونه تر اور لاندې نیول.

له دې کوز هوايي ډگر دی، چې موږ په کې ايله دوې چورلکې وليدی، پر يوه چورلکه کښلي: اين طياره از خود حضرت علی است، هر کس که دعوا کند...

وايي قوماندان حضرت علي دغه چورلکه کې کلی ته د خپلې مانی لپاره پخې خښتې، سيمنټ لېږدوي...

ورپسې لومړی نمبر قول اردو دی، چې بېشمېره ويجاړ ټانکونه د ټېلرونو دپاسه پراته او په وسپنو او ورانو شويو وسايطو ډک دی، بيا د ننگرهار عمومي محبس مخې ته راځي او ورپسې سړی ښار ته ننوځي، د مازيگر څلور بجې، ښار ته ورسېدو.

***

جلال آباد جګړه

پر جلال اباد برید د شوروي عسکرو له وتلو دوې اوونۍ وروسته د I.S.I په سلا د مجاهدینو عبوري حکومت لېږد ته د مخې موندلو په موخه پیل شو، دا د مجاهدینو لومړنۍ جبهه یي جګړه وه، د امریکا سفیر پیټرتامسن او بینظیر بوټو په ګډه غونډه کې I.S.I ته د جلال اباد جګړې سپارښتنه وکړه. د پېښور ډینز او ګرین هوټلان له بهرنیو خبریالانو ډک وو- لکه مچان چې په خوږو او ګند راټول وي... پر پېښو پرمختګونو یې خپلو کې شرطونه لګول... افغان ژباړونکو رښتیا درواغ ورته بادول... جنرال ضیاء الحق ۱۹۸۷ کې له امریکایي کانګریس مین چارلي ویلسن سره جلال آباد د کرسمس سوغات په توګه ژمنه کړې و، خو جنرال ضیاء ۱۹۸۸ کې د الوتکې په پېښه کې مړ شوی و... په لومړیو کې مجاهدینو پرمختګ ګړندی و، خو د جلال اباد په لاندې کولو کې پاتې راغلل، چې له کابله یې د رژیم اکمالاتی لار ونه شوای تړلی.

جنرال حمید ګل د جلال آباد نیول د دریو ورځو خبره بلله... استاد

سیاف د عرب جنگیالیو یو غونډ هورې ځای پر ځای کړ... هلته د دوی جلا هدیریه ده...

ISI د ۱۹۸۸ ټاکنو کې د جمهوري اسلامي اتحاد په رامنځته کولو: تم نے ڈهاکه دیا، هم نے کابل لیا «تا ډاکه بایلوده، موږ کابل وګاټه» شعار په راپورته کولو د افغانستان پر ملي پېژنتابه د تیري نخچه ورانده کړې وه... دغه شعار کې د افغانستان لاندې کولو هغه هوس نغښتی چې ISI له مودو د خپل ذهن او تصور ژورو کې پاللی و...

جګړه اوږده شوه، مولوی حقاني له خوست خپل ځواکونه د جګړې لومړۍ لیکې ته واستول، که څه هم دغو ځواکونو په لنډ وخت کې ښه پرمختګ وکړ، خو د ځایي سیالیو له امله له ستونزو سره مخامخ شول....

رژیم په رښتیا له جلال اباد مستقلانه دفاع وکړه، د اکمالاتو لار یې د ځینو قوماندانو په پلور او پېر پرانیستی وساتله.

جلال اباد جګړې په ډاګه کړه، چې رژیم د ځانګړې دفاع وړتیا لرلی، او جلال اباد ساتلی شوی دلته ده، چې سړی ویلي شي د ډاکتر نجیب الله رژیم په رښتیا هم یوې سکتارستي کودتا نسکور کړ.

کابل کې روسي سفیر یولي وارنتسوف په وینا د جلال آباد جنګ کې د لیننګراد جګرو په پرتله خلور برابره پوځي توکي کارېدلي... خونړي جګړه، بریالی دفاع همدې ته وایي.

ماته د کابل یو یاد شخصیت (.....) وویل احمدشاه مسعود د جلال اباد جګړې پر مهال له رژیم سره پټه همکاري غځولې وه. دده په وینا په دې اړه د مسعود او ډاکتر نجیب تر منځ د لیکونو تبادله کې د بډو په بڼه او کچه امتیازونو درک لګېدلی شي.

ده يو جنرال غالباً واحد که وحيد ياد کړ، چې په مټ يې د ډاکټر او مسعود تر منځ دغه توافق رامنځته شوی. والله اعلم.

جلال آباد جګړې د کډوالو تر منځ د پاکستان پر نيت د شکونو څپې راپورته او په دې اړه د مطبوعاتو تر کچې نيوکو مخه ومونده. مجاهد ولس د جلال آباد دفاع کې افغان پوځ ته مبارکي ورکړه.

***

د ښار په منځ کې:

د جلال آباد ښار کې امنيت ټينګ دی، بازار او هټيو کې د پخوا په څېر جم او جوش دی، د ترافيکو پوليس په يونيفورم کې ولاړ دي...

د هوايي ډګر، قول اردو، ناحيو او دولتي تاسيساتو درندو وسلو او وسايلو ته زيان نه دی رسېدلی، په ښار کې وسله وال نه ليدل کيږي، که سړي په ورانيو سترګې پټې کړي وای، لکه د ثور کودتا د مخه جلال اباد ته راغلی...

مجاهدينو د پاکستان په مينه او د پنجاب د خوښۍ په موخه پښتونستان څلور لاری نوم پر سيد جمال الدين افغان ... اړولی، ما د باچا خان د زيارت وويل، د احمد ضيا سترګې رډې وختې وايي، موږ ته کار ګورې که څه کوې...؟

پاچاخان د پښتنو د ملي مبارزې د برې هيله ګورته يووړه، خو هغه ارمان چې په ژوندوني يې ونه شوی رژېدی پر مرګ او خپله جنازه پوره کړ...

د ده د جنازې پر ورځ د ډيورنډ کرغېړنه کرښه ماته وه...

نه خاصه دار، نه ايف سي، نه پاسپورت، نه ويزه، نه مه، نه ودرېږه،

نه څوک يې، نه چېرته ځي، د عدم تشدد يو بل پيغام دا چې له امله يې د هغه مهال مجاهدينو اووه ګوني اتحاد مشر مولوي خالص پر مجاهدينو د درې ورځني او بند غږ وکړ...

موږ د احمد ضيا د کور مخې ته د بابريانو محلې د دربېمې ناحيې اړوند، موټر ودراوه، هغه په بېړه کور ته ننوت چې څو موږ د موټر دروازې بندولې بېرته راوتلی او کور ته د تلو خبره په خوله وه، ددغې محلې خلک نه وو مهاجر، د جګړې ټول کړاوونه او ستونزې يې همدلته د ګواښونو غېږه کې تېرې کړې وې.

احمد ضيا د کور يوه ګوټ کې هغه سمڅې ته اشاره وکړه، چې له توغنديو د کور د اوسېدونکو پټنځای و، که څه هم ځينې کورونه په توغنديو لګېدلي، خو محله له اوسېدونکو ډکه او ورانی يې زياتره ترميم کړې وې.

له چای څښلو او لږ دمې وروسته مو د بابريانو کلي لاندې په شنو فصلونو کې يو ساعت چکر وواهه، د (کوه پرچه) په برخه کې د کابل سيند مست او ځپاند روان دی، په رڼو اوبو کې يې لکه هېنداره د سرې مخ ښکارېده، ځوانان او ماشومان لګيا وو، د ژوند له هر درد او دوک بېغمه يې د سيند مستو څپو ته په غېږ ورکولو تر لېرې لېرې په لامبو څغستل.

کب نيوونکو ځای ځای جالونه غوړول او هر ځل به يې له لويو وړو کبانو ډک جال راويوست، غټ کبان به يې ترې ټول کړل، واړه به ورپسې ماشومانو ونيول او ښځې واړه به يې بېرته سيند ته واچول، کبان به د خپلې دنياګۍ غېږ کې مخ پر وړاندې د ژوند په څپو ورګډ شول، دلته يوې زړه وړونکې منظرې د قدرت د شهکارۍ نماينده ګي کوله، سيند

پلن او څګن بهېده، د سیند پورې غاړې ته ورې او غتې غونډۍ او شا کې یې تور غرونه په یوه موازي لیکه پراته دي، د پراخ او پلن سیند په مینځ کې واړه ټاپوګان سپینو او مرمرینو ډبرو پوښلي، په ځینو ځایو کې سیند په دوو او څو لارو روان و، خو لږ وړاندې به دغه لارې بېرته سره یوځای شوې وې.

دې غاړې ته شنو فصلو او ګورو ځنګلو کې مرغانو د څپو له شور او زور سره خپل خواږه اوازونه لکه په زېرو بم کې نغښتې نغمې مله کول.

د مازیګر اودسونه مو د سیند په شګلنه لمن کې چې ښایسته کاڼي پرې غوړېدلي و، په همدغو ړنو اوبو تازه او د سیند غاړې په ښایستوکي چمن کې خپل رب ته د عجز او نیاز سجده ولګوله.

مازیګرۍ شمال د ورځې ګرمي په مخه اخیستې، نرۍ پسته هوا چلېده، موږ هم د دغې روح پالونکي نسیم سره د ښار پر لور مخه کړه.

احمدضیاء! که لار راوښیي چې د غازي امان الله خان زیارت وکړو په لږ ځنډ لکه د زړه خبره چې خولې ته نه شي راپورته کولی وویل پر مخامخ سرک چپ اړخ ته... بس بس همدلته... ما په لوړو ګومبزو پسې کتل، خو ده، پر یوه سپېره پارک وربرابر کړو... لار له خلو خځلو ډکه ده، نه ګومبزه ښکاري نه کومه بله نښه... وړاندې تر یو چتر لاندې خړ پړ قبرونه دي چې د تورو مرمرو پوښ پرې غوړېدلی... د چت له پاسه د باران اوبو کړې وړې کرښې ایستلې، ځای، ځای چت رالوېدلی... ډبرلیکونه د عزیز الدین وکیلي پوپلزي دی، چې تر دوړو لاندې په ګرانه لوستل کېدی شوی...

ما له اوږې څادر راواخیست د قبر پاکولو ته ورکوږ شوم، پیر صاحب مې لاس ونیو چې څادر ده ته ور پرېږدم... ما څادر نور هم

ټينګ کړ چې زما خپله خوښه ده... وزير صاحب محمد ګل خان مومند مرحوم د ځادر ډېرې ګټې په ګوتو کړې دا يې يوه بله شوه...

دوی چې ځادر نه لرل پيکه ولاړ وو، له قبرو مې دوړې پاکې کړې، فاتحه مو ولوسته، دعا مو وکړه... ژر ژر مې ډېرليکونه نوټ کړل...

له کلمې شريفې لاندې

اماني نښان

الغازي امان الله پادشاه افغانستان

از ۱۲۹۸- الی ۱۳۵۷ هجری شمسی

مطابق ۱۹۱۹- الی ۱۹۲۸

تولد ۱۲۷۱ هجری شمسی مطابق ۱۸۹۲ میلادی

وفات ۱۳۳۹ هجری شمسی مطابق ۱۹۶۰ میلادی

نه القاب، نه خطابات- نه دکارنامو ياد... يو اړخ ته د نايب السلطنة سردار عنايت الله خان او ملکه ثريا قبرونه په ورته ښه او لنډو ډېرو ليکونو سره...

لکه شاعر چې وايي:

بر مزار ما غريبان نه چراغ است نه گلی
نه پر پروانه ســــــوزد نه صدايی بلبلی

د سراج الملة والدين امير حبيب الله خان قبر په بېله ښه لړ لوړ جوړ دی، ډېر ليک يې جلا ښه لري، ليکنه يې هماغسې لنډکې ده، د واکمنی، وفات او زېږون پر نېټو را ګرځي... د کاتب نوم يې لکه نه دی ليکلی...

له احمد سينا سره د پيداګوژی انستيتوت انګړ ته ننوتلو، د دروازې په خوله کې څو تنه مجاهدين په يوه اوږده څوکۍ ناست دي، له په خير

راغلئ سره مو د انستيتوت ودانۍ خوا ونيوله، احمد سينا د انستيتوت د هرې برخې په اړه معلومات راکول، د ټولګيو، ادارې، ليليې او نورو... په دې کې به يې د خپلې زده کړې د وخت د شوخيو او ساتېريو خاطره هم ورغبرګه کړه، له لږ ګرځېدو وروسته د انستيتوت د تدريسي ودانۍ تر شا چمن کې کېناستو، پخواني يادونه، د ستو کنډو خاطرې، د جنګونو او بمباريو کيسې مو سره وسپړلې.

ماښام جمهوريت باغ ته ولاړو، چې پخوا په شاهي باغ يادېده د داود خان جمهوريت کې يې د جمهوريت نوم پرې ايښی و، له ثور کودتا وروسته يې پرې د باغ خلق تاپه لګولې، خو هيچا هم په دغه نامه نه ياداوه.

غوښتل مو ننګرهار والي ښاغلي حاجي عبدالقدير سره وګورو، خو هغه ولايتي شورا لرله، د انتظار ستغې مو تېرې نه شوی کړی بېرته مو د احمد ضيا د کور مخه ونيوله، په لاره کې مو د ننګرهار کميسارۍ ته چې د مولوي خالص قوماندان پير بخش مرکز و، سر ورښکاره کړ، د ماښام لمونځ مو هورې وکړ، خو نه مو قوماندان پير بخش وموند او نه يې مرستيال فريد.

له لمانځه وروسته د ښار له هغې برخې چې د قلعه جواد حضرت بارګاه او جومات و تېر شو، د ښار په ځينو برخو ګرندي وګرځېدو، د ملي بس سرويسونه تر تېر ماخوستن د ښار بېلا بېلو برخو ته تلل، د ورځې له خوا تر تورخم، درونټې او سره رود ولسوالی پورې هم ملي بس چلېدل.

د ښار زياتره دوکانونه پرانيستي، هوټلونه له مېلمنو ډک دی خو ښار چوپ دی، لکه چا د ژوند سندرې په خوله لاس ايښی...؟ احمد ضيا

کور ته په رسېدو، وویل: وگورو تلویزیون څه خپروي، د تلویزیون په تنیو یې گوتې ووهلې، د جلال اباد تلویزیون هره شپه له اتو تر لسو بجو دوه ساعته خپرونې لرلې، له دیني موعظې، د حالاتو په رابطه سیاسي تبصرې، خبرونو، جهادي ترانو او تمثیلي پارچې سربېره د کشمیر جگړې یو مستند فلم چې پښتو دوبلې شوی و، وښودل شو، همدارنگه د جهاد ځینې صحنې او منظرې یې هم د پروگرام په بېلا بېلو برخو کې ښکاره کولې.

د خپرونې په مینځ کې د ښاروالی او ملي بس اعلامیې او خبرتیاوې خپرې شوې، د تلویزیون دوه ساعته خپرونه د موسیقي د نه شتوالي له نیمگړتیا پرته په زړه پورې وه، که څه هم ملایي رنګ پرې غالب و.

په زړه پورې خبرتیا په دې ټکو وه... انجنیر عبدالغفار د... زوی دوې عرادې لنډکروزر موټر چې د انجن نمبر یې... او... دی پر انجنیر گلبدین حکمتیار د... زوی پلورلی وه که څوک ورسره معامله لري، تر دریو ورځو پورې د ننگرهار ترافیکو نه خبر ورکړي...

همدا حال د هوټلونو او رستورانونو هم و، چې له یوې نیمې جهادي ترانې پرته په کې چوپتیا وه، ننگرهار ورځپانه خپرېده، په داسې حال کې چې د کابل ورځپانې هره ورځ نه شوی خپرېدی.

موږ د تلوېزیوني خپرونو ترڅنګ د چلمچي او کوزې اواز ته هم د زړه غوږونه څک نیولي وو، څومره چې ځنډېده، هماغومره زموږ انتظار د زغم په ځنډېدو د وراوښتو ناکامه هڅه کوله، چې د دروازې د ببرته کېدو غږ به مو واورېد، سترگو ته به مو دسترخوان او لوښي ودرېدل، موږ دلته د انتظار سختی یو ځل بیا په خپل ټول تریخوالي له ستونې تېرې کړې، همدا وخت و چې د مرحوم استاد الفت په خبره پر موږ د

رباب له ترنګ د کوزې او چلمچي کړنګ ښه لګېده.

دير آيد درست آيد، احمد ضيا دسترخوان دومره اوږد وغوړاوه، چې موږ يې له يوې بلې حيرانۍ سره مخامخ کړو، داسې خواړه يې برابر کړي و، چې موږ يې تر خپلې وارخطايۍ او انتظاره ټيټ سترګي کړو، يوازې دا نه، بلکې حيران او تلولي يې هم، چې لومړی په کوم لوښي ګوتې پورې کړو، پر چای مو د احمد ضيا له يوه خپلوان سره چې تجربه کار دهقان و، د جلال اباد د ځمکو، کرنې او مالدارۍ په هکله خبرې وکړې، له لمانځه وروسته مو د خوب رنګين عالم ته پناه يوړه، داسې د مزې خوب مو وکړ، چې ايله مو د سهار لمونځ ونيولی شوای، له لمانځه وروسته مو بيا په خپلو بسترو سرونه ولګول او دا ځل مو په ويښه د خيالونو او سوچونو په پراخه دنيا کې د خپلو هيلو او ارمانونو نيلۍ وزغلول.

تر هغې چې چای رارسېده، موږ هره يو د خپل ذهن په پرده په ازاد اسلامي افغانستان کې د خپلې راتلونکې او اميدونو رنګين جهانونه انځور کړي و، چای تر بېګانۍ ډوډۍ کم نه و، داسې يې وګڼه لکه موږ د غرمې ډوډۍ په همدې سهار کې نوش جان کړې وي، په دې توګه چای زموږ پوره وخت ونيو نژدې يې راباندې نيمه ورځ کړه، موږ چې حرکت وکړ، بازار او هټۍ پرانيستي او له پرونه په کې زيات جم او جوش و، په بازار کې ګڼ دوکانونه د سکانو وو، چې تر خولې له مالونو ډک وو، د ښوونځيو ماشومان دلې دلې روان وو، په تېره سک ماشومان خورا ښکلي معلومېدل، د هرچا نظر يې جلباوه، د سرونو وېښته يې په خرو دسمالونو تړلي وو، نجونې هم ښوونځيو ته تللې، له سره تر پښو تيکريو کې نغښتې وې.

د ننګرهار ورځپاڼې نوې ګڼه چاپ او خلک يې په مطالعه بوخت وو،

ما له دوکاندار یوه گنه واخیسته، که څه هم چاپ يې حروفي و، خو صحافت يې بد نه و، له شعر، تبصرې، سرمقالې او مضامينو سربېره په کې د ښاروالۍ اړوند د داوطلبۍ اعلانونه خپاره شوي و، په کابل کې د مجددي حکومت او ښاغلي چکري وزارت لا نه و توانېدلی ورځپاڼه چاپ کړي شي، سره له دې چې له پېښوره يې کمپيوټر ټيکنالوجي هم لېږدولې وه، خو ننګرهار کې د رژيم له سقوط ايله دوې ورځې ننګرهار ورځپاڼه څندېدلې او له هغې وروسته هره ورځ پر خپل وخت خپرېدله، د سړک غاړې پر دېوالونو ليکل شويو شعارونو سړی يوه شېبه بوخت ساته، هماغه د اسلامي شريعت او حکومت د ټينګښت ايډيال شعارونه، د مجاهدينو د ستاينې بې وزنه بې خونده بابولالې...

د کابل پر لار د څارندوی له قوماندانۍ په تېرېدو زيبا هوټل مخې ته راغي، دلته غرني غونډۍ او لږ وړاندې د قند فابريکه ده، چې له فعاليت لوېدلې، دا فابريکه د داود خان په صدارت کې رغېدلې، چې له ګنيو يې د ګوړې پرځای بوره توليدوله، خو له لږ فعاليت وروسته په ټپه درېدلې.

غالباً پاکستان به يې په خپل جادويي اغېز فعاليت شنډ کړی وي، کله چې طب پوهنځی جلال اباد کې پرانيستل شو، داسې تبليغات کېدل، چې اوس به د شا و خوا هديرو مړي دطبي ازموينو لپاره باسي، وايي خلکو تر ډېره په خپلو هديرو د شپې پيرې کولې...

له دې وړاندې د کانال رياست او لږ اخوا سرخ اب پل دی، چې د مجاهدينو او روسانو د سختو او خونړيو جګړو ډګر پاتې شوی، له دې کوز د ننګرهار پوهنتون دی، چې اوس يې ورسره اسلامي ټکی نښلولی...

له هغه وړاندې د درونټې بند مخې ته راغي، پر ډېرليک د بريښنا کوټ د جوړېدو نېټه... او تاريخچه ده، چې له ښه بخته انقلابيانو نه ده

نړولی...

په دې پسې د کابل جلال اباد لارې د امنیت قرارګاوې دي، چې د ویجاړو موټرو او وسایطو انبارونه په کې پراته دي، په همدې ځای کې د کبانو د روزنې پروژه ده، دلته چې څومره سترګې ځار کولی شي، له کنډوالو پرته په سمه نه لګېږي، بس د نظر په هر پېر کې د عصر د یرغلګرو د ستم داغونه دي، چې د ورانیو ویجاړیو په بنه پاتې دي، په دې پسې د سرخکانو پل او د لغمان په کڅ کې د جلال اباد کابل سړک غځېدلی، په دې وخت کې چې د پیر صاحب د دمې لپاره موټر چلولو ته ما اوړه ورکړې وه، د یوې زړې لوحې په لوستو ناڅاپه زما پښه د موټر په بریک ښخه شوه، موټر ځای پرځای ودرېد، پر لوحه لیکل شوي ((د پښتو د نومیالي شاعر او ادیب مرحوم ګل پاچا الفت مزار) له موټر کوز شو، خو مزار ته د تلو په اړه ملګري دوه زړي وو، ځکه چې لاره نه معلومېده، داسې ښکارېده چې ډېره موده چا دېخوا پښه نه ده کړې، لار اغزیو نیولې، انډیوالانو ویل چې په مینونو ورسیخ نه شو، چې سیمه کې یې خطر زیات و.

خو د عقیدت جذبه بل شان وي، زموږ زړه ته یو ډول کرکه لوېده، چې له زیارت کولو پرته ولاړ شو، د الفت صاحب د مزار احاطې ته ننوتلو، دده د مزار ډبرلیک چې د وصیت شعر او د وفات نېټه پرې لیکل شوې، یو ځنډه ماته وه، لکه مرمیو، مردکیو پرې خولې لګولې وي، په احاطه کې څو نور قبرونه هم وو، چې یو په کې د سید فقیر پاچا و، چې د هغوی پر لوحو هم ځای ځای ګولۍ موښتې وې.

د استاد الفت د لیکنو څرګند امتیاز صداقت دی، ځکه خو یې لیکنې، شعرونه د واره روح ته لاره مومي او پر زړو پریوځي... استاد د

سیاست کراړې دښتې ته د صداقت د رڼو او زمزمې اوبو د ورخ په ورماتولو سیاست پر صداقت خړوب کړ، ژوند، مبارزې، لیکنو او سیاست کې ملي صداقت د استاد الفت له فکر او قلم روحاني ادب پنځولی، څکه خو د ادبي بزرگۍ او ولایت مقام ته رسېدلی، د برخې خاوند گرځېدلی دی...

له دې کوز د سرکنډو بابا زیارت مخې ته راځي، چې موټر هم اکثراً دلته درېږي، دلته مو مخ لاس پرېمینځل، سړې اوبه مو وڅښې او بېرته مو سفر ته دوام ورکړ.

څومره چې مخکې تلو، لار د سیند د مستو څپو پر غاړه تېره شوې، دلته ورو ورو غرونه سره نږدې کېږي، د غرونو په مینځ کې ایله دومره فاصله ده، چې سیند او سړک په کې تېر شوي دي.

موږ له دې خوا گرندي روان وو او د سیند څپو له هغې خوا لکه مست اوښان څگونه بادول، سیند په مستې له کمرونو او لویو گټو سره دخپل سر تندي په جنگولو پر غورځنگو روان و، څپې وې چې یوه په بله پسې اوښتې، موجونه و، شور و زوږ او د حرکت یوه نه ختمېدونکې هنگامه او سلسله.

طبیعت دلته د خپل حُسن او کمال یوه تلپاته منظره انځور کړې، ځای ځای د سیند پر غاړه ونو او دواړو څنډو ته اسمانڅک غرونه داسې معلومېدل، لکه د یوه ماهر نقاش په گوتو جوړه شوې تابلو، چې چا د کوټې پر دېوال ځړولې وي.

موږ د همدغې زړه وړونکې منظرې په رنگینو ننداړو کې ډوب یو، له جگړې لېرې له دردونو او غمونو گوښې، د بمونو او گولیو د لمبو او لوگي له تصور نه اخوا مو د خیالونو په زرغونه دښته کې د حُسن او

ښکلا په ساحل کې سترګې نه وې سره ورغلې، چې وریښمین تنګي کې مو د یوې خونړۍ جګړې نښو او یادونو سترګې وسوځولې.

وریښمین تنګی سوځېدلو ټانکو او عسکري ویجاړو شویو وسایطو نیولی، لاندې په سیند کې ګڼ ویجاړ ټانکونه پراته دي، د سرک غاړه خو له یوې مخې په سوځېدلو او ورانو ویجاړو ټانکونو ډکه ده، د دغې صحنې په لیدو موږ یو څل بیا د خیال له ارام ساحل د جګړې په څپو ورګډ شو، د اوږدې تپل شوې جګړې ورانۍ، بربادۍ، قربانۍ او سرلوړۍ په سر واخیستو او په دغه اوږده موده کې د خپل لالهاند او له دغرو او مرګونو سره د متصادم ژوند په کنډوکپرو، کې په تیندکونو شو.

د سروبي فابریکه چالانه ده، خو د ګولیو ږلۍ پرې ډېره زیاته اوریدلې، له دې پرته د برېښنا کوټ ودانۍ ماتو هېندارو او کنډو کپرو دېوالونو د یوې خونړۍ جګړې د ماضي ورانوونکي تصویرونه په خپله لمن کې ځای کړي و.

د فابریکې مخې ته د مولوي خالص مجاهدین ناست دي، چې په سترګو کې یې د ویرونو او ویارونو ډکه غوسه له ورایه ځلېده.

له دې وروسته بیا تر نغلو د اوبو یو شین ډنډ دی، چې د سترګو او نظر مارغه په کې د خلاص مټ الوت کولی شوای.

څه کم یوولس بجې وې، چې سروبي ته ورسېدو، ښهرک کې مو له مولانا عطا محمد سره دوې درې خبرې وکړې، د ښهرک ښکلا د جګړې لمبو له یوې مخې سوځولې، نه هغه رنګین پارکونه وو او نه د ونو او ګلانو هغه خیالیګر کتارونه... چې دې ځای ته د کلونو مخکې راتګ نه مو په ذهنونو کې پاتې وو.

ختینو کړو وړو دېوالونو... د توغندیو په لګېدو ژورو کندو د ښهرک

پر ښايستونو اور پورې کړی، اغزو او ځوزانو د ګلانو او زينتي بوټو لمن ورټوله کړې سپېره سيلۍ او بربوکۍ په کې په انګولا ده...

مولانا صاحب ته وايم... دا ولې...؟ سترګو کې يې اوښکې ډنډ دي...

پته خوله يې د مخې ښې غبرږ راکړه...

اوښکې بېوسۍ او کمزوري ده که ځواک او قوت...؟

مولانا صاحب په دوو کې حيران کړم...

له جلال اباد وروسته سړک خراب او کنډ کپر دی، موټر بايد په ډېر احتياط چلول شوی وای، د ماهيپر غاښی د پخوا په شان هيبتناک او پرتمين دی، لاندې سيند هماغسې ځپاند او ځګن بهېږي، غرونه او ګرنګونه دي، چې په غېږو کې يې د اوښانو اوږد کتار روان دی، د غره پر دنګه غاړه د سړک سپېرې ليکې او لاندې د سيند تکو سپينو اوبو او د سړک مارپېچ کرښې داسې معلومېدې، لکه د ځمکې او آسمان ترمينځ کومه لاره غزېدلې وي، د ماهيپر برېښناکوټ چالان دی، خو هغه پخوانی رونق يې نه دی پاتې، د جنګ سوځوونکو لمبو ايرې برباد شوې، ماشينګنو او دهشکو پرې زړه يخ کړی، د جرمني انجينرانو کورونه چې د سيند پر غاړه له سړک لاندې جوړ او ګورې ونې په کې وې، له سپېرو خاورو او کنډوالو پرته هېڅ نه شوی ليدل کېدی.

له ماهيپر کوز سړک ښه دی، چې په دې وروستيو کې پرې له سره قير اچول شوی، پلچرخي ته په نژدې کېدو چې يو وخت شين ځنګل او ګورو ونو د مسافرو هرکلی کاوه، سپېره ډاګ اوښتی.

ناکراره تلوسه:

یوې ناکرارۍ تلوسې په مخه اخیستي یوو، د یوې اوږدې تندې ماتېدو ته مو شېبې شمارلې، او د یوه زمولوونکي بېلتانه له تیارو مو د راوتو مخه لټوله... د خرځي جېل وحشتناکو یادونو مو پر زړو زلزله ګډه کړه، چې اوس تش تور دی.

د زغره والو څواکونو تاسیسات سپېرې کنډوالې پاتې دي، ګورې شنې ونې، خو یا له سره وې نه او که کومه یوه پاتې هم وه، نو وچې لغړې څانګې یې داسې معلومېدې، لکه دخدای تعالی دربار ته یې له دغه وحشت او بربریت نه د خلاصون په دعا د عجز او نیاز لاسونه نیولي وي.

دلته دېوځ د لسو کلو لوژستیکي زېرمه وه، چې ټول مواد او وسایل یې چور او لوټ شوي، په بازارونو کې یې انبارونه پراته دي، عجیبه خو دا چې کابل ادارې دغه مواد په بیه له قوماندانانو پېرودل.

د حربي پوهنتون ودانۍ ړنګه بنګه، او سوځېدلې، له دې مخکې د کابل صنعتي سیمه هم یوې وېرانۍ ته ورته ښکارې، په دغه صنعتي پارک کې چې په لسګونو شخصي او دولتي فابریکې ودانۍ وې، ټولې په ټپه ولاړې دي، ماشینونه، تولیداتي زېرمې او مواد یې له یوې مخې چور او تالا شوي، د دغو کارخانو تاسیسات د کلونو په اوږدو کې رغېدلي، خو په څو ورځو کې لوټ او پوپنا شوي دي.

فکر مو کاوه زموږ لپاره به هېڅ یوه خوا او دله ګواښ رامینځته نه کړي، څکه زموږ مشر د کومې دلې، تنظیم او جریان په پلوي نه بلکې د سولې او امنیت د داعي په توګه د جګړې د بېخي ختمېدو په لار کې د

خیر غوښتنې د قافلې رهبري کوله.

خو بیا هم موږ د مجاهدینو له یوه پاټک د وضعیت او حالاتو پوښتنه وکړه، خو هغه داسې مطمین کړو، لکه خپل منزل ته رسېدلي وو.

د مجاهدینو په وروستي پاټک کې مو یو ځل بیا پوښتنه وکړه، دلته یې له هغه زیات ډاډ راکړ، ځکه خو موږ هم په تکیه زړه خپل مزل ته دوام ورکړ، کله چې د حکومت تر کنټرول لاندې سیمې ته داخل شو، هلته یې زموږ اسناد وکتل او بې له کومې پوښتنې یې بېرته راوسپارل، د ګلم جمو له یوې پوستې مو ځان بچ او د پل محمود خان نه وړاندې د مراد خانی پر سړک د پلخشتي تر مخ سر چوک ته ووتلو، زموږ منزل چهلستون و، چېرې چې مولوي جلال الدین حقاني د سولې په کوښښونو بوخت دی او دا څه موده مخکې یې د جګړې د بېخي ختمېدو او سولې تینګښت مسوده د طرفینو له خوا له لیکلې موافقې وروسته اعلان کړې وه.

د مرګ کومې:

زه دلته د مرګ پر تجربه اوښتی یم، ما د کیسه خوانی کتاب پلورنځیو کې یو کتاب "د مرګ منظر" په نامه لیده په زړه پورې مې کوت...

خو پانې یې د مرګ له تجربې تشې وې که چا د مرګ څکه کړې وي ځومره تریخ به یې موندلې وي، پر سړي مرګ څرنګه راځي او دغه کیفیت څه وړ نورو ته په تورو ټکو کې رسولی شي، که څه هم خیالي

وي، ماته د زړه يوه ډاکتر پر ځان د هارت اټيك عجيبه کيسه کوله، چې د ده په وينا د زړه له حملې د څو ثانيو لپاره مړ وه، خو د خپلو ملگرو ډاکترانو په هاند د مرگ له کومې او منگولو راوايستل شو، خو د مرگ هغو څو شېبو انځورنه يې کله هم په تورو ټکو نشواى وړاندې کولاى...

زه داسې گڼم لکه له مرگ وروسته په بعث بعد الموت اوښتى يم، ځکه خو تاسې ته د مرگ کيسه کوم، د مرگ منظر درته وړاندې کوم.

ددغو مرگانيو شېبو انځور که په تورو ټکو کې ناشونى نه وي، په خداى چې گران ضرور دى، زه نه پوهېږم خپل او د خپلو ملگرو حالت او رواني وضعيت څه وړ کښلى شم، د ټکو لفظونو په موندلو کې حيران يم.

له ژوند لاس مينځل او د مرگ وېروونکى هيولا ته د ځان سپارلو تجربه سړى څرنگه نورو ته ښوولاى شي...؟

د مرگ په خونړيو منگولو کې د سا اخيستو کيسه په تورو ټکو، جملو کې نه شي راټولېدى چې د دغو شېبو وېروونکي خيالونه لکه د ځړموني وريځې په نري شمال خواره واره شي.

تاسې ما په دغه کيسو کې د خپلو زخمي احساساتو په بغاوت پړ مه گڼئ، په هغې کمزورۍ مې هم گرم مه بولئ، چې په تورو ټکو کې د دغو شېبو په نغښتلو کې يې زما پر وړاندې کومې شلولې.

***

خونړۍ منگولې:

د پلخشتي جومات ترڅنگ ميوند ځلي په لور روان يو، سرچوک ته په رسېدو نابېره مخې ته د گلم جمو ډله خداى خبر له څمکې را وتوکېده

که له هوا راتوی شوه کلا بند کړو، ماته خوست رایاد شوه، چې ډلې، ډلې گلم جم د شرمېدلې ماتې له رسوایۍ سره غبرگ یوه او بله خوا څورند سرونه پنډ وو، موټر مو ودراوه او دوی لکه وږي لېوان دموټر شاوخوا تاو شول، کارت مو ورکړ، خو په لوستو یې نه پوهېدل، پوښتنه یې وکړه، د چا کسان یي، موږ ویل د حقاني صاحب، بله یې نه زده: (تا شوین تا شوین) او له دې سره یې زموږ گرېوانونو ته لاسونه اوږده کړل.

احمد ضیا د وخته له موټره کوز شوی و، موږ یې په تېلو تېلو د یوه محاربوي ماشین خواته بوتلو، ما فکر کاوه، که له کوم قوماندان سره یې خبرې وکړم، کېدای شي په خبره پوه شي، له یوه تن مې د قوماندان پوښتنه وکړه، ویل او خودش جنرال است، مطلب یې هغه څوک و چې موږ یې له موټر کوز کړي و.

د محاربوي ماشین تر سینه لاندې دمخې برخې دروازې یې خلاصې کړې، په قهرجنه لهجه یې وویل، بالا شو، هلته د وسپنو ټوټې د کیبل تارونه او څو د تېلو گیلنونه پراته وو، چې د یوه تن هم ځای نه په کې کېده، خو احمد ضیا وختي په کې ځان ځای کړی او له وحشت په ډکو سترگو یې موږ ته رنه رنه کتل، احمد سینا چې ټانک ته په ختو کې لږ څنډ وښود د یوه تن د راکټ له وار سره له ټانک سره جوخت شو، خو ده فکر کاوه، گنې موږ پرې شوي گوزار ته نه یو متوجه شوي، څرنگه چې موږ تول د ټانک تر سینې لاندې نه شوی ځایېدی، ځکه خو یې د کلاشینکوف په څوکه د ټانک سرته د ختلو قومانده راکړه، موږ هم اتومات د ټانک سره ته وختو، دلته زموږ په جېبونو اخته شول، ژر ژر یې دجېبونو تالاشي واخیسته او چې څه په لاس ورغلل، افغانۍ وې که کلدارې له جېبونو وېستلې، خدای خبر یو بهرنی خبریال له کومه راپیدا

شو د خپلې کمرې سترګه يې تر ډېره زموږ د مظلوميت، د ګلم جمو وحشت او د اسلامي حکومت د مشروعيت نندارې ته نيولې وه.

محاربوي ماشين ډېر ګړندی راوګرځېد او پر ميوند واټ د چمن پر لور روان شو، د واټ په پای کې کيڼ لاس ته د عيدګاه جومات پر لور وګرځېد، د جمعې ورځ او د غرمې يوه بجه وه، په دې ورځ استاد رباني د عيدګاه جومات کې د لمانځه او وينا پروګرام درلود، دده اواز چې له لوډسپيکر په زېر او بم خپرېده، زموږ د غوږونو پردې او د زړه تارونه ښه وتخنول، د رباني صاحب له خبرو، حرکاتو، اکتونو، ځېرې او عادتونو سره زه ښه اشنا يم، ځکه خو مې دده د خبرو د انګازو تر شاه دده ځېره او وضعيت ښه ليدلی شوی، چې څومره به يې د اسلام، جهاد، شريعت او مجاهدينو برياليتوب شعارونه تشريح کړي وي.

کېدی شي پر دې ورځ د عيدګاه جومات کې خطبه هم دده په نامه ويل شوې وي، وروسته خبر شو، چې د کابل ځينو جوماتونو کې د استاد رباني، ځينو کې د مجددي او چهار اسيا کې د حکمتيار په نامه خطبې ويل کېدې.

ماته د شهيد عزيز الرحمن الفت ليکنه "دين را بايد از خدمت ارتجاع و استبداد نجات داد" په زړه شوه...

هغه ليکنه په همدغو ټکو راګرځېده چې دين څرنګه د سياستونو او اقتدار پايبنت او ننګې ته د درباري ملايانو لخوا استخدام کېدای شي، محراب او منبر د واك د چوپړ او خدمت وسيله ګرځي...

ټانک د مرنجان غونډۍ په خوا څغاست، د استاد رباني د وينا انګازې زموږ ترمخ د هوا په وزرو څغلېدې.

د غونډۍ لمنې ته نژدې ټانک وګرځېد او په يوه احاطه ننوت، دلته

یو وخت د ممتاز په نامه د تېلو ټانکرو ترانسپورت و، چې د شاهي کورنۍ د ځینو افرادو د سهم او پانګې خبرې پسې کېدې.

ممتاز د پکتیا ځاځیو لویه او درنه کورنۍ ده، چې ترانسپورت کې یې درنه پانګونه لرله... پر ټانکرو یې پښتو کښلي وه، چې هغه وخت کابل کې له کولتوري تسلط د بغاوت انډول ګڼل کېده...

د داود خان له جمهوریت سره ددغه ترانسپورت په ضبطېدو د پولیسو دویم نمبر منتظره قطعه په کې وه، موږ یې هلته په ننوېستلو له ټانک نه کوز او په داسې حال کې چې په هر یوه پسې یو یو کلاشینکوف والا روان و، یوې تنګې تروشې کوټې ته ودرولو.

د ودانۍ دریو خواوو ته پر یوه لیکه د کوټو ورونه ختلي، قبلې یا لویدیز ته د خښتو نوی دیوال دی چې دروازه کې یې بیلر ایښي، چې ودانۍ یې پر دوو برخو وېشلې ده. د کوټې د دروازې په بېرته کېدو د بوی یوه لړه پورته شوه، کوټه به وه په اوږدو دوه نیم او سور یو نیم متر، موږ چې ورننوتو د کېناستو ځای نه و، له موږ مخکې لس تنه په کې له څو ورځو مېلمانه وو، خو له څه ځان ټولولو وروسته ایله دومره وشول، چې په ناستو په کې د پښو په سر ځای شوو ما بیا هم د قوماندان پوښتنه وکړه او لا تر اوسه په دې خیال وم، که له کوم په خبره پوه او باسواده سره مخ شم.

ټول پټه خوله دي، لکه خولو ته یې کولپونه اچول شوي، نه یې خپلو کې خبره کوله، نه یې موږ په کومه خبره پوهېدلو، لکه په سپېرو او مرموزو کتو دې زړه خوري، ګونګیان دي که څه بلا...؟

په کوټه کې مې موجود کسان یو یو له نظر تېر کړل، څلور تنه لوستي معلومېدل، خو نه یې غوښتل له موږ سره خبرې وکړي، د پاتې

نورو کسانو خبرې او حرکات، لکه د جوارگرو، چرسیانو... درې تنه په کې له ورایه گلم جم معلومېدل، په دې کې یو تن چې له عمره خام ښکارېده او ږيره برېت یې نه وو راغلي، خو غټ او پرېړ وجود یې ښځېنه ځېره ښووله، له موږ سره خبرې پیل کړې، خو د هغه خبره په ما بده ولگېده، ځواب مې ور نه کړ، زما چې ځپلی په پښو وې، یوه تن چې د چرسو سگرټی یې لاس کې و، وویل قربانت شوم، چپلی ات بکش، چرت ته خراب نکن از ماره یک افته میشه امینجه افتیدیم ری نمیزنیم.

شپږ نفري گروپ هر یو لگیا شو او څه چټیات نه وو چې ویې نه ویل، یوه شاه لوڅه کړه، چې له وهلو تکه شنه وه، بل خپلې متې او پندۍ وښودلې چې وینې په کې پنډ وې، په زړه کې وایم له دې خو یې پته خوله ښه وه...

د کوټې کړکۍ او دروازه کلکه تړل شوې، هېڅ چاک او چوله نه په کې معلومېدل، ما ورته وویل موږ له مطبوعاتو سره پېیلې یو، د حکومت له جمهور رییس، وزیر دفاع او نورو سره بلد یوو. یوه په کې زما خبره غوڅه کړه ویې ویل: نام مسعوده نگی که حلالت می کنه... ما فکر وکړ له دوی سره خبرې بېله دې چې گټه نه لري، مناسبې هم نه دي، غلی شوم، د خولو تروش بوی، گرمۍ او تندې داسې لوبه راخیستې وه، چې ژبې مو په تالو پورې کلکې نښتې، داسې راته ښکارېده لکه ژبه مې خوله کې نوره نه ځایېږي... د اوبو مې وویل، یوه شنه پلاستیکي په خیرو پټه کوزه یې ونیوله، ویل بیگی قربان فانتا اس، ما چې په نه زړه کوزه خولې ته کړه، نو داسې یو تود او بوین محلول مې خوله کې و، لکه د تېلو گیلن مې پر سر اړولی وي، چې کوزه مې ژر بېرته کېښوده، هغه راغبرگه کړه، چرا... ایجه هر که امده اول امتو میباشه.

موږ ته بيا وروسته معلومه شوه، په کوټه کې څلور تنه چې مهذب او تعليم يافته معلوميدل زموږ غوندې بنديان وو، هغوی يې هم له پيک اپ سره راوستلي وو څلور نور د دوی خپل د ملېشې افراد وو، چې د لوټمار پيسې يې له قوماندان پرته خپلو کې وېشلې وې او هغه د ښځينه څېرې خام غټ پرېږ څوان د ګلم جم ملېشې يو ډګروال و، چې د قوماندان له خبرتيا او سهمېې پرته يې مهمات او کلاشنکوف پلورلي او خپل يو ملګری وژلی و.

د مرګ سفر، د هوايي ډګر پر لور:

نيم ساعت لږ زيات وخت به وتلی و، چې د کوټې دروازه بېرته شوه څو تنه د دروازې په مخ کې بېرني ودرېدل، موږ څلورو ته يې د راوتلو اشاره وکړه، د يوه له خولې ووتل ((ميدان هوايي)) له دې خبرې سره د هغه څلورو مهذبو بنديانو له خولې ناڅاپه ((اوف)) ووت، موږ يې کوماز لاری ته وخېژولو، د موټر په باډی کې دوارو خواوو ته کېناستو، يوه يې د کلاشينکوف قفاق کش او مرمی تېره کړه او موږ يې کتار د موټر يوې خواته کېنولو، دوی ګوته پر ماشه زموږ مخې ته کلاشينکوفونه ونيول او کېدی شوی له يوه جمپ سره د کلاشينکوف دېرش مرمی زموږ په سينو کې تشې شوې وی، تر داسې کلکې څارنې لاندې، لکه د ډېر سخت جرم په تور نيول شوي يې د غرغرې په لور روان کړي وي، داسې لکه د جګړې په ډګر کې چا د دښمن ډېر غټ قوماندانان نيولي وي.

زموږ زړونو ومنله، چې دا مو د ژوند وروستی شېبې دي، د څرخي پله زندان کې د بنديانو د وژلو، او پوليګون کيسې رايادې شوې او دا مو

وګنله چې موږ هم د دغسې وژل شویو زرګونو مظلومو هېوادوالو له کاروان سره یو ځای کېدونکي یوو، دلته له یوې مخې د مرګ تصور زما له سره کډه وکړه، د زړه درزا مې ورکه شوه، د وېرې احساس مې له مغزو ووت او نور نو د مرګ او ډار ټول توهمات او سختی زما له زړه او ذهن ووتلې، یوازې یوه وېره او سختي مې په مخه کې وه، او هغه دا چې هسې نه زما ملګري یو یو زما تر مخې په کلاشینکوفونو غلبېل او ما ترې وروستی کړي، دغه تصور دومره تریخ او سخت و، چې د هغې تریخوالی او سختي اوس هم زما له خولې او مغزو نه ده وتلې.

موږ یې د هوایي ډګر له ختیزې دروازې تېر کړو، خو لږ وړاندې یې بېرته موټر وګرځاوه، په لار کې د احمد شاه مسعود او رباني عکسونو قیامت جوړ کړی، بنار ټول شعارونو او تصویرونو نیولی، د ازادۍ او فتحو مبارکی، د مسعود او رباني عکسونه وو، چې هر دېوال د ترافیکو غرفه او نړېدلې ودانۍ یې په سر اخیستې، مسعود قهرمان، فاتح اسلام او داسې نورې په غټو غټو تورو لیکل شوې کربنې، چې د سړکونو د یوې غاړې تر بلې په هوا کې ځړېدلې، د رباني، مسعود بېلا بېل تصویرونه وو، چې د ورانو ودانیو دېوالونه، د برېښنا او ټیلیفون ستنې دوکانونه او هوټلونو هېنداري یې نیولې وې، سړي فکر کاوه، لکه د ودانیو دېوالونه یې په تصویرونو پوښلې.

موږ یې د هوایي ډګر په لویه دروازه ننبستو، موټر کیڼ لاس ته وګرځېد، ښي لاس د ترمینل اړخ ته اریانا الوتکې ولاړې وې او کیڼ لاس ته یې چې موږ وګرځولو، پوځي الوتکې دریدلې، دلته زموږ پیک اپ هم ولاړ و، موږ یې همدلته له موټره کوز او مخامخ روان کړو، هلته یو تورکی سړی بې نوره او غوږ بیجنه څېره له څو نورو پوځیانو سره

کوماندويي يونيفورم کې ولاړ و، موږ يې ور وړاندې کړو، هغه سملاسي امر وکړ، چې له موټره سامان کوز کړئ، د موټر سامان لا وختي لاندې باندې شوی و، زه لږ څه ډاډه شوم، چې ګنې دا سړی به خبرې ته غوږ ونيسي، په ډېر ادب او عاجزۍ مې ورته وويل: که مهرباني وکړئ د دوو دقيقو لپاره وخت راکړئ، خو ده له غرور ډکه لهجه وويل: صبر کو ای کار خلاص شو باز معلوم ميکنم.

له موټر يې ژر ژر کتابونه کوز او په يوه کوټه کې يو پر بل انبار کړل، ډېری سامان په هماغه ساعت کې د ملېشو له خوا څه په پټه او ښکاره چور شو، کله چې سامان خلاص شو، ده زياته کړه: ميفامی يانی ای پشتونستان نيس اوغانستان اس، ما لومړی فکر وکړ، چې دا خبره په دې وخت کې له موږ سره څه اړه لري، دی لګيا و: شما خاينا می خاين از اوغانستان پشتونستان جور کنين، مه کت تان می فامم، په زړه کې مې وويل، دا په څه بلا واوښتې، له دې خو يې هغه بې تعليمه او بېسواده ښه وو، چې سترګې يې پيسو، مال او موټر ښخې وې او له دې نورو لانجو ناخبره وو.

ما وويل: زه ژورناليست او ليکوال يم، د پښتونستان مسلې مطرح کول دلته فکر کوم څه مناسبت ونه لري، بهتره دا ده چې په اصلي موضوع خبرې وکړو.

ده په ډېره غوسه، چې له خولې يې څګونه بادېدل په يوه دمه خبرې کولې: ګلبدين کت خود خلقياره ګرفته بګو تنی کجاس، وطنجار، رفيع کجا اس، وطنه شما خراف کدين، ګلبدين کابله خاکستر ساخت اينجه نوکرای پاکستان و سعودی جای نداره... ما هم دده خبرې اورېدې او هم مې دده سترګو او خبرې ته کتل چې په ډېر هيجاني او عصباني

حالت کې دی، له سترگو یې د شرابو د نشې یوه پست هوس او له خولې یې د ددغې نشې بد بوی خوت، ده په ښي لاس په ملا کې ځړېدلې تفنگچه نیولې او ډېرې ورې عصاب خرابې کولی شوی د سوال او ځواب دا صحنه ختمه کړي، زه متوجه شوم که زما کومه خبره د ده په نېشه یي دماغ لږ هم بده ولگېږي، د هغې ځواب به حتماً ددغې تفنگچې په خوله راکوي، دلته زموږ او مرگ تر مینځ فاصله د سترگو د رپ په کچه وه، ځکه ما احتیاط کاوه، تاسې فکر وکړئ چې یو تش لاسی انسان په یوه ځنگل کې د کوم وحشي حیوان په منگولو کې گېر شي، څه به کوي، ځکه خو ما کوښښ کاوه، دده او تفنگچې تر مینځ یې رابطه کمه کړی شم.

لگیا دی... سیاف هزارای بیچاره را قتل عام کد، بدستور عربا، هزارای بیچاره تباه و برباد شد... یا خدایه! دا خو د حکمتیار او سیاف په ځای په موږ زړه تشوي او لکه موږ د حکمتیار او سیاف د تنظیمو او کړو وړو مسوول اوسو، په زړه کې راتېره شوه، انجینر احمد شاه دې خپل وزارت کوي د استاد سیاف په گناه دې موږ نیولي یو...

ما یې خبره ور پرې کړه، چې زه په تنظیمي لحاظ نه له استاد سیاف سره منسلک یم او نه له حکمتیار سره، زه ژورنالیست او لیکوال یم، چې د مولوي جلال الدین حقاني له فرهنگي دفتر سره کار کوم، او هغه د سولې په هلو ځلو بوخت دی، ما فکر کاوه دا خبره به دده د عصباني مزاج په لمبو لږ اوبه توی کړي، خو له بده بخته دی یې نور هم مشتعل کړ ویې ویل: حقانی دیروز منطقه هزارا به توپ بست صدها هزاره را کشت، همراه گلبدین ششت که ملیشه ها خارج شوه، نباشه.

ما ورته وویل: څوک چې سوله کوي، هغه به ضرور دواړه خواوې

گذشت او د یوه بل د ځینو شرطونو منلو ته اړ باسي، خو ده وویل: مه میفامم اخبار و مجله شما بر ضد ملیشه مسلسل نشرات کرده، ده خوست ملیشه ها قتل عام شد...

ما ځواب ورکړ، در خوست هر کسی که زنده دستگیر شده رها گردیده، بعد از فتح هیچ کسی کشته نشده، زخمی ها به صلیب سرخ تسلیم داده شد، البته در جریان جنگ هر دو جانب تلفاتی می بیند.

ده وویل: مسعوده ما ده کابل اوردیم اگر بخایم بیرون کشیده میتانیم...

بیا یې پوښتنه وکړه، ننگیال کیس، زه لا له مخکې حیران وم، چې ځان ورونښیم، که نه، په کومه کې به مو خیر وي، په همدغه تردد کې مې له خولې ووتل، زه، ده وویل: خوب ده گیرم امدی... او له دې سره یې بیا پر خپله تفنگچه گوتې کېښوې، غاښونه یې وچیچل، ویې ویل: میفامم که ادم سیاسی ستی خودته میگی که ده کله ام دوازده گرام مغز اس، ده کله مم دوزاده گرام مغز اس، بیست و پنج سال صاحب منصبی کدیم، می فامی، مارا خام کله می گفتین، مالوم میشه کی خام کله اس؟

مه تورن جنرال عبدالمجید روزی معاون اول عبدالرشید دوستم استم، جنرال صاحب دوستم هم مثل مه انسان اس، از مه کده مقبول و چاغ اس، شما را محاکمه میکنیم.

دلته یې زموږ لاسونه تر شا وتړل او یوې پوځي الوتکې ته چې ستاړت ولاړه وه وخېژولو، نژدې یو ساعت په الوتکه کې ناست وو، خو الوتکه وانه لوتله، بېرته یې له الوتکې کوز او جنرال مجید ته لاس تړلي ودرولو، مجید بیا خپله خبره تکرار کړله، شما محاکمه میشین، شما بیخ و بنیاد

ما را کندین، اوتوریته ما را از صفر هم پایین اورده به سویه جهانی بر ضد ما اقدام صورت گرفته...، اینا ره پس ببرین، تا محاکمه شون...

موږ یې بېرته د خپل پیک اپ باډۍ ته وخېژولو، هغه قوماندان ته چې موږ یې نیولي وو، جنرال مجید وویل: تو خو زبان اینا ره می فامی... ببرین... هلته د جمعیت ځینې افراد چې ما ورسره پېژندل ولاړ وو، ټولو ځان ناګار کړ، رنه رنه یې کتل د مجید او ملېشو پر وراندې له خپلو اوږدو ږیرو، خړو پکولونو او جمپرونو سره ډېر حقیر او ذلیل معلومېدل.

د احمد ضیا خدای زده څه په زړه کې وګرځېدل، په ډېر ادب او حق په جانب څېره یې جنرال مجید ته وویل: زه په ننګرهار کې محصل یم او پاکستان مې په سترګو نه دی لیدلی، زه له دوی سره نه یم، دوی له پاکستان نه راغلل، شپه یې زموږ یوه دوست کره وه، کله چې راتلل، نو ما وویل مفت موټر دی، زه به هم کابل ته ولاړ شم او...

خو جنرال مجید په دې دنیاګۍ کې د چا مظلوم خبرې او فریاد نه شوی اورېدی؟

د روانېدو پر وخت جنرال مجید هغه قوماندان ته چې موږ یې نیولي وو، په غوږ کې څه وویل او موږ یې روان کړو، دا ځل یې له یوې بلې لارې راستانه کړو، د دغې لارې په اوږدو کې بیا هم د جګړې په اور سوځېدلو او ویجاړو تاسیساتو باندې د رباني او مسعود رنګین تصویرونو، یو پر بل پسې د خپلې رنګینۍ جادوګري ښودله، پر ویجاړو او سوځېدلو ودانیو لګول شویو تصویرونو په لیدو زما په زړه کې داسې تعبیر وګرځېد، لکه ځانونه د دغو ورانیو قهرمانان ګڼي او یو وخت به یې تاریخ د ویجاړیو اتلان اعلان کړي....

په لاره کې له مکرویان سره د یوه ګلم جم خولی باد یوړه، موټر یې ودراوه، په دې کې د جمعیت یو قوماندان چې له احمد ضیا سره بلد وو او د قوماندانانو سرتاسري شورا کې یې برخه لرله، موږ ولیدو، کله چې موږ ته نژدې شو، یوه ګلم جم بدې کنځلې ورته وکړې، خو چې د جمعیت یې ورته وویل خوشې یې کړ، موږ خوشاله شو، چې که مو مړه هم کړي، لږ تر لږه دومره خو وشول، چې احوال مو تر یو چا پورې ورسېږي.

موږ یې بېرته هغې قرارګاه ته راوړو، چې ترې بېولي یې وو، دا ځل یې په یوه بله خونه کې چې دوه زاړه شلېدلي چپرکټونه په کې پراته وو تېل وهلو، دچپرکټو وسپنيز سیمونه لکه تېره مېخونه راوتلي، د غرمې ډوډۍ مو نه وه خوړلې، خو په لوږه نه پوهېدو، که احمد ضیا د سهار چای داسې غوږ نه وای راکړی، نو بیا به مو دا حال نه و، د ماسپښین لمونځونه رانه قضا شوي، په داسې حال کې چې د قصاب په غولي لاس تړلي ولاړ یو، د لمانځه قضا ډېر خورولو.

زما په ذهن کې په مجاهد ولس کې د حمید بابا دا شعر لحظه په لحظه ګرځېده:

دا جهان قصاب خانه کړ خدای و ماته

پــــا بسته ولاړ په غولي د قصاب یم

د مرگ منظر

شرنگ د دروازې زنځير خلاص شو، يو مليشه ننغ ودرېد، کاغذ ته گوري، زمونږ نومونه يې واخيستل، مونږ ور ولاړ شوو، لومړی يې زه تلاشي کړم، ورپسې احمدضياء، نور عليشا، احمدسينا... لاس يې تر شا راوتړل، زه يې تر مخ کړم، له شا يې د کونداغ پر يوه ټينگ گوزار له دروازې دباندې وغورځولم، چې پاڅېدم، يو مليشه تر مټ ونيوم، لږ وړاندې يې د يوې کوټې پرانيستې دروازې ته ودرولم، نور ملگري يې هم پر کونداغ دباندې راگوزار کړل، هر يو يې کوټه تر منځ يوې خونې ته ودراوه، دلته يې زمونږ هر يوه پر تندي گوته پر ماشه د کلاشينکوف شپېلۍ کېښوه، وايي کلمه تان بخوانيد، مونږ کلمه تېره کړه، په لږ ځنډ يې کلاشينکوف لېرې کړل، پير نور عليشا يې يوې کوټې ته ننوېست، درې ډزې وشوې، سينا او ضيا يې هم يوې يوې خونې ته ننوېستل، بيا هم درې درې ډزې... راته وايي: حالا نوبت توست په زړه کې وايم څومره چې ژر کېږي ډز کوه... سترگې مې پټې کړې، وايم که پر غوږو مې څه نه اورېدی، په رښتيا څه نه اورم، پر خوله له يوې کلکې څپېړې سره مې غوږو کې کرنگې شو، سترگې مې پرانيستې، راته وايي ژوند دې رانيسه، پنځوس زره ډالر، بيخي ارزانه مفت...

ورته وايم، پنځوس زره ډالر پرېږده پنځوس هم نه شې راسره مونداى، چې نه قوماندان يم، نه سوداگر... وايي مونږ خبر يوو، چې لوی بای او سيټ يې، وايم ټول عمر مې د قلم مزدوري کې تېر کړی چې

تشه ګېډه نشي ډکولای، وايي اوس به مزدوري در معلومه شي...

کږس پر کونداغ پر مخ ولګېدم، ونه غورځېدم، دويم ګوزار مې د ولیو تر منځ ولګېد، تندی مې له مخامخ دیوال سره ونښت، درېیم ګوزار مې پر سر و، چې ورسره ړنګ شوم، ږز شو، د باروتو تريخ لوګی پورته شو، ګولۍ زما پر ښي ولي ومښته، بل ږز پر مټ ولګېد درېیم ږز...

پوه شوی نه یم، تر هغې چې سترګې مې کوټه کې وغړېدې، احمد ضیا، نور علیشا او سینا راته ناست دي، ما وې که اخرت کې راغونډ يوو، بعث بعدالموت دی...

که خوب وینم، لاس مې پر سینا کېښود، خوب نه و، په کوټه کې مې سترګې واړولې، هماغه تنګه تروشه خونه، وسپنيز لغړ چپرکټونه...

د نور علیشا له سترګو اوښکې څاڅي، ضیا او سینا چوپ دي لکه دمه نه پکې چلېږي...

له پوزې خولې راغلیو وینو مې ږیره سريښ کړې، سینا تکیه کړم، احمد ضیا سترګې مخامخ کړکۍ کې ښخې کړې، نور علیشا پخپله لمن خوله، مخ راپاک کړل، له کوزې يې خوله کې اوبه راتوی کړې...

را یاد شوه شرنګ زنځېر خلاص شو، د مرګ قاصد له کاغذ نومونه اخلي، د ولاړېدا راته وايې، تلاشي مو اخلي، د کونداغ پر ګوزار مو له کوټې دباندې غورځوي، درې ډزې کېږي، وژني مو، دادی له سره مو ږوونه سینو کې غورځي، د مرګ دغه کیسه څو کرښو کې بشپړه شوه، له مرګه د بېرته راګرځېدو تجربه انځور شوه، خو دا کیسه دومره آسانه نه ده، چې دلته مرګ د وسله والو د ټوپکو شپېلۍ کې په نخا دی، هره ورځ هر ساعت، هره شېبه د مرګ له پیغام سره تېرېږي، چې ژوند د مرګ په منګولو کې په سلګو دی، ژوند نیمه خوا، زندګي مړ ژواندې ده.

ملېشې او وسله وال يې د خپلو ټوپکو مرميو کې پېيي، د سرونو په تسپو لګيا دي، ذکر کوي، جنت غواړي، د حورو غلمانو سره د لوبو شوق يې سر ته ختلی، هره ګولۍ چې چلېږي د ژوند پر ځيګر مومبلي، د ژونديو پر زړونو لګېږي، ځکه خو ژوند ژوبل، زندګي پرهر او د ځوانيو لو ګډ دی، هر ژوندي د خپل ژوند جنازه پخپلو اوږو اخيستې، پخپلو لاسو يې قبر ته ېيتوي، دلته خلک ګرځي خو ژوند شته، د مرګونو حکمراني کې د ژوند سا ډوبه ده.

د مازيګر لمونځ مو په تيمم او د چپرکټونو دپاسه په ناستې وکړ، دلته يو ځل بيا موږ د ژوند او مرګ له کشمکش سره مخ شو، بېرته وېرې واخيستو او له مرګه ډار زموږ په مريو منګولې ښخې کړې.

يو ساعت مو په خپلو مينځونو کې په دې خبرو تېر کړ، کاشکې په ګردېز راغلي وای، دربغه داسې مو کړي وی، ځنګه او ځنګه...؟

ماښام يو تن دروازه خلاصه کړه، ويې ويل: بيايين، موږ ورپسې شو، داسې مو ګڼله چې پل اخلو، د مرګ پر لور يې اخلو، د ودانۍ په پراخه انګړ کې د ملېشې هغه قوماندان چې موږ يې نيولي او د عبدل چريک په نامه مشهور و، مجددي صاحب د بريد جنرالۍ رتبه ورکړې، په يوه چوکۍ ناست دی، زما پکول يې پر سر، خپل باډيګارډان يې په يوه ليکه کتار کړل، موږ يې ورته مخامخ ودرولو، ويې ويل، چا درنه ساعتونه او پيسې اخيستي، موږ هک حيران وو، چې هغه کسان وښيو که نه، ما دا ښه وګڼله وواېو، له موږ هېر دي، خو احمد ضيا جرئت وکړ، هغه ملېشه چې دده پيسې يې اخيستي وې وښود، تصادفاً ساعتونه هم ده اخيستي وو، له ما سره څلور لکه افغانۍ وې، ددې سرې مې پېژانده، خو د جېب د پيسو راځخه هېر و، ما هم د هغه ملېشه په خوا اشاره

وکړه، چې څلور لکه افغانۍ یې راخخه اخیستې وې.

عبدل چریک ورته وویل: ولې مو زه خبر نه کړم، ماته مو ولې ونه ویل، چې موږ ترې پیسې او ساعتونه اخیستي، هغوی پټه خوله وو، ده وویل ورکړئ پیسې او ساعتونه یې.

موږ ته یې خپلې پیسې او ساعتونه راکړل، په زړه کې خوشاله شو، فکر مو کاوه چې زموږ پیسې یې راوسپارلې، نو غلا د ملېشو د افرادو کار دی، همداسې به موټر،کتابونه هم راکړي، دلته لږ په خپل ژوند ډاډه شو، چې که وژلی یې نو پیسې به یې نه راکولې...

د ماښام لمونځونه مو په تیمم او ناستې وکړل او د تورې سیلو یوه وچه ډوډۍ زموږ د استحقاق په توګه له دروازې راوغورځول شوه، یو تن چې د مزار هزاره و، وویل شما نفرای ګلبدین استین...؟

موږ وویل نه ژورنالیستان یو، خو هغه په ډېره بده لهجه وویل، تاسې د ګلبدین او سیاف نفر یاست، غواړئ د ۳۵ فرقې افراد ترور او اختطاف کړئ، اوس به در معلومه شي... د سپو په مرګ به وژل کېږئ او له دې سره یې خپلو ملګرو ته وویل، قوماندان ته وایم، چې ماته یې په لاس راکړي، چې لومړی خو ترې دا سترګې وباسم، بیا یې د پوزو او غوږونو حساب په لاس ورکړم، زه یې په چل ښه پوهېږم او داسې یې ډېرې کنځلې وکړې.

له دغه ځوان سره بیا وروسته زموږ لږ او ډېر تعلقات جوړ شول، د حزب وحدت متعهد و، پلندر یې عیسی خان نومېده، چې ده غوندې بېسواده و، خو اوس یې دلته د حزب وحدت، دوستم او مسعود په ائتلاف کې د تورنۍ رتبه ګټلې.

په دې قرارګاه کې د حزب وحدت توپکیانو د دوستم له ملېشو سره

ګډ فعالیت درلود.

د بندیانو د پیره دارانو د ډلګی مشر شاه محمد نومېده، چې ظاهراً د ښې وضعې او نرمې خولې خاوند د شلو کلو ځوان معلومېده، خو په حقیقت کې ډېر بدغونی انسان و، ماخوستن ده زموږ د کوټې د دروازې قلف خلاص کړ، کوټې ته راننوت، او موږ ته یې د تسلی خبرې شروع کړې، په موږ دده خبره لکه د ټوپک ډز داسې لګېده، خو له مجبوریته مو دده له هرې خبرې سره د توافق سر ښوراوه او د رضایت دارې جینګې نیولې وې، ده وویل چې هر شي ته ضرورت لرئ، دروازه ټکوئ، که قضای حاجت ته ځئ ټک ټک کوئ، دروازه درته بېرته کوم، ما ورته وویل، که زموږ د اوداسه غم دې وخوړ، دا به دې له موږ سره زیاته نېکي وي، ده ویل غم مه کوئ، هر وخت مو چې اودس کاوه اوبه درکوم او نور مو که چای ته شوق کېده هم غږ کوئ.

ده په یوه ځانګړي اکټ او ژور خپګان سره وویل، دنیا تېرېږي، دا ورځې هېچاته نه پاتې کېږي...

په دې کوټه کې څو خنجرونه او کارتوس پراته وو، خنجرو ته زه ځکه خوشاله شوم، چې کېدی شوای په څه وخت کې مو په کار شوي وی، خو احمد ضیا داسې وېرې اخیستی و، چې شاه محمد ته یې وویل: دا خنجرونه له دې ځایه وباسه، هغه هم خنجر کوده کړل، له کارتوسو سره یې یو ځای له کوټې واېستل.

احمد ضیا ته مې وویل، خنجرونه ښه و کار مو ترې اخیستی شوای خو ده ویل ورک کره، هسې به یې په بل غم اړولي وو، که دا یې راته پلمه کړې وای، چې په دې مو څه کول څه او څه... دلته نو دلې دلې ګلم جمان راځي او د کړکی له ورې هېنداړې زموږ ننداره کوي، څوک یو

څه وايي او څوک بل څه، څوک وايي د گلبدين نفر دي، څوک وايي په کارته نو کې يې يوه پوسته کې نيولي، چا به ويل بمونه ورسره وو، او نور...

موږ د الله تعالی له ياده بله اسره او مشغولا نه لرله، په لوڅو او مېخ دارو چېرکټو وغځېدو، سترگې مو پټې کړې، خوب چېرې و، پر يوه او بل اړخ اوښتو، کله نا کله به مو د يوې شېبې لپاره سترگې ورغلې، خو بيا به ويښ شوو، چې پيره بدلېدله، د دروازې قلف به يې بېرته کړ، موږ به يې په شمار نوي پيره دار ته تسليم کړو، دا چاره ځکه زموږ په گټه وه، چې د دروازې په بېرته کېدو به له باندې تازه هوا کوټې ته ننوتله او زموږ د زړونو بل شوی اور به يې د لږې شېبې لپاره غلی کړ.

غوماشو مو پښې، لاسونه او مخونه داسې کړي وو، لکه شري نيولي يو.

له سپېده داغ وړاندې موږ ټول ويښ وو، د آذان غږ مو د استاد رباني اسلامي حکومت کې وانه ورېد...

په وېره وېره مو دروازه وټکوله، پيره دار ته مو د اوداسه وويل، هغه د يوه يوه تن د وتلو اجازه راکړه، د قضای حاجت ځای نه و او له هغو کوټو استفاده کېده، چې خالي او کړکۍ دروازې يې ايستلې وې، په دغو کوټو کې کاغذونه، د وطن گوند تبليغاتي پاڼې، دفتري کارتونه، د کلاشينکوف او تومانچو کارتوس، شلېدلې په وينو لړلې جامې او ... پراته وو او کله به چې څوک د قضای حاجت لپاره دغو کوټو ته ننوتل، دروازه کې به پيره دار ولاړ و، موږ هر يوه په خپل وار اودسونه تازه او لمونځونه بيا هم په ناستې وکړل او د خدای تعالی اروا پالونکي ذکر ته مو پناه يووړه.

هوا رڼا کېده، ښايي لمر به نوي د ښېر دروازې او آسمايي له څوکو مچکه اخيستې وه، چې د انګړ د لوېې دروازې تر مخ چې سړک ته وتلې وه، دوه ګړندي موټر تېر شول، اوس نو يوه بله ورځ بره شوې، له حوادثو او فاجعو ډکه ورځ او د افغانستان د مظلوم ملت د دردونو او ويرونو يوه بله تياره ورځ.

ما د کوټې له زړې او وړې کړکۍ د انګړ په لويه دروازه کې سترګې ښخې کړې وې، خو له هغو دوو موټرو پرته پر هغه لوی سړک د هېڅ شي نښه نه معلومېده، داسې ښکارېده، لکه يوې مرګونې چوپتيا په کابل د غم او سکوت څادر غوړولی وي، لکه شپه لا نه وي سبا شوې، د شپې وحشت او ترورمې لا خپل تناوونه، نه وي ټول کړي او په رڼا ورځ د شپې وحشتناک سکوت خپور وي.

هو! په کابل کې ورځ هم شپه ده، تکه توره شپه لکه ددغو غلو، قاتلينو او لوټمارو تور زړونه، په کابل کې ورځ نه ليدل کېده، هره خوا د تورو شپو د وحشت او وېرې خونړۍ تيارې خپرې د انسانيت، انصاف، ازادۍ، شرافت او عزت لمر د وحشتونو د تورو شپو په تل کې ډوب و، يوازې د شپو توره او تياره حکمراني چلېده.

د دروازې د ځنځير په شرنګېدو يو تنکی خو هدور ځوان کوټې ته راننوت، دوه درې تنه نور هم په دروازه کې ودرېدل، تنکي ځوان سترې مشې وکړل، له ځان سره يې وويل: چه خوب جوانا اس، حيف بندی کدن اينا، او بيا له موږ سره په خبرو شو، احمد ضيا او سينا ورسره مجلس ګرم کړ، زه او پير صاحب د خپلو سوچونو، اندېښنو، او ارمانو په سمندر لاهو شوو.

داسې معلومېده لکه ددغه ځوان له موږ سره څه خواخوږي پيدا

شوې وي، پر له پسې يې موږ ته د خوشې کېدو خبره کوله، له دې سره به يې دا هم ويل: ((گوسفند نر اس برای قربانی)) دا خبره کېدی شي ده په ناپامی‌کوله، خو موږ ته به يې سخت ټکان راکړ، په پای کې يې د خراباتيانو په اکټ وويل، الا کدن تان ده وس مه نيس، ديگه هر خدمت تان باشد به سر چشم چای، نان، چرس، شراب، دختر، بچه هر چه دلتان خاست بگويين.

ده خپل نوم هم موږ ته ونښود، چې زما له ياده وتلی او راځخه رخصت شو، دلته يې د تورې سيلو پوپنک وهلې دوډی يو گيلاس او يوه توره چای جوش چې يوازې خوله يې لرله زموږ مخې ته کېښول، که څه هم زړو نه اخيسته، خو په نوبت مو وڅښلو، هر يوه بل ته د چای ټينګ ست کاوه، داسې معلومېده، لکه يو پر بل ډېر مهربان وو، ما ځان له ټولو وروسته کړ يو دا چې له زړه مې غوښتل ملگري وړومبی چای وڅښي او بل مې دا گټه هم وه، چې کېدی شوی په اخر کې مې دوه گيلاسه نصيب شوی وای، خو گټه په تاوان کېږي، تاوان دا چې کله به ايله نيم گيلاس را رسېده.

زما د چای څښلو خو دا حال و، چې له خپل مشر محترم رفيع صاحب مې هم د چا خبره وسله اخيستې او هغه راته د چايست په لقب قايل شوی و.

ورو ورو له پيره دارانو او نورو ملېشو سره زموږ تعلقات جوړېدل، وخت ناوخت به يې دروازه ښرته کوله او د څه شېبې لپاره به د تازه هوا له نعمت برخمنېدو له پيره دارانو سره په اړيکو کې د احمد ضيا او احمد سينا لوی لاس و، دوی به ويل موږ سياسي کار ورسره کوو، دا خبره يوه اصطلاح شوه، چې هر وخت به يې د څه هوښياری او چالاکی

مظاهره وکړه، نو دا خبره به يې کوله.

احمد ضيا له ځان سره بله منصوبه جوړه کړې وه، په زګېروېو يې شروع وکړه، پينځه، لس دقيقې وروسته به يې دروازه ټکوله او د قضای حاجت لپاره به له کوټې وت، له احمد سينا يې نصوار اخيستل او ددې لپاره چې استفراق وکړي کپ کپ نصوار له ستوني تېرول، خو تقدير ته ګوره چې د يو کوټي له خوړلو سره يې هم د استفراق اشتها رانه غله، ده خپل پلان موږ ته داسې تشريح کړ، چې که شفاخانې ته يې يووړ، کېدی شي له هغې ځايه چاته ټيليفوني يا د خط په ذريعه احوال ولېږلی شي، زما زړه نه منله، خو ورسره مې ښه کړه، ده مسلسل زګېروي کول، اواز يې هم لړزه پيدا کړه، سترګې به يې رډې وختې، خوله به يې وچه شوه، هر پيره دار ته به يې د ګوليو نوم اخيست، چې که ورته رايې وړي، دده دغه وضعيت نژدې درې شپې دوام درلود، د حزب وحدت عيسی خان ته يې هم ډېرې خاورې په سر باد کړې، د احمد ضيا رنګ او ځېره داسې شوې وه، لکه د نري رنځ ناروغ، اکتونه يې داسې طبيعي معلومېدل، چې اسمعيل شاهد سره يې سيالي کولی شوه.

د دوو ورځو په تېرېدو نور احمد ضيا هم له دې رول ستړی شوی و، موږ هم ورته وويل هسې نه نصوار په رښتيا کومه ناروغي در پيدا کړي، هماغه وو چې ورو ورو يې د روغتيا خوا ته د صحت د علامو په ځرګندولو قدم واخيست.

په پيره دارانو کې يو ځوان چې ډېر بدرنګه او تک تور و، سلطان نومېده، له ځېرې او حرکاتو ډېر عاجز معلومېده، دده په ځېره کې له مسلطې وضعې د شکايت نښې له ورايه ليدل کېدې، په کتو کې يې د يوې ژورې کرکې او نفرت اثار ځرګند و، کله به چې موږ قضای حاجت

ته تلو، دی به د کوټې وره کې نه درېده، ویل به یې برن، برن ازاد استین، همدارنګه وخت په وخت به ده خپله د دروازې قلف ببرته کړ، دروازه به یې پرانیسته، وبه یې ویل باش که هوای تازه بیایه.

پر دغه ورځ چې له غرمې وروسته نور ملېشه خپلو کوټو کې په درنو خوبو ویده شول، سلطان زموږ د کوټې دروازه خلاصه کړه، د وره په خوله کې یې ګونډې ووهلې او په کرار یې له موږ سره د خواخوږۍ خبرې شروع کړې.

ده ویل: خدای دې د دوستم او ګلبدین کورونه وران کړي، زه هم کور کلی لرم، مور، پلار او خپلوان لرم، ده زیاته کړه، د ګلبدین او دوستم بلا نشته، د نورو اولادونه وژل کېږي.

ده یوازې ګلبدین او دوستم پېژندل، له بل هر څه ناخبره و، سلطان په دار دار خوله نوره هم کوټې ته دننه کړه، ویې ویل، زه یې په زور راوستلی یم، نه تنخوا شته، نه بل څه، شپږ میاشتې کېږي چې نه یې رخصت راکړی او نه کوم غیران، تنګه.

دده د معلوماتو له مخې په موږ درېدلي پیره داران نه معاش لري او نه په خپل زړه په ملېشه کې داخل شوي، بلکې په زور له کورونو ایستل شوي او له دغې احاطې د باندې وتلو اجازه هم نه لري، په دوی کې هغه ملېشه، چې په خپل زړه داخل شوي، تنخواګانې لري، د چور او چپاول لاره هم ورته خلاصه ده او تر څه قید او بندیز لاندې نه دي.

بله ډله د قوماندانانو باډیګاردان یا د خپل زړه پادشاهان دي، څه چې غواړي د نه، مه څوک یې نشته، د سلطان چې ځرنګه څېره خواره او بدرنګه ده، همداسې یې لباس خیرې او پیوند و، پایزار یې هم داسې و، چې مازې پښې یې په کې بندېدی شوی، خو له بدرنګۍ او خیرنتوب سره

يې په څېره، خبرو او کتلو کې يو داسې اغېز و، چې پر سړي له ټولو عيبونو سره خوږ لګېدو، ماسپښين مو ددغو تعلقاتو له مخې وکولی شول، د څنګ په يوه بله کوټه کې چې لا د قضای حاجت مکان نه و ګرځېدلی په ولاړه د لمانځه اجازت تر لاسه کړی شو، دلته احمد ضيا له يوه بل کمال کار واخيست او هغه دا چې هر ګلم جم ته به يې ويل، چې يو ورور مې په مزار کې اوسېږي، د (ادينه مسجد) سيمه کې يې کور دی، خو که چېرې زما مخې ته راشي، نه يې پېژنم، ځکه دا لس دولس کاله مې نه دی ليدلی او يو ځل خو يې يوه ته له خولې ووتل، برادر مم ګلم جم اس...

د تعلقاتو دايره مو دومره پراخه شوه، چې په جمع د لمانځه شرايط برابر شول او د هغې بلې کوټې څلورو بنديانو هم په کې برخه اخيستلی شوای.

له لمانځه وروسته چې موږ بېرته خپلو کوټو ته راغلو، لږ وروسته عبدل چريک راووت، شاوخوا يې ملېشه غونډ وو، لرګي يې راوغوښتل او يو تن يې داسې وواهه، چې تر يو نيم سل لرګيو ما وشمېرل، چې په وهلو ښه ستړی شو، څه خبرې يې ورسره وکړې، چې موږ نه شوی اورېدلی، په دې کې يې يو ځل له خپل باډيګارډ نه کله کوف واخيست او په هغه سړي يې درې دزې وکړې، يوه ګولۍ يې په کين مټ، بله په ورانه او دربيمه له نامه سره ولګېده او په ځمکه ولوېد، ده دومره ووېل کشش کو او له دې سره د خپلې کوټې په خوا روان شو، ملېشه وو کش کړ، موږ پوه نه شو، چې مړ شو او که يې روغتون ته يووړ، دا راز له سلطان او څو نورو ملېشو هم پټ و او يا يې موږ ته نه شوی ويلی.

له دې پېښې وروسته سلطان بيا زموږ د کوټې دروازه بېرته کړه، ويې

ویل، دیدین ظلمه، از دل ما خدا خبر اس، ما بخدا اگه به ای حال خوش باشیم، خدا مارم به وطن و خانه خود ببره و شمارم، ای چه حال اس، خدایا!

مابښام یې موږ ته په داسې کاسه کې چې له میاشتو به چا اوبه نه وې پرې تېرې کړې، وریجې او ورسره هماغه توره سیلو راوړه، موږ د وریجو له مینځه یوه مړۍ پورته کړه او نوره مو سیلو خپلو کې تقسیم کړه، سلطان چې د تشې کاسې وړلو ته راغلی و، کله چې کاسه ډکه ولیده، بېله دې چې له موږ د نه خوړلو وپوښتي، وویل موږ هم همدا ډوډۍ خورو، ده زیاته کړه، دلته درې ډېگونه پخېږي، یو ډېگ دا چې دا موږ او تاسې یې خورو، دا خدای وهلې وریجې، بل د عبدل چریک لپاره ځانګړی ډېګ او ډوډۍ او د هغه باډیګارډانو ته بیا جلا ډېګ او ډوډۍ پخېږي.

مرګونې پوښتنه:

د قبلې اړخ ته دېخو خښتو نوی دیوال او په وړوکې دروازه کې ولاړ، بېلر پر هماغه لومړۍ ورځ موږ ته پوښتنې راپورته کړې...

دوه درې واره مو چې د شپې له بیلرو د وسله والو اوښتو راوښتو ته پام شو داسې مو ګڼله لکه د دېوال له شا د ښځینه وو ماشومانو چیغې اورو، څکه خو دغه پوښتنې لکه د تلوسې بنه خپله کړې وه...

سلطان مو وپوښت، لکه تبه یې ونیسي، لړزه پرې راغله، په زاریو شو، چې دا پوښتنه له چا ونکړو، دده په وینا که چا ورځخه واورېده ژوندی به ونه وځي...

خلورمه شپه وسله وال د نورو ورځو په پرتله زيات وتل ننوتل، چيغې او ژړا انګولا څرګنده وه...

نيمه شپه پرله پسې دزو ټول په ځای کې راکينولو، کړکۍ ته مو منډه کړه، لږ وروسته يو کوماز راغی، بيلر لرې شوي وو، د کوماز د باډۍ شا يې له دروازې سره ولګوله، څه کم يو ساعت به ولاړ و چې ګړندی له دروازې ووت.

څه خبر دا به د ګلم جمو قصابخانه وه، که د جنرال مجيد صحرايي محکمه کې د اعدام شويو قتلګا، او پليګون، خو د پخو خښتو دغه دېوال شاته يوازې د مرګ حکم چلېده، څوک د حزب تورن، څوک د خلق ګناهګار، ځينې د پيسو صراف، تجار، پانګوال او... د ټولو پر وړاندې د مرګ برخليک کومی شلولی و...

د مرګ پرېکړه په خورا اسانۍ د سترګو وروځو په اشاره او د خولې په څو ټکو اعلانېدی شوای، آن چې د ټوکو مسخرو او تفريح لپاره هم د مرګ پرېکړه صادرېدی شوای پاکستان روان کو... تيرش کو... او داسې نورو شفرونو او نښو د مرګ حکم عملي کېده...

د ګړونګو شرنګ:

سلطان له کوټې په وتلو لا قفل نه و اچولی، چې دوه موټر د ودانۍ له لويې دروازې ننوتل، يو هماغه زموږ دوه سيټه پيک اپ او بل د هغه بلې کوټې د بنديانو يو سيټه، له موټرو څلور ښځې چې رنګين لباسونه يې اغوستي، کوزې او د عبدل د کوټې په خوا په يوه باډيګارډ پسې ګړندۍ وخوځېدې، دواړه پيک اپ په بيړه بېرته له دروازې ووتل، نيم

ساعت وروسته موټر بېرته راوګرځېدل او د سازيندو څو تنه ترې کوز شول، لږه شېبه پس د ګړونګو شرنګ او د ساز غږ پورته شو، خدای خبر د نڅا او ساز دا لوبه څه وړ او څومره روانه وه، چې زموږ د کوټې تر مخ د پښو ښکالو، او کش او ګير موږ ته بيا پوښتنې پيدا کړې، د شپې پاو باندې دولس بجې وې، له کړکۍ مو چې وکتل، د عبدل څو باډيګارډانو، بندي ډګروال ورسره په مخه کړی، کېدی شي د څه پوښتنې او تحقيق لپاره به غوښتل شوی وي، د شپې دوه نيمې بجې وې، چې بيا مو ګونګسی او د پښو ښکالو واورېد، موږ له کړکۍ دباندې د کتو هڅه وکړه، که ګورو له ډګروال سره څوک خبرې کوي، ډګروال په بېره کوټې ته ننېستل شو او دروازه ورپسې قلف شوه، سهار چې د جماعت لپاره بلې کوټې ته ولاړو، نو د ډګروال د کوټې څلورو بنديانو غوږونه نيول، توبې يې اېستلې، خو موږ لا د موضوع په حقيقت نه وو پوهېدلي او راز راز پوښتنې او شکونه راسره پيدا کېدل.

کله چې سهار شاه محمد دروازه بېرته کړه، داسې معلومېده لکه له چا سره يې د باندې څه ټوکه کړې وي، چې متوجه شوه خبره د ډګروال وه، احمد سينا پوښتنه وکړه، ډګروال يې تحقيق ته غوښتی و؟ شاه محمد وويل: چې تحقيق باديګاردای عبدل از پيشش بوجی ساختن.

درواغجنه هیله

د سهار ۹ بجې وې، چې چا د باندې زما نوم واخیست، خوشاله شوم، لکه څوک راباندې خبر شوی...؟

ما خپلو ملگرو ته ډاډ ورکاوه، که کوم جمعیتی خبر شي، بیا هیڅ غم نشته، اخر دا څه خوشباوري نه وه، ما لس کاله جمعیت کې صادقانه خدمت کړی، د جمعیت مرکزي اخبار مې چلولی و، کتابونه مې ورته لیکلي او څو ځله مې ددغه خدمت په جریان کې مرگ هم په خپلو سترگو لیدلی.

استاد رباني او د جمعیت ټولو مسوولینو او غړو پېژندلم، د اخبار او مجلې داسې گڼه نه وه چې زما په کې څه نه وو خپاره شوي، په تېره له فاضل سره خو مې د وختونو بلکې مودو اشنايي وه...

کوټې ته یو غټ او دنگ سړی راغی، له ماسره یې غوړ روغبړ وکړ، ځان یې معرفي کړ، چې د عبدل معاون دی، د خوست د فتحې پر وخت نیول شوی، ده خپله خوله زما غوږ ته نژدې کړه، ویې ویل: ما له ډېرو خلکو سره کومك کړی، له تاسې سره هم کومک کوم، پوښتنه یې وکړه قلم کاغذ لرې، ما ویل نه؛ ده له جېبه قلم راویوست ویل: زه درنه ځم، ته چې هر چاته خط لیکې ویې لیکه، زه یې ور رسوم، ما ورته وویل: که استاد رباني ته یې ولیکم، ده خپله سینه وډبوله، چې ولې نه، حتماً یې وررسوم او له دې سره له کوټې ووت، موږ له یو بل نفر سره چې د حزب وحدت غړی او ډېر ووت ننوت خبره کړې وې، چې که امکان

ولرې، زموږ خط يوسې، ده وويل ولې نه خو چې په داسې سيمه کې وې، چې زموږ تگ امکان ولري، ما ورته وويل، دولتي مطبعه کې زموږ ملگري دي، خط مې د قانع، فاضل او... په نومو وليکه، ما ويل چې هر يو پيدا شي، خط به ورکړي، نور ته خلاص يې، ما فکر وکړ چې په دې کې يو هم پيدا شي، خبره جوړه ده.

قانع مې نبغ سترگو ته ولاړ وي... وايم دی دې د چوکۍ او رياست مزې اخلي، زه دې د مرگ کومي کې لاس پښې وهم... به تېره چې نور عليشاه راته ووايي: چې کونې خبر شې، خبره خلوصه ده... ځکه خو مې د قانع هره ژمنه او خبره پر زړه اوري: که سپوره وي که پورې، گډه به وي... دده ژمنې، په وينو لاسليکونه د طاغوت پر وړاندې د مبارزې او بغاوت سوگندونه...

نادر خان چې کابل ونيو د لښکر ځينې مشران يې اعزازي جنرالان کړل... اعزازي دا چې فرقه او غونډ کې يې دنده نشواى ترسره کولاى... يواځې جشن کې يې پوځي دريشي اغوستې او ځينې مراسمو کې برخه اخيستی شواى... د نادر خان له مړينې وروسته پخواني پاچا هم يو دوه کاله دغه دود پاله... او د خپل پلار دغسې انډيوالان يې دربار ته بلل...

يوه ورځ د غرمني پر وخت کوم مشر په ناپامۍ او بيړه مړی خولې ته کړه، دومره گرمه او سوځنده چې پر ژبه يې پولۍ راخېژولې... خو ده بيا هم خپله خوله ټينگه کړه... له سترگو يې څک څک اوښکې راغلې... ددې لپاره چې خپلې اوښکې توجيه کړاى شي وويل: نودر خون دې تېرې خورې خورې مېړ دې دولته غوپښې نغاړو...

حاجي نسيم راته کړه: ته له قانع مناسب غواړې...؟ له لېوني يې مه غواړه، مه يې ورکوه...

قانع به تړوله ورځ پر مېز له طبله وهلو سره سندره کوله:

الله گل دانه، دانه دانه دانه دانه
شهرت گله تېروه دې جېلخانه...
الله گل دانه دانه

وېروونکې خوښي، د وير په تيارو کې:

ماسپښين په داسې حال کې چې عبدل چريک په کوم ښکار پسې وتلی و، يوه ملېشه موږ ته وويل، هغه سړی چې له دروازې رانښوت پاکستانی دی، تاسې ورسره خبره وکړئ، که څه کار مو پرې وشي.

لږ وروسته په ونه مندری تک سور او کوسه سړی، کوټې ته راغی، له خبرې داسې معلومېده، چې گڼې کوم عصري گلم جم وي، موږ ته يې د ميرانشاه والو په لهجه وويل: د کيم زوی يويئ، ما ويل، موږ د بېلا بېلو ځايونو يو، خو له حقاني صاحب سره کار کوو، دده څېره په رښتيا وېروونکې وه، چې له گلم جمو سره يې پوره ورته والی درلود، ځکه خو مې ترې پوښتنه وکړه، تاسې د کوم ځای ياست، ده بيا هم د ميرانشاه والو په لهجه خبرې کولې، خو خبرې يې گوډې ماتې راته ښکاره شوې، داسې لکه له ځايه پښتون نه وي، ده وې زه د ميرانشاه يم او کور مې ډنډو کې دی، موږ ته يې وويل تاسې څه ثبوت لرئ، چې د حقاني کسان يئ، ما ورته وويل ثبوت څه ډول وي، موږ يې د فرهنگي دفتر مامورين يو، ده ويل خنکی پېژنې؟ ما چې هر څومره فکر وکړ، خنکی مې ونه پېژانده، پير صاحب ته مې ويل، ته خنکی پېژنې، ده ويل خانکی پېژنم، خنکی نه.

بیا یې وویل خلیل پېژنې، موږ ورته وویل، ولې نه، ویل ځوک دی؟ موږ ویل یو حاجي خلیل خو د حقاني صاحب ورور دی، ویل منشي یې څه نومېږي، موږ ویل سرحدي، ده یو ځل بیا سر تر پښو راته ژور وکتل، بیا یې وویل تاسې یو خط ولیکئ، زه یې ورسوم، که خدای کول مازیگر مو بیا احوال اخلم.

خط مو ولیکه، خو ډېر محتاط، که عبدل یا مجید ته یې وښیې زموږ د الزام څه تکي په کې پیدا نه شي کړی.

کله چې دی له کوټې ووت، عبدل زموږ پیک اپ کې راورسېد، له ده سره یې یو څه خبرې وکړې او بیا دواړه په موټر کې ووتل.

موږ کرل او رېبل، کله به خوشاله شوو، او کله سخت خواشیني او وارخطا، هسې نه دا سړی او خط مو د بلې بلا په خوله ورکړي.

مازیگر چې د اوداسه لپاره وتلی وم، کوټه کې مې د کومې مجلې پر دوو پاڼو نظر ولگېد، بې اختیاره پرې ور ټیټ شوم، شکېدلې پاڼې مې راپورته کړې، په غالب گومان د کابل مجلې د کومې گڼې پاڼې وې، د مرحوم استاد الفت شعر مې په کې ولوست:

وربـــل یـــې مـــا پـــه خـــوب کـــې پرېشـــان لیـــدلی دی
ســـتا بخـــت خـــو مـــې رقیبـــه دغـــه شـــان لیـــدلی دی
له دامه که دې خلاص کړم په قفس کې دې ایسار کړم
صـــیاده مـــا خـــو څـــو رنگـــه زنـــدان لیـــدلی دی
تعبـــیر یـــې کـــړی مـــا پـــه ظالمـــانو بـــه چپـــه شي
چپـــه کاکـــل مـــې خـــوب کـــې د جانـــان لیـــدلی دی

حسب حال شعر و، په رښتیا هم چې د استاد الفت شاعري د

عمرونو او زمانو شاعري ده، زه په همدې سوچونو کې وم، چې شاه محمد غږ کړ، راوځه؟ چې ورنژدې شوم، په گواښمنه لهجه یې وویل، هوښیار سړی یې دا څه کوې، نه گورې قوماندان راوتلی، اوس به ځان هم پرې څب څب کړې او موږ هم...

یو بل ملېشه چې لطیف نومېده، د مزار اوسېدونکی او ډېر ورو و، له موږ سره په خواخوږۍ مخامخېده، دده خبرې که څه هم خوږې وې، خو په عمل کې یې له ناغېږۍ ځان ډېر ناتوانه ښوده، حتی د یوې عادي خبرې او ضرورت ښه مو پرې نه کېده، لطیف زموږ کوټې ته راغی، ویې ویل دا سړی قوماندان ته ډېر نژدې دی (مطلب یې هغه مخکېنی سور ږیری و)، کېدی شي ستاسې کار وشي، ده زیاته کړه: هغه بله ورځ قومندان یو موټر مهمات او کلاشینکوفونه دغه سړي ته ورکړل.

سړي چې مازیگر یې د احوال اخیستو وعده کړې وه، درک معلوم نه شو، سبا مو هم دده انتظار وکړ، خو څه پته یې ونه لگېده، موږ ته اوس د هغه په اړه ډېر شکونه پیدا شوي وو.

د بند په دریمه ورځ یې قضا مازیگر یو بل ځوان هم زموږ کوټې ته راتېل واهه، خورا وارخطا معلومېده، ژبه یې په خوله کې داسې وچه کلکه وه، چې په ډېرې سختۍ یې ښورولی شوای.

په موږ چې دا حال تېر شوی و، ددې لپاره چې زړه ونیسي، د مینې او خواخوږۍ خبرې ورسره پیل کړې، که څه هم لومړی احمد ضیا او سینا غوښتل ټوکې او خندا ته زمینه جوړه کړي، خو د همدردۍ عنصر پرې غالب شو او له هغه سره یې د خواخوږۍ په لهجه خبرې راواخیستې.

ده په نه زړه او وېره خبرې کولې، ځان یې اصلاً د کندهار

اوسېدونکی او فعلاً په کابل کې د دفاع انقلاب په اوپراتیفي غونډ کې ضابط او نوم محمد صادق ښود، ښه دري یې ویله، داسې لکه د کابل اصلي اوسېدونکی وي، خپله کیسه یې داسې پیل کړه: میوند واټ کې روان وم، بایسکل راسره و، ملېشو ودرولم، راته ویل یې، بایسکل نه اخلې؟ ما ویل کوم، زما خپل هغه ته یې اشاره وکړه، ما ویل دا خو زما خپل بایسکل دی، په غوسه شو، ویل خبره خلاصوه په موږ مه ناوخته کوه، که نه یې اخلې لار دې وهه، ما غالمغال وکړ، په دې کې څو تنه نور راغلل، په کنداغونو یې ووهلم، جېبونه یې راتش کړل، ساعت یې هم رانه واخیست او په هغه دو سیټه ډاډسن کې یې راواچولم، پیر صاحب ویل، زموږ په موټر کې یې راوړې، خو د صادق په خبره ملېشو ویل، دا موټر یې له حزبیانو یوه جگړه کې نیولی، لس تنه حزبیان وو، اووه کسه مو ترې ووژل او درې مو ژوندي ونیول.

احمد سینا چې زموږ د دفتر زنده دل او ظریف ځوان دی او په ډېرو سختو حالاتو کې به هم دده خوله په ټوکو خلاصه وه. پټه خوله و، لکه گونگه روژه یې وي، ده به پر ځان عسکري ستر کوټ اچولی او تر هغې لاندې داسې پټ و، لکه له سره په کې دمه نه چلېږي، موږ به که هر څو ورته وویل، چې څه درباندې وشول، ستا خو خوله له ټوکو او خندا نه ټولېده او دلته دې خوله نه چوله کېږي، دی به ایله تر عسکري وړین بالاپوښ لاندې، وښورېده او له نصوارو ډکه خوله به چوپ پاتې شو، ښه و د صادق په راتلو دده په زړه کې د خبرو او یوې نیمې ټوکې زړی زرغون شو.

صادق ښه ځوان و، هره ټوکه یې په خندا تېروله، دده خندا خپله یوه ټوکه وه، چې موږ به یې نور هم خندولو.

د جماعت په لمانځه کې مو په اشارو او سترګو سترګو کې له هغو ځلورو بندیانو سره پوهول، چې وضعه او حالات څه ورڅ دي او ببګا څه تېر شوي، ځکه له دوی سره د ګلم جم پینځه تنه او دګروال بندیان وو.

د مرګ پر پوله:

د سهار ۸ بجې دي، چې د عبدل معاون مو له کړکۍ ولید، پیره دار ته مو وویل، ورته اواز کړي، هغه راغی، زه یې بلې کوټې ته بوتلم او هلته ورو ورو راته لګیا شو: زه خو پرون بل چېرې تللی وم، ستاسې خط رانه پاتې شو، تا خط لیکلی ما ویل هو! د استاد رباني په نامه مې لیکلی، ده خط واخیست او نور هم رانژدې شو او ډېر ورو یې راته ویل:

زه له دغو ازبکو سره ګېر راغلی یم، څه وکړم، ځان نه شم ترې خلاصولی، هلته مې په وطن کې بچیان د دوی په ولکه کې دي، خپل وار ته به ګورم، چې وار مې پرې برابر شي، کار به یې وکړم، بیا یې وویل ګورئ دا ډېر وحشي خلک دي، زه ډارېږم چې تاسې مړه نه کړي، د مرګ له نامه سره زما په خوله کې لاړې وچې شوې، رنګ خو مې نه شوی لیدلی، چې څنګه به و، ماته دده خبرې یوه توطیه ښکاره شوه، زړ مې ځان راټول کړ، په جدي بڼه مې ویل: زموږ مرګ دومره اسانه نه دی، موږ داسې واړه خلک نه یو، چې له مرګه وروسته دوی څوک داسې کرار پرېږدي، موږ علاوه له قومي او سیاسي پشتیوانۍ له موجوده حکومت مجددي، رباني، مسعود او ټولې حکومتي دستګاه سره روابط لرو، چې موږ یو وار خوشې شو، بیا به معلومه شي.

ده د خپل ماضي یادونه وکړه، ویل یې ګوره غر په غره نه ورځي او

بنیادم په بنیادم ورځي، زه درسره کومک کوم، خیر که بیا کوم وخت په لوکس موټر کې زموږ له مخې تېر شې او خوا ته مو ونه گورې، ما ورته ویل انسان د احسان تابع دی، ستا ددغې خواخوږۍ او خبرو احسان به موږ هېر نه کړو.

ده راځخه د استاد رباني په نامه لیک واخیست، ویې ویل: دا ټول ازبک یې چې ټول کړي په همدې یې ټول کړي، چې د غلا چور چپاول اجازه یې ورکړې، که نه څوک خو لېوني نه دي...؟

ده وویل: زه چې څه کوم یا مې کړي، وایم چې کړي مې دي، زه هم خلک لوټم، خو داسې خلک چې لږ چاغ او ښه غوښه ولري، په بېچاره وو لاس نه پورته کوم، ده وویل: زه درې وارې شوروي ته تللی یم، رتبه مې جگتورن ده، تر دوولسمه مې تعلیم کړی، خو زه چې د دوی په زړه برابر نه یم، رتبه یې نه ده رالوړه کړې.

له کوټې د وتلو پر وخت یې په جگ اواز خبره بدله کړه: د مریض غم مو خورم، زه به قوماندان ته ووایم، تاسې بې غمه اوسئ.

ترخې شپې، خواږه یادونه:

که څه هم په کوټه کې ډېر تنگ او د پښو غځولو ځای مو په سختۍ پیدا کولی شوی، خو د هغو درېو کسانو په ملگرتیا چې زموږ کوټې ته یې رالېږدولي خوشاله وو، هغوی د لمانځه اوداسه پابند او د ښو اخلاقو خاوندان دي، ظاهراً یوه ځان ډرېور بل مستري او درېیم د کډې خاوند باله، هغه ځوان چې ځان یې ډرېور معرفي کاوه، خپل نوم همایون ښوده، ښکلی ځوان و، گردۍ توره ږیره، غټې سترگې او له رنگه

سپین و، د ښې روېي خاوند او تعلیم یافته معلومېده، ده ماته وویل، ستا مضامین مې لوستي او په غیاب کې مې درسره معرفت درلود.

ده خپله کیسه داسې وکړه: د موټر پرزه مو لټوله، دا مستري هم راسره و او له دغه بل صوفي سره مو د هغه د کډې راوړلو بیه خلاصه کړې وه، کله چې له پرزه فروشی راووتلو، ملېشه راڅخه تاو شول او دا پېنځلس ورځې کېږي، چې دلته پراته یو، په دوی کې هغه ځوان چې د کرایې والا په نامه یې ځان ښوده، ډېر وارخطا و، سترگې به یې له خبرو سره له اوښکو ډکې شوې، داسې معلومېده، له ژوند یې تمه پرې شوې، خو ډرېور او مستري داده معلومېدل.

همایون ویل، چې له موټر تېر یم، که په موټر خلاصېږو، زه به خط ورکړم چې دا موټر مې په ۴۰ لکه په عبدل خرڅ کړی دی.

شپې ته بیا د عبدل د نشو او تماشو پروگرام و، ښځې وې، ساز و نڅا او فحشا، موږ په دغه شپه کې له نویو ملگرو سره په خوږو خبرو د خوب په اسره سترگې پټې کړې، دوی کیسه کوله چې یو ماښام یې له یوه دوسیته دادسن سره څلور کسه راوستل او له راوستلو سره یې په هغه چمن کې په گولیو غلبېل کړل.

دوی ویل عبدل هرې دوې یا درې ورځې وروسته د نڅا او فحشا پروگرام لري او دا نور یې په خپلو کې سره اخته وي، دوی به خپلې گوتې غوږو ته یووړې توبې یې اېستلې، بیا به یې په داسې انداز کې لکه نه شي ویلی او دا خبره پرې ډېره سخته تمامېږي، وویل قمار، چرس، شراب، زنا او لواطت د دوی کار دی. د شپې دوې بجې وې، چې د ځنځیر له غږ سره دروازه په ډېر زور خلاصه شوه، درې کسان کوټې ته ننوتل، ویل یې هغه پیسې ببرته راکړئ، ژر کوئ، ټول گوته په ماشه ولاړ وو، موږ هم

ژر ژر پیسې ورته کېښوې، ما یو بنډل وګرځاوه، چې ګنې پام یې نه شي او یا دومره پسې ونه ګرځي، خو هغوی چې د پیسو بنډلونه وګڼل، ویې ویل یو بنډل کم دی هله، او داسې مې هغه بنډل هم وروغورځاوه.

موږ پوه شو، چې مخکنۍ لوبه او د پیسو راکول ددې لپاره و، چې باډیګارډانو پرې عبدل نه و خبر کړی او ټولې یې خپلو جېبونو ته کړې وې.

سهار ۹ بجې یې ددغو بندیانو پر پک اپ د جمعیت شین بیرغ ودراوه، څو کسان په کې سپاره شول او له دروازې ووتل، همایون ویل: زموږ موټر یې مزار ته بوتی، ده وویل ښه شو، کېدی شي موږ هم خوشي شو.

همایون وویل تاسې باید هغه سره سرې ته چې له عبدل سره یې اشنایي ده، او دې بل ته خط نه وی ورکړی، ما ورته وویل خطونه مې په ډېر احتیاط لیکلي، داسې څه په کې نه شته، چې د کوم تور پلمه ترې جوړه شي، ده وویل دا خلک په پلمه ملمه پسې نه ګرځي، موږ هم په خطونو پښېمانه او وېرې اخیستي وو، خو شوی کار و اوس مو هېڅ نه شوی کولی.

د اندېښنو توپاني څپې:

د پیر صاحب وضعې موږ ټول پرېشانه کړي یوو، داسې معلومېده چې کوټه کې یې دمه بندېږي، کله به وغځېد، کله به د پښو په سر کېناست کله به یې کړکۍ ته منډه کړه او کله به یې ور ټکاوه.

رنګ یې په هېڅ توګه د ژوندي نه معلومېده، کله کله به یې له ځان

سره لاسونه خوځول، په خوب کې به يې هم خبرې کولې، په تېره کله به چې زموږ پک اپ له دروازې دننه يا دباندې وودرېستل شو، د پير صاحب حال بېخي کوما ته رسېده.

په زړه پورې دا چې کله به د پښو په سر ناست او سر په گونډو تکيه کړی و، ناڅاپه به يې زه د پښې تر غټه گوته ونيولم، وبه يې ښورولم او چې ما به سترگې ور پورته کړې، ده به په وارخطايۍ سره وويل: چې غم ونکې ننگيول سويب: او بيا به يې بېرته سر په گونډو کېښود، لږ وروسته به يې بيا دا عمل تکرار کړ او کله کله به يې دا هم ورسره زياته کړه، سر دې وخوري پيسې، ښې شوې چې وايې خيستې، دغو پيسو ضرور مېږ ته غم جوړاوه. موږ انديښمن وو، چې هسې نه کوم عصبي شوک پرې راشي، ځکه له نورمال او عادي حالت د باندې و.

يوه ورځ يې يو څه سپينه سيلو ډوډۍ راوړه، احمد سينا په خندا خندا کې وويل، نن موږ صاحب منصبان شوي يو، ما ويل څنگه...؟ ده وويل دا د صاحب منصبانو سيلو ده، خو د صاحب منصبانو سيلو په موږ داسې کانه وکړه، لکه گولۍ نژدې وه، تر کلمو مو پورې ورې وخېژي.

د مستري په نامه بندي په تاخچه کې دغه ډوډۍ، گولۍ، شيرينۍ او څه نور شيان ايښي وو او زموږ د پام غلطولو لپاره به يې ويل، دا زما دوکان دی، احمد سينا چې په وره کې له څپليو او بوټونو سره پروت و، ويل زه د څپلو دوکان لرم، ځوک چې د باندې وتل له ده به يې يوه جوړه څپلۍ رانيولې.

اوس نو موږ له پوره نهيلۍ سره مخامخ وو، د حزب وحدت ملېشه چې پيسې او خط مو ورکړي و، په حوېلۍ کې گرځېده او هېڅ څان يې

نه پوهاوه، د عبدل معاون هم درک نه و او د هغه سور ککي هم پته نه لګېده، موږ داسې ګڼله، چې لا تر اوسه په موږ نه جمعيت خبر دی او نه څوک.

هغوی ازاد شول:

موږ هغو دريو تنو ته وويل، که تاسې خلاص شوئ، زموږ احوال به رسوئ او که موږ خلاص شو، ستاسې احوال به رسوو.

په دغه ورځ بيا مزار ته زموږ د وړلو اوازه شوه، سلطان ورو وويل: لکه تاسې مزار ته وړي، خو بيا يې ژر دا خبره ورسره مله کړه، مزار ښه دی، هلته که دوستم خبر شي، تاسې ضرور خوشې کوي، مازيګر درې بجې دي، چې د کوټې دروازه خلاصه شوه، موږ ته يې غږ کړ، چا ورته وويل دا نه هغه بله ډله، موږ يې بېرته کوټې ته ننيستلو او هغه درې تنه يې ورسره وايستل، موږ له کړکۍ کتل، عبدل چې د خپلو باډيګارډانو په مينځ کې ولاړ و، له دوی سره لنډې خبرې وکړې او له لږ ځنډ وروسته يې خوشې کړل، خو موږ پوه نه شو، چې له دوی سره به يې څه ويلي وي موږ د دغو دريو تنو په خلاصېدو خوشاله شو، چې زموږ احوال به هم تر يوه ځايه ورسوي.

له دغو انډيوالانو سره مو د مينې او وروری داسې اړيکې ټينګې وې، لکه د کلونو پېژندګلوي او اشنايي مو وي، له همدې امله وه، چې د دوی د بېلتانه دوك مو هم تر ماښامه احساس کړ. موږ له صادق سره ډېرې کيسې کړې وې، د خوستوالو خبره ښه جمه مو جوړه وه، دلته په يوه ساعت کې د بنديانو ترمينځ داسې اړيکې جوړېدې، لکه عمرونه چې پرې

تېر شوي وي، څکه خو زموږ ترمينځ هم د اخلاص لورېينې او صداقت يوه پخه رابطه ټينګه شوې وه.

دا شپه مو هم ځه په ويښه ځه په خوب او ډېره په سوچونو او خيالونو کې تېره کړه، ما به چې خپلو ملګرو ته وکتل، نو هر يو به ويښ پروت و، که زموږ پر ځای هرڅوک وای، همدا حال به يې و، موږ د ژوند له يو سخت امتحان سره مخامخ وو او د الله تعالی له دربار پرته مو د نجات هېڅ لوری نه ليده او هېڅوک مو په حال نه خبرېدل.

له سهاره تر غرمې د معمول مطابق وخت تېر شو، احمد ضيا پر دې ورځ ډېر ناکرار و چې هرڅوک به يې وليدل، په جان او قربان به يې د خپل خلاصون عريضه ور وړاندې کوله او چې هغه به ورڅخه ولاړ، نو ورو ورو به يې کنځل پيل کړل، عيسی خان چې اوس له موږ سره بلد شوی و وويل: د قوماندان عبدل ورور راغلی، که هغه مو څه غم وخوړ، د عبدل په ورور پسې يې غږ وکړ، هغه راغی ستړي مشي يې وکړل، احمد ضيا ورته پير صاحب وبلود، چې مريض او وضعه يې خرابه ده، تور زېري نيولی، که تاسې مهرباني وکړئ، قوماندان صاحب ته سفارش وکړئ.

عيسی خان هم ورته وويل، دا بېچاره ګان کومه ګناه نه لري، پرېږده چې اختر په خپلو کورو کې تېر کړي، زموږ هر يوه چې څه زده وو، هغه مو وويل، د قوماندان عبدل ورور چې له ده مشر او څه معتدل مزاجه معلومېده، وويل، خوب شو يک چاره ميکنم.

د وحشت دېوان، د ښاپېريو په هوس کې:

د شپې نهه نيمې بجې دي، د عبدل يو باډيګارډ چې عبدالقيوم نومېده، دروازه ټېرته کړه، ويې ويل، راوځئ، موږ وارخطا شو چې په دې توره شپه کې بيا له څه بلا سره مخامخ کېږو، پوښتنه مو وکړه، ويې ويل، قوماندان غوښتي ياست، کله چې د قوماندان د اطاق په پوړۍ مو پل کېښود، يوه څلور کنجه ستره کوټه مو مخې ته راغله، چې نوې رنګ شوې، له دې وړاندې بله کوټه ده، کله مو چې د هغه پر درشل پښه کېښوده، داسې مو وګڼله لکه بلې دنيا ته راغلي وو، سمې فکر کاوه، د کوم اروپايي کلب فلمي ننداره کوي او يا هم په کوم خارجي ناول کې د هغو کلبونو عيني تجسم ويني، دا نسبتاً لويه کوټه ده، دېوالونه يې تازه په شنه روغني رنګ ښکلي شوي، لاندې د مور غالۍ غوړېدلې، چې هغه ستره کوټه يې له يوه سره پوښلې، شاوخوا مدرن او ښکلی فرنيچر پروت دی، عبدل په يوه اوږده سيټ، يوه ښکلي توس او بالښت ته ډډه وهلې، د کوټې په چت د څراغونو ډېرې قيمتي او ښکلې قبې ځړېدې، په چت او دېوالونو رنګينو څراغونو مسلسل سترګکونه وهل.

چې کوټې ته ننوتلو، عيسی خان هم په يوه کسيزه سيټ کې بوخ ناست دی، سلام مو ورکړ، د ننوتلو اجازه مو غوښته، په ډېر ادب او مظلوميت کوټې ته ننوتلو. عبدل لاس را اوږد کړ او له هر يوه سره يې ستړي مشي وکړل، موږ ودرېدو، ده راته د کېناستو اشاره وکړه، موږ لاندې په فرش ګونډې ماتې کړې، خو عبدل کوچونو کې د کيناستو اشاره وکړه، سينا وويل همدا ځای ښه دی صاحب، خو عبدل چيغه کړه: بر کېنئ، سينا له ټولو وړاندې پر کوچ وروغورځېد، په مېز يو

ترموس، څو پیالې او په قابونو کې خشتي قند او ګاو چاپي پولنډي چاکلېټ پراته وو، عیسی خان ته یې د چای اشاره وکړه، هغه پاڅېده، خو ترموس تش و، قیوم ته یې غږ کړ هغه چای راووړ او موږ ته یې یوه یوه پیاله کېښووه.

زموږ نظر په کوټه کې ورک شو، په بر کونج کې د قبلې خوا ته، وي سي آر چالان دی، یوې ښځینه سندره ویله، په الماری کې ډېر ټیپونه ((ځینې په کې د موټر)) ایښي، زموږ هغه وړوکی ټیپ هم پکې لیدل کېده، د کوټې منظره فوق العاده جالبه او حیرانوونکې وه، شاعرانه نه وه، خو عاشقانه او مستانه ضرور وه.

عبدل په لاس کې د تلوېزیون ریموټ اړاوه را اړاوه ماته یې مخ کړ: نغمه دې لیدلې؟ ما که څه هم د نغمې د حسن اورېدلي وو، خو تر هغه وخته مې په وي - سي - آر څېره نه وه لیدلې، نغمې په وي- سي- آر دا سندره کوله:

ډکې لارۍ دي را روانې د خیبر نه
کله به راشې له پېښور نه

د نغمې سندره حسب حال وه، له خیبر ډکې لارۍ څغلېدې، له پېښوره زموږ غوندې دوزخي پردېسیان د جنتي وطن په مینه راستانه شوي وو، خو دلته د مرګ او ډار هیولا له پخوا زیات کومې شلولې، هماغه اووه دوزخونه وو، چې هرڅه یې ایرې کړي و.

څکه خو له دې ځایه هم د خیبر په لور ډکې لارۍ یوه پر بله پسې روانې وې، داسې چې ددغو دوزخونو په مینځ کې څوک تلل او څوک راتلل.

عبدل خپلو خبرو ته دوام ورکړ: نغمه اوس ډېره چاغه او غټه شوې، پخوا ډېره ښکلې معلومېده.

ده د نغمې د بدن د هرې برخې په هکله خبرې کولې او د هغې جوړښت او کچه یې تشریح کوله، بیا یې خوله له خندا تر غوږو جینګه کړه، ویې ویل: زما یې دا غاړه ډېره خوښېږي.

زه حیران وم، چې دده د خبرو په رابطه څه ووایم، که چوپ پاتېږم، هسې نه بده یې وګڼي او غوسه شي او که څه وایم نو خدای حاضر دی، په دې هکله راسره د ویلو هېڅ نه و، ما دده سترګو ته کتل چې کله به له عادي حالت ووتلې، سترګې به یې وګډېدې، تکان به یې وخوړ او د خبرو لړۍ به ترې ګډه وډه شوه، زه پوهېدم چې ددغسې وګړو جنایات، وژنې او ظالمانه اعمال دوی په نورمال او عادي حالت کې نه پرېږدي او هره لحظه امکان لري، وره خبره یې هم ډېر خطرناک اقدام ته اړ کړي، ځکه خو دده په اړه زما په زړه کې نوره وېره پیدا شوه.

خو احمد سینا د خبرو وار رومبی کړ، په وارخطایی یې له خولې ووتل، اوس "نغمل او منګه" هندوستان ته تللي، داسې سندرې یې ویلې او هغسې فلمونه یې ډک کړي، عبدل یې خبره غوڅه کړه، ښه ده چې تللي که نه اوس به یې له دغو زیرورو خرو سره څه کول؟

ماته یې په کتو زیاته کړه: دا زیرور خره ملایان ګورې، کله چې په تلوېزیون کې د ښځې څېره راځي، په ځای یې ګل ښکاره کوي، ما ویل ګل ښه بدیل دی، ښه ده، بل څه نه ښيي، په زړه کې وایم کاشکې له احمد سینا سره یې سترګې مخامخ شي، زه دده د پوښتنو په رابطه څه ویلی شم؟

ده په ریموټ فلم له سره کړ، یوه بله سندرغاړې چې ده ورته د

رحیمې نوم واخیست، سندرې ویلې د هغې په هکله یې هم ډېر څه وویل، خو ښه و، سینا ورسره لګیا شو، دروغ رښتیا یې ورته بادول.

ده بیا د نغمې خبره راواچوله، ویې ویل پخوا به چې زه کابل ته راغلم، حتماً مې ورسره لیدل، سینا ورته وویل، قوماندان صاحب نغمې تا سره خبرې کولې؟ ده په ډېر غږ او جدي بڼه وویل: هو! زما له پیسو سره یې خبرې کولې، سینا به ضرور دده د خبرې په مقابل کې یو څه بادول ما په زړه کې ویل، خدای دې خیر کړي، په کومه خبره د سینا بریک ونه شلېږي او په غم مو وانه ړوي. ده بیا ماته سترګې ونیوې، که څه هم ما کوښښ کاوه، له ده سره مې سترګې ونه لګېږي، خو تصادف ته ګوره، زما او ده سترګې به سره مخامخ شوې.

په دې وخت چې یوه بله سندرغاړې د تلوېزیون پر سکرین ښکاره شوه، دده خوله بیا تر غوږو جینګه شوه، ویې ویل: دا (ستاره) ده، یره دا م قلف مال دی، بیا یې ماته مخ راواړاوه، ویې ویل دا موټر حقاني تاته درکړی، ما ویل زما خپل دی... ویل، دا چې په ګولایي کې په تېزۍ سره تاوېږي د چپه کېدو خطر یې ځومره دی، ما ددې لپاره چې موټر یې تر پام بد کړای شم، وویل فوق العاده زیات، دغه ماډل ډېر ژر اوړي، له دې هغه مخکینی ښه دی، هغه چې کله په تېزۍ سره ګرځي، ټایرونه یې پلن او مایل شي او نه چپه کېږي، ده وویل سرعت یې څومره دی څه نورې پوښتنې یې هم وکړې، ما ویل زه د موټر په رابطه ډېر معلومات نه لرم، ده ویل: چا شاړه ((چلاوه)) پیر صاحب مو په ګوتو ورکړ، څه پوښتنې یې ترې وکړې، خو هغه هم داسې ځوابونه ورکول، چې که دده زړه له موټر تور کړای شي، ده د موټر د قیمت پوښتنه وکړه، ما یې قیمت هم کم وښود، په دې وخت کې بلې سندرغاړې ته وار ورسېده،

ده بیا د تلوېزیون خوا ته اشاره وکړه: دا ژینوس ده (کېدی شي ما یې نوم سم نه وي اورېدلی او یا ده سم نه وي تلفظ کړی) او اوس یې له یوه سرمایه دار حاجي سره دوبۍ کې واده کړی.

ده په خبرو خبرو کې د خپل ژوند کیسه وکړه، ویل زما خور څوک دولتزي یې وښودل، تښتولې وه، زموږ زور ورسره برابر نه و، بیا چې تره کی راغی، زه له مجاهدینو سره شوم او د حزب اسلامي سرگروپ شوم، خو هغه زموږ دښمنان هم مجاهدین وو، زه له یوه میل کلاشینکوف سره حکومت ته واوښتم، تر یوه وخته په یوه پوسته کې وم، خو بېرته له دریو کلاشینکوفو سره حزب ته تسلیم شوم، دا ځل د یوې ډلې قوماندان شوم، خو څه موده وروسته بېرته له حکومت سره یو ځای شوم او له دوستم سره مې اندیوالي شوه، دا دی تر جنرالۍ ورسېدم.

ده وویل: زه مخکې ډگروال وم، خو کله مې چې کابل کې له حزبیانو سره په جگړو کې هغوی ته ماتې ورکړه، او له ارگه مې وایستل جنرالي یې راکړه، دده په وینا: دا خره دي، حکومت نه شي کولی، دوستم په مزار کې له ایران، شوروي او هندوستان سره روابط ټینگ او قراردادونه امضا کړي، موږ څه وخت گورو که حالات ښه نه شول، بیا سالنگ بندوو، هلته مو خپل حکومت او واک دی.

د عبدل په وینا له کابله حزبیان ده شړلي، اول دا ځای دا غونډۍ ټولې حزبیانو نیولې وې، ما حمله پرې وکړه، کسان مې هم لږ وو، په یوه ساعت کې مې دا ټوله سیمه ترې پاکه کړه.

یو شمېر مې چې ژوندي ونیول... له دې خبرې سره یې له ډېرې غوسې څېره توره و اېښېده په لږ څنډ یې په ټینگو ټکو وویل... ټول مې سلې خلا (خلع السلاح) او په هماغه ځای چانماري کړل.

دده په خبره کله مې چې له ارگه حزبیان وایستل، یو څو کورونو ته ورغلم، هغه کورونه د هندوانو وو، هندوانو ته مې ښه جزا ورکړه، خو دا یې ونه ویل څرنگه جزا؟

ده ویل: زما درې ښځې شته، خو دوې نورې هم کوم، یوه هندوه کوم او بله مې چې هر وخت قدرت ورسېد، که سپین ږیرى هم وم، له هغه کورنۍ څخه چې زما خور یې تښتولې...

ده وویل: زه مو خوشې کوم، خو د فرقې معاون مو نه خوشې کوي، احمد ضیا دده په توصیف خوله خلاصه کړه، ویل چې تاسې وغواړئ د فرقې معاون هېڅ نه شي کولی، موږ ته معلومه شوه چې ستا په مخ کې جنرال دوستم هم نه شي درېدلی، ستا خپله پادشاهي ده.

ده له موږ د تنظیمونو پوښتنه وکړه، په ده د تنظیمو او د هغې د مشرانو غیبت ښه لگېده، څکه خو سینا ته د خبرو وخت په لاس ورغی، یوه له غره او بله له سمې (له همدې ځایه وه چې احمد ضیا ورته د رحیم پوف لقب ورکړی و) دده په وینا ننگرهار کې یو سړی رحیم نومېږي، ډېرې لافې شافې او درواغ بادوي، خلکو پرې د رحیم پوف نوم اینبی، خو سینا مو چې ولیده، رحیم پوف یې په گرد پسې نشوای رسېدی) داسې څه یې بادول، چې نژدې وه په هغه خطرناک وخت کې له غمه په کړس کړس وخاندو.

سینا په خپل تقریر کې د سکته قلب خبره وکړه، عبدل تکان وخوړ، فکر یې وکړ سکته قلب به څه بده خبره وي، ویې ویل، سکته څه...؟ سینا چې دده گډېدلې سترگې ولیدې، لاړې یې خوله کې وچې شوې، په وارخطایۍ یې وویل، زز زره د، درېدل داسې معلومېده لکه په دې خبره هم د عبدل سر نه وي خلاص شوی، خو نور څه یې ونه ویل.

د سینا په خبرو عبدل من من غوښې اخیستې، ده وویل دا ډېر بېغیرته خلک دي، گوره دا څو شپې تاسې دلته بندیان یئ ته وایې دوی به نه وي خبر، ولا خبر دي، گوره ستاسې پوښتنه قدرې هم ونه کړه، سره له دې چې تاسې به د دوی لپاره څومره منډې کړې وي او څومره خطرونه او سختی به مو په ځان تېرې کړې وي.

سینا ته بیا د خبرو وار ورغی، ویې ویل: موږ ته معلومه شوه، چې دوستم تا دوستم کړی، تا هغه ته دا نوم گټلی، داسې دې کړي او هغسې دې کړي دي. ده له سینا پوښتنه وکړه، د کوم ځای یې، سینا ویل د جلال آباد، عبدل په جلال آباد کې د خپلو جگړو او ۸ میاشتنیو عملیاتو یادونه وکړه، چې هلته مو داسې وکړل، داسې وجنگېدو او داسې مو اشرارو ته ماته ورکړه، یوه ورځ داسې وشول او بله ورځ هغسې. سینا لږ شانته چوپ شو، لکه په کوم ژور سوچ کې ډوب وي، په ډېر غور یې وویل: ولا ستاسې نوم مې اورېدلی، هلته ټول ستا له نامه سره اشنا دي، ټول دې یادوي او ټول دې پېژني، ستا کیسې کوي، عبدل په کوچ کې کېناست، ځان یې جدي ونیو، لکه دنیا ټوله دده پر ښکر ولاړه وي، ویې ویل: ښه به مې نه پېژني، د اشرارو بېخ او بنیاد خو په جلال اباد کې ما ایستلی.

ده ویل: مسعود دا دومره کاله ولې کابل ته نه شوای داخلېدی، دوی ټولو ښه زور وواهه، خو ویې نه شوی کولی، چې نجیب له مینځه یوسي، خو موږ وکولی شوای هغه ختم کړو، اصلي قدرت له موږ سره دی، مسعود هسې برای نام خبره ده، اوس که موږ وغواړو مسعود به نه وي او چې موږ د مسعود حمایت پرېږدو مسعود ختم دی.

ما خپله داسې گڼله، لکه د اور په تبی ناست یم، هره لحظه مې

ساعت ته کتل، دولس بجې شوې، له جنرال عبدل مو اجازه وغوښته، خو ده ویل: کښنئ خبرې کوو، موږ ویل: تاسې به ستومانه وئ، د ارام وخت به مو وي، خو ده بیا تکرار کړه، کښنئ؛ سبا مو خوشې کوم، دده له خولې د خوشې کېدو په اورېدو مو ځانونه داسې وګڼل لکه همدا اوس خپلو کورو کې اوسو.

دا وخت چې په وي- سي- آر یوې هزاره ګۍ سندرې ویلې، عبدل عیسی خان ته وویل: په تاسې هزاره ګانو کې هم د کندهاریانو خبره نامې ښځې شته، هغه په ذلیل او حقیر انداز وویل، صایب افتخار است، صایب افتخار است، بیا یې وخندل، لکه دا خبره یې هسې په ټوکه او د ظرافت په حساب کړې وي.

عبدل د هزاره ګانو د عسکري تعلیم خبره راواخیسته ویې ویل، کله چې هزاره ګان تعلیم کوي، د یو - دوه په ځای یکک، دوکک، یک دوکک، واز جفت وایي، عیسی خان به له خندا شین شو، که به خندا نه ورتله هم خوله به یې داسې شکولې وه، لکه ښه د زړه له تله خاندي.

عبدل یو ځل بیا ماته خپلې خونکاره سترګې په یوه مرموزه ښه راواړولې، ویل: دا مردګاوان زموږ کسان ولې له ښاره تښتوي او وژني؟ ما ویل څوک؟ ویل: ګلبدین او سیاف زه بیا وارخطا شوم، ما ویل لکه بیا یې د حکمتیار او سیاف په تور ونیوې، ومې ویل څه خبر؛ ښه نه کوي، ده ویل موږ هم کولی شو ان د سیاف او ګلبدین د اوسېدو ځای په یوه مرمۍ ایرې کړو، خو دا کار نه کوو، په زړه کې مې ویل: دریغه دا کار مو کړی وی...

له یوې بجې هم څو دقیقې تېرې وې، ماته شکونه او اندېښنې رامخې ته شوې، چې دا دومره کښنول څه معنا؟ عبدل له یوه لنډ

سکوت وروسته راته کړه: ما خو ویل چې سبا به مو خوشې کړم، خبره دا ده چې سبا موږ بیا پروگرام لرو، هغه مېله او سیل به راسره تېر کړئ بیا به ځئ، موږ ترې مننه وکړه، چې اختر ته دوې ورځې پاتې دي، ایله خپلو کورو ته ورسېږو.

احمد ضیا وویل، ما په کور کې د دوو شپو خبره کړې اولس ورځې ووتې، په کور کې به مو قیامت جوړ وي، عبدل ویل، داسې سات به مو تېر شوی وای، چې تر عمره مو یاد پاتې وی چې کابل څنګه کابل دی، نن مې هم موټر او سړي لېږلي وو، خو کار سُر نه و نیولی.

عبدل عیسی خان ته مخ واړاوه، ویې ویل: زه خو له دې خپلو کوکریو (باډیګارډانو) عذاب یم، چې کله څه مېله جوړه کړم، دوی په کړکې کې سرونه نېغ نیولي وي.

احمد سینا ورته ویل: قوماندان صاحب کړکې ته پرده ونیسه، دده لکه د سینا خبره له سره نه وي اورېدلې، خپلې خبرې ته یې دوام ورکړ، ته وګوره هغه بله شپه ما هېڅ ونه کړل، ته ماته ګوره هر طرف به مې چې مخه کړه، نو دا کوکري به راپسې وو.

د چا نوم یې واخیست، ویې ویل هغه شپه ... اراموني خپل کار کړی و.

د ساعت عقربه دوو بجو ته نژدې کېده په داسې حال کې چې دده د خبرو په اړه مو هېڅ دلچسپي او معلومات نه لرل، پرله پسې، لګیا وو، ایله یې راډو ګړی ته وکتل، ویې ویل: اوهو څومره وخت تېر شوی، موږ له ځایه پاځېدو، ده ویل: اوس ورځئ، سبا مو خوشې کوم.

چې کوټې ته راغلو، صادق همدا پوښتنه کوله، څه یې ویل: موږ رښتیا خبره ورته وکړه، چې سبا مو خوشې کوي، ده په ډېر عجز او

مظلومیت وویل، زه به یو خط درته ولیکم، د خدای لپاره چې هېر مې نه کړئ، موږ ډاډ ورکړ، بېغمه شه، ستا احوال به حتماً موږ په خپله رسوو او داسې د خوشې کېدو په خوشالۍ کې مو سرونه ولګول د خوب په تلوسه مو سترګې پټې کړې، خو خبره به د نه منلو راته ښکاره شوه، کله به مو زړه ښه شو او کله به بېرته د مایوسۍ څپو په سر واخیستو.

سبا له لمر خت سره ټول کړکۍ ته ولاړ وو، زموږ موټر چې عبدل خپله دده خبره شاړه، چالان شو، د عبدل ورور مزار ته روان و باید تر هوایي ډګره یې رسولی وی، موټر له دروازې ووت، عیسی خان راغی، ویې ویل چورت مه وهئ، خوشې کوي مو، قوماندان راګرځي، له ورور سره یې ولاړ.

یوولس بجې وې، چې موټر بیا راغی، عبدل خپلې کوټې ته ننووت او باډیګارډان یې خپلې ته، تر دریو بجو هېڅ پته ونه لګېده، تر دریو بجو پینځه دقیقې تېرې وې، چې عبدل موټر ته وخوت او له دروازې ووت، زموږ په زړه د نهیلۍ لمبې بلې شوې او دا مو یقین شو، چې د عبدل بېګانې وعده ډرامه او یا هم څه توطیه وه.

احمد ضیا خو داسې بې تابه و، چې نه یې په ناستې طاقت کېده نه په ولاړه او نه هم په کړکۍ کې په درېدو - ساړه ساړه اسویلي وو چې له سینې یې یو په بل پسې ختل، یو وار به ودرېد، لکه د لېوني کړکۍ ته به یې منډه کړه، بیا به خملاست او بېرته به کېناست، ویل یې نور مې زړه چوي، دا ځل چې عبدل راشي په زوره زوره چیغې کوم.

څلور نیمې بجې وې، چې درې تنه راغلل او زموږ د کوټې دروازه یې بېرته کړه، عبدل چې زموږ له موټر سره وتلی و، لا نه دی راګرځېدلی.

په دوی کې یو تن هغه و، چې موږ یې پر لومړۍ ورځ له دې ځایه

هوايي ډګر ته وړي وو، دوه تنه نور مې له ياده وتلي، د همدې قرارګاه وه، که بهرني؟

موږ يې له کوټې وايستو، نه پوهېږم چا څه خبره وکړه، چې يوه تن ورته وويل، امر قوماندان صاحب اس، کله چې دروازې ته ورسېدو، هغه ملېشه چې له ما يې پيسې اخيستې وې، هلته ولاړ و، ما نه غوښتل ورته وګورم، خو دی راوړاندې شو، ويل خدا حافظ، بخشش باشه.

اسير کابل ، آزاد يادونه:

د قرارګاه له دروازې راووتلو، خو نه پوهېدو پر کومه ولاړ شو، داسې معلومېده، لکه ماغزه او حواس راڅخه مرور شوي، يو ځل به مو يوه لار غوره کړه او بيا بله، ډار او وارخطايي اخيستي يوو، هسې نه د ګلم جمو په بله ډله واوړو، ما خپل ملګري ټول له نظره تېر کړل، خو لکه د ازادۍ پر دې نېکمرغۍ شکمن وي، هغسې چې يو انسان خپلې ازادۍ ته خوشالېږي، نه معلومېدل.

د نندارتونو ودانۍ له يوې مخې نړېدلې، کابل ننداري سوځېدلې د ژوند پر مرۍ، د مرګ خپسې منګولې لګولې دي.

د جشن له سيمې د عيدګاه پر لور وخوځېدو، چمن ته چې ورسېدو، ېبرته دوه زړي شو، چې پر کومه ولاړ شو، هېڅوک نه ښکارېدل، لارې واټونه تش دي، يو ځل مو د چمن د مينځ لار خوښه کړه، که ګورو په چمن کې ټانکونه ولاړ دي، بېرته راوګرځېدو او مخامخ روان شو، د فرخي نړېدلې سينما له څنګه مو يو ټکسي وموند، د چهلستون مو ورته وويل، دوه زره افغانۍ يې غوښتې، په ۱۸۰۰ سره سلا شو، حرکت مو وکړ،

چلوونکي ته مو وویل: په داسې لار مو بوځه چې ګلم جم نه وي، څه یې
ونه ویل، نېغ یې پر جاده روان کړو او په هماغه سر چوک تېر شو، چې
موږ یې ترې نیولي وو، دوه ټانکونه او ګڼ ملېشه ولاړ وو، په جاده کې
یواځې د دوی جیپونه ځغلېدل، د اپارتمانو له کړکیو د ښکار په تمه د
شاوخوا په خار لګیا وو.

چهلستون ته غځېدلې لار له ګذرګاه وړاندې جګړو په کنډواله
اړولې، د ژوند ډیوه په کې وار له مخه ګل وه.

لوړ مازیګر ټکسي د چهلستون بڼ په مخه کې کوز کړو، د باغ له
دروازې په ننوتو مو شاوخوا وکتل، څوک پېژندګلوي مو ونه لید، مخ په
وړاندې روان شو، په لار کې د پیر صاحب یو ملګري ستړي مشي وکړل،
له سوځېدلي قصره چې تېر شو، که ګورو برنډه کې ضابط اکبر شاه له
څو نورو ملګرو سره ناست دی، زموږ په لیدو له ځایه پورته شو او په چا
یې زموږ د راتلو زېرى وکړ، حاجي خلیل الرحمن او نور انډیوالان برنډې
ته راووتل.

چې کوټې ته رسېدو، بیا ټول مخې ته راوتلي وو، ډېر زیات خوشاله
وو، په کوټه کې کېناستو، حاجي خلیل چاى راوغوښت او د خبرو سر
مو راونیو، پوښتنه یې وکړه، موټر کتابونه یې هم در کړل، موږ ویل نه،
ده ویل خیر دی چې تاسې خداى تعالی راخوشې کړئ.

حقیقت دا و چې سور ککي سړي زموږ خط راوړى و، هغه په
میرانشاه کې د وسلو سوداګر و، چې له ګلم جمو یې وسلې پېرودلې،
ځکه خو یې له عبدل سره هم یارانه ټینګه وه، نوم یې نصرالدین او اصلاً
د مزار و، نیمه کورنۍ یې ایران کې وه، کېدى شي د وسلې له تجارت
پرته په نورو لینو کې یې هم لړ او ډېر اغېز او رول و.

هغه درې تنه چې له موږ سره بنديان او ځانونه يې مستري، درېور او کډوال معرفي کول، زموږ احوال چهلستون ته رسولی و، چې که همدا نن مو غم ونه خوري، مزار ته وړل کېږو.

حاجي خليل دفاع وزارت ته اخطار ورکړی و، چې نور چهلستون درپاتې دی هغوی صبر او زغم ته باله.

موږ ته حاجي خليل او نورو ملگرو داډ راکاوه، چې په جهاد کې تکليفونه راځي، د الله تعالی فضل دی، چې تاسې ژوندي راووتلئ، په موټر پسې دې بلا وي، تولو ويل چې تاسې شکر وباسئ چې عيبي کړي يې نه ياست، نور خو يې چې نيولي داسې يې وهلي چې سر او لاسونه يې پرې مات کړي، ړانده کړي يې دي او د يوه تن خو يې يو لاس دوه ځايه مات کړی دی.

د خوستوالو په وينا غيوگينه پېزې يې ترې لنډې کړې...

له چاى وروسته مو د ازادې هوا چکر په زړه ووربده، باغ ته راووتو، داسې معلومېده لکه سړی خوب ويني، موږ په باغ کې يوه بله خوا گرځېدو، خو ذهن او خيال مو اوس هم د گلم جمو د محبس په هغه تنگه تروشه کوټه کې ايسار و، موږ د اوداسه په اوبو پسې شو، چې سينا په بيړه را روان دی، په خندا خندا کې وايي: د باغ له دروازې وړاندې د دوکانو تر مخ د سړک پر غاړه پر تبخي د يني کباب دی، ماخو غاښونه پرې تاوده کړل، ستاسې څه زړه دی، زموږ زړونه داسې سولېدل، لکه څوک يې سوان کوي، ښکه خو مو په هغه لوري مخه کړه، که گورو دوړو او خاورو کې يو ځوان لگيا دی، د ينې توټې، پياز او رومي بانجان يې په پلته يي اشتوب ايښي سره اروي را اروي يې، ما او پير صاحب هم د دوو خوراکو وويل او هغه په يوه واړه پلاستيکي قابکي کې

یو دوې ځمځی راواچول، د پاسه یې پرې د سرکې یوه کاشوغه تاو کړه او موږ ته یې ونیوه، موږ دده هغه د دوو خوراکو په حساب خواړه، په دوو دریو مړیو کې پوپنا کړل او دغه وړ مو د زړه سولېدل څه ناڅه په کرار شول.

پروګرام داسې شو، چې سبا به له قانوني سره ګورو، زموږ جامې د خیریو او خولو له لاسه د کتلو نه وې سر او صورت مو هم داسې و، لکه بل پوست مو راباندې غوړولی وي، ځکه خو حاجي خلیل الرحمن راته خپلې جامې راکړې، موږ ځانونه ومینځل جامې مو بدلې کړې دا شپه مو ښه د خوند او ارام خوب وکړ.

از آن دیار مرا یــــاد میدهد امروز
که مردمانش اسیرند و مملکت آزاد

(پژواک)

له قانوني سره لیدل:

ډګروال سید نعیم شاه له وړاندې قانوني سره ارتباط نیولي و، چې ابوحنیفه مدرسه کې مو یو ځای درس وایه، پلار یې یوسف خان د مدرسې د لیلې سر معلم و، یوسف خان د ټولو و، په ده هم ګرد زده کوونکي منلی وو، ټولو ته یې لکه د پلار حیثیت درلود، هماغسې مینه او تلوسه یې ښوده، قانوني ډګروال سید نعیم ته زما د ملګرتیا ویلي و، خو د څه اقدام زړه یې نه و کړی.

ډګروال سید نعیم له جنرال مجید سره هم لیدلي و، خو هغه ورته ویلي و، چې موږ ورسره اسناد نیولي، زموږ پر ضد یې کتابونه خپاره کړي او اخبار، مجلې یې مسلسل زموږ پر خلاف مضامین چاپ کړي،

ځکه دا کار تحقیق او وخت غواړي.

موږ پرېکړه وکړه، تر ټولو وړاندې له قانوني سره وګورو، پیر صاحب راته کړه، ډګروال صاحب دې یوازې ولاړ شي، ته ښار ته مه ځه.

خو ما له کتابو زړه نه شوی صبرولی. پیر صاحب ویل: په دې خلکو باور نه شته، ځکه خو یې له خپلې ملتیا غاړه کړه کړه، چې نور داسې خطر ته اوږه نه شي ورکولی.

زه او قانوني همصنفیان او سره ملګري وو، خو قانوني له ما یو ټولګی وړاندې شو... دا چې خرنګه یو راز دی چې افشا کېدن ملي ګټې زیانمنولی شي...؟

زه او ډګروال صاحب له چهلستون ووتلو، د ملي امنیت په مخه کې ډګروال صاحب له یوه سور رنګه سړي سره چې د تورن په نامه یې یاداوه، ستړي مشي کې، د قانوني پوښتنه وکړه، تورن ویل: نن نه دی راغلی، کورنی یې له پېښوره رارسېدلې، ممکن رانه شي. ډګروال ورته وویل: دا ننګیال دی، تورن ماته سر تر پښو ځیر ځیر وکتل، بیا یې وویل ښه دا ننګیال دی، لکه په زړه کې یې تېره شوې، دا خو چندان شی نه دی.

ډګروال صاحب د موټر او کتابو خبره ورسره وکړه، ده ویل زه ستاسې په کار پسې ګرځم، خو دا ډېر رذیل خلک دي، منطق نه ورسره ویل کېږي، هغه بله ورځ چې دواړه هوایي ډګر ته تللي وو، له ما سره وېره پیدا شوه هسې نه تا رانه تاو کړي.

موږ بېرته چلهستون ته ستانه شوو، د پیر صاحب سترګې د سر په کاسه کې له اندېښنې غار غار معلومېدې، زموږ په راتلو هومره خوشاله شو، لکه د ګلم جمو له محبس نه په خوشې کېدو...

ضایع شوي کتابونه، اسناد او خپرونې...

د کتاب شوق موږ ته په میراث پاتې دی، پلار مې له کابله د هرې میاشتې انیس، اصلاح ستپلر کلي ته راوړل، تر پېښور، لاهور او ایران یې کتابونه ځارل، چې له چا به یې د کوم کتاب ستاینه اورېدلې وه، له لټون او موندنې یې زړه نشوی راتولولی.

د مدرسې وختو کې له کوره را اخیستی جیب خرڅ په هماغو لومړیو کې د کتابو په رانیولو راځخه لګېده، چې بیا به په میاشتو بې خرڅه سپېره پاتې وم.

د مهاجرت لومړیو کې یې موږ مجردانو ته د میاشتې ۳۰۰ معاش راوټاکی- سم نیمایي به مې په هماغه لومړۍ ورځ یونیورستي بک

ایجنسي کې منشي عبدالرشید ته پر میز کېښوې، په څو میاشتو کې مې د کوټې الماری ډکی شوې.

یو وخت چې پولیس په هوټلونو، سرایو کې په مجردو افغانانو پسې لګېدلې وو، دغسې یوه چاپه کې زما کوټې ته هم راننوتل، خو چې پر کتابو یې سترګې ولګېدې، باور وکړئ چې د پېښور هغه بدغوني پولیسان یې داسې اغېزمن او رام کړل، چې نه یوازې له شره یې خلاص شوم بلکې احترام ته مې هم رامات شول، د کتاب د دغه هیبت او کرامت له امله ما ټول ژوند او امکانات کتاب- ته وقف کړل.

استاد رفیع دغه شوق پر یوه نشه او خمار راواړاوه، او د کتابو، پاڼو او اسنادو په ټولولو معتاد شوم.

تاسې ته دې وویل شي، چې د مهاجرت څوارلسو کالو کې داسې کتاب، مجله، اخبار، پوسټر نه و، چې ما نه وو، راټول کړي، ان چې د تنظیمو د خپل منځي ناندریو په اړه مې د دوی شبنامې او تبلیغاتي پاڼې او پوسټرونه هم راغونډ کړي وو، پردې سربېره مې د پېښور، اسلام اباد او لاهور کباړخانو او د زړو کتابو سټالونوکی نایاب کتابونه موندلي وو، (تاج التواریخ) لومړنی چاپي نسخه مې د لاهور جمعه بازار له کتابپلورنځیو رانیولې، ما او هاشمي صاحب به د جمعې له سهار تر مازیګره د انارکلې بازار زړو کتابو کې اړوله.

استاد رفیع د کاغذي پیسو کلکسیون کې د سقوي دورې نوټ نه درلود، دا له ماسره و، له بده بخته چې ده ته مې ورنه کړ، دغه نوټ هم په دغه حادثه کې له لاسه ووت.

د تنظیمي مشرانو د خپل منځی ناستو، پرېکړو او دې ته ورته اسنادو لویه برخه د مجلو، اخبارونو ډېری کلیکسیونونه د مهمو

تصویرو البومونه، خطی نسخې، د جهادي مشرانو لیکونه، کسټونه له منځه ولاړل.

د اخوانیانو له خوا داودخان ته د جاسوسی په تور نیول شوي انجینر جان محمد د پلټنو او صحرایي محاکمې دوسیه چې د اوازو له مخې یې دیگ کې د پخولو پر سزا محکوم کړی و، په ۱۳۵۴ لمریز کې پاکستان ته د اخوانیانو له اوښتو وروسته د دوی د فعالیتو، غونډو، پرېکړو او پلانونو ریکارډ، د غونډو د تصاویبو راجستر، چې د استاد رباني په قلم لیکل شوی، داود خان ته د استاد رباني له لیکونه او بلا نور اسنادو سره...

د احمدشاه مسعود او حقاني صاحب د مخابروي اړیکو دوه کلن کلیکسیون چې د حساسو پرمختیاوو پر څرنگوالي (۲۱) کسټو کې راټول وو...

تنظیموته د I S I له خوا د وسلو د سهمیي د لوړتیا او ځوړتیا د معیارونو کچه... د دغو وسلو د وېش د بېلا بېلو فورمو یوه یوه بېلگه... نظامي کمېټې ته یې د سپارلو د ثبت کتاب او رسیدونه او د دغې لړۍ نور اسناد او مدارک...

هغه کتابچه چې د مشهورو څېرو شخصیتونو، لیکوالو، شاعرانو، سیاستوالو، سندرغاړو... د دوی پخپل قلم او لاسلیک خاطرې او یادونې مې په کې راټولې کړې وې... له مېرمن رخشانې راواخله تر استاد پژواک، شهید عزیز الرحمن الفت ډاکتر طبیبي، ډاکتر یوسف خان، ډاکتر صمدحامد، جنرال ساپي استاد رفیع، کشاف، فایز، کشککي، استاد پسرلي، حمزه بابا، مولوی خالص، استاد رباني او...

دحاجي صاحب د ژوند او خاطرو په اړه زما د بېلا بېلو مرکو، ناستو،

مجلسونو کسټونه «ځینې مې په پټه ثبت کړي وو» چې پر مختلفو پرمختیاوو او پېښو زما د سختو، حساسو او ګستاخانه پوښتنو راټول وو... د کسټونو دغه کلیکسونو په باور سره ارزښتناک تاریخي او لومړی لاس مواد برابرولی او ګڼ نا ویلي رازونه، تاریخي واقعیتونه اوحقایق برسېره کولای شوای...

د مولوی خالص د چاپ او ناچاپ شعرونو ټولګه، د عبدالهادي هدایت د مقالو مجموعه او ...

ما پنځلس کاله د دغو اثارو، مدارکو په موندلو راغونډولو اړولي او د مهاجرت په بې کوریو کې خوندي کړی وو، په حقیقت کې دغه اثار او اسنادو زما د ژوند بیه او یواځینی پانګه وه، ځکه خو مې ترې زړه نشوی راټولولی.

اختر د ویر او غم په تیارو کې:

د اختر لمونځ د چهلستون بڼ کې وشو، یوه ملا په خپلو خبرو کې ویل: پخوا دلته چا کتلی نه شوی، له فسق او فساد پرته په کې بل څه نه کېدل، خو نن د الله تعالی فضل او کرم دی، چې مجاهدین په کې د اختر لمونځ کوي.

دغه ملا به څو رژیمونه، حکومتونه دغسې ستایلي غندلي وي... څو به نور ستایي غندي...؟ والله اعلم...

حاجي خلیل د اختر په خاطر د مجاهدینو لپاره پسونه او غوایي رانیولي، هغه یې تقسیم او هر چا خپله کتوی بار کړه.

له لمانځه پرته داسې نه ښکارېده، چې د اختر د خوشالی کیفیت

ترې څرګند شي، د هېڅا په خبره کې د اختر کومه نښه نه معلومېده. پر موږ د اختر درې ورځې په سوچونو او اندېښنو کې تېرې شوې، داسې چې اختر هم راځخه هېر و...

حاجي خليل ويل: ما زياتره اخترونه په سنګرونو او مرکزو کې، تر بمباريو لاندې په سختو جګړو کې تېر کړي، خو بيا به هم خوشاله وم، ده ويل، زه په خپل ټول عمر کې دومره نه وم خواشينی، لکه دا څه موده...

په بې قانونه دستګاه کې قانوني اکټونه:

محمد يونس قانوني د کابل ښار د امنيتي کمېسيون رئيس دی، دېرى ادارو ته بېلا بېل امرونه او سپارښتنې ورکوي... له يادو او ښادو حکومتي خبرو ګنل کېږي، ځکه خو له اختر وروسته د دولتي امنيت وزارت کې د ده ليدو ته ولاړو، له ښه بخته دا ځل مو ښاغلی قانوني لاندې کړای شو، که ګورو د څو کسانو په منځ کې فاتحانه وزارت ته ننوت، زما په ليدو يې په موسکا وويل، نصيب دشمنا، سترې مشي يې وکړل، موږ يې خپلې کوټې ته بوتلو، غالباً دا به د جنرال يعقوبي دفتر و، په چوکيو کېناستو او دی له مراجعينو سره په خبرو بوخت شو، هره يوه ته يې يوه ورقه امضا کوله، چې دېرى يې پر سر کاري هوټلانو کې د مېشتېدنې پانې وې، داسې ده په دغه وزارت کې د دېرو وزارتونو او ادارو کارونه اجرا کول، کله چې زموږ وار راورسېد، بيا يې له سره پوښتنه وکړه، ويې ويل له تاسې سره خو د حزب اسلامي څه اسناد نه وو؟ ما ويل که له اسنادو مو مطلب له حزب سره د انسلاک او تعهد هغه وي،

نه او که مو کومه نشریه، کلکسیون وي، کېدی شي.

د قانوني خبرې او اکتهونه د دپلوماسی هغه وختل له دې امله چې یو خو مې د مدرسې ټولګیوال و او بل مو د هجرت په کلونو کې هم له نژدې لیدل، په ساده لهجه وویل: هیله ده، په تشه کاغذي کاروایی مو تېر نه باسې، ما خو دا ګڼله چې تاسې به خپله قانوني اقدام وکړئ جنرال مجید ته به ورشئ کتابونه، موټر به را خلاص کړئ...

مدرسه کې د قانوني منلي کرکټر ما ته ډاډ راکاوه، چې خپل زړه پرې تش کړم، خو دا وخت زړو ته د زړونو خبرو لار نه شوی موندی زما خبرې د اقتدار د ادابو او پرنسیپ خلاف ښکارېدې، په لږ غوسه یې وویل! زه چې ځومره امر صاحب ته احترام لرم، همدومره حقاني صاحب ته هم احترام لرم، زه چې دلته ناست یم، ستاسې او نورو خلکو د مشکلاتو په خاطر ناست یم، که نه څه مجبوریت نه لرم، زما چې له لاسه څه وشي، هغه کوم.

په دې کې یې پر کاغذ څو کرښې ولیکلې او ماته یې ونیو، په هغه کې یې جنرال مجید ته لیکلي و، د ننګیال د موټر او کتابونو د استرداد په هکله له خپل لطف او مهربانی کار واخلئ، ما چې دده خبرې واورېدې او کاغذ مې ولوست، پوه شوم چې اشنا بل موډ کې دی، ځکه خو ما هم ځان کنټرول نه شوی کړی، ورته ومې ویل! تا زموږ د مشکلاتو د حل خبره وکړه، خو دا مشکلات پیدا کړي چا دي؟ دا مصیبتونه تاسې پر خلکو راوستي، اعتراف وکړئ، چې ستاسې له وسه پورته دي، زه دا نه وایم چې تاسې ائتلاف کړی او که هغوی درسره کړی، تاسې هغوی کابل کې تم کړي یا تاسې هغوی د کابل پر تخت کېنولي یاست، خو دا هرڅه چې دي مسوولیت یې ستاسې پر غاړه دی، دا مصیبتونه تاسې پیدا

کړي، تاسې خپله ويلي ملېشه د اسلامي پوځ برخه ده، اوس ځنگه د خپل وس خبره کوي...

ډگروال صاحب چې وضعه وليده، مينځ کې راولوېد او په يو دوو خبرو يې دې ته زمينه مساعده کړه، چې يو له بله خداى پاماني واخلو.

زه له وزارته راووتم، ډگروال صاحب څه ځنډ وکړ، چې راغى ويې ويل: وروره حوصله کوه، مجبوريت دى، که نه ولا چې موږ له داسې خلکو سره خبرې نه کولې، ده ويل له ما سره هغه تورن وعده کړې، چې جنرال مجيد ته راسره ولاړ شي، هغه د څه عاجل کار لپاره د باندې ځي، خير دى، موږ به ورته انتظار وباسو.

دلته مو د بدخشان يو فرهنگي ځوان عبدالسلام چې د جهادي نشراتو د ټولولو په رابطه يې له ما سره تعلقات لرل او د مرحوم شارقي له مخلصينو و، مخې ته راغى، عبدالسلام د راديو تلوېزيون موټرو ته د تېلو لپاره ښاغلي قانوني ته راغلى و.

دى زموږ په کيسه نه و خبر، خداى شته له زړه خواشينى شو، ويې ويل قانوني چې کوم خط ليکلى په داسې خطو څه نه کېږي، ده وويل، جنرال مجيد مزار ته تللى، که نه ما به څه لاره ورته جوړه کړې وه... ما ده ته خپل ادرس د چهلستون د ټيليفون شمېره ورکړه، د فاضل او نورو پوښتنه مې وکړه، ويل هغوى کابل هوټل کې اوسېږي، د کابل هوټل شمېرې مې ترې واخيستې او خداى پاماني مو وکړه، تر دولسو بجو مو د تورن انتظار وکړ، خو درک يې معلوم نه شو، دا چې له قانوني څه نه جوړېږي، تورن هم په وعده ولاړ سړى نه و، ځکه خو مو نور انتظار بېځايه وگاڼه او بېرته چهلستون ته راوگرځېدو.

په ارگ کې د واکمنۍ زېږه پانه:

سلا مو وکړه، له احمد شاه مسعود او مجددي سره هم وگورو، لس بجې ارگ ته ورسېدو د ارگ عمومي لويه دروازه تېرل شوې، له هغې کوز ختيز اړخ ته يې بله دروازه پرانيستې، چې ترمخ يې د خلکو ډېره گڼه گوڼه ليدل کېده، ساتونکي خورا بي نظمه پنډ وو، چې شور او زوږ يې سرې ته د زنانه حمام اصطلاح ور په يادوله.

څلورو پينځو کسانو چې هر يوه جلا پوزښن درلود، يوه يوه مخابره غوږ ته نيولې، له دوی نه يوه کوم چينل ته زموږ د راتلو خبر ورکړ، ويې ويل دلته دوه نفره راغلي وايي، موږ د مولوي حقاني نماينده گان يو.

له دې سره يې موږ ته د وړاندې تلو اجازه راکړه، لږ وړاندې بله پيره ولاړه وه، هغوی زموږ موټر وکوت او د دې لپاره چې حتما بايد يو څه ووايي، څو لنډې پوښتنې وکړې، ساتونکو عجيبه دريشۍ اغوستې، د چا پر سر د وسپنې خولۍ، د چا پکول او چا به څه ټوټه له سره تاو کړې وه، دريشۍ تنگې لنډې او هسکې تيټې، چا د ډگروالۍ او چا د جنرالۍ نښې لگولې.

موږ مخ پر وړاندې حرکت وکړ، ما تر اوسه ارگ نه و ليدلی، دڅور کودتا سره يې خلکو ته د ارگ د ننداريې اجازه ورکړې وه، ډېرو دوستانو ارگ په هماغه حالت کې ليدلی و، چې د وژل شويو وينې لا له ځمکې او فرش نه وې مينځل شوې، خو ما په هغه وخت کې هم ارگ ته لار پيدا نه شوی کړی.

د ارگ بنه سپېره او الوتې، ما د ارگ په رابطه بل تصور درلود، زموږ موټر ورو روان و، د سړک دواړو خواوو ته د خښتو ټوټې، وچ خس او خاشاک او د کاغذونو ټوټې، پلاستيکي کڅوړې پرتې وې، چې باد يوه بله خوا ځغلول په يوه برخه کې چې موټر بايد بېرته پر يوه گرځندي د عمومي سترې دروازې لارې ته وگرځي، د ترافيکو يو افسر په نه زړه او بېزارو سترگو موټرو ته اشاره کوله، که څه هم هډور ځوان و، خو څېره يې داسې نه معلومېده، لکه په ارگ کې د يوه موظف افسر.

له گلخانې سره نژدې له موټره کوز شو، د گلخانې تر مخ تر لويه ونه لاندې پر سپېرو خاورو خلک پنډ وو، داسې معلومېده لکه پېښور کې د کوم تنظيم د دفتر مخه، يوې خواته لوکس فجارو او لنډوکروزر موټر درېدلي، د ترافيکو يو بل افسر داسې زموليدلی ولاړ دي، چې سرې به ورته کتل، زړه يې پرې درد کاوه.

سخت بيرو بار و، مراجعين دومره نه وو، خو ساتونکو غوبل جوړ کړی او ساتونکي هم بيا په يوه خوله نه، يوه به يوه خبره کوله، بل بله، له هر يوه سره مخابره ده، که په لومړۍ دروازه کې يې درته ويل حضرت صاحب له چا سره ملاقات نه کوي، دلته به يې ويل له خارجيانو سره گوري، بل به ويل له غرمې وروسته يې پوښتنه وکړئ، بل به بيا له سکرتر سره د رابطې خبره کوله.

عمر اثير چې يو وخت يې د محاذ او بل وخت د جبهې موسمي اخبارونو د مهتمم په توگه لاهور کې څو واره له موږ سره ليدلي او پېژندگلوي وه، د حضرت صاحب د سکرتر په توگه کار کاوه، ډېر ښه قد او قواره يې ايستلې، رنگ يې په سپينوالي کې يو ډول غوړه سرخي پيدا کړې، زموږ له مخې څو واره تېر و بېر شو، سترگې به مو هم سره

ولګېدې، خو کتل یې داسې و، چې د پېژندګلوی کوم اثر نه شوی په کې لیدل کېدی.

نژدې یو ساعت مو له ډېرو سره په تېر تېر کې وهلو وروسته معلومه کړه، چې له حضرت صاحب سره لیدل که د بل چا لپاره نه وي، زموږ لپاره ناشونی دی.

د ډګروال صاحب خو اعصاب داسې خراب و، چې نژدې وه له ډېرو سره خبره سوک څپېړې ته ورسوي.

دفاع وزارت کې د ګټې او بایلات حقیقت:

د مسعود ملاقات:

موږ له ارګه ووتو او د عمومي لویې دروازې سره مخامخ ودانی ته چې له خلقیانو دمخه دفاع وزارت او وروسته لکه د مرکزي کمېټې دفتر و، اوس بېرته د دفاع وزارت مقر او د احمد شاه مسعود دفتر دی ور وګرځېدو.

د دفاع وزارت تر مخ د اسلم وطنجار ټانک چې د ثور انقلاب د برې سمبول ګڼل کېده، بې درکه دی، خو د ټانک لپاره ډېزاین شوی ستیج پر ځای دی، خو کودتا کې یې د وژل شویو کسانو د نومونو ډېرلیک راغورځولی...

موږ دلته بیا په دروازه کې له ساتونکو سره څو دقیقې بحث وکړ، ترهغې چې د تلو اجازه یې راکړه، په دې شرط چې موټر د باندې لېرې ودرول شي، چا موږ ته کیسه کړې وه، چې یوه ورځ د ګلم جم ملېشې څو ټانکونه د یوه وزارت له مخې تېرېدل که ګورې د مجاهدینو څو

ښکلي موټر ولاړ دي، ټانکونه یې ودرول کیبلونه یې راخلاص کړل موټر یې پسې وتړل او د سترګو په رپ کې پناه شول.

نه پوهېږم د ډګروال صاحب په رښتیا اعصاب خراب و او که اعصاب خرابی اکټ یې وکړ، خو ساتونکي یې داسې ووېرول، چې سملاسي یې د موټر اجازه ورکړه.

موږ د احمد شاه مسعود سکرتریت ته ننوتلو په مخه کې یوه چوکاټ ډوله اله ایښودل شوې، له دې په وتو د سکرتر په کوټه کې کېناستو، مسعود درې سکرتران او یو ضابط امر درلود، د یوه سکرتر نوم یې همایون د بل نجیب او د درېیم رانه هېر دي.

د همایون په نامه سکرتر یې ښه رویه کوله، که به چا کومه ترخه خبره ورته وکړه، په موسکا یې تېروله، ستوغه او تونده یې په خوله نه راتله، په خبرو کې یې د غوسې او اعصاب خرابۍ نښه نه لیدل کېده.

ښاغلي همایون موږ ته وویل امر صاحب له چا سره ملاقات لري، ورپسې ستاسې نوبت دی، پنجشیریان او نظار شورا متعهدین احمد شاه مسعود ته امر صاحب وایي او اوس چې د دفاع وزیر په چوکۍ ناست دی، دوی ورته هماغه د امر صاحب نوم اخلي.

د سکرتر پر مېز اته لس ټیلیفونونه ایښي، کله نا کله به دې کې متردد شو، چې زنګ د کوم ټیلیفون دی، ډېری به یې د هغه ټلیفون غوږۍ پورته کړه، چې زنګ یې نه و وهل شوی، د مسعود بل سکرتر نجیب ، برګه پړانګي دریشي له یوه برګ جمپر سره اغوستې د جانب مقابل پر وړاندې د یو ډول غوراوي چلند لري، که به چا عریضه او د خپل کار په رابطه ټینګار وکړ او د ده په خبرو به یې سر خلاص نه شو، نو ده به ورته سترګې او وروځې وګډولې، لاسونه به یې لکه د اجراګانو

وښورول پر ځانګړې اکټ او د تمسخر او غوسې په ګډه لهجه ستغ ځواب لکه دده عادت و...

کله به چې د وزیر د دفتر دروازه بېرته شوه، نو مخامخ به احمد شاه مسعود ښکاره شو، چې د مثلث په بڼه ایښودل شوي مېز شاته ناست دی، د مېز شاوخوا نورې چوکۍ هم پرتې وې.

احمد شاه مسعود په خپل هماغه زاړه اکټ خو نوي انداز د مېز تر شا داسې معلومېده، لکه د وجود په رګ رګ ځنګ ته د ناست سړي خبرې اوري.

له لږ ځنډ وروسته همایون موږ ته اجازه راکړه، زه او ډګروال صاحب چې شعبې ته ننوتلو، مسعود هماغسې پکول پر سر کوږ ایښی و، برګ جمپر او شین چک پتلون یې اغوستی، د پتلون پایڅې یې په پولیسي موزو کې ننیستې، له موږ سره یې په غېږو تود روغبړ وکړ، ډګروال صاحب ورته وویل، ننګیال د حقاني صاحب د فرهنګي دفتر مسول.

زموږ هېواد کې ځینې خبرې په غلطه مشهورې شي، یوه خبره چې خوله پر خوله ګرځېده دا وه چې حکمتیار له احمد شاه مسعود غوږ پرې کړې، ځکه پکول کوږ ږدي، چې پرې کړی غوږ پټ کړی شي...

مسعود ماته داسې په ځیر وکتل، لکه عجیبه ورته ښکاره شوی وم، داسې چې د خپلې توقع خلاف څه ویني، له ده سره زما لنډ ملاقات هغه مهال شوی و، چې حقاني صاحب ورته پېښور کې مېلمستیا کړې وه، ما په جهاد هینداره کې د ده له خولې دا ټکي را اخیستي و، چې د قوماندانانو شورا په جوړېدا، نظار شورا ته اړتیا نه شته، خو د ده تصویر د اخبار لاندې برخه کې راغلي و، حقاني صاحب راته وویل: میلمه دی دا عکس به دې لږ لوړ چاپ کړی و.

ما ورته خپل کیسه او په دې رابطه لیکلې پاڼه وړاندې کړه، دی لکه له وړاندې خبر وي، په یوه پاڼه څه ولیکل دا پاڼه یې له هماغه طلایي رنګه چاپي کتابچې بېله کړه، چې ښاغلي فاضل لاهور کې دفاع وزیر لپاره چاپ کړې وه، ده په خپل ضابط امر پسې څوک واستول، ماته یې په داسې لهجه چې ژور تاثر ترې معلومېده، وویل: زما چې ډېر بد راتلل، له بې نظمۍ او ګډوډۍ مې بد راتلل، خو دا دی اوس خپله ورسره مخامخ یم، خیر دی موږ او تاسې به لږ حوصله وکړو...

په دې وخت کې د ده ضابط امر راغی، مسعود لیک ورکړ، ویې ویل دا لیک جنرال مجید ته ورکړه، ننګیال هم درسره بوځه، هغه باید ماته ولیکي، چې موټر ورکوي، که نه چې، زما لپاره سند شي.

موږ د مسعود له دفتره راووتو، ډګروال صاحب ورسره پاتې شو، په دهلېز کې یو تور رنګه او بدشکله سړی ولاړ و، چوغې پړسېدلې سترګې یې وې له ضابط امر سره یې خبرې وکړې، ویل یې د ۵۳ فرقې پېشنهادونه یې د احکامو لپاره راوړي، ضابط امر ترې د جنرال مجید پوښتنه وکړه، ویل: مزار ته تللی او په ځای یې جنرال فاریابي کار کوي.

ضابط ماته وویل؛ زه بېرته امر صاحب ته ورځم، چې له دې جریان یې خبر کړم، ضابط ولاړ، خو زر بېرته راووت، دا ځل یې د جنرال فاریابي په نامه خط ورکړی و، زه په ضابط پسې روان یم، هغه مخ راواړاوه ویې ویل: ډوډۍ به وخورو، پخلنځي ته ولاړ، اشپز ته یې وویل، موږ ته ډوډۍ همدا اوس راکړه، اشپز وویل: له وزیر صاحب سره یې نه خورئ؟ ده ویل: موږ چېرته روان یو، دلته هم درې ځایه ډوډۍ پخېده، د وزیر او د هغه د سکرترانو لپاره جلا دېګ او جلا اشپزخانه وه، د لوړ رتبه افسرانو لپاره جلا دېګ او اشپزخانه او بله عمومي اشپزخانه چې

انظباطانو او عادي کارمندانو ته يې ډوډۍ تياروله.

څرنګه چې ډوډۍ خوړلو ته لا څه وخت پاتې و، څکه خو يې موږ ته د لوړ رتبه افسرانو خوړنځي کې د ډوډۍ ترتيبات ونيول، د اشپزخانې له څنګه يوه اوږده کوټه ده، چې د ډوډۍ خوړلو يو ستر مېز او دواړو غاړو ته يې چوکۍ پرتې دي، په قابونو کې يې وريجې، غورمه او د وريجو په مينځ کې د غوښې يوه يوه بوټۍ ايښې، سلاد او کېلې هم ورسره وې، ضابط ماته ويل، موټر لرئ، ماويل زما په موټر پسې خو دا دی روان يوو، د ډګروال صاحب موټر کې کېناستو او په هماغه استقامت مو حرکت وکړ، چې موږ د جنرال عبدل مېلمستيا خوړلې وه.

د عبدل د قرارګاه سره نژدې کابل ننداري ته په غځېدلي سرک وګرځېدو، د برېښنا د يوه برج تر شا يوې ودانۍ سره له موټره کوز شو، دا يوازينۍ ودانۍ وه، چې څه نا څه جوړه وه، داسې معلومېده، لکه د مسعود سکرتر هم دلته له وېرې تخرګونه سوځېدل.

يو پنډ ګلم جم پرې سختې پټکې وکړې، په دې وخت کې يو بل سړی راغی، هغه هم ورسره ترخې خبرې وغځولې، د دوی ترمينځ کومه خبره راغله، چې ضابط امر ورته په يوه دمه پينځه څله قسمونه وخوړل، موږ ته يې د وړاندې تلو اجازه راکړه، خو د جنرال فاريابي د کوټې دروازه کې يې بيا ودرولو، يو مليشه له موږ مخکې ننوت، چې بېرته راووت ويل ورشئ.

جنرال فاريابي برګه عسکري دريشي اغوستې، که څه هم له سر او صورته مهذب معلومېده، خو د جنرال مجيد چلند زه داسې وېرولی وم، چې ده ته مې د لاس ورکولو زړه نه شوای کولی.

ضابط ورته د مسعود ليک ورکړ، ده ليک ولوست، ويل: سمه ده دا

موټر کتابونه او سامانونه له موږ سره شته، کتابونه سوځوو، نور به يې موټر ورتسليم کړو، خو دا معامله له مجيد خان سره ده، هغه مزار ته تللی، سبا بل سبا حتماً راځي، فکر مه کوئ.

د سوځولو په اورېدو، زما زړه ټينګه څرېکه وکړه، آخر کتاب سوځول کوم لامل لرلی شي...؟

د منډيي د تالان ګواښ:

په دې وخت کې هغه سړی راغی چې وزارت ته يې د ۵۳ فرقې پېشنهادونه راوړي و، له جنرال فاريابي سره يې په ازبکي خبرې وکړې، چې موږ پرې ونه پوهېدو.

جنرال فاريابي د ټيليفون غوږی پورته کړه، له خبرو پوه شو چې له لوی درستيز آصف دلاور سره خبرې کوي، ويل: مسعود ته مو پېشنهاد کړی، چې زموږ د افرادو لپاره د اعاشې او نورو مصارفو منظوري ورکړي، خو هغه ويلي تاسې د خپلو افرادو تعداد او قرارګاوې واضح کړئ، ده زياته کړه، موږ مجبور يو چې همدا اوس خپلو قواوو ته امر ورکړو، چې له منډيي نه مواد راوړي، موږ د آصف دلاور خبرې نه اورېدې، خو جنرال فاريابي وويل: نه پيسې مو له کومه کړې، په زور به يې له منډيي راوړي.

کله يې چې د ټيليفون غوږی کېښوده، دمسعود ليک يې بېرته ضابط امر ته ورکړ، خو هغه ليک قات او د مېز پر سر کېښود، چې راووتو ضابط امر ويل: ډېر سپي او رذيل خلک دي، موږ يې بدنام بدنام کړو... بېرته دفاع وزارت ته راغلو، معلومه شوه، احمد شاه مسعود

ډوډۍ خوري، ضابط امر ورغی، زه په دهلېز کې ودرېدم، له لږ ځنډ وروسته احمد شاه مسعود راووت، په ما یې غږ کړ، ډوډۍ مو خوړلې؛ ما وویل، هو! ده زياته کړه ډوډۍ تیاره په مېز ایښې که اشتها مو وي مهرباني وکړئ، ما وويل مننه.

په ناقانونه موقف کې:

ډگروال صاحب د فرملي په نامه د جمعیت له یوه قوماندان سره د باندې وتلی، زه د مسعود د سکرتر په اطاق کې د هغوی په انتظار کېناستم، که گورم استاد موسی توانا چې د جمعیت لپاره د پنډت حیثیت لري، له څو کسانو سره راغی، زموږ د ځای یو ضابط طاهرخان په کوټه کې د جمعیت نماینده، قوماندان انور خان جگدلک او قانوني هم راغلل.

قانوني قوماندان انور خان ته په مخ اړولو، ویل: دا ننگیال دی، د حقاني صاحب فرهنگي آمر، دی هم زموږ انډیوالانو نیولی، او لس پنځلس ورځې یې بنه مېلمستیا ورکړې، موټر، کتابونه یې ترې نیولي دي، انور خان د حال احوال پوښتنه وکړه، ویې ویل: په هغه قرارگاه کې زموږ څو تنه مجاهدین او یو قوماندان هم بندیان وو.

بیا قانوني، توانا ته مخ واړاوه، ویل: ننگیال صاحب زیات اثار لیکلي، په تېره وینه په قلم کې ډېر عالي اثر دی.

توانا صاحب وویل: هغه کتاب چې د شاعرانو او لیکوالانو سوانح یې په کې راوړي، قانوني وويل: هو.

توانا پوښتنه وکړه: بل ټوک دې نه دی بشپړ کړی؟ ما ویل کار مې پرې شروع کړی و، خو د ځینو مشکلاتو له مخې مې یې تکمیل ته

فرصت نه دی موندلی.

بیا قوماندان انور خان، قانوني او هلته ناستو نورو کسانو زموږ د مجلو او اخبار ستاینې ته راوگرځېدل، دا چې ډېر د لوړې سويې نشرات دي، ډېر ښه مطالب خپروي په عالي صحافت چاپېږي تحلیلي او تحقیقي اړخ یې له نورو دروند دی. داسې نورې ستاینې یې کتار کړې، ما ورته وویل: د هغې بدل دا دی په ازاد او ستاسې اسلامي افغانستان کې گورم، ټولو د افسوس په څرگندولو ویل: دا شیان نو راځي، یوه تن په کې لا دا هم وویل: دا دې نه دي اورېدلي، انقلاب خپل بچیان خوري...

په دې وخت کې ډگروال صاحب راورسېد، له دوی سره مو مخه ښه وکړه او له وزارت راووتو، اوس موږ ته دا پته لگېدلې وه، چې د کابل هره حکومتي ودانۍ یو زندان دی، یوازې د گلم جم ملېشو دومره زندانونه دي، چې په هره قرارگاه او پوسته کې تر لسو شلو د خدای تعالی مخلوق له لوټ وروسته، په شپو شپو اوونیو اوونیو بندیان ساتي، کانتینرونو کې یې غورځولي دگرځنده زندانو لړۍ یې غځولې، وزارت دفاع، امنیت دولتي او نورو ارگانو او لویو وړو قوماندانانو زندانو، کابل د زندانو پر یوه اوږده زنځیر اړولی...

د څرخي پله زندان تش تور معلومېده، خو د کابل ښار په هر واټ هره کوڅه کې زندانو کومې شلولي...

یو راخلاص شوی بندي به دې چې ولید، ویل به یې بالاحصار کې وم، بل به ویل بیمارو کې وم، بل به پل محمود خان یاداوه، بل به ویل په جاده کې وم او بل به نور ځایونه ښودل، له دغه هر بندي سره به یې له کمیس پرتوگ او بوټونو پرته نور هېڅ نه وو پرې ایښي، د ډېرو به چې خپلې او بوټونه نوي وو، هغه به یې هم ترې اخیستې و.

I'LL SEEK PEOPLE'S
MANDATE ON MY TENURE
ZAHOOR.

له خانقا تر شاهي ارګه

دوه بېل واقعیتونه؛ یو تریخ حقیقت:

د حضرت صاحب سر مات و:

له ښاغلي مجددي سره ملاقات لرو، سهار ۹ بجې مو له چهلستون د ارګ په لور حرکت وکړ، داسې معلومېده، لکه زموږ ملاقات د یوه رسمي هیئت بڼه لري، د حاجي خلیل الرحمن په مشرۍ د موټرو په یوه وړه قافله کې ارګ ته ننوتلو، ساتونکو د موټرو کتار په لیدو، له پوښتنې پرته لار خوشې کوله، د ګل خانې دروازه کې د مجددي باډیګارډ د جنرالۍ په یونیفورم کې ولاړ دی، د حاجي خلیل یې تود هرکلی وکړ او موږ یې د انتظار سالون ته رهنمایي کړو، هلته څو کسه نور هم ناست وو، موږ کابو یو ساعت انتظار وکړ، خو د مجددي صاحب درک معلوم نه شو، د تشریفاتو له مسوولینو سره مو رابطه ونیوه، هغوی خپلې مخابرې چالانې او موږ ته اطمینان راکړ.

لږ وروسته د حضرت صاحب ورور حشمت الله مجددي سالون ته راغی، ښاغلي حشمت الله هڅه کوله، د حاجي خلیل پر وړاندې د خپلې مینې او صمیمیت څرګندونه وکړي، څکه خو یې هغه ته په مینه ناکه لهجه خلیل جان خطاب کاوه، له تودې پوښتنې وروسته یې د حضرت صاحب معذرت وړاندې کړ، په دې ټکو چې، حضرت صاحب ډېره هیله لرله له تاسو سره ملاقات وکړي، ستاسې په راتلو ډېر

خوشحاله شو، خو متاسفانه تشناب کې د غسل پر وخت له ښویېدو سره ستوني ستغ لوېدلی او سر یې مات شوی دی، اوس ډاکټر ورته سیروم چالان کړی، زه یې راولېږلم، چې تاسې سره خبرې وکړم او دده معذرت درته وړاندې کړم.

موږ هم ژر ژر تودې پوښتنې وکړې، چې ډېر خو به ژوبل شوی نه وي، داسې او هغسې...

ښاغلي حشمت خپلو خبرو ته دوام ورکړ: گیله له خپلو کیږي، موږ له حقاني صاحب نه خپه یو، ده په هر مجلس کې زموږ خلاف موقف نیولی.

حاجي خلیل لږ جدي شو، ویل: داسې کارونه چې د جهاد له روحیې او اهدافو سره مخالف وي، طبیعي ده چې باید مخالفت یې وشي، د دوستم ترفیع کېدی شي حضرت صاحب خپل واک وبولي، خو هغه ته د اسلام د قهرمان لقب ورکول د حضرت صاحب واک او اختیار نه شي کېدی، مجاهدینو د همدغو ملېشو له لاسه په زرگونو شهیدان ورکړي، د هغوی ورته موږ له گرېوانه نیسي.

حشمت الله وویل: دا د جناب حضرت صاحب بصیرت او درایت و، چې په داسې یوه عمل یې د افغانستان د تجزیې مخه ونیوله، که داسې یې نه وای کړی، قسم په خدای افغانستان تجزیه و.

بله دا چې د سمت شمال په سلگونو علماوو حضرت صاحب ته ویلي، چې دوستم د دوی په فتوی له رژیم سره د همداسې یوه پروگرام لپاره یوځای شوی و. مولوي منصور او مولوي ارسلا هم په هغه مجلس کې حاضر وو، د دوی په فتوی حضرت صاحب دا کار کړی.

ده وویل، دا خو حقیقت دی چې که دوستم د نجیب کمونیستي

رژیم نه وای نسکور کړی، په خدای که د مجاهدینو له وسه دا کار پوره وای.

ما ورته وویل: هېڅوک افغانستان نه شي تجزیه کولای، تجزیه د هېچا په گټه نه ده.

بله دا که دوستم غوښتي وی، افغانستان تجزیه کړي، نو بیا په یوه کاغذي ترفېع او لقب نه ورخخه تېرېده، یو وخت زه د جمعیت مرکزي ارگان ((مجاهد)) مسوول مدیر وم، دا هغه وخت و چې نوې د دوستم ملېشه تشکیل شوې او مطبوعاتو کې د جوزجاني ملېشې په نامه یادېده، موږ هم دمنابعو په حواله یو خبرکې د جوزجاني ملېشې نوم اخیستی و، همدغو ملایانو او د جمیعت واکمنو ویل دا ملېشې د جوزجان او سمت شمال نه دي، بلکې د روسي جمهوریتونو هغه ازبک نژاده روسان دي، چې د افغانانو لباس کې یې رالېږلي دي، دا ټکی استاد رباني خپله بیانیه کې هم څرگند کړ، بیا یې پرې څه مقالې هم ولیکلې. حشمت وویل: د افغانستان خلک باید پر حضرت صاحب شکر وباسي، دا حضرت صاحب دی، چې له برکته یې آرامي راغلې، که خدای مه کړه حضرت صاحب نه وي، بیا به تاسې ته معلومه شي، ده په پای کې وویل: حقاني صاحب ته موږ دومره احترام لرو، لکه زموږ د خپلې کورنۍ یو محترم غړی دی، موږ سره پخوانی اړیکې لرو، موږ په دې هم گیله من یو، چې حقاني صاحب نه راځي، تاسې هم نه راځئ، خو زه وایم که تاسې نه راځئ په ما پسې تیلیفون وکړئ، ما دروغوارئ، په والله چې په توره شپه کې ځان در ورسوم.

موږ متقابلاً داډ ورکړ، چې ستاسې ترځنگ ولاړ او هر خدمت ته حاضر یو، کله هم چې د جناب حضرت صاحب امر وي، د حقاني

صاحب قوتونه يې په خدمت کې دي.

حاجي خليل يادونه وکړه: جناب حضرت صاحب بايد په مجاهدينو متکي وي، مجاهدين د ده له قوماندې او هدايت سر نه غړوي، دى بايد په دوستم او نورو جنايتکارانو د اتکا په لټه کې نه شي، چې مجاهدين يې په کار رانه شي، دوستم ده ته وفادار نه شي پاتې کېدى.

په پاى کې مو ورته د موټرو د نيولو خبره وکړه، ده وويل: د گلم جم په نامه اکثر زموږ خپل قوماندانان دي. حاجي خواني چې ٢٥ ورځې يې بالاحصار کې د گلم جم ملېشې بند کې تېرې کړې، موټر او هر څه يې لوټ شوي وو، ورته ويل: صايب تاسې چې د اختر پر ورځ هلته راغلي وئ، ما د دروازې له چاکه درکتل، ده وويل هو! کنه هغوى زموږ خپل قوماندانان دي او بيا يې په دې رابطه يو خط وليکه، څه باندې يوه بجه وه، چې له اسلامي جمهوري ارگه راووتلو.

تشناب کې د حضرت صاحب له ښوېدو او سرماتي په زړه پورې خبرې جوړېداى شي... راشه کيسه ډنډوره کړه خو زړه مې زور نه اخلي...

د ارگ يو بل انتظار:

د جنرال مجيد راتگ:

بيا ارگ ته روان يو، مامور هاشم هم راسره ملگرى دى، مامور با جرئته سړى دى، ډېر وخت يې گرديز کې اداري چارې پر مخ بيولې، جدي دى او د بحث پر وخت ښه استدلال کوي، ده د مجددي صاحب يو کارت هم درلود، چې ساتونکو ته يې ليکلي: مامور صاحب هاشم د

ستر مجاهد مولوي حقاني نماينده دی، هر وخت چې غواړي د ملاقات لپاره راتلی شي، ده دغه کارت د ګیډړې قواله باله، که څه هم ددغې اصطلاح په پس منظر يې موږ پوه نه کړو، خو کله به چې محافظينو له موږ پوښتنه وکړه، ده به کارت ور وښود، هغوی به اجازه راکړه، ده به په موسکا وویل، ودې لیده د ګیډړې قواله.

کله به ده ځان غلی نیولی و، ساتونکو به موږ ته پلمې کولې، ده به جېب ته لاس کړ: ته ودرېږه، چې د ګیډړې قواله وروښيم، کله به موږ ورته وویل، مامور صاحب د ګیډړې قواله ور وښییه.

کارتون له فرنتیر پوست نه

دغه ورځ مو بیا هم د ګل خانې ماڼۍ کې د مجددي د ملاقات په هیله د انتظار ترخې شېبې تېرولې، چې جنرال مجید د باډیګارډانو په یوه بې سر او پایه هجوم کې پر پوړیو راوخوت، د حضرت صاحب له زوی ډاکټر نجیب الله سره په خبرو شو، داسې معلومېده، خبرې په زړه پورې دي، دواړو به ښه په کړس وخندل، یوه بل ته به یې په لاس ورکولو پر اوږو وټپول...

جنرال مجید چې په فاتحانه بلکې احمقانه غرور په پوړیو راختلی و، په بې اعتنایۍ د مجددي صاحب زوی له مټ نیولی، هغه په دوو پښو لکه عسکر ولاړ دی، زه په باور سره ویلی شم، چې جنرال مجید به په داسې غرور او کش فش د نجیب الله په وخت کې د ارګ له مخ هم نه وای تېر شوی، د هغه اعتبار، نفوذ او حیثیت دومره لوړ شوی و، چې جمهوري ارګ داسې ورته ښکارېده، لکه د خپلو افرادو پوسته.

موږ ورنژدې شو، چې جنرال مجید په همدې ځای کې ونیسو او د موټر او کتابو مسئله ورسره یکطرفه کړو، جنرال مجید، نجیب الله مجددي ته وویل، تو کار مره کو، مه کار توره میکنم، تو مرا ملا بګو مه تورا حاجي... موږ پوه نه شو چې د دوی څه ډول کار و، چې یو بل ته یې د خلاصولو خبره کوله، جنرال مجید ته مو سترې مشي ورکړل، ماته یې ویل: ادم سیاسي استي، ډګروال صاحب ورته د موټر وویل، ده ځواب ورکړ، خیر دی د حقاني صاحب دا یو موټر چې له ما سره وي، څه کېږي، تاسې ډېر په کې ګرځېدلي یاست، پرېږده څه وخت موږ هم په کې چکر ووهو، ډګروال صاحب ورته وویل: حقاني صاحب چې راشي، تاسې ته به یو ښه موټر ورځخه واخلو، ده ویل، زه له ښه موټره تېر یم، په همدې قانع یم، ما ورته ویل: جنرال صاحب تاسې خو زما پر

مرۍ پښنه ږدئ، ده ته مو د حشمت مجددي مکتوب وښوده، پرې ويې ليکل، محترم جنرال فاريابي در مورد استرداد موتر اقدام نماييد.

جنرال مجيد ويل: کمره دې له ما سره لاندې په موټر کې ده، هغه خو نه درکوم، کتابونه دې ضبط دي، هغه ته په خپل لاس اور واچوه.

ما داسې گڼله لکه راته وايي خپل ځان ته اور واچوه، په ژوندوني پر ځان اور بل کړه، په زړه کې مې تېره شوه، که کتابونه يې رانه کړل، دفاع وزارت تر مخ پر ځان اور پورې کړه... لا له را قسم دادم، که رادو را نسوزان، له کتابو وړاندې ځان لوخړه کړ...

سبا د جنرال فاريابي قرار گاه ته ورغلو، خو دا ځل يې يوازې ډگروال صاحب پرېښود، زه دروازې سره سيوري ته کېناستم، د خلکو گڼه گوڼه ده، عريضې په لاس ولاړ دي، د چا زوی تښتولی، د چا نور خپلوان بنديان دي، د چا يې موټر نيولی، د چا هتی لوټ دي، د ځينو هغسې خبرې په خوله دي، چې زه يې ليکلو ته توري تکي نه شم موندلای.

دلته مې د عبدل د قرار گاه ځو ملېشه وليدل، ووېرېدم، مخامخ د ونو په مينځ کې مې ځان ورک کړ، خو يو ملېشه راپسې راورسېده، راته کړه يې که بل ځل مې وليدې ددغه کلاشينکوف دېرش مرمۍ به دې سينه کې سرې کړم، د مسعود پلار دې نشي خلاصولی... درته وايم والوځه- بيا دې ونه وينم... سړک ته په راوتو چا زما نوم واخيست، زړه مې درز شو وښويېده، ما ويل څه خبره ده، ويل دننه راشه، د جنرال فاريابي دفتر ته ورغلم، ځو کسه نور هم ناست وو، ډگروال صاحب ته يې د چای پياله پر مېز ايښې.

که گورم هغه د ملېشې ډگروال هم راغی، چې د عبدل په قرار گاه کې بندي و، ده عسکري دريشي اغوستې، اوږې يې له نښانونو ډکې دي،

جنرال فاریابي ته یې څه کاغذونه ورکړل او په ما کې یې سترګې ښخې کړې، ما مخ بله خوا واړاوه.

جنرال فاریابي له موږ سره یو منصبدار چې برګه عسکري دریشي یې اغوستې او صالح نومېده موظف کړ، چې د ملېشې په ټولو پوستو او قرارګاوو مو وګرځوي، یو ځل چې د موټر درک ولګوو، بیا یې اخیستل دومره سخت نه دي، که داسې ونه کړو هېڅوک هم په دې نه قانع کېږي، چې موټر ورسره دی، موږ لا له دروازې نه وو راوتلي چې د حاجي خواني پک اپ راغی، عسکري رنګ یې ورکړی، خو لاندې یې سور رنګ جوت و، موږ ورته ویل، یو موټر خو همدا دی، هغه په کاغذ یو نوم ولیکه، چې زما له یاده وتلی، بیا له موږ سره په موټر کې روان شو، یوه بله خوا یې وګرځولو، خو دا هسې زموږ د تېر ایستو ډرامه وه، چې له یوه یې بل ته پاس کولو، د وخت اړولو لوبه یې راسره را اخیستې وه...

صالح ماته په ځیر ځیر کتل، راته وایي: ما چېرې لیدلی یې، ما ورته ویل ستا څېره هم راته اشنا ښکاري، زه بیا وډار شوم، هسې نه د بل چا په ګومان د هغه په حساب راسره چلند وکړي، خو ده ویل ممکن په تجارت خانو کې مې لیدلی وې، ما یو وخت له تجارانو سره کار کاوه، ما یوازې دومره ویل ممکن.

دی مو بېرته خپلې قرارګاه ته ورساوه، ماته یې د ټیلیفون شمېره راکړه چې ورسره په تماس کې وم، موږ هم د موټر د رنګونو، نومرو او مشخصاتو په اړه لیکلی یادښت ورکړ.

WE CONDEMN FOREIGN HANDS' MEDDLING IN AFGHANISTAN

بیا هم د آمر صاحب ملاقات

له احمد شاه مسعود مو د ملاقات وخت اخیستی ، د وزیر اکبر خان مېنې یوه کور کې دده لیدو ته روان شو، د کور مخې ته لسگونه گلم جم پنډ دي، مانی ته په ننوتو، پوه شو جنرال مجید، جنرال فاریابي او د ملېشې افسران له مسعود سره ملاقات لري، موږ په دویم پوړ کې د انتظار خونې ته بیول شو، خو هلته خالي چوکی نه وې، څو تنه کندهاري مجاهدین هم د ملاقات منتظر وو، موږ لاندې په غالی کېناستو، کندهاري مېلمنو ته چای ایښی، پر مېز کلچې، شیر پېرې، تازه مېوه او نور شیان پراته دي، دا ځل له موږ سره د منه گل په نامه یو ځدراڼ مجاهد هم ملگری دی، مازیگر لمونځونه مو په هماغه ځای کې وکړل، وروسته منه گل خپله له مېز چای کلچې راواخیستل، ویل: شرم مې کوت بیخ مې خوت...

محمود فاراني هم په یوه کونج کې ناست دی، ستړي مشي مو وکړل، ویل څه درباندې شوي، ښځي پېژندل کېږې نه، لکه کارونو له ښنو غورځولی یې، ما څه ونه ویل، خو ده بیا پوښتنه وکړه، ځنگه دي نشرات، دفتر مو رانقل کړی که نه، ما ځواب ورکړ، نشرات مو دوام لري، خو په هغه پخواني سرعت نه.

دفتر مو لا پېښور کې دی، موږ غوښتل کابل ته یې راولېږدوو، خو حالات سم نه دي، ده زما د اوسېدو پوښتنه وکړه، د چهلستون مې ورته ویل، فاراني صاحب وویل هغه بله ورځ مطبعې ته تللی وم، ستا پوښتنه

يې کوله، ښه شوې اوس دې درک ورکوم، د اخبارونو وضعه خرابه ده، ما ورته ويل فاراني صاحب! د مملکت او نظام وضعه چې خرابه وي، د مطبوعاتو به څنګه سمه شي؟ داسې معلومېده فاراني صاحب زما د شکايت او انتقاد خبرې دلته ښې نه ګڼي، خبره يې په بله واړوله، پوښتنه يې وکړه؟ په څه شي کار کوې، ما ورته ويل هماغه د اخبار او مجلې کارونه، ده وخندل ويې ويل، له کومه وخته چې له حقاني صاحب سره کار کوې، فنا فی الاخبار او مجله درڅخه جوړ شوې.

فاراني د پښتو دري غوره ليکوال او پياوړی شاعر دی، دري شعرونه ليکنې يې درنې، پخې او استادانه دي، مصر کې يې لوړې زده کړې کړي، غالباً د استاد رباني ټولګيوال دی، ۱۳۵۹ لمريز کې استاد ورسره فرهنګي کمېټې ته راووست، زړه يې و په جمعيت کې دننه واخلي، خو د فاراني پر زړه نه اوارېده.

ډېری اسلام آباد کې اوسېده، د قلب آسيا په نامه يې يو اخبار خپراوه، کله به دې مډرنو لوکسو ګاډو کې ليده، کله به خر پر يوه بس کې ورسره مخامخ شوې سړی نه پوهېده څه کوي، بوختيا يې څرګنده نه وه...

د ثور له کودتا وروسته زنداني کړی شو، خو د څرخي پله له دوزخي زندان وتښتېد.

دده په نيولو تره کي وويل: يو مجرم مو نيولی حيران يو، له مخه يې حلال کړو که له څټه...

له دغه ملاقات څو ورځې وروسته کابل کې اوازې خپرې شوې، چې استاد فاراني د کودتا پلان درلود، خو څرنګه کودتا، له کومې لارې، د کوم پوځ او پوځي ځواک په تکيه؟

هرخه چې و، له دې وروسته استاد فاراني له مسعود لېرې شو او له مقربينو د معتوبينو لست ته وغورځول شو.

وايي د احمدشاه مسعود نه دوستي ښه ده نه دښمني، د آس له شا مه تېرېږه د زورورو ترمنځ... له استاد فارابي علاوه گلاب الدين شيرزايي هغه پانگوال و، چې د مسعود يارانې شنه لوخړه کړ... شيرزايي، امر صاحب ته دومره نژدې شو، چې لومړنی بانک يې پرانيست... خو ډېر ژر يې تر منځ د تورې پيشو په تېرېدو داسې دښمني جوړه شوه چې شيرزايي ديواليه او ماشوم يې ټوپکيانو وتښتاوه... ښکر به گټې سر به بايلې خبره شوه...

قضا مازيگر و، چې مسعود برندې ته راووت، له ده مخکې جنرال مجيد او جنرال فاريابي راوتلي وو، د جمعيت له يوه قوماندان ملا عزت سره يې خبرې کولې، لمر په لوېدو و، مسعود برنډه کې په لمانځه ودرېد، جنرال مجيد او جنرال فاريابي بې اعتنا ولاړ وو، موږ بيا جنرال مجيد ته خپله خبره وکړه، هغه جنرال فاريابي ته مخ ور واړاوه، ويل: د دوی موټر عبدل نيولی، هغه ور تسليم کړئ، فاريابي ښه وويل او د سبا وعده يې وکړه، د ماښام له لمانځه وروسته ډاکټر عبدالله له موږ سره کېناست، چې له احمد شاه مسعود سره يې د خپلو خبرو په جريان او تفصيل خبر کړو، ډگروال صاحب زه ورمعرفي کړم، هغه ماته وکتل، په شونډو کې موسک شو، ويې ويل، ښه دا ننگيال دی.

ما په ده ښه زړه تش کړ او د حاجي خليل الرحمن هغه ليک مو ور وسپاره، چې بايد چهلستون دوی ته، د حزب مورچې حزب او د دوی، دوی ته وسپارې، چې د سولې پروسه نوره تخريب شوې ده، ډاکټر عبدالله زموږ خبرې په غور او زغم واورېدې کوښښ يې کاوه، موږ قانع

او ددغه د تصميم مخه ونيسي، ده وويل: په رښتيا هم تاسې له ډېرې حوصلې کار اخيستی له ډېرو مشکلاتو سره مخامخ شوي ياست او ډېر تاوانونه مو ليدلي دي، تاسې لږ حوصله نوره هم وکړئ، ان شاء الله حالات به ښه شي، ستاسې چې څومره موټر نيول شوي، موږ يو هيئت ټاکلی، هغه ته به خپل اسناد او کاغذونه وسپاري، هغوی به پسې وگرځي او ستاسې موټر به پيدا کړي.

منه گل په پښتو لگيا شو، داسې منطقي خبرې يې وکړې، چې د ډاکټر عبدالله خوله وازه پاتې شوه.

له دې وروسته له مسعود سره د ليدو لپاره د ودانۍ لاندني پوړ يوې کوټې ته ورغلو، دا کوټه د طعام خورۍ د کوټې له څنگه وه، مسعود له ستړي مشي وروسته خبرو ته خوله جوړوله چې ډاکټر عبدالله ورته زموږ د خبرو لنډيز بيان کړ، مسعود دا ځل بل پوستکی په ځان راخپور کړی و، ويل زموږ نن څلور پينځه کسه وژل شوي او تاسې د موټر او کتابو په غم کې ياست.

ما ورته وويل: ستاسې کسان چې وژل شوي، پادشاهي مو نيولې ائتلاف مو کړی دغه بلا ستاسې له لاسه مينځته راغلې، زموږ په کې څه دي...؟

په دې وخت کې د ملکي هوانوردۍ وزير ډاکټر عبدالرحمن له جبب خط راويوست ويل: زما خپل موټر يې هم نيولی، ليك يې خلاص کړ، د جنرال مجيد له خوا چاته ليکل شوی و، چې موټر وروسپاري.

دلته مسعود، لکه له خوبه پاڅېدلی وي ويل: موږ هيئت ټاکلی، خو کوم موټر چې ملېشې خرڅ کړی، يا يې مزار ته وړی، هغه خو له لاسه وتلی او امکان نه لري، چې تر لاسه شي، هغه چې مزار ته يې بېولی او يا

يې خرڅ کړی، له هغې تاسې تېر شئ او په نورو پسې به وګرځو، ما ورته د جنرال مجيد امرونه وښودل، ده په غور ولوستل، ويې ويل: ته خو سند لرې، ستا په موټر خو نه شي منکرېدی، که يې خرڅ او يا مزار ته بېولی هم وي، بايد تاوان درکړي، مسعود وويل: له دې وروسته به دا ډول مسايل نه پېښېږي، دده په وينا خپله دوستم ښه سړی دی، له دې کارونو بد وړي، دوی ته يې توصيه کړې، چې نور دا ډول کارونه ونه کړي، مخامخ په مېزونو باندې ډوډۍ کېښودل شوه، مسعود د ډوډۍ وويل، ټول د مېز خواته وخوځېدو، ما او مامور هاشم غوښتل لاسونه ومينځو، خو د لاس مينځلو مخه مو ونه ليده، په اشپزخانه کې مو ګوتې لمدې کړې، مسعود مخامخ او موږ د مېز يوې او بلې خواته کېناستو، پر مېز يې پلو، چرګان، د پسه قورمه، مستې، سلاد او تازه مېوې ايښې وې، د مشروباتو پر ډبو په عربي بيبسي ليکل شوې، مامور هاشم ماته د تازه مېوې لوښی مخې ته کړ، ويې ويل: ماته بي بي سي ونه رسېده، خپلو ځانو ته يې کشکول، د مېلمه په کيسه کې نه دي....

حاجي صاحب د زړه غوښې ورته اېښودې...

د ډوډۍ پر سر خبرې د حضرت صاحب په اړه وې، چې په ټوکو او مسخرو کېدې، هر يوه به له مجددي سره د خپلو ملاقاتونو او دده د اقتدرا د مينې يوه خندنۍ خاطره بيان کړه، ټولو به په کړس کړس وخندل، احمدشاه مسعود ويل: مجددي په رتبه بخشيو څوک خپل نشوی کړی... افغانستان يوولس جنرالان او يو ستر جنرال درلود... ده له زرګونو واړول، په داسې حال کې چې ما خپله د جنرالۍ رتبه قبوله نه کړه...

د بانک رئيس راته وايي فزيکي پيسې نه شته، خو دې د مليونو

امرونه ورکوي...

جلال اباد کې یې یوه قوماندان ته د څو زره جریبه ځمکې فرمان ورکړی، د ده خه حکومت دی، حکومت هغه دي چې دملت په رایه ټاکل شوی وي، ده غوښتل د دوو میاشتو حکومت یې دوو کالوته وغځیږي، ما ډېره حوصله وکړه، خو ده زما له شرافت ناجایزه ګټه اخیسته... خو زه مسوولیت لرم که استاد رباني له څلورو میاشتو خپل حکومت وغځوي خلاف قانون دی، زه به یې مخه نیسم.

یو څوک راغی، چې له چهلستون د موټرو یو کاروان روان دی، وایي د (استاد سیاف) اتحاد غړي دي، اجازه ورکړو، که نه؛ مسعود ورته وویل، ویې دروئ زه له انجینر احمد شاه سره رابطه نیسم.

ساعت ته مو چې کتل، د شپې یوولس بجې او له ګرځبندیز دوه ساعته تېر شوي، ډاکتر عبدالرحمن ته مو وویل، چې یا خو موږ ته د شپې نوم راکړئ او یا څوک راسره ولېږئ، هغه چاته وظیفه ورکړه، چې له موږ سره ولاړ شي، په یوه زاړه روسي والګا کې څو تنه له موږ مخکې او موږ پسې حرکت وکړ، څو ځایه یې په لوړ اواز د درېش غږ کړ، موټر به چې ودرېد یو تن به ورکوز شو او په غوږ کې به یې څه ورته وویل او بېرته به موټر ته وخوت، موټر به روان شو، د ګذرګاه پله ته په ورسېدو، د موټرو یو اوږد کتار ولاړ دی، چې ومو کتل د قاضي محمد امین وقاد قافله ده.

دوی یې له ډېر وخته درولي، زموږ موټر هم ودرېد، یو تن سر له موټره جوت کړ، ویې ویل: زموږ غم هم درسره وخورئ، ډګروال ورته وویل، ښه موږ به ورته ووایو، چې په راګرځېدو له تاسې سره ولاړ شي.

منه ګل نه پوهېږم له ټوکې که رښتیا، په دې ټینګ و چې دا موټر ترې

گرځوو او دا کسان پرغمل نيسو، تر هغې چې زمونږ موټر يې نه وي خلاص کړی، نه يې پرېږدو، خو مونږ ورسره ونه منله.

وروستۍ پاڼه د مرگ گواښ:

د جنرال فاريابي قرارگاه ته ورغلو، پرونۍ خبره مو ور ياده کړه، د ټيليفون غوږۍ يې راواخيسته، د عبدل د نومرې پوښتنه يې وکړه، نومره يې ډايل کړه، ويې ويل عيسی خان يې، عبدل، چېرې دی؟

د هغه لوري ځواب مونږ نه اورېده، خو ده وويل پيش معاون صاحب رفته، غوږۍ يې کېښوده، نيم ساعت وروسته يې ټيليفون وکړ، بيا لکه چې له عيسی خان سره مخ شو، ويې ويل، تاسې څه موده مخکې يو موټر او کتابونه نيولي وو، هغه موټر مو څه کړ؟

جنرال فاريابي په غوسه ويل، مجيد خان خط راليږلی چې موټر ورته مسترد کړي او ته وايې له مجيد خان سره دی، د هغه لوري خبرې مونږ نه اورېدې، خو جنرال فاريابي په غوسه غوږۍ کېښوده، مونږ ته يې وويل تاسې خپله ورشئ، له جنرال مجيد سره خبره وکړئ، جنرال مجيد هسې ماته جنجالونه جوړوي، مونږ د جنرال مجيد پوښتنه وکړه: ويل هوايي ډگر کې دی، له جنرال فاريابي سره د حربي ښوونځي د وخت دوه تنه همصنفيان ناست وو، چې يوه د استاد سياف په کچه ږيره درلوده، د پاکستان د هجرت تاپه يې خوړلې او په جمعيت کې يې ډېر وخت کار کړی و، دوی په خپلو کې توکې کولې او د تحصيل د وخت خاطرې يې راسپړلې.

جنرال فاريابي وويل: گلبدين په څه مونږ کافر بولي او په راکټونو مو

ولي، موږ وايو تېر په هېر، ترڅو به يو بل وژنو، خو دی د قدرت لېونی دی او نه کرارېږي.

جنرال فاريابي چې د معقول او مهذب کرکټر څرګندونه کوله، د جنبش ملي اسلامي مرامنامه او د پرېکړو اسنادو مجموعه، ماته ونيوه ويل، وګوره په دې کې د کفر څه دي؟

ما د مجموعې پاڼې واړولې، لږ لږ مې ولوسته، پوه شوم اصطلاحات يې د پرچم له مغزو او د حزب او جمعيت د اخواني ستميانو له خولو راوتلې، تکي لغتونه دي، چې د کابل په دولتي مطبعه کې د جوزا په مياشت کې چاپ شوې.

د کارملي پرچميانو سربېره د حزب او جمعيت اخواني ستميانو وکړای شول پر دوستم خپل سياستونه وتپي، له حزب مهدي او له جمعيت کريمی او... پر دوستم ورټول شول، دوستم د لېډرۍ پر نشه او هوس واړول شو... خوله خپل جامد جنګي چوکاټ اوتنګ چاپېريال ونشوی وتلی.

دوستم ته يې د سياستمدار نستوه، رهبر خردمند و دانشمند القاب وتوږل، خو خپلې اجنډا ته يې استخدام نه کړی شو... هغه وه، چې څه موده وروسته د ياراني غزېدلې مزې پرې شول...

دوستم خپله منله چې پوځي اوجنګيالی دی... دروند ژورناليست او پياوړی ليکوال محمد نذير بشارت کيسه کوله، چې د همغږۍ شورا په جوړېدا مو مزار ته د تلو پروګرام درلود، غوښتل مې له جنرال دوستم سره د مرکې مخه وومم... له عبدالعلي مزاري مې په دې اړه سپارښتپانه وغوښته... مزاري راته کړه: د دوستم بېسوادي پام کې نيسه او دا ژورناليزم چې دلته کوې، مه ورسره کوه، چې هغه د خپل

شخصیت او کنگال چاپېریال له کلا بندی نه شي وتلی...

مزار ته په رسېدو مې له دوستم د تلویزیوني مرکې وخت واخیست... جنرال یوسف راته کړه لیکلي پوښتنې ورکړم... ما ورته ویل: زه پوښتنې نه لیکم یواځې لنډ نوټ راسره وي... ویل یا به ټولې پوښتنې راسپارې یا به له مرکې تېرېږې...؟

پر لاره مې له کود برق تر جنګي کلا خپلې پوښتنې ولیکلې چې لومړی یې داوه:

جنرال صاحب!

کله چې پر هغو ورځو سوچ کوي، چې له روسانو سره به ګډ جګړې ته وتې او له هغه رژیم دې دفاع کوله چې د پردیو لپاره د خپل ولس پر خلاف جنګېده، څه احساس درته پیدا کېږي، ستاسې په نظر ملي خیانت څه شي دی، او پخپل تعریف کې ببرک کارمل چېرې دروې...؟

تر یو څه ځنډ وروسته د دوستم سکرتر راغی، ویل مرکه نه کېږي...

څو شېبې وروسته جنرال دوستم چې کوم ځای ته روان و، برنډې ته راووت... پر ما یې غږ کړ... هی تو فکر کدی، فکت مه کدام سیاستمدار یا عالم باشم، مه یک جنګي ادم استم، اې ګپا راچه بفمم...

زما په فکر د دوستم خپل سیاست دی، تر هغې چې ده خپل سیاست پخپل اصلي رنګ سوچه او طبعي ساتلی، ډېری یې پر یوه ګوته ګډولي، خو چې د پرچمي او اخواني ستمیانو د اجنډا وو پر ملاوټ یې لړلی، سیاست یې زنګ نیولی ملي شر ګرځېدلی... د وینو پر سر سیاست یې د سرونو تجارت رامنځ ته کړي...

فاریابي خپل ډېرور ملګري ته وویل: تاته یې څه ترفیع او رتبه نه ده درکړې، هغه وویل درې کاله مخکې استاد د جنرالۍ ترفیع راکړې او

اوس په ارگ کې کار کوم، دا جناب له دغې اوږدې ړیرې او ځو کلن هجرت سره د جنرال فاریابي پر وړاندې ځان دومره حقیر گاڼه چې موږ له شرمه پورته نه شوی کتلی.

موږ ترې د یوه خط غوښتنه وکړه، چې میدان ته مو پرېږدي، ده خط ولیکه او موږ د عبدل د قرار گاه تر مخ د هوایي ډگر پر لور حرکت وکړ، هوایي ډگر ته په رسېدو د شورای نظار پوستې زموږ موټر ودراوه، د جنرال فاریابي لیک مو ورکړ، د تلو اجازه یې راکړه، وروستۍ پوسته د گلم جمو وه، هغوی هم ودرولو، لیک مو ورکړ، ویل د چا دی موږ ورته کړه د جنرال صاحب فاریابي.

لیک یې واړاوه راواړاوه او په نه زړه یې د وړاندې تلو اشاره وکړه، موږ چې د هوایي ډگر احاطې ته ورسېدو، تووله سیمه فجارو، لنډکروز او لوکسو موټرو نیولې، په دغه ورځ استاد رباني له خپل بهرني سفر راستنېده او د هرکلي لپاره یې دا محشر جوړ شوی و.

د هوایي ډگر په دروازه کې د گلم جمو پیره ولاړه وه، زموږ د وړاندې تلو مخه یې ونیوله، خو د جنرال فاریابي د لیک له توضیح وروسته یې ایله ډگروال صاحب ته د ننوتو اجازه ورکړه، نژدې نیم ساعت وروسته ډگروال صاحب بېرته راوگرځېده، له غوسې وه که له وېرې رنگ یې تک تور اوښتی، ویل جنرال مجید، راته کړه لاس مو خلاص موټر موږ سره نه شته... چې وي هم نه یې درکوم، که بل ځل مو ولیدئ، ژوندي مو نه پرېږدم، که ژوند غواړئ له موټر تېر شئ پښې باسئ.

ما کله هم ډگروال صاحب دومره تلولی او وېرېدلی نه و لیدلی، ده به چې شوروي اتحاد او ختیزه اروپا کې د خپلو پوځي زده کړو، برياوو کیسې راسپړلې، داسې به دې گڼله لکه همدا اوس د دېرشو پنځه

دېرشو کالو کوماندو په ټرېننګ بوخت دی.

ورته ځیر شوم، څادر یې له ځان تاو کړی، له خولې یې پر وښکي راغلي وینې ډنډ دي، ژر ژر پر شونډو ژبه تېروي، توکاڼي چې وغورځوي پښه پرې کېږدي...

موټر ته په ختو پټه خوله دی، تر چهلستون یې خوله چوله نه شوه، کوټې ته په ننوتو پر بستره وغورځېد، مخ یې څادر کې ونغښت، زه پټه خوله له کوټې ووتم، لږ شیبه وروسته چې کوټې ته راغلم ده له جاغې خپله اوږه را ایستلې، تکه شنه ده، تنې یې شلېدلې... زه پوه شوم، نوره پوښتنه مې ونه کړه، لکه له سره مې لیدلی نه دی، ځان مې ناګاره کړ، بېرته له کوټې ووتم.

موږ بیا هم باید د مسعود د څرګندونو له مخې خپل کاغذونه په ګارنیزیون کې ټاکلي هیئت ته سپارلي وای، ځکه خو سبا ګارنیزیون ته ورغلو، جنرالان او افسران یوه خوا او بله خوا ګرځېدل، موږ یې یوې کوټې ته بوتلو، هلته مو د قوماندان ګدا پوښتنه وکړه، ګدا پنجشېر کې د مسعود قوماندان و چې اوس یې ورته د جنرالۍ ترفیع ورکړې، ویل په مجلس کې دې دغه کوټه داسې معلومېده، لکه د ګارنېزیون د قوماندان سکرتریت، دوه کسه ژني چې برګې کوماندویي دریشي یې اغوستې، د مېز تر شا ټیلیفونو ته ناست وو.

موږ د قوماندان ګدا په انتظار کېناستو، چې یو سور ږیرې سکرتریت ته راغی، چا ویل قوماندان ګدا دی، موږ ورته د خپل مشکل توضیحات ورکړل، ده یوه تن راوغوښت،کاغذونه مو ورکړل او هغه راته یوه اوونۍ وروسته د پوښتنې وویل: په دې کې یو غټ پرېږ سړی راووت، قوماندان ګدا ته یې په سخته لهجه وویل، دا مسخرې نه دي چې ته هر ځای له

خلکو سره ولاړ وي، اوس گدا نه يې، جنرال يې، قوماندان گدا ورمنډه کړه او موږ هم له سکرتريت ووتلو.

د احمد شاه مسعود بلنه:

د چهلستون بڼ په هغه ودانۍ کې چې لانه ده نړېدلې، ميشت يو، قضا مازيگر چې له ودانۍ بڼ ته راووتم، د دروازې تر مخ لس، دولس ځانگړي موټر سايکلونه ولاړ دي، دا د تشريفاتو هغه دي چې مېلمانه بدرگه کوي، تر يوې ونې لاندې محمد يونس قانوني ولاړ دی، له چا سره په تودو بلکې تونډو خبرو بوخت دی، زما په ليدو رامخې ته شو، ويل ښه شوه چې ومې موندې، امر صاحب، مولوی حقاني صاحب ته مېلمستيا کړې، تر اوسه يې له کوم رهبر سره نه دي ليدلي غواړي تر تولو دمخه له حقاني صاحب سره وگوري...

ما حقاني صاحب ته خبره وکړه، خو هغه له وړاندې په جريان کې و، چې څو بېرته راوتم د ماښام اذان وشو، قانوني ته مې کره، له لمانځه وروسته حرکت دی...

د حقاني صاحب عادت دی چې بلنو ته يوازې نه ځي، دا يې هم نه خوښېږي، چې څو تنه له ملگرو ورسره بوځي او نور پرېږدي، چې څوک حاضر وي ورسره روان وي، نژدې دېرش، څلوېښت موټر او يو نيم سل کسان تگ ته چمتو وو، قانوني وارخطا شو چې دا څه وشول دومره کسان...؟

وړاندې له دې چې زه ځواب ورکړم يو ځدراڼ ورته کړه: د پوډ شويونو ولمستيه دو، ديمره کسون نه دی، وور مه خطو کوه...

ځلور موټر سایکل سواره د حقاني صاحب د موټر ښي، ځلور کیڼ، ځلور تر مخ او ځلور تر شا حرکت وکړ ورپسې د موټرو یو اوږده لیکه جوړه شوه.

د قانوني په غوښتنه مو د دارالامان لار خوښه کړه، په لومړني پاټك یې دریش کړو، له څېرو د ملیشو او دوستم کسان ښکارېدل، قانوني په یوه بل پسې منډې وهلې که اجازه ورکړي، خوله وچه، رنګ زېړ، شونډې پتري، کله یوه ته ولاړ، کله بل ته... ختې ختلې... خجالت، زهیر... زموږ ملګرو داسې وګڼله چې له کومې دسیسې سره مخامخ شوي، ځکه خو د مقابلې لپاره چمتو شول، نژدې په یوه لوی شر اوښتي وو، زه ډېر وډار شوم، ځلوېښت دقیقې معطل وو، تر هغې چې مخابره کې احمدشاه مسعود د دغو ملېشو عمومي قوماندان سره رابطه وکړه، او بیا هغه دلته خبر ورکړ او موږ ته د تلو اجازه، قانوني موږ د وزیر اکبر خان یوه کورته چې غالباً د شمالي کور یا سفارت و، او احمدشاه مسعود زموږ انتظار کاوه، ورسولو، د سفارت کومه نښه او تصویر نشوی تر سترګو کېدی، ودانۍ کې دومره لوی لښکر نه شوای ځائیدای یوازې موږ پنځلس تنه حویلۍ ته ننوتو، ضابط عمر خان، اختر محمد ټولواك، عبدالرحیم اخوندزاده او... دروازه کې د حقاني صاحب بادي ګارډان.

نور ملګري یې له څه ځنډ وروسته خاد ته بوتلل، هورې یې ورته له کوم ځای د قراونې ډوډۍ راوړې وه.

احمد شاه مسعود د حقاني صاحب تود هرکلی وکړ، خپله یې د دوستم، ملېشو او پرچمیانو پر خلاف خوله خلاصه کړه، له حکمتیار یې سر وټکاوه، له استاد رباني یې هم شکایت درلود، مجددي یې په ټوکو یاد کړ، له حقاني صاحب یې وغوښتل عدلیه وزارت کې په کار پیل

وکړي او د پکتیا قول اردو چارې سمبال کړي... مسعود له حقاني صاحب مننه وکړه، چې خپل قوتونه او مجاهدین یې د دوی او حکمتیار تر منځ ځای پر ځای کړي دي، ده د حقاني صاحب د سولې له پروگرام ملاتړ وکړ، له دوډۍ وروسته اختر محمد تولواك وویل ښه به وي نورې خبرې چې د راز هغه به وي ځانگړي تر سره شي، هغه و چې مسعود او حقاني صاحب یوې بلې کوټې ته ولاړل یو نیم ساعت خپلو کې په خبرو .وو

د شپې یوولس نیمي بجې مو له احمد شاه مسعود سره مخه ښه وکړه، دولس نیمې بجې چهلستون ته راورسېدو.

تر دې وخت ما له حقاني صاحب د دوی د ځانگړې مجلس پوښتنه نه ده کړې، نه پوهېږم دغسې پوښتنه مناسب ده که څنگه...؟

خو ماته د احمد شاه مسعود له لومړیو خبرو ددې پته ولگېده، چې دی په خورا مهارت د خولې خبرې نورو ته د زړه د خبرو په بڼه وړاندې کولای او د زړه هغه تر خپله ژبه او تالو لاندې ساتلی شي، خپل ټول احساسات او تمایلات تر خپل پوستکي لاندې په خورا هنر پټولی شي... ماته داسې وبرېښېده چې دی له هیچا سره د زړه خبره نشي شریکولی، یا یې نه شریکوي، دی دمخه ددې درك لگولی شي چې مخاطب یې څه غواړي، څه خوښوي، له همدې ځایه د هغه په خوښه د خبرو لاره او لورې ټاکلی شي....

مولوي حقاني او شهرت ننګيال- کابل، چهلستون

پر حقاني برید

اړیکې د مخابرې له لارې نیول کېدی شي، تلیفون کله فعال، ډېری چوپ...

عبدالعزیز د مخابرې مسوول لکه ځانګړې ژبه ایجاد کړې، جدول ته ګوري، بړ بړ لګیا وي، ځینې تکي، توري ډېر کاروي، زه یې په مطلب نه شم پوهېدای، یو له دې ((ګوشت او پلو)) دی...

د ډلو مخابرې ځانګړي نومونه، شفرونه او نومرې لري، چې له عبدالعزیز سره خوندي دي، عبدالعزیز ته وایم په دې ګوشت او پلو بل څه نه کوې زموږ د ګېډو آزار اخلي...؟

دی وخاندي، پر څواب ځان غلی کړي.

عبدالعزیز له مودو د مخابرې مسسول دی، د هېواد بل سر کې چې وغواړي اړیکه ټینګولی شي، د مخابرې خپله دنیاګۍ ده، دوی سره لیدلي نه وي، خو یو له بل یې خورا توده پالي، کله کله مخابرو کې مخالفې ډلې سره ونښلي، ګیلو، پیغورونو، کنځلو او ترټلو ته خبره ورسېږي.

د ډاکتر نجیب الله رژیم سره دغسې مخابراتي نښتې ما ډېرې په زړه پورې موندلې یو ځل حاجي خلیل الرحمن ګردیز کې له یوه پوځي افسر سره د مخابرې په شخړه واوښت، بیا به هر مازیګر په بحث کېوتي وو.

افسر خوږ او دروند غږ درلود، په سړه سینه یې بحث کاوه، حاجي خلیل به کله جذباتي شو، خو چېرې هم ترې خبره ستوغه شوې نه ده،

يو مازيگر دغسې بحث کې حاجي خليل پر افسر غږ کړ... تاسې بيخي په بدی نه پوهېږئ... موږ چې ستاسې څوک ونيسو، په درنښت يې رخصت کړو او تاسې زموږ هغه راډيو تلويزيون کې کېنولی وي...

يا الله! بدي هم پوهه، بصيرت غواړي، اسلام او پښتونولي څومره نژدې دي...؟ پښتونولي دبدی پوهه اړينه گڼي، دښمني کې هم پولې بريدونه غواړي.

اسلام جگړو کې خپل اصول او قوانين لري، ښځينه خوندي گڼي، پر بوډاگانو، ماشومانو به لاس نه پورته کوي، شنې ونې، کښتونه، ځنگلونه به نه ويجاړوئ، بنديان به نه وژنئ...

اسلام او پښتونولي مينه او جنگ کې هرڅه روا نه شي گڼلئ، دواړو ته پولې بريدونه لري.

د حزب، نظار شورا او گلم جم جگړې څه دي، چې کابل کې د وحدت او اتحاد جگړو يو بل غضب او عذاب رامنځ ته کړ، لکه سعودي او ايران خپل زور دلته زموږ پر خاوره ازمويي، زموږ خلک، وطن د نورو جگړو او گټو قرباني کېږي، د حزب او اتحاد پر جگړو جمعيت او نظار شورا هم ورگډ شول، چند اول او افشار يې دوړه کړل، وحدت خپلو پوستو قرارگاوو کې د خميني تصويرونه لگولي، مزاري د ملت غرب کابل شعار پورته کړ...

دريغه موږ پر بدی پوهېدلی، د حاجي خليل خبره د کاڼي کرښه شوه، که موږ پر دښمني پوهېدلی دومره ورانی ويجاړی او بدمرغی به نه وی رامنځ ته شوې.

د وحدت او اتحاد شخړه څرنگه رامنځ ته شوه، غوځه خبره گرانه ده، خو واقعيت دادی، چې غوښتل يې دغه بهرني او پردیجگړه د

پښتنو او هزارگانو جگړه وگرځوي...

چا غوښتل، پوښتنه پر همدې ټکي راټوله ده...؟

يو مخکښ سعودي (پاکستان کې د رابطه عالم... مشر) کابل کې و... ده کابل کې څه کول، پخپل سر راغلی و، که د سرکار او استاد سياف مېلمه و...؟

ددغه جگړې د اصلي لاملونو او پردې شاته لاسونو درک لگول گران دي... چې غټان رښتيا نه وايي، اضافي خبرې کوي، له گېډې او کولمو درته گډ وي... د ځان درنه د بل سپکه...

ښه ده، د عادي کسانو خولې بوی کړم له خلکو وپوښتم له ولس څواب ترلاسه کړم...

د معين خان وينا واقعيت ته نژدې مومم... دی د کابل له سقوط وړاندې ژمی د وردگو چک کې و... وايي کړي ژمی له هزاره جات ډلې، ډلې خلک رامات وو، هره شپه جوماتونه له دغو مساپرو ډک وو...

چې پوښتل مو چېرې مو مخه اخيستې...؟ ويل ايران ته په خواري مزدوري پسې...

له بهسودو هم دغه بهير پر جرليز او ميدان ور ايله وو...

خو دوی ايران ته نه تلل ختيځ ته روان وو، لنډ به پر دشت برچي واوښتل قومي غونډو کې ځای پر ځای کېدل... هغه چې د کشتمد له وخته ايجاد شوي وو...

هغه وو چې د رژيم له سقوط د مخه دغه سيمې چې مزاري ملت غرب کابل باله د حزب وحدت جنگياليو منگول ته لوېدلې وې... ځکه خو يې د سقوط په درشل کې شاوخوا پوځي تاسيسات، وسلې او د مهماتو زېرمې په اسانۍ لاندې کړی شوې...

خو جګړه څرنګه پیل شوه؟

میرویس میدان څلور لاري کې پر یوه ټانک د خمیني تصویر لګېدلی- له پغمان د عرب جنګیالیو د پک اپ په رسېدو یو عرب پر ټانک دراکټ دز وکړ... ټانک ونه لګېد، خو د جګړې اور یې بل کړ...

وحدتیانو کابل کې سعودي سفارت چور کړ....

عرب جنګیالي کونړ کې د مولوی جمیل الرحمن او ځاځیو کې د استاد سیاف لیکو کې جنګېدل، څکه خو حکمتیار ۱۹۹۱ جولایي کې له افغانستان نه د ټولو عربانو د وتلو غږ وکړ...

(فرنټیر پوسټ ۱۵ جولایي ۱۹۹۱)

عربانو د جلال اباد جګړه کې جلا غونډ درلود، چې د استاد سیاف له شمشاد قرارګا بهېدل، هورې یې د وژل شویو هدېره ده... دوی کابل ته له استاد سیاف دمخه رسېدلي وو.

له پغمان تر میرویس میدان یې پک اپ څغلېدل...

نظار شورا د وحدت او اتحاد پر شخړه د پښتنو او هزاره ګانو د دښمنۍ ایرې وتپلې، بیا یې د شیعه، سني ټاپه ورکړه، چې له امله یې د پښتنو سرو کې میخونه ټک وهل شول، کورونه یې لوټ او د سیمې زرګونه بې ګناه اوسېدونکي ووژل شول... ابوالحسن هم د وحدت منګولو ته ولوېد خو روغ رمټ یې پرېښود... په دې توګه یوه بله بې رحمه جګړه وتپل شوه...

له ابوالحسن سره یې افغان سکرتر اسدالله او د میاګل جان اغا لمسی فرید هم نیولی وو... د میاګل جان اغا یو لمسی سعودي کې د زده کړو پر وخت هورې واده کړئ، د پیرۍ مرید قایل نه و... بیا لندن ته ولاړ او هلته وفات شو...

ویل کیږي د مېړمنې له خوا يې ابوالحسن سره خپښي وه...

حقاني صاحب چې د دوی ترمنځ موقتي اوربند رامنځ ته کړ ډاډه نه دی، غواړي خبره پخه او کره شي.

د سهار ٨ بجې دي، د دایمي اوربند لپاره عبدالعزیز د حقاني صاحب له خوا د مخابرې له لارې له وحدت، اتحاد او نظار شورا ترمنځ د ناستې زمینه برابره کړې، چې د تلپاتې اوربند لپاره د سولې او جرګې پر تغر راټول شي، ٩ بجې مو له چهلستون حرکت وکړ، حقاني صاحب دوه سیټه پیک اپ ته وخوت، دویم هغه د جنرال ساپي شو، دوه د باډیګارډانو، پنځم زما دی، ورپسې د ساتونکو...

پر ښار ډاروونکې چوپتیا پرته ده، لکه ژوندیو ترې وار له مخه پخپلو اوږو خپلې جنازې لېږدولې او ښار يې د مرګ خاموشي ته سپارلې، لکه د ژوند نښو او هنګامو خپل سر خوړلی، واټونو کې یوازې د ملیشو او مجاهدینو جیپان او پیک اپ ځغلي، څلور لارو کې رامنځ ته شوې پوستې د مرګ زهر ویشي، کوڅه ډب سپې، په انګولا دي، نور نو ژوند له ښاره کډه کړې، مرګ او وېرې په کې ډېره اچولې...

له جوی شېر سره د سپو یوه لالهانده ډله وارخطا ودرېده، د ګاډو له تېرېدو يې بېرته په شا وځغستل، د غره په لور یوه تنګه کوڅه کې ورک شول.

ثانوي تخنیک چې پخوا يې کلای کلوخک باله د راټولېدو لپاره په ګوته شوی.

دهمزنګ کې د جنرال مومن څواکو تم نه کړو، ثانوي تخنیک ته په رسېدو د هېچا درک نه لګېده، کابو نیم ساعت تم شوو، اړیکه نه شوی ټینګېدای، ان چې د سمو معلوماتو ترلاسه کول هم ناشوني ښکارېدل.

څه وکړو، څنګه يې وکړو... چې برید پیل شو، مردکي دی چې راپریوځي، د درنو ډزو غورمبی پورته دی.

باډیګارډانو سملاسي مورچې ونیوې، حقاني صاحب د حرکت امر ورکړ، یوه شېبه کې موټرو ته وختو، له ثانوي تخنیک په راوتو لاره کې نوی خنډونه غورځېدلي، ډزې روانې دي، ګاډي تم شول، جنرال ساپي خپل پیک آپ له کتار راویوست د سړک ښي اړخ ته یې پر یوه لښتي وربرابر کړ، د دې لپاره چې موټرو ته یې د تېرېدو لار اواره کړې وي، ګرندی، له لښتی واوښت، بېرته په شا راوګرځېد، په خورا چټکی پر مخ ولاړ، لاره جوړه شوه، موټران پر سړک وربرابر شول.

زموږ پیر صاحب وارخطا شو، لکه یخني نیولی وی، زامې یې ګړېږي، موټر ترې ونښت، خو د باډیګارډانو د موټر له سختې دیکې سره راووت، جنرال رحمت الله ساپی د ټولو تر مخ په بلو څراغو لکه ګولی څغلي، لار باسي...

چهلستون ته په رسېدو څرګنده شوه، دوه ساتونکي لګېدلي، په موټرانو ګولی موښتې، د جنرال ساپي کوماندو په کار راغله، چهلستون کې مې ورته کړه، سردار ولي خو دې لاس تړلی داود خان ته وسپاره، ښه وه حقاني صاحب دې وژغوره... دا خبره اصل کې د ولسمل ده، هغه وخت چې جنرال ساپی د پیر ګیلاني د امنیت رئیس و، مجاهد ولس کې یې پسې لیکلي و، " پیر صاحب ته دې خیر وی" رحمت الله خان ساپي خو جنرال عبدالولي لاس تړلی داؤد خان ته وسپاره...

برید چا وکړ، پر سړک خنډونه چا غورځولي وو، بریدګرو ته دا اطلاع رسېدلې وه، چې حقاني زغروال ګاډی کې نه دی راغلی....؟

د اتحاد لاس دغه برید کې نه شي په ګوتو کېدی، خو دا چې یو اړخ

هم له خپلې ژمنې سره نه و راغلی له دغسې شک غاړې نه شي خلاصولی.

دا یوه توطئه وه که تصادفي پېښه او ناسم پوهاوی... حقاني صاحب نه له رسنیو سره مرکو کې او نه هم له موږ سره ناسته کې په کوم لوري د برید پړه وغورځوله، څومره زغم، څو نې ظرفیت...؟

حقاني صاحب له B.B.C سره مرکه کې ایله دومره وویل:... موږ د متخاصمو غاړو د ټینګې ژمنې له مخې غوښتل د جرګې پر تغر کېنو، چې را منځ ته شوی اوربند و غځول شي، سوله ټینګه شي، خو متاسفانه دوی پر خپله وعده وفا ونه کړه... ماله موټر سره ورجوت کړ... بیا مې خپلو مجاهدینو ته وویل ډز ونه کړي.

(...) ډاکتر یوه لیک کې ماته کښلي:... دلته د ګاندي جي د سیاستونو ځای نشته...

زه چې میرانشا کې حقاني صاحب ګورم د ایپي فقیر میرزا علیخان راته بریښي. (...) ډاکتر یې کابل کې ګاندي جي ته ورته مومي؟

کابل هوټل که کاروانسرای:

عبدالسلام د کابل هوټل د دریو کوټو نومرې راکړې وې چې فاضل او د جمعیت فرهنګي کسان په کې مېشت وو، درې واړه کوټې بندې دي، له دې مخکې ما څو څو ځله له کابل هوټل پر ټیلیفون د دغو شمېرو کوټو سره دارتباط غوښتنه کړې وه، هغوی به کله ویل کوټې ټیلیفون نه لري او کله دا چې موږ ته امر نه شته،کابل هوټل افغانستان بانک ته مخامخ دروازه تېل شوې، هوټل پر لارو جوړو شویو دوکانو او سماوارو

ته ورته ښکاري، هرڅه يې پر بل مخ اوښتي، د نصوارو توکانو پر دېوالونو او دهلېزونو عجيبه رسمونه او نقشونه جوړ کړي، هينداريې ماتې او کوټې له چړيکي بسترو ډکې دي، په مطلوبو کوټو کې دا نه معلومېده، څوک شته او که له دننه قلف دي، له منيجر مې پوښتنه وکړه، ويل يې، موږ ته هم درک نه لگي، مخکې به چې مسافر له هوټل وتل، کلی يې موږ ته راکوله، خو اوس موږ نه پوهېږو، په کوټه کې شته که چېرې تللي دي. منيجر زياته کړه، کابل هوټل اوس هوټل نه دی، د دېوانو کاروان سرای دی. د ده په خبره کابل هوټل پخوا ښه رونق او عايدات لرل، خو اوس په مياشتو کوټې بندې وي، داسې هم شوي چې يو تن کوټه بنده کړې بدخشان پنجشير... ته تللی، بل چاته يې کلی ورکړې او هغه په کې اړولي وي.

د قلف له سوري مې وکتل، د بټر کاغذونه تيت پرک پراته وو، يقين مې شو، د يارانو کوټه همدا ده، درې ليکونه مې وليکل، د ټيليفون شمېرې مې هم په کې وليکلې او دروازې لاندې مې د کوټو دننه وغورځول.

يوه نيمه اوونی وروسته سهار اته بجې عبدالعزيز غږ راوکړ، ټيليفون دی، فاضل خبرې کوي، د ټيليفون غوږی مې واخيسته، فاضل په هماغه پخوانی مينه خبرې کولې داسې معلومېده، د کيسې په زور او زېر خبر دی، خو په دې يوه مياشت کې يې ولې پوښتنه ونه کړه او اوس يې څرنگه د ټيليفون تکليف وکړ؟

زما خبرې ترخې وې، خو ده ښه په اطمينان خبرې کولې، داسې معلومېده لکه په دې اړه يې ښه سوچ کړی وي، فاضل زما د احساساتي او انتقادي خبرو په ځواب کې وويل، پام کوه خبرې دې ثبتېږي.

ما ویل: پوهېږم، یوازې خاد سلامت او فعال پاتې دی...

فاضل دا هم وویل: تېره ورځ چې استاد رباني له خارجه کابل ته راتی، هوایي ډګر کې ستاسې له ملګرو یوه تن له جنرال مجید سره د موټر خبره کوله، چې ورته کوږټ منکر شو، په تهدید یې له هوایي ډګره وشاړه، هغه خو به ستا د موټر معامله نه وه، ما ویل کېدی شي.

خبره داسې شوه، چې فاضل به په خپل ټول وس له خپل اثر او رسوخ استفاده کوي او احوال به هم د ده له طرفه وي، په دې کې ښایسته ډېرې ورځې تېرې شوې، خو د فاضل احوال معلوم نه شو، ځکه خو مې د ښاغلي فاضل د دفتر ټیلیفون شمېره پیدا او له دې په زیات کړاو مې ور سره د ټیلیفوني خبرو چانس ترلاسه کړ.

ښاغلي فاضل ادرس راکړ، له بهرنیو چارو وزارت سره لګېدلی د میهن جریدې دفتر یې د جمعیت فرهنګي چارو ته ځانګړی کړی...

ما هم په بېړه د فاضل او میهن په لور مخه کړه، د دفتر په پیدا کولو کې له ستونزې سره مخامخ نه شوم، له فاضل سره مې په ټوکه کې وویل، عجیبه تصادف دی، چې د جمعیت فرهنګي چارې د میهن دفتر کې غځېدلې، دا اړیکې موله پخوا وې که څنګه؟ ده وخندل، دفتر لا منظم نه و، مېزونه، کتابونه او الماری ګډې وډې پرتې دي، زه له فاضل سره کېناستم، دلته دا هم راته معلومه شوه، چې فاضل له دې دفتره علاوه په ټوله کې د (افسر به کار خاص) په توګه کار کوي.

فاضل که څه هم خبر و، خو له ما یې بیا د موضوع په اړه توضیحات غوښتل، ما هم لنډ معلومات ورکړل، اوس نو د دفتر هر غړی راځي او پوښتنې کوي، څوک خاندي، څوک سر وخوځوي او ژبه وټکوي.

د بدخشانیانو هجوم و چې دلته یې مخه کړه، اجر الدین وویل هره

غرمه دا حال وي، دغه دفتر ته يې له دولتي امنيت پخه کړې ډوډۍ راوړه.

ښاغلی اندیشمند هم د ډوډۍ پر مېز حاضر و، د راديو تلوېزيون او دولتي ادارو د ښځینه مامورینو او کارکوونکو کیسې مشغولا ده، يوه ویل فلانې رياست کې هغې فلانۍ نجلۍ له فلاني د واده غوښتنه کړې، بل به ویل؛ فلاني په فلاني وزارت کې له یوې مامورې سره کوژده کړې، بس همدا خبرې او د همدغو خبرو په رابطه خنداګانې وې، چې دوی ترې له هغوی زيات خوند او لذت اخيست.

له فاضل سره مې د دوستم د جنبش د مرامنامې په هکله خبرې وکړې، چې د ليکنې له اسلوب او د لغتونو او اصطلاحاتو له انتخاب معلومېده، ببرک او پرچم خپل مرام ته د دوستم د جنبش کمیس او پرتوګ واغوستی وي، خو فاضل جدي شو، چې داسې نه ده، په جنبش کې هم داسې ککرې شته، ما ورته کړه، د خام کله وو ماغزه داسې نه وي، دوارو وخندل.

له فاضل سره مې پېژندګلوي ما قبل التاريخ وختونو ته رسېږي، که ووايم جمعيت ته مې د ده په سترګو غاړه ورکړې وه، بېځايه نه ده، د مدرسې دروند، لايق او ښايسته زده کوونکي، له اووم تر دولسم ټولګي اول نومره، له هماغه وخته له فرهنګ او لیکوالي سره پېيلې پر سياسي مسايلو او پرمختياوو خبر ځوان... د مدرسې ايډيالوژيک مسلط سياست متفکر ماغزه...

له نصابي کتابو د باندې يې پراخه مطالعه وه، پښتو ادبياتو سره يې هم پالل د استاد رباني د ترور زوی، چې له مهاجرت وروسته سعودي ته ولاړ، په بېرته ستنېدو دجمعيت فرهنګي کمېټه کې د ميثاق خون مجلې

چلوونکی او د فرهنګي انجمن رئیس...

له دغه مخینې سره مې خپل اخلاص او صمیمیت ته جمعیت کې د ده د زړه دړه ببرته ونشوی موندی...

څارنوال عماد الدین وثیق په ښبنه ډېره خواشیني وښوده، ده فاضل ته وویل که موږ نه توانېږو د ننګیال موټر، کتابونه ورته پیداکړو، دا به ډېره بده خبره وي، اخر حکومت له موږ سره دی، قدرت موږ نیولی په داسې حالاتو کې موږ د عذر لپاره هېڅ جواز نه لرو، خو پر ښاغلي فاضل لکه د ده خبرې ښې نه وي لګېدلې، په ټیټ غږ وویل زموږ چې څه په وس کې وي هغه به کوو.

وثیق صاحب دا هم وویل، عباس کریمي کولی شي دا کار وکړي، هغه له دوستم سره بلد دی او مزار ته ورغلی و، که موټر یې مزار ته هم بېولی وی کولی شي هغه تر لاسه کړي.

عباس کریمي د ابوحنیفه مدرسې فارغ او لومړی په جمعیت کې و، بیا حزب ته ولاړ او هلته یې په یوه غونډه کې جمعیت په اصطلاح جمعیت اسلامي بللی و، خو بیا ببرته جمعیت ته ولاړ، له یاسر سره هم د پایخې رګ لري، له همدې امله هغه د خپل وزارت معین ټاکلی، اصلي نوم یې عبدالرحیم دی.

کابل
ل- خرم

کابل
Kabul
KABUL

د مرگ په ژېري کې د خوښۍ ډزې:

سهار له لمانځه وروسته په خپلو بسترو کې غځېدلي یو، چې له شاوخوا د درنو او سپکو وسلو ډزې پیل شوې، لکه ډېر سخت او خونړی جنگ نښتی وي، ډزو نژدې نیم ساعت دوام درلود، موږ ټول حیران شوو، چې څه خبره ده، په دې کې چا د امریکا غږ له خولې یاده کړه، چې د رشید دوستم او ببرک کارمل د سپرلۍ الوتکه غورځېدلې او دواړه له څو نورو پرچمیانو سره وژل شوي دي، دا ډزې د همدې خوشالۍ ډزې دي، د مخابرې خونې ته مې منډه کړه... څه درک ونه لگېد... د ډزو په پای کې د ټیلیفون زنگ راغی، غوږۍ مې پورته کړه، مقابل لوري بېله سلام په درې وویل، ښه شوه چې ستر کافران له مینځه ولاړل، ما وویل ستاسې په مطلب پوه نه شوم، ویل نه گورئ دوستم او کارمل وژل شوي، ډزې دې نه اورېدې، ما ویل اورېدې مې، خو له دې پېښې نه یم خبر، ویل نو دا ډزې چا کولې، ما ویل فکر کوم ډزې له هغو اړخونو کېدې، چې د حزب اسلامي او نظار شورا قوتونه پراته دي، ده ویل بېگا به له تلوېزیون د دوستم بیانیه واورې، بېغمه اوسئ او غوږۍ یې کېښوده.

په کابل کې اوازه وه، چې ببرک او ډله یې د دوستم په ملتیا د کودتا لپاره کابل ته راغلي، په ښار کې ځای ځای د دوستم او جنبش شعارونه ځړېدل، په ځینو دولتي موټرو هم د ۳۵ فرقې پرځای د جنبش ملي اسلامي ټاپې وهل شوې وې، د دوستم گڼ تصویرونه، پر موټرو او ودانیو لگېدلي، ځینو خلکو په مکروریانو او نورو برخو کې د ببرک کارمل تصویرونه او دده په پلوۍ شعارونه هم لیدلي و، زه نه پوهېږم دا خبره

به څومره حقیقت ولري، خو د تواتر حد ته رسېدلې...

ببگاه جنرال مجید له کابل رادیو تلوېزیون او بي بي سي سره په دې اړه مرکه وکړه او په هماغه برگه دریشی کې یې په ډېر طمطراق د الوتکې خبر تردید کړ.

که څه هم کارمل نوره بایللې وه، وروستیو کې د حیرتان ښارگوټي یوه کانتینر کې مېشت و، په همدغه کانتینر کې ومړ... حامد علمي لومړنی افغان ژورنالیست دی، چې د حیرتان ښارگوټي لمنو کې یې دا مو پر غاړو پر تودو شگو ولاړ کانتینر کې د کارمل پل موندلی...

سوځنده لمر، یوازیتوب، دوپجن کانتینر د کارمل ژوند ته د پای ټکی کوت...

د علمي په وینا د کارمل پر څېره د ناکامی، وېرې، غوسې، نهیلی، وحشت او یوازیتوب کرښې ورې کرښې ځغلېدلې وې...

روسانو ته په غوسه، له خپلو ملگرو شاکې، له ژورنالستانو گیله من کارمل په مات زړه علمي ته وایي: د روسانو بندیخانه کې هېڅا دده لپاره غږ پورته نکړ...

خپلو رټلي، پردیو شړلي کارمل هیڅ لوري ته د مخ اړولو سترگې نه شوی لرلی...

بشارت صاحب د جنرال حیدرخان اندرابي له خولې وایي... ببرک کارمل د لیدو نه و، هرشی یې بایللي و، حیرتان کې یې پالنه زما د دندې برخه وه، یوه ورځ یې راته ویل: د سیند خواته وزم...

زه (حیدرخان) څو گامه وروسته وم، ناڅاپه د سیند پر غاړه ودرېد، د وینا کولو پخپل دود یې آمو ته لاس ونیو، په ریږدېدلي اواز وغوړمبېد... ویرېږم چې تا به هم له ما د نفرت دومره کیسې اورېدلې

وي، چې ځېږ به دې خپله غېږ کې ځای رانه کړي...

دغه ټکي د پېغورونو د عذاب هغه نښې دي، چې دکارمل پر وجود او څېره یې خپلې نښې لکه د چیچک او کال دانې داغونه پرېښې... هغوی چې پردي له خپلو ښه گڼې انجام یې له دې پرته بل څه نه شي راختی...

د دوستی تجربه، د دښمنی څکه:

د مسعود او مجددي اختلافات اوج ته رسېدلي، پر راديو تلوېزيون او اخبارونو د جمعيت او مسعود کنټرول دی، ټول خبرونه او پروگرامونه د مسعود، رباني ملاقاتونو، ويناوو او بوختياوو په هکله دي، کله نا کله د مجددي د وينا هغه برخې هم خپروي، چې يا خو ډېر احساساتي دي او يا هم د مسعود او جمعيت روبې داسې په غوسه کړی، چې دې ته یې پام نه وي، څه وايي او څه یې له خولې وځي.

مجددي جنرال عبدالرحيم وردگ لوی درستيز ټاکلی و، چې احمدشاه مسعود ويټو او پرځای يې جنرال آصف دلاور لوی درستيز اعلان کړ، کوم ۳٦ کسيز کمېسيون چې ټاکل شوی و، د مجددي دواړه زامن او د تنظيم يوولس کسان يې غړي وو، چې جمعيت او احمد شاه مسعود مسخره گاڼه.

د مجددي د خبرو دا برخه څکه جالبه وه، چې د ليدونکو اورېدونکو د يوې لنډې خندا او تبصرې لپاره يې زمينه برابرولی شوی، مجددي په خپل ټول قوت دا هڅه کوله، په قدرت کې د پاتې کېدو جواز او څواک پيدا کړي، د ده سترگې دوستم ته اوښتې، چې گڼې د ستر جنرالی او د

اسلام فاتح لقب په صله کې یې پلوي شي، د اقتدار په لوبغالي کې د مسعود، مجددي ترمينځ د قدرت مسابقې يوه عجيبه وزلوبه روانه ده، خو برى د مسعود دى او مجددي ته يوازې د احساساتي انتقادونو او سپورو ستوغو مخه خلاصه ده.

حيرانوونکې دا چې حکمتيار هم مجددي ته د واک اورېدېدو پيغام او ډاډ ورکړى، مجددي له مسعود خوابدى دى، چې د ده لپاره يې د حکمتيار مخالفت وکړ، خو بيا هم دوى پوره واک ورنه کړ، رباني پرې وروغورځېد...

مسعود انديښنه لرله، که دوستم په رښتيا د مجددي تر شا ودرېږي، ايران هم ښايي حزب وحدت د دوى ننګې ته اړ کړي، ځکه خو يې ځان له يوې نوې ننګونې سره مخامخ ګاڼه، له پاکستان د راګرځېدو پر مهال د مجددي پر الوتکه بريد په همدې موخه وشو، چې پړه يې پر حکمتيار ولوېږي او مسعود د مجددي له شره ځان وژغورلاى شي.

د قيادي شورا يوه غونډه کې عبدالهادي ارغنديوال د حکمتيار په نيابت يوه طرحه وړاندې کړه، مجددي په احساساتي ټکو وويل: دا خو ټولې معقولې خبرې دي، اعتراض نه شي پرې کېدى...

استاد رباني پر مجددي غږ کړ: حضرت صاحب! لږ احتياط کوه، ته د حزبيانو د دوستۍ تجربه نه لرې.

مجددي په ځواب کې ورته وويل: ستا له دوستۍ مې څه ترلاسه کړل، ستا خو نه څوک پر هو پوهېږي، نه پر نه؛ حکمتيار چې هرڅه دى صراحت خو لري...

له مسعود سره یوه بله ناسته:

د حضرت صاحب دماغ خراب دی:

له حاجي خلیل سره د مسعود ملاقات ته ولاړو، د وزیر اکبر خان مېنې یوه کور په سالون کې یې کېنولو، نژدې یو ساعت مو انتظار وکړ، قاضي راز محمد دلیلي لکه ستن خوړلې ښکته پورته څغلي... کله د مسعود خولې ته ناست، کله د ډاکتر عبدالله، ډاکتر عبدالرحمن او...

کله موږ ته راغلی، کله بل ته گونډه ماته کړي... مضطرب، تلولی، غلی، غلی، غل، غل، په همدغسې وارخطایۍ او غلا موږ ته نژدې شو... د پښتنو پر تباهۍ یې خوله خلاصه کړه خو برگه دریشي کې د یوه ژني په راتلو لیرې وغورځېد....

د غرمې یوه نیمه بجه شوه، چې د مسعود سکرتر نجیب راغی، ویل یې تر اوسه ستاسې ملاقات نه دی شوی؟

لومړی ډوډۍ وخورئ، خو چې کتل مو چای او څه نخود او پسته یې پر مېز کېښودل، لږ وروسته مسعود راغی، خبرې شروع شوې، حاجي خلیل ورته د کودتا د اوازو وویل، مسعود د پوره ډاډ او باور څرگندونه کوله، څکه خو یې په یوه فاتحانه موسکا وویل، زه خو داسې قدرت نه وینم، چې د کودتا اقدام وکړي، ده زیاته کړه، د دوستم ټول قوت او قدرت ور معلوم دی او هغه به هېڅکله هم دا کار ونه کړی شي، مسعود وویل، د کارمل پرچم ډلې په رابطه ما هم اورېدلي، خو د داسې اقدام امکانات نه وینم. د حزب په اړه یې وویل، حکمتیار یو څل حمله وکړه ناکام شو، بیا یې حمله وکړه ناکام شو، که بیا حمله وکړي بیا ناکام دی، هغه هیڅوک نه لري، د مشرقي او شینوارو چې څومره

کسان ورسره وو، هغوی ټول ترې تللي، د ترياکو ټولولو وخت دی، يو هم نه دی ورپاتې.

ده وويل: خبره د افرادو د شمېر نه ده، اصلي خبره دا ده چې ځومره افراد سوق کولی شي، مسعود د حزب د ټانکونو او درنو وسلو احصائيه بيان کړه او د حزب دننه يې د اختلافاتو په رابطه خبرې وکړې، د قاضي امين وقاد او مزمل ډلې چې استاد سياف د تاميل پړانگان بلل له اړيکو يو اوږد داستان تېر کړ، د دوی پر ژمنو او تعهداتو وغږېد، دا چې له ده يې ځومره پيسې او امکانات وهلي څرنگه وعدې يې ورسره کړې، د جلا حزب اسلامي د اعلان او حکمتيار د تجريد ټېر يې وهلی... چې حکمتيار، ختم دی، فيصله دی...

ماته په مخ اړولو يې وويل، معلومات مې څنگه دي، ما ويل بالکل کره چې دا معلومات نه، بلکې استخبارات دي، مسعود دا هم وويل، چې زه به له دې وروسته د وزارت دفاع کارونه شروع کوم، تر اوسه خو ما هسې د ملکی او اربابی کارونه کول، اوس مې پخواني افسران راغوښتي، چې د وزارت دفاع تشکيل وگوري، اضافي شعبې او څانگې چې رژيم پر سياسي او نظرياتي بنياد جوړې کړې، له تشکيله حذف کړي. مسعود پر حضرت صاحب انتقاد وکړ، ويې ويل د حضرت صاحب دماغ خراب دی، زه له تېرو څوارلسو کالو له حزب سره جگړې او جنجالونه لرم، نو چې زه حاضر يم، خپل جنجالونه ورسره حل کړم، دی يې ولې نه شي حل کولی، بيا که ورته وايې، چې سل تنه را معرفي کړه، چې له حزب سره وجنگېږي، يو هم نه شي پيدا کولی.

ده زياته کړه، دا نه شي کېدی، چې حزب له يوې مخې ختم کړو، نو چې دا نه شي کېدی او حزب نه شي ختمېدلی، بيا ولې ورسره مسايل

حل نه کړو، ده حاجي دين محمد هم په ستوغو ټکو ياد کړ... چې په درواغجنو ژمنو وعدو او لطايف الحيل پيسې ترې وهي... د لبنتي دواړه خوا وې خوري له حرکت او محمدي زامنو يې هم سر وټکاوه، چې امتيازات غواړي کار نه کوي...

ده د مجددي له ورونو او زامنو سر وټکاوه، چې حضرت صاحب ته غلطې مشورې او معلومات ورکوي، يوه ورځ د ده په وينا د حضرت صاحب زوی راديو تلوېزيون ته تللی و، د تلوېزيون منسوبينو ته يې بد رد ويلي و، چې د حضرت صاحب په رابطه خبرونه نه خپروي...

مجددي د خپل زوی په لاس يوه ليکنه د اعلامېې په بڼه د دوستمي جنرالانو په ملتيا راډيو تلويزيون ته لېږلې وه، چې د لويې جرگې تر جوړېدا به د ده حکومت دوام ولري... دلته نو ما جدي اقدام وکړ، د دې مخه مې ونيوه، ورته ومې ويل چې موږ جگړې ته چمتو يوو، بيا به دومره وينې تويې شي، چې تر ټولو د مخه به حضرت صاحب ډوب کړي... د خدای په فضل د هغې فتنې مخه ونيول شوه...

درنې ډزې؛ سپکې منډې:

د جمعيت فرهنگي دفتر کې يم، په دې ورځ حفيظ منصور، سيد حبيب شاه، خليل هدف او څو تنه نور پېژندوی هم راغلي، سيد حبيب شاه له چا سره پټې خبرې کولې، غالباً د کومې مامورې د ټيليفون په اړه غږېدل او له هغې سره يې د کړې وعدې او خبرو په يادونو د خپلو سترگو سړولو هڅه کوله.

دلته يو کندوزی جمعيتي له وضعې ډېر سر ټکاوه، مسعود او رباني

یې ملامت کړل، ویې ویل مسعود او رباني ته دا نه وو په کار، باید مسعود یو نظامي حکومت اعلان کړی وی چې مولوي حقاني جمهور رییس او دی یې وزیر دفاع وای، که داسې شوي وای، د پښتو او فارسي مثله هم نه راپیدا کېده، د کمونستانو مخه هم نیول کېده او چاته د مخالفت جواز او فرصت نه پیدا کېده.

حفیظ منصور ویل، په هوایي ډګر کې یو اشنا لرم، له هغه سره به مشکل مطرح کړو، که څه یې له وسه پوره وي، نه یې سپموي، د ټیلیفون نومره یې ډایل کړه، خبرې یې ورسره وکړې، په پای کې یې ورته وویل، ګوره ننګیال زموږ جنرال فنا دی، چې فکر دې وي، موږ هوایي ډګر ته ورغلو، هلته مو بیا هم د ګلم جم ملېشو په یوه ډله سترګې ولګېدې، چې ګډوډ ببر سرونه، ځوړند برېتونه، سرې سترګې پراته وو، داسې معلومېده لکه له یوې مخې نشه او یا هم بنه ستړي او بې خوبه وي، موږ د دوی په مینځ مینځ کې تېر شوو، ډېری سل ډزي، او راکټ ته تکیه وهلې وه، موږ ته یې په سرو سترګو کتل، داسې لکه زموږ جېبونو کې د دوی ورکه پرته وي.

موږ ته منصور له حبیب الرحمن سره د لیدو ښنه راکړې وه، حبیب الرحمن مو پیدا کړ، د پنجشېر اوسېدونکی او هوایي ډګر کې د نظار شورا استازی او د قوماندان فنا سکرتر دی.

حبیب الرحمن دروند، او پاک زړی ځوان معلومېده، ما خپله کیسه ورته سر تر پایه تېره کړه، خواشینی شو، له وضعې او موجوده حالاتو یې شکایت وکړ، ویې ویل، په والله دغه وحشي ملېشې او د دوی قوماندانان له موږ سره داسې رویه کوي، لکه غلامان یا اسیران چې وو، چې څه ورته وایو په ډار ډار یې وایو.

ده وویل: زه به کوښښ وکړم، خو خدای خبر، بیا هم که څه وشول تاسې ته به خبر درکړم.

بله ورځ زه او پیر صاحب بیا د جمعیت فرهنگي دفتر ته ورغلو، اجر الدین ویاړ هم هلته و، یو ځل بیا انټریو او استنطاق پیل شو... څنگه چل و... چېرته، څه ډول او دې ته ورته نورې پوښتنې...؟

پوښتنې بس نه لگېدې، ما یو ځل بیا ټوله کیسه له سره تر پایه په یوه دمه تېره کړه، ویاړ خوله رانژدې کړه، ورو یې وویل بربادي ده بربادي څه به کوو...؟

په دې کې فاضل راغی، دی لېږې وغورځېد، ویې ویل پرون تلوېزیون کې ستا پر کتاب تبصره وشوه، که یوه ادبي مرکه درسره وشي څنگه به وي، ما ورته وویل، ستا له مهربانی مننه، خو په دغه فرهنگ دښمنی کې ادبي مرکه کېدی شي؟

په دې کې اندیشمند هم راغی، ده هم پر کتاب د تبصرې خبره وکړه، ویې ویل، که له خپلو کتابو یو یو ټوک راکړې، نو بېلا بېلو پروگرامونو کې به پرې تبصرې وکړو، ما ویل: کتابونه خو ملېشو لوټلي، اوس بې کتابه گرځم.

له غرمې وروسته دا سیمه د توغندیو پر له پسې ډزو ولړځوله، فاضل او نور به کله لاندې منزل ته کوز شول، کله پاس ختل، د ټیلیفون شمېرې به یې ډایل کړې او له یوې بلې خوا به یې پوښتنې کولې.

نه برېښنا وه او نه هم اوبه، د ماسپښین د لمانځه وخت و، څکه د اوداسه لپاره د جومات په لټه کې شوم، نژدې مو یو جومات پیدا کړ اوبه په پیسو وې، کوزه په (۵۰۰) افغانی... لمونځ مو وکړ، د توغندیو ډزې په لږ څنډ روانې دې، څمکه او تعمیرونه یې لکه د زلزلې لړزول.

له لمانځه وروسته بېرته د جمعيت فرهنګي دفتر ته ولاړو، چې که څه درک ولګېږي، چې جګړه پر کوم طرف ده، له دفتره مو چهلستون ته ټيليفون وکړ، له عبدالعزيز سره مو خبرې وکړې، ويل يې له دې طرفه جنګ نشته...

سيد حبيب شاه له ډاره داسې لړځېده، لکه د منې وچه پاڼه، د فاضل او نورو هم رنګونه تک زېړ تبنتېدلي، لکه وينه ترې زبېښل شوې وي.

ما په ټوکه ورته وويل د پادشاهۍ، مزې خنګه دي؟

دوی يو بل ته په اشارو څه زېړ زميني زېړ زميني يادوله، هغه و چې له څو سختو ډزو سره ووتل، موږ هم وريسې منډه کړه، چې کتل مو د وخته موټرو ته ختلي او داسې کش لګولی و، چې له سلنګسر يې لکه د بخارۍ نل لوخړې ختې، ما اول فکر وکړ ګنې د توغندي د کومې ګولۍ په لګېدو اور بل شوی، موږ يې پر سړک بې اسرې پرېښوو، څه مو کړي وای، د توغنديو په لوګيو او غړمباکې مو منډه کړه...

نه موټر شته، نه ټکسي او نه څه بله وسيله، خلکو په لاسي کراچيو او شاوو زخميان يوه او بله خوا زغلول، موږ د ده افغانانو په واټ ووتلو او له نو اباد سره مو ايله يو ټکسي پيدا کړ، څو توغندي له پل باغ عمومي سره د ارين هوټل لاندې د موټرو تم ځای کې لګېدلی وو، چې ډېره مرګ ژوبله يې کړې وه، ويل کېدل توغندي د ائتلافيونو له خوا ددې لپاره فير شوي و، چې د حزب په وړاندې د خلکو کرکه او نفرت وپاروی. والله اعلم.

پردې ورځ انجينر حکمتيار او استاد سياف د قيادي شورا د غونډې لپاره چهلستون ته تللي وو، خو استاد رباني د توغنديو ډزو داسې وېرولی و، چې د قيادي شورا، غونډه او ځای يې له ياده وتلی و.

M-M

د گوليو په گډا کې:

د ملگرو له قيامت، د ورونو محشر ته

د کابل پر ښکلاگانو د کمونستانو ناتار او شوروي تېرى وحشتونو اور لگولى، خو د فتحې او ازادۍ په نامه چې کابل په کوم دوزخ کې سوځېده، هغه له تېر ځوارلس کلن وحشت او بربريت څو برابره زيات خوت.

دلته ده چې د غويي اتمې وحشت د ثور د اوومې ناتار مخ سپين کړ.

يو سړى چې ټوپکيانو د جيبونو په تشولو د ټوپکو په خولو او کونداغو واهه ډباوه، د اخ و آه پر ځاى ويل: پر دې خوله مې وهئ، دا خوله راماته کړئ...

ټوپکيانو لاس ونيو، په خوله ولې، د خولې ماتولو څنگه...؟

سړى ورته وايي: په دې خوله مې ستاسې مجاهدينو د بري دعاگانې کړې، دا خوله ماته غواړم، ماته ښه ده.

په کابل کې يوازې د مرگ او ژوند جگړه روانه ده، خو برى د مرگ په طرف دى، پر هر لورى د مرگ بلا خوله وازه نيولې، په هر واټ، دفتر،کوڅه او کور کې مرگ په کمين کې دى، له هوا د مرگ باران اورېده، له ځمکې د مرگ زړي زرغونېدل ژوندي بنيادمان يې د ځمکې زړه ته کشکول، ډېرى شخصي ودانۍ ښوونځي، دفترونه، دوکانونه، پوځي پوستې گرځېدلې، راکټونو، ماشينگڼو او کلاشينکوفو د مرگ وير غړولو ته خپلې خولې خلاصې کړې دي.

کابل کې د هرڅه کاختي او قيمتي ده، يوازې د وينو او سرونو ارزاني او د مرگ پرېماني ده او هغه څه چې بې پيسو او بې قيمته پيدا کېږي، د توپونو مزايلو، راکټونو او ماشينگڼو ډزې دي، چې د ځوانيو او ژوند لو يې گډ کړى دى.

خلک د جگړې بېگناه قربانيان په کورو او کوڅو کې ښخوي، کابل هديره گرځېدلې، د سرې مياشتې عمله او امبولانسونه کاريزمير کې ځغلي...

بله پرېماني په کابل کې د ليډرانو د عکسونو ده، داسې دېوال، دفتر، نرېدلې شخصي او سرکاري ودانۍ هوټل او ... نشته ، چې د يوه يا دوو ليډرانو تصويرونه نه وي پرې لگول شوي، د مسعود او رباني تصويرونو خو ښځي قيامت جوړ کړى، سړي به چې په نرېدليو ودانيو او دېوالونو دغه بې شمېره عکسونه او د کابل ورانۍ او د جگړې په لمبو سوځېدلې ښې ته کتل، داسې برېښېده، لکه دغو کنډوالو خپل مجرمان د خلکو عدالت ته وړاندې کړي او د موست وينتېټ اشتهارونه لگېدلي وي...

د جگړې په لمبو د سوځېدليو ودانيو په دود وهلو دېوالو لگېدلو

تصویرو د حال په ژبه د دغه واقعیت ترجماني کوله.

کابل کې که څه هم مسعود رباني او مجددي په ارگ، صدارت او وزارت دفاع کې ناست دي، خو له ارگ صدارت او وزارت د باندې د هغه چا حکمراني او پادشاهي چلېږي، چې ټوپک ورسره دی، په تېره هغه خو بې تاجه پادشاهان دي، چې یا یې د شورای نظار کوماندویي دریشي او برگ دسمال پر اوږه پروت دی او یا یې لکه د گلم جمو څوړند برېتونه، گوپیچه او څادر له سره تړلي.

کابل کې د (ملوک گلم جمي) او (ملوک القوماندانی) سیستم چلېږي.

د مجاهدینو حکومت په جوړېدو مکتبونه او پوهنځي تړل شوي، کابل پوهنتون، دارالمعلمین، پولتخنیک، د اجتماعي علومو انستیتیوت دا ټول د یوه او بل تنظیم له خوا اشغال او په نظامي پوستو بدل شوې، حتی د مجددي له خوا د لوړو ښوونو ټاکل شوی وزیر ډاکټر موسی توانا، چې غوښتل وزارت ته داخل شي، د حزب وحدت له خوا شاگرځ او له دروازې بېرته گرځولی و، د کابل تورخم لار د یوه اوږده ځنځیر بنه لري، چې موټر په کې لکه لویې وړې کړی پېیل شوي، له پاکستان د مهاجرو کورنی ازاد افغانستان ته یوه په بله پسې را روانې دي او له کابله د اسلامي حکومت له مرحمت نه په تېښته کورنیو پاکستان ته د هجرت هوا په سر لگېدلې، له پاکستان نه مهاجر تلل او له کابل نوي کډوال په نا معلوم لوري یوه او بله خوا تښتېدل، هجرتونه او پردېسی په وصال بدلېدلې او د نویو هجرتونو او اوارگیو لړی پیلېدلې، له کابل نه د اوارگی په دغه سلسله کې د پخواني رژیم له ائتلاف نه د باندې وزیران، افسران او گوندیان د امپریالېزم هغه ځالې ته پناه وړه، چې د

۱۴ کاله يې د خپلو ټوپکو قلمونو په خوله ورسره جګړه او مبارزه کړې وه.

له ټلوالې دباندې ګوندیانو او هغوی چې د امینیانو ټاپه خوړلې وه، سر او مال خوندې نشوی پاتېدی، محمود سوما، عبدالرشید جلیلي او څو نورو حقاني صاحب ته پنا راوړه، ده ورته د خوندي میشتېدنې شونتیا برابره کړه، ډېره موده ښاغلو سوما او جلیلي له موږ سره چهلستون کې تېره کړه.

حاجي محمد څمکنی چې څه موده جمهور رئیس و، له شاهي قصر نه د مهاجرو تر خېمو پورې لار ووهله، سندرغاړو هنرمندانو هم هغه وطن ته له خپلو ربابونو سره کډې وړې، چې کلونه يې په کابل راديو کې مهاجرو ته د راستنېدو سندرې ويلې.

د امین صاحب دفتر يې پرده دی، چې له افغان کمشنرۍ زيات يې دغه نويو مېلمنو او د چا خبره تعليم يافته اواره ګانو هرکلی ته غېږ پرانیستې ده.

د فتحې په محشر کې لړزوونکي انکشافات:

میوند واټ کې یو تن ګلم جمو ودراوه، وروسته له دې چې جېبونه يې تلاشي او تش کړل په واسکټ يې هم مينه راغله، ورته وويل شول، په ارامۍ خپل واسکټ تسليم کړه، هغه له واسکټ سره خپل کمیس او پرتوګ هم وایستل او لوڅ لغړ يې خپل لاسونه د کاميابۍ له علامې سره پورته او چیغه کړه، زنده باد اسلام، زنده باد حکومت مجاهدين! خبره تر میوند واټ پورې راغله، د واټ د دواړو غاړو اپارتمانو نه چې يو وخت

د کرايي اطاقونو په توگه استعمالېدل اوس يې د کوټو کړکی ايستلې، د خالي کوټو له کړکيو به د گلم جم ملېشو يو دوه تنه راڅرگند شول، داسې لکه دا کوټې او اپارتمانونه يې کمين ځايونه وي، ځار کوي چې که کومه غوړه گوله ووينې، هره شپه د هټيو دروازې ماتېدې له چور وروسته يې اور ورته اچاوه.

پل محمود خان او چنداول کې خو د شورای نظار برېڅو دوکانونه، او هټۍ له يوې مخې چور کړي، جگړه د لوټ تالان پلمه هم ده هره جگړه کې يې د تجارانو او دوکاندارانو هم سته ايستله.

په مکروريانو کې د برېښنا د نشتوالي له امله له اپارتمانولاندې د اوبو ځاگان کيندلي، له هر اپارتمان سره پنځه شپږ واړه نغري او ورسره ناستې ښځينه ليدل کېدلې، چې د اور له بلولو سره به يې اوښکې په مخ روانې وې.

وروسته جگړو او لوټماريو دا سيمه له خلکو تشه او تر مودو د ملېشو او جگړمارو سنگرونه گرځېدلي وو.

پاټک او زنځير د لوټمار ښه سمبول او کلچر گرځېدلی، د نامشروع اقتصاد سرچينه پېژندل شوې، تر دې چې په دې نامه (پاټک واچوه ما واخله) يو ډول توکر راوتلی او نوم يې په صنعتي ډگر کې تر ليرې غزېدلی دی...

PEACE
OPERATION THEATRE

کتابونه په لمبو کې:

په ادارو، دفترو کې چې د مجاهدینو په نامه کومو ببر سرو اړولي، نه یوازې رسمي ریکارډ، اسناد او کتابونه یې د پخلي لپاره په نغریو کې سوځول، له کتابتون او ارشیفونو سره یې هم دغه چلند کاوه، مېزونه، الماری او چوکۍ هم بخاریو کې سوځول کېدې.

د اسلامي حکومت په لومړیو کې وزیرانو مجلس د اطلاعاتو کلتور وزیر ښاغلی صدیق چکري په وړاندیز د کتاب سوځولو په پرېکړه خپله فرهنګ دښمني ټولو ته ثابته کړه.

اسلامي حکومت اعلان کړه، چې باید په تېرو څوارلس کلونو کې چاپ شوي کتابونه وسوځول شي، په دې کې بیا نه ښو ته کتل کېدل او نه بدو ته، نه د ارزونې او تدقیق لپاره ورته څوک وټاکل شول او نه دې ته پام وشو، چې په اصطلاح د کمونستي کتابونو په تور د سوځولو دغه کمپاین له ځان سره نور آثار هم ایرې کولای شي.

د علومو اکاډمی دفتر چې د مجاهدینو کومې ډلې په اصطلاح فتحه کړی، د دفتر له کار کوونکو پوښتنه کړې وه، تاسې په دې دفتر کې څه کول، له کارکوونکو یو تن ویلي و، کتابونه مو چاپول، بیا یې پوښتلي وو، قرآن شریفونه مو چاپ کړي، ورته ویل شوي و نه؛ دغه "نه" د کفر او رټلو څرګند تور ګرځېدلی و.

د جوزا پر ۱۴مه یوه ډله وسله وال یوه کور ته ننوتل، د کور مشر ته یې ویل: ستا لور مو د دریو ورځو لپاره په کار ده، پلار ورته ویل: تاسې لږ صبر وکړئ، زه ستاسې غوښتنه منم، کور ته ننوت، لور ته یې وویل: ژوندی دې ور وسپارم او که مړی، لور چې د عفت مرګ په دغه ژوند

غوره ګانه، وويل مري.

کله چې د هندوانو پر کورو د لوټ تالان هنګامه توده شوه، ځو تنه دفاع وزير احمد شاه مسعود ته ورغلل، په خپل عرض يې د غور هيله وکړه، خو هغه ورته وويل، زه نور څه نه شم کولی، وسله درکولی شم، که له ځانه دفاع کولی شئ.

د افغاني هندوانو پر مال، عزت د تېري خبره تر دې حده ورسېده، چې په ځينو ځايونو کې يې زاړه هندوان سنت (ختنه) کول او ډېر ځله يې د يوې او بلې ډلې نيول شوي افراد زخميان او د جګړې اجساد په باغ وحش کې دوړو لېوانو، پړاګانو پنجرو ته اچول.

د جګړې له پيلېدو به د افغاني سرې مياشتې رييس او منسوبين په خپلو لنډکروزرو کې کاريز مير او پاکستان ته واوښتل، خو د سره صليب کارکوونکو د زخميانو په دارو درملو پسې په واټونو او کوڅو کې يوه او بله خوا ځغاستل، په دغو دريو خونړيو جګړو کې د افغاني سرې مياشتې امبولانس چا ونه وليد، چې کوم زخمي يې روغتون ته رسولي وي، خو د سره صليب منسوبين او امبولانسونه په سختو جګړو کې بېدفاع ښاريان روغتونو ته وړل.

تېرى دا چې د سرې مياشتې امبولانسونه د نظار شورا پوځي فعاليتو ته استخدامېدل پوځي توکي مهمات يې لېږدول.

په کابل کې د بي - بي - سي خبريال سوزي پرايس هم خپل موټر کې د جګړې زخميان نقلول، خو د افغاني سرې مياشتې امبولانسونه د جګړمارو په چوپړ کې وو...

په کابل کې هر ببر سرى او وسله وال ګلم جم دى، د اسلامي دولت هر برېخى او امنيتي مسوول د لوټ تالان په ښار کې دى.

ډېر ځله چې د راکټونو د ډزو په لړه وقفه کې یو سر وهلی، بر وهلی کابلی د یوې ګولې قوت لا یموت په خاطر له کوره په وتو ځان اړ لیده، پر اوږه به یې چا لاس کېښود، د کلاشینکوف میل به یې ډډې ته ونیول شو او په دې لړ وخت کې به یې جېب کې د یوې مړی هغه ټوله متاع لوټ شوه.

خو د کورنیو چارو وزیر انجینر احمد شاه احمدزی امنیت قناعت بښونکی ګڼي کابل ښاریانو ته له ږیرې، څنو او مجاهد له کلمې کانګې ورځي.

په کابل کې د غلا لوټ، چور چپاول بازار ګرم دی، نه د چا مال خوندي دی، نه عزت او ناموس.

اویا کلن ارسه سنګ په سرو سترګو کیسه کوله، چې د ده تربور پیاراسنګ ګلم جم وتښتاوه، له څو ورځو بند وروسته یې د دېرش ملیونو افغانیو په بدل کې خوشې کړ.

مهرسنګ هم چې ګلم جم ملېشو تښتولی د شل زره ډالرو په بدل کې خلاص شو.

سردار سرن سنګ سوداګر د اتیا زرو ډالرو په بدل کې ګلم جم ملېشو له تښتولو وروسته پرېښوده.

رنجیت سنګ چې یو زلمی او روښنفکر ځوان دی او له پاکستان نه یې افغانستان ته مال ووړ وویل، یو ځل اتوګلم جمو ونیولم، داسې پوخ یې ووهلم چې له اخ او ټوخه ولوېدم له دې وروسته یې ټولې پیسې راڅخه واخیستې مات او ګوډ یې همغلته پرېښودم.

د ګلم جم او نظار شورا قوماندانان نیول شویو کسانو په پلور، د انسانانو تجارت رامنځته کړی دی.

د لوګر اوسېدونکي حاجي خواني کيسه کوله، چې ګلم جم ملېشو په ميوند واټ کې ودرولم، له موټر يې کوز کړم، په جېبونو کې مې چې څه و، هغه يې راڅخه واخيستل، زما د بندي کېدو پر دويمه ورځ يې دوه تنه نور چې يو په کې ځوان او بل خام هلک و راوستل، دواړه ورونه وو، د شپې پر لسو بجو دوه تنه ګلم جم راغلل او دغه هلک يې زموږ له کوټې ويوست، زه پوه شوم چې د څه لپاره يې ويوست...؟

حاجي خواني وايي، د هلک ورور په ژړا شو او ما هم له شرمه خپل مخ په څادر پټ کړ، درې ساعته وروسته چې هلک بېرته راغی، ورور يې پوښتنه وکړه، څو تنه وو؟ هلک په داسې حال کې چې ستونی يې له غريوه ډک و ويل اته.

کابل د سياسي اقتدار د وزلوبې خونړی ډګر ګرځېدلی، د مجددي، رباني، مسعود، حکمتيار، دوستم، سياف، مزاري ترمينځ د اقتدار په لوبغالي کې ډز او غپ روان دی، خو سر کاري راډيوتلويزيون د مرګ ژوبلې خبر نه لري، خبر يوازې د مسعود، رباني، مجددي ليدو کتو او ترفيعاتو لستونه دي، چې په لوستلو يې د خوارکي نطاق په خوله کې لاړې وچې شي.

د بېګناه ښاريانو يرغمل نيول، بېله دې چې د حزب وحدت، شورای نظار او اتحاد له ډلو سره تعلق او تنظيمي تمايل ولري جريان لري، کله به چې دغو ډلو په خپلو مينځو کې ګوتې واچولې، هغوی چې د ځېرې، ژبې او قام له مخې له بلې ډلې سره ورته والی درلود وژل، پوزې او غوږونه يې پرې کول او په سرونو کې يې مېخونه ټک وهل، ځکه خو په کابل کې د ګرځېدو لپاره بايد سړي څو کارتونه او تذکرې له ځان سره لرلی وای، له څو ځېرو او نقابو يې له مخالفو ډلو سره د مخامخ کېدو

پر وخت استفاده کړې وای.

د جمعیت مطبوعاتي انجمن کمپوزر ما سره روان و، له زمبق طلايي هوټل سره چې جمعیت د خپلې دارالانشا دفتر گرځولی، د شورای نظار یوې پوستې له دې کبله چې پوزه یې پیته او سترگې چوغې وې وگرځاوه، خو د کارت له لیدلو وروسته یې پرېښود، د پوستې ساتونکو ویل، حزب وحدت یې ډېر کسان نیولي، اوس د هغوی په مقابل کې هزار گان نیسو.

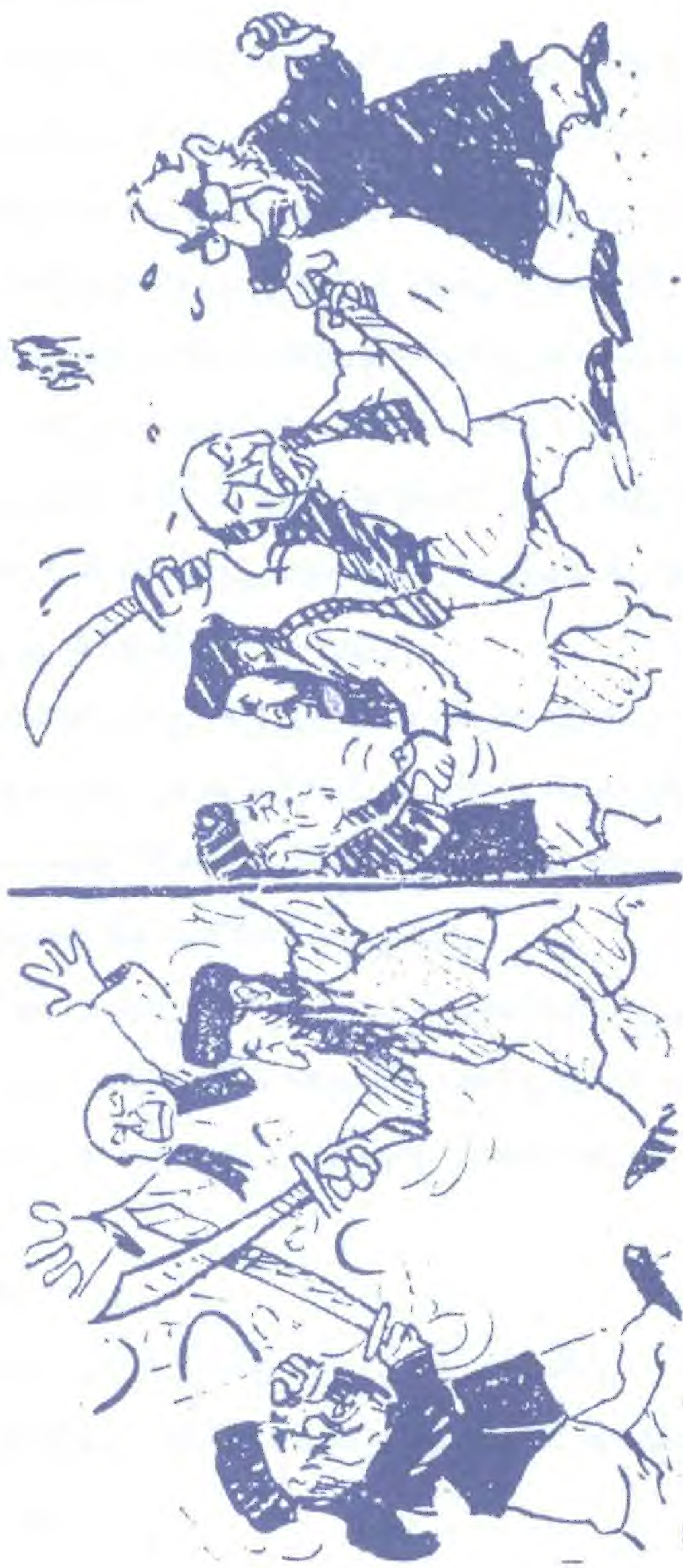
په کابل کې دولتي ترانسپورت په ټپه درېدلی، خو د پوځي مصارفو دا حال دی،چې وزارت دفاع هر ولایت او ولسوالۍ ته د فرقو تشکیل منظور کړی، هر قوماندان ته یې دومره پیسې په رشوت کې ورکولې، چې په موټر کې یې په لېږدولو پورې حیران وو.

احمد شاه مسعود یوازې دفاع وزیر نه دی، هرڅه دی، صدر اعظم، جمهور رئیس او ښاروال، په هر وزارت کې یې واک او اختیار چلېږي، د والیانو تقرر، د سفیرانو ټاکنه د ولسوالانو مقرري، ولایتي اداري وېش دا هرڅه ده بیک جنبش قلم سره لاندې باندې کېږي...

کله چې مسعود غوښتل د خپل زړه سړی د روغتیا وزارت پر یوه مهم پوست وټاکي، د روغتیا وزیر ډاکټر نجیب الله مجددي ورسره موافق نه و، خو مسعود ویل، مه سر پدرش ری نزدیم ای خو بچه ایش اس...

د تاریخ پور:

کابل د قیامت نندارہ وړاندې کوي، قاتلان، لوټماران، مجرمان، جنگي بدغوني اوجهادي بدماشان د مرگ په ویش بوخت او د لوټ تالان په مسابقه لگیا دي...

05 MAR 1993

د خلکو پر ژوند مال او برخلیک یې قبضه ټینګه ده...

جګړه مارو خپلو کې نه، د خلکو او هیواد پر ضد جګړه غځولې... د تاریخ پر وړاندې یې وسله پورته کړې، د تاریخ د دښمنۍ پور یې پر غاړه دی.

د ملي موزیم اثار چې څه ناڅه د حفیظ الله امین وخت کې د لېږد له امله زیانمن شوي وو، د مجاهدینو له برکته د لوټ تالان کومې ته په غورځېدو د جګړو خوراک شول...

که د امین وخت کې بلې ودانۍ ته د لرغونو اثارو بېړنی لېږد ځینې اثار زیانمن کړل، مجاهدینو پرې د لوټ تالان هغسې قیامت راټیټ کړ، چې زموږ له لرغونو تاریخي آثارو جنرال نصیر الله بابر، مولانا فضل الرحمن او نورو پاکستاني مقاماتو د خپلو ماڼیو ځانګړي موزیمونه ورغول او د دغو اثارو د قاچاق لړۍ یې تر اروپا او غرب پورې وغځوله...

په دې توګه د افغانستان د لرغونو اثارو پېر، پلور او قاچاق یو ځانګړی نامشروع اقتصاد رامنځ ته کړ... پر دې سربېره یې د ناقانونه کیندنو سیالي هم وغوړوله...

د پېښور مالګې منډیې مارکیټونه چې له دې وړاندې د بدخشان او پنجشېر د لاجوردو له سوداګرۍ ځلېدلي وو، د لرغونو اثارو تجارت په ټوله نړۍ مشهور کړ...

څکه خو د ملي موزیم د فتحه کولو خونړۍ جګړې وغځېدې، د تاریخي آثارو د غلا او قاچاق بېلا بېلې مافیایي کړۍ پر هېواد راوختې... دغه ناولی هوس دومره دود او خپور شو، چې نه زیارتونه روغ پاتې شول نه نورې زړې تاریخي ودانۍ او قبرونه- د وزیر محمد اکبرخان تومانچه، د خوشال خان خټک ټوپک او داسې نور تاریخي افتخارات لوټ شول... ان چې کندهار کې یې د مبارکې خرقې د غلا ناکامه هڅه

هم رامنځ ته کړه...

تر دې چې د جعلي لرغونو اثارو د دندې په غوړېدا یې ډېر په دغسې تجارت دېوالیه کړل...

پر کابل سربېره ټول هېواد کې د لرغونو اثارو د پېر، پلور کیندنو او قاچاق گرځنده شبکو د تور مارکیټ لمن خپره کړه... جعلي پیرانو، ملایانو، کوډگرو او نجومیانو دکانونه پرانیستل، تر ځمکې لاندې تاریخي آثار یې د ځینو نښو له مخې د ډبل فیس په مقابل کې ښودل... دغو کیندنو کې به چې کله کوم شی وموندل شو، اوازه به یې تر لېرې خپره شوه... په دې توگه غونډۍ، زړې کلاوې، زیارتونه، قبرونه ان پخواني جوماتونه به دغو اثارو پسې نړول کېدل...

یواځینی اتفاق:

مشران یوازې د ښځینه وو پر ضد هلو ځلو کې متفق دي، ښځې او نجونه د ضروري کار لپاره هم د باندې نه شي وتلی، دوی هر چېرې چې په ښار کې ښځېویني، نو په دومره ځیر او تعجب ورته گوري، لکه په سترگو کې یې خوري، خو له دغه ټول ضدیت سره به ډېر کم داسې وي، چې دوی درې یې نه وي په نکاح کړې...

د مجاهدینو حکومت وزیران او رئیسان د وزیر اکبر خان، خوشال خان مېنې نوي ښار او مکروریانو کورونو پسې ځارو دي.

دغو ځایونو کې چې کوم کور خالي گوري، د وخته یې پیره دار پرې درولی وي، د چا چې د نظار شورا حکومت کې واسطه او وسیله نه وي، پر کور یې د خېټې اچولو لپاره په یوه بله پلمه وژني، او کور پرېښودو ته

يې اړ کوي.

ډېرزړو وحشي وسله والو د صالح محمد زېري کورنۍ د معصومو ماشومانو په ګډون ((غالباً)) په همدې موخه شهيدان کړل...

په خوشال مېنه، نوي ښار، وزير اکبر خان مېنه... کې چې په نقشه او ماسټر پلان کې ځينې ځايونه د پارک، جومات، کلينک، ښوونځي لپاره ځانګړي شوي، د اسلامي حکومت علمبردارانو په خو اوونيو کې دېوالونه ترې چاپېر کړل د ښاروالۍ له نقشې او ماسټر پلان پرته دولتي ځمکې وويشل شوې، ښاروالۍ ته له جمهوري رياست امر شوی، چې د وزير اکبر خان مينې او نوي ښار د کورونو د پېر او پلور قوالې د دوی له خبرتيا او امر پرته نه شي تېرېدی.

لومړيو پنځو مياشتو کې زمانخان کلا کې ۳۵۰۰ نومرې، رحمان مېنه کې ۳۰۰، وزيرآباد، خيرخانه، وزير اکبرخان، خوشال خان، مېنو کې ۱۰۰، ۱۵۰ او ۱۶۰ د ځمکو نومرې وېشل شوې. کورونه او اپارتمانونه چې کور جوړولو وزارت وېشلې له دې، دپاسه ښودل شوې...

انټرکانټيننټل کابل، اريانا او نور دولتي هوټلونه له يوې مخې د جمعيت او نظار شورا په مجاهدينو ډک دي، په يو نفري کوټه کې پينځه شپږ چريکي بسترې غوړېدلې.

هېواد او انيس لکه مخکې مو چې وويل: داسې چاپېدل چې له رباني سره د ملاقاتونو له خبرونو او د مبارکيو له پيغامونو پرته يې څه نه لرل، عجيبه، لا دا چې د اشرارو د ځپلو يو نيم خبر اوس هم په کې خپرېده، د يوه خبر عنوان کې راغلي: په هرات کې د يوې بريالۍ حملې په نتيجه کې ۱۲۰ تنه اشرار وځپل شول او ۱۵ تنه مجاهدين شهيدان شول، د

مطبوعاتو، رادیو، تلوېزیون ژبه فارسي ده، ایله د شپې خبرونو کې پښتو د څو دقیقو لپاره هغه هم ژباړل شوي متن مخه موندلی شوی.

عجیبه دا چې په کابل کې به د سختو جګړو او درنې مرګ ژوبلې، په رابطه مطبوعاتو، رادیو تلوېزیون کوم خبر نه درلود، یوه ورځ استاد رباني په دې رابطه وویل: کله چې کوم کوچنی ماشوم یا باد او شمال د کوم اپارتمان یوه نیمه هینداره ماته کړي، دوی غوغا جوړه کړي، چې داسې شوي او هغسې شوي، د ده پر وړاندې د زرګونو انسانانو وژل، بې کوره کېدل او د کابل ټوله وراني د یوه اپارتمان د یوې نیمې هیندارې هومره ارزښت درلود.

د مجددي له خوا قوماندان عبدالحق د کابل امنیه عمومي قوماندان وټاکل شو، خو حاجي عبدالحق چې واکمنه دستګاه د نا امنۍ، لوټ تالان سرچینه لیده، دغه دنده ونشوی منلی.

رادیو او مطبوعاتو د دې پر ځای، چې د جګړې په سختو شرایطو کې خلک له پېښو خبر کړي او یا ورته د ژغورنې لارښوونه او معلومات ورکړي، یوازې کلېشه یې او تکراري جهادي ترانې خپروي، د عبوري حکومت لپاره چې د حل او عقد په نامه کوم کمسیون اعلان شو، هغه خپله د جمعیت تنظیم یو داسې ترکیب دی، چې مصوبې یې سره له دې چې له حقوقي او مدني اړخونو زیات نواقص او تناقضات لرل، د جمهور رئیس لپاره پینځه، قیادي شورا ته د پینځه لس فیصده امتیاز یوه خندنۍ ډرامه تمثیل کړه، په کومه سیمه کې چې د اشخاصو په ټاکنه کې مشکلات پېښېږي، د قیادي شورا مشر به له هغه سیمې په خپله خوښه نماینده انتصابوي، پر رشوت سربېره د څوکیو څمکو، اپارتمانو او نورو... وېش داسې لوبه جوړه کړې چې د بې پشتوانې پیسو په

چاپولو یې افغانۍ په صفر کې ضرب کړ.

په کابل کې همدغه خبره ګرځي راګرځي، چې فلاني ته یې لس زره ملیونه افغانۍ ورکړې او فلاني ته پنځوس زره لکه.

هره ورځ د غونډو او څو فرقو تشکیل منظورېږي او مصارف یې د څو تنو جېبو ته لوېږي، حتی په یوه ولایت کې څو تنو ته د والي په توګه د مقررۍ فرمانونه او د فرقو تشکیل او لګښتونه ورکړل شوي دي.

استاد رباني د اساسي قانون کمیسیون جوړ کړ خو داسې کسان یې پکې راغونډ کړي، چې ځینې یې د قانون لیکنې اسلوب او میتود پرېږده د قانون په معنا او تعبیر هم سم نه پوهېدل. کابل کې هم د حکومت د واك دایره تر ارګ صدارت او وزارتونو تر ودانیو پورې راټوله ده، پر زاړه ښار، شوربازار، شاه شهید، لاهورۍ دروازه، میوند واټ د دوستم، جمال مېنه، کلاۍ شاده، پل سوخته، درېیمه کارته تردشت برچي د حزب وحدت امپراتوري غزېدلې، کمپنۍ، پغمان، ارغندۍ د استاد سیاف د پادشاهۍ قلمرو ګرځېدلی.

پر چهار اسیاب سید نور محمد شاه مېنې هوتخېلو بګرامیو د حزب سلطنت ټینګ دی، پر ختیز استقامت کله چې کوم قوماندان وغواړي نو په کابل کې یې په واکمنو توره شپه راوستلې او په اونیو اونیو یې بریښنا قطع کړې وي، د رادیو د لېږې څپو یوه دستګاه داسې ده چې کله هم پر چا د رادیو کومه خبره بده ولګېږي، نو د یوه پېچ په تاوولو د حکومت په خوله لاس کېږدي.

په ولایاتو کې د مرکزي حکومت له خبرتیا پرته بهرنۍقونسلګرۍ پرانیستل شوې، خارجي هېوادو سره اړیکې ټینګېږي، او له مرکزي حکومت پرته سفرونه ترونونه ترسره کېږي.

د کابل روغتونونه ډېری د اقتدار جگړو کې نړېدلي او زيانمن شوي او يو دوه چې فعال دي د برېښنا، درملو او تسخين له وسايلو بې برخې دي چې د دغسې يو اوږدې او خونړۍ جگړې د ټپيانو او قربانيانو لاسرسی ورته نه شي کېدی.

د افغانستان په تاريخ کې د لومړي ځل لپاره په پلخشتي جومات کې د اوداسه لپاره د اوبو پلور او پېر رامنځته شو، د ښار په جوماتونو کې د هر لمانځه پر وخت د اوداسه اوبو خرڅولو بازار لگېږي.

د کابل صنعتي سيمې د ماشينونو او خامو موادو له چور تالان پرته د جنگلك فابريکه چې د هېواد په کچه لويه صنعتي فابريکه وه، د جگړو او لوټ تالان له امله کنډواله گرځېدلې.

د زياترو وزارتونو ودانۍ د کرايي کوټو بڼه نيولې چې د وزير خپلوان کليوال، ټوپکوال او دوستان يې کاروي، يوه ورځ به دې چې کتل يو تن د جمهور ريس معاون معرفي کېده بله ورځ قاضي القضات او بله يې والي او بل څه، نن به يو وزير و سبا به يې پرې بل کودتا کړې وه او بله ورځ به يې وزارت خپل بل ملگري او خپلوان ته پرې ايښی و.

د پوځي افسرانو خو دا حال و چې د ستر جنرالانو او ډگرجنرالانو شمېر له زرگونو هم اوښتی، په ظاهر شاهي حکومت کې د افغانستان په اردو کې يو ستر جنرال او څو جنرالان وو خو اوس دا شمېر له زرگونو اوښتی، د دنيا په عسکري تاريخ کې د نړۍ په هېڅ يوه هېواد کې د جنرالانو دومره شمېر څوك نه شي په گوتو کولی، خو د دغو جنرالانو او پوځي افسرانو بيا دا حال و چې واحد يونيفورم يې نه درلود، چابه په خوليو د کمونستي رژيم نشانونه ټومبلي و او چا د شاهي رژيم او ځينو د داود خان جمهوريت.

فرقې، غونډو نه یو پر بل پسې ولایتونو ولسوالیو او افرادو ته منظوربږي، خو پوهنتون، ښوونځي او مدرسې تړل شوي...

د ثور له ۵ مې وروسته چې د تحریکي ورونو او په اصطلاح مطرح جهادي قوتونو او موثرو تنظیمو ښتې رواني دي، د کابل په زرگونو بې دفاع ښاریان وژل شوي او ټپیان شوي دي، کابل د اقتدار د خونړۍ جگړې د هوس قرباني شو، له ورو جگړو پرته تر اوسه دریو خونړیو جگړو کابل په یوه هیبتناکه کنډواله اړولی دی.

هره جگړه د اسلام او جهاد تر نامه لاندې کېږي، غلا، لوټ، چور، د خلکو پر عزت او مال تېرى پر ولس د گولیو ږلی او د بمونو باران د اسلام په لار کې د اسلام لپاره توجیه کېږي، د جهادي اهدافو تحقق گڼل کېږي هره ډله د اسلام او جهاد د دفاع کاڼي پر سینه وهي او هره یوه د حق او خپلو اعمالو د مشروعیت ادعا کوي، له همدې ځایه ده چې خلك یوه دردناك غوراوي ته ولاړ دي.

د کابل جمعه:

د جمعې ورځ د وزیر اکبر خان جامع جومات شاوخوا د لوکسو موټرو یو محشر جوړ دی موږ هم د موټرو له دې بیروبار تېر او جومات ته ننوتلو، په جومات کې وزیران او لوړ رتبه افسران لمنځونه کوي د کورنیو چارو وزیر انجینر احمدشاه احمدزی، د اطلاعاتو او کلتور وزیر صدیق چکري د روغتیا... او وزیران له خپلو برېځو سره پر جومات ورمات دي.

د جمهور رئیس مرستیال مولوي میر حمزه چې د سپین پاج پگړۍ پر

سر او ورینه چپنه اغوستې نن څان د جومات د یوه خطیب په څېره جوړ کړی دی.

مولوی میر حمزه پر منبر ودرېد لومړی یې کابل له دې زیات عذاب مستحق وګاڼه او بیا یې د مجاهدینو د همت او قربانۍ په ستاینه پیل وکړ چې دوی ته یې په وینو لړلی او سرېخوره تاج او تخت ګټلی، ده یوازې د مجاهدینو په تېرو قربانیو او افتخاراتو شخوند وهلی شوی، چې له فتحې وروسته خو ده هم د اسلامي حکومت لاسته راوړنې له عذاب سره انډول ګڼلې.

مولوی میر حمزه د وزیر اکبر خان مینې جومات او منبر له ټوپکیانو د دفاع د سنګر په توګه داسې استعمال کړ لکه په جومات کې نه بلکې د ګلخانې ماڼۍ په کومه سیاسي غونډه کې وینا کوي، له جومات نه د راوتلو پر وخت سوالګرو یو بل قیامت راکوز کړی و، تور سرې، ماشومان او بوډاګان به په هر هغه چا ورټول وو، چې په څېره کې یې د اسلامي حکومت او واکمنۍ غوړې نښې لیدلی، خو مولوی میر حمزه، انجینر احمدشاه، چکري او نور داسې ترې خپلو لنډ کروزرو ته وختل چې هغوی ورته خپل شلېدلي ګرېوانونه او سپېره مخونه هم ښکاره نه شوی کړی.

مولوي جلال الدین حقاني خپلو باډیګارډانو ته یو یو بنډل روپۍ ورکړې چې په سوالګرو یې وویشي هغوی هم هر یوه ته ۱۰۰۰۰/۱۰۰۰۰ افغانۍ ورکړې.

تر استاد سیاف پورې د کابل جوماتونو دورانولو او قبلو سمولو خبره هم کېږي، د ده په وینا د بتخانې پر ځای هله د سمو قبلو جوماتونه جوړېدی شي چې بتخانې له بېخه ونړول شي...

د کابل د سوځېدا او نړېدا دغسې خوب جنرال اختر عبدالرحمن هم لیدلی و خو دی خپله د الوتکې غورځېدا کې لولپه شو...

د کابل دار:

دوه ځله کابل کې نامعلوم کسان په دار وځړول شول، خلکو د قاتلانو او وطن خرڅوونکيو... د محاکمې انتظار کاوه، خو د دوی پر ځای څو ناپېژندل شوي کسان بې له دې چې ولس يې د جرم له نوعيت او محاکمې له جريان يې خبر شي غرغرې ته راوستل شول.

په دې هکله د يو دردمند شاعر شعر چې دعوت جريدې په ۲۴-۲۳ گڼه کې خپور شوی، رانقلوم:

سرکار په قار شو دار تيار شو څوك په دار شول چا ونه پېژندل
پـه پټـو سـترگو مېلمانــه د زرنگــار شــول چـا ونـه پېژنــدل
نه کوم قـاضي محاکمـه کـړل نـه تپـوس نـه تـرې پوښتنه وشوه
پـه پټـو خولـو پـه پټـو سـترگو را احضـار شـول چـا ونـه پېژنـدل
محاکمــه وي علنــي نــورو ملکـو کـې دار يـې پـټ غونـدې وي
خــو دوی پـټ محاکمــه پـه دار اظهــار شـول چـا ونـه پېژنـدل
د عمــري عــدل پــه نــوم د ســتم دار گــير کــړل ويــې نيــول
د رياکــارو د لفظــي عــدالت ښــکار شــول چــا ونــه پېژنــدل

خپلمنځي غوسه او د استاد سياف «نه»:

له پلخشتي جومات کوز د مرادخانيو پر لور د گلم جم مليشو ډله ولاړه ده، د خلکو له سرو پکولونه اخلي، لومړی يې تر پښو لاندې کړي،

بیا بولې پرې وکړي او سیند ته یې غورځوي.

پر دې ورځ کابل سیند پکولونو په سر اخیستی له دې وروسته د پکول بازار سوړ شو.

سیاف چې یو وخت یې ټینګار کاوه چې د مجاهدینو په لاس د یوه سوچه حکومت له ټینګښت پرته به په هېڅ طرحه او نظام قناعت ونه کړي، د صدارت په هیله او تلوسه له ټولو نرمه او ټیټه غاړه وړي.

ده چې د اواري هر وړاندیز په ((نه)) رداوه، د نه منلو پر دریځ دومره ټینګ و، چې یوه لیکنه کې یې خپل ((نه)) د اسلام په تله داسې تللی... «د افغانستان د قضیې په ارتباط وینا کې مطرح وړاندیزونه او طرحې چې موږ ورته ((نه)) ویلي دادي:

۱- کمونستانو سره د ناستې ولاړې یا د افغانانو د داخلي خبرو اترو له لارې د افغانستان د قضیې حل.

۲- مختلط او ګډ حکومت جوړول.

۳- بې طرفه حکومت جوړول.

۴- براډبېس یا د پراخ بنسته حکومت جوړول.

۵- روسانو سره د افغانستان د راتلونکي په باب خبرې کول.

موږ د غو ټولو ته ((نه)) ویلي، ((نه)) ورته وایو، چې دا د اسلام حکم دی...»

د ملګرو ملتونو استازي بنین سیوان او د پاکستان جمهور رئیس غلام اسحق خان ګډه اعلامیه کې خپله حل لاره له اورګاډي سره تشبیه کړې وه، چې د افغان رهبرې د حل اورګاډي روان دی چاته نشي درېدی، که څوك پاتې شول پاتې به وي. سیاف صاحب وویل دا ګاډی به هغه وخت کابل ته رسېږي چې زما په ککرۍ تېر شي. په حقیقت کې اورګاډی

تبدیل شو، ټولو په کې ځانونه کابل ته ورسول، یواځې بینن سیوان بېچاره چې میاشتې میاشتې یې کچکول پر غاړه د یوه او بل دروازه ټکوله په ستیشن کې پاتې، شو د سیاف صاحب له همدې موقف فکر کېده، دی به پخپلو اصولو سوداګري ونه کړي، خورا ماهر سوداګر وخوت.

انجینر احمدشاه احمدزي په یوه مرکه کې وایي:

از وزارت دفاع خواستم تا قوماندانهایش رابه وزارت داخله معرفي وبفرستد، از قبیل فرقه ۸۰ مربوط سید منصور نادری، لوای ۷۰مربوط جنرال مومن فرقه ۵۳ مربوط محترم جنرال عبدالرشید دوستم، به انها ابلاغ کردم که شما از همین ملت و مجاهدین هستید... خو په همدې مرکه کې د کابل جګړو په رابطه وایي: ((څرنګه چې نامریي لاسونه په حرکت کې دي او کمونستان فعال دي، په دغو جګړو کې ډېر رول لري څکه کمونستان ډېر منظم او فعال دي))

بیا نامریي لاسونه د چا او هغه کمونستان څوک دي چې منظم، فعال او په دغو جګړو کې نقش او رول لري....؟

له دې سره جوخت انجینر صاحب دا هم په ډاګه کړه: کاملاً واضح است که امروز در دولت پرچمی ها هستند خصوصاً در وزارت دفاع جنرال های پرچمی به همان قوت خود باقی اند.

عجیبه او حیرانوونکې خبره د حل او عقد شورا پر سر ده، مولوی خالص، پیر ګیلاني او مجددي سره له دې چې د حل او عقد له ناقص تدویر سره یې بائیکاټ اعلان کړی، شورا او حکومت یې له قانوني او ملي صبغې او پشتوانې بې برخې ګڼه، خو په همدغه غیر قانوني حکومت کې یې وزیران برخه وال دي.

مزې د دوستم دي چې لومړی یې مجددي مسعود او رباني د وکیل

مدافع په توگه استعمال کړل او له دوی یې د خپل اسلامیت قوالې واخیستې، له مجددي یې د ستر جنرالی له رتبی سربېره د خالد بن ولید لقب هم ترلاسه کړ.

پاکستان- ایران سعودي، ترکیې او نورو بهرنیو قوتونو تبلیغاتي ډگر کې د دوستم د پوځي او سیاسي ځواك په پیاوړتیا کې خورا مرسته وکړه، هغه وه چې حکمتیار هم دغې مسابقې ته ودانگل... که نه د دوستم نظامي ځواك په خوست کې ښه پته ولگېده چې څنگه یې زرگونه ملیشې د مجاهدینو پر وړاندې له شرمېدلې ماتې سره مخامخ شوې.

د پرون زندان- د نن امان:

کابل کې د جگړې له امله په سلگونو کورنیو د څرخي پله زندان کې پناه اخیستې، څرخي پله زندان ته نن د تحریکي وروڼو او موثرو مطرح جهادي قوتونو له اخ او ډب او خونړیو جگړو د ژغورنې په اسره سلگونو کورنیو پناه وړې او په دغه خاموشو دهلیزونو کې یې د ژوندي پاتې کېدو د نعمت ورکه لټوله.

ډېرو داسې کسانو هم دلته د ژوند په اسره پناه اخیستې، چې پرون دلته د مرگ او وحشت په منگولو کې ایسار وو خو نن چې هغه وحشت د کابل کوڅه کوڅه جاده جاده او کور کور نیولی، د څرخي پله زندان کې د ژوند په ورکه پسې راغونډ دي...

دا به د وحشت انتها وي چې وگړي یې زندانو ته پنا یوسي.

په ارگ کې د اقتدار يو بل څپرکی:

ډگروال صاحب... له استاد رباني سره د ملاقات وخت اخيستی، ۲۰/۴/۱۳۷۱ نېټه له غرمې مخکې ۱۰ بجې دې، جنرال رحمت الله ساپی هم پر دې ورځ راغلی، د روانېدو پر وخت وردگو کې د جمعيت عمومي قوماندان مولوی محمد شيرين شجاعت او قوماندان محمد صادق خان هم چهلستون ته راغلل.

حاجي خليل الرحمن د استاد رباني د ملاقات خبره وکړه دوی ويل موږ به هم درسره ملگري شو.

د موټرو نسبتاً يو وړوکي کاروان له چهلستون حرکت وکړ د مولوی محمد شيرين شجاعت او قوماندان محمد صادق خان پر موټرو د جمعيت شنو بيرغونو د پړق خندا جوړه کړې وه.

لس نيمې بجې وې چې د ارگ مخې ته ورسېدو، له يوې لنډې پوښتنې او څو خبرو وروسته يې د تلو اجازه راکړه.

موږ يې لومړی هغه ځای ته بوتلو چې دوی ورته قصر نمبر (يك) وايه، په سالون کې يو ډېرين گرد مېز ايښی چې لاجورد په کې حکاکي شوي او پرې کښل شوي:

از طرف وکلايی دوره سومين لويه جرگه ١٦ سنبله ۱۳۰۷.

څو له نورو مېزو د لاجوردو گلان او انځورونه توږل شوي، تر جمعيت پورې مربوط يو پوځي افسر موږ ته د دغې ودانۍ په رابطه د معلوماتو په ورکولو پيل وکړ څو د ده ټول توضيحات د حبيب الله کلکاني په واکمنی مربوط و، چې په دغه ځای کې داسې وشول او داسې يې وکړل.

نیم ساعت مو دلته په انتظار تېر کړ، خو له استاد رباني سره د ملاقات له نعمته بې برخې وو، له نیم ساعت وروسته احوال راغی چې استاد د ګلاخانۍ ماڼۍ کې دی تاسې به هلته مهرباني وکړئ.

لس پینځلس دقیقې تر ګلخانې تګ ونیولې، د ګلخانې ماڼۍ په لاندیني پوړ کې یو اوږد مېز ته ګنې چوکۍ پرتې وې موږ شاوخوا کېناستو، مخامخ چوکۍ د استاد لپاره وه، د هغه یوې خوا ته جنرال ساپی او بلې ته حاجي خلیل کېناستل په څلورمه چوکۍ زه کېناستم څو دقیقې وروسته استاد رباني تشریف راووړ، ټول ودرېدو، ده چې له جنرال ساپي او حاجي خلیل سره روغبړ وکړ، پر څوکۍ کېناست او له نورو سره یې د لاس په اشاره ستړي مشي پیل کړل، ماته چې وار راورسېد په خندا شو ویې ویل ﻟﻪ تاسره خو روغبړ کوم، له ځایه ولاړ شو ما هم اتومات ځان ورورساوه روغبړ مو وکړ.

مولوی محمد شیرین ورته ویل: په ده خو ډېر زیات تکلیف تېر شوی، استاد وویل: خبر یم بیا یې مخ راواړاوه پوښتنه یې وکړه اوس څنګه یې؟ ما ویل ښه یم...

خو په دې پوه نشوم چې استاد په ما تېر شوی تکلیف کومه ناروغي ګڼله چې د جوړ ناجوړ پوښتنه یې کوله او یا هم په کیسه خبر و؟

جنرال ساپی د حقاني صاحب په نمایندګۍ خبرې شروع کړې: تاسې په نامساعدو شرایطو کې له مسئولیته ډکه وظیفه پر غاړه واخیستله واقعاً دا ډېر حساس او نازك شرایط دي خلك ډېر ځورېدلي او ټول د سولې او امنیت لېوال دي، هیله ده تاسې دا عهده په خلوص نیت اشغال کړی، خدای دې د امنیت او سولې راوستلو په لار کې موفق او سر خرویه لره.

موږ ستاسې خط مشي واورېده که څه هم له هغې مطمئين شو خو تېرو تجربو موږ ډېر شکمن کړي يو، الله تعالیٰ دې تاسې ته توفيق درکړي چې دين وطن او خلکو ته د واقعي خدمت مصدر وگرځي.

له دې وروسته استاد رباني خبرې پيل کړې: زما ورونو د محترم مولوي حقاني د جبهاتو مجاهدينو محترم خليل جان، جنرال ساپی صاحب، شهرت ننگيال، السلام عليکم.

لکه تاسې اشاره وکړ دا ډېر ستر مسووليت او درون امانت شو، موږ په ډېر عاجزی دا خواست کوو، چې الله تعالیٰ موږ ته توفيق ورکړي.

له موږ سره ستاسې تائيد ضروري دی، موږ ډېر مشکلات او پرابلمونه لرو څکه تر اوسه لا مرکزي اداره وجود نه شته، مرکزي حکومت ختم دی په بېلا بېلو سيمو کې بېلا بېلې ادارې منځ ته راغلې او ډېر لوی بدبختي روان دی، مفسد کسان او خارجي هېوادونه لاسوهنه کوي، ځينې هېوادونه بې له دې چې ديپلوماتيکي اصول مراعات وکړي لاسوهنې کوي، ځينې د دې لپاره چې سياسي پوزيشن لاس ته راوړي بې نظمي رامنځ ته کوي.

استادوويل: په دې چوکی او موقف کې له رنج او تکليف پرته بل څه نشته، بې له بدنامی او کنځلو بل څه نشته.

ده وويل: د حقاني صاحب په هکله دا وايم چې د ده د جبهې يو ستر امتياز دا دی چې همېشه د سولې ټينگښت او اختلافاتو د ختمېدو لپاره پيش قدم شوی او په دې لار کې يې ډېر تاوانونه زغملي او د مرگ له خطر سره مخامخ شوی خو دا لوی افتخار او عزت دی چې دوی همېشه د مسلمانانو په منځ کې د اتحاد راوستلو کوښښ کړی چې دا د مومن خصلت دی.

استاد رباني له دغو لنډو خبرو وروسته پاڅېده خو د تلو په وخت ئې يې وويل تاسې به ډوډۍ همدلته خورئ، بيا يې چاته په دې باره کې خبره وکړه او له سالون ووت، موږ څه وخت انتظار وکړ که د ارګ ډوډۍ مو نصيب شي، خو څه درك معلوم نه شو، څرنګه چې د لمانځه وخت و، د اوداسه تکل مو وکړ خو د اوبو درك نه و، کابو يو ساعت مو ډوډۍ ته انتظار وکړ په دې کې جنرال ساپی د ظاهر شاه وخت کې د ارګ د نظم او نسق په رابطه خبرې کولې، ده وويل ارګ هغه وخت ارګ و، چې ظاهرشاه پادشاه و، مولوي شيرين ته چا وويل ته خو دې خلکو ته نژدې يې له خپل اثر او رسوخ کار نشې اخيستی؟ هغه مجبور شو له ځايه پاڅېده دلته دوه تنه زموږ د وطن ځوانان په برګو دريشيو کې غوړ غوړ ګرځېدل دواړه د جمعيت له نظامي مستعجل کورس فارغ شوي، خو دايې له خپل شان سره مناسب نه ګڼله چې له موږ سره پوښتنه او ستړي مشي وکړي، مولوي شيرين دوی ته غږ کړ چې دا خلك مو له کاره وايستل که ډوډۍ نه وي، چې ځو، دوی ويل غوری نه شته صبر وکړئ.

يوه نيمه بجه ډوډۍ راورسېده د وريجو يو يو غوری يې (۴) نفرو ته کېښود د پاسه پرې تور بانجان پراته و، خو د وچې ډوډۍ درك نه و، له ماسره غوري ته عبدالعزيز او يو بل سړی ناست و، څلور پنځه مړی به مو نه وې کړې چې د غوري له منځه کاکروچو جسدونه رابرسېره شول عبدالعزيز ته مې وويل وخوره د پادشاهانو ډوډۍ.

هغه چې وکتل ډوډۍ يې بس کړه، د لاسونو پاکولو ته اړ شوو يو پر بل له موښلو او ړيرو تېرولو له شاهي ارګ نه ووځو.

جنرال ساپی وايي پخوا هم د ارګ مينيو کې بانجان پلو و، خو داسې نه...

د سولې ښوونځي کې د علماوو غونډې:

په مکروریان کې له دولتي مطبعې لږ کوز د سولې په نامه د یوه ښوونځي ودانۍ ده، د دولتي مطبعې هغه برخه چې د لینو ټایب او چاپ ماشینونه په کې وو، د راکټونو له امله نړېدلي او سوځېدلي ده.

د سولې ښوونځی له دې مخکې له روسیې د نویو راوړل شویو افسرانو مېلمستون و، په وروستیو کې یې ځانګړی ښوونځي ګرځولی، دلته له هرې کوټې سره یو عصري تشناب او دهلېز موجود دی، ملایانو د عصري تشنابو کار ورکړی... مانا کمودونه یې نړولي ، لوټې، ټېرې، یې په کې غورځولې دي...

د دغې پینځه پوړیزه ودانۍ په لاندیني پوړ کې یو اوږد سالون دی، چې نقشه یې د کنسرت او کنفرانسونو د سالون داسې ده.

دلته د اتحاد علمای افغانستان په نامه د ملایانو سل کسیزه ډله دېره ده، مولانا عبدالله ذاکري چې د کندهار یو ستر عالم او اور ژبی مقرر دی، د دوی مشري کوي، که څه هم ده ځان د اتحاد علما مشر نه ګڼه، خو په حقیقت کې په اصلي معنا د اتحاد علما مشر دی.

حقاني صاحب او نور مخور قوماندانان له دوی سره ګډې جلسې لري او د موجوده بحران د حل په رابطه په تفاهم او فعالیت بوخت دي.

د عقرب ۸ مه حقاني صاحب د اتحاد علما او قوماندانانو سره غونډه لرله، څکه خو سهار د سولې مکتب ته ولاړو، په غونډه کې حقاني صاحب او ذاکري صاحب ویناوې وکړې، له یوې اوونۍ دا غونډې رواني دي، د حکومت په قانوني او شرعي حیثیت سخت انتقادونه کېږي، په دې کې د حل او عقد شورا لپاره د غړو د ټاکنې لپاره د

حکومتي کميسيون له خوا په جوړه شوې لايحه او طرز العمل هم نيوکې وشوې، د عقرب ۱۰مه حقاني صاحب د علماوو د يوه هيئت په مشرۍ له رباني صاحب سره ملاقات وکړ.

بيا هم په ارگ کې:

ملاقات د گلخانې ماڼۍ کې دی، رباني صاحب دا ځل د هغه ستر سالون په ځای د تشريفاتو رياست يوه واړه دفتر کې ناست دی، د تشريفاتو او سکرتريت چارې د امان الله په نامه يوه تخاري ځوان پر غاړه لرلی، ښه سره بلد يو، خو دلته يې په تشو سترګو مشوهم ځان نه زهيراوه.

کله چې هيئت د رباني صاحب دفتر ته ننوت، زه له ټولو وروستی وم، د سترې مشي پر وخت يې راته ويل، ته له ملايانو سره څه کوې، ته بايد له روشنفکرانو سره اوسې، روغبړ مو وکړ، په کوټه کې زموږ په شمېر ۱۲ څوکۍ ايښودل شوې، چې په وار سره هر يو په يوه يوه څوکۍ کېناستو.

حقاني صاحب وويل: د ولاياتو پر اوضاع له حکومتي واکمنو، قومندانان مخور او علما ښه پوهېږي، په کومه طريقه چې کميسيون لايحه جوړه کړې، په دې طريقه د کاميابۍ صورت زموږ په نظر داسې معلومېږي، چې امکانات يې ډېر لږ دي، دا داسې ترميم او جوړېدی شي، چې له هيئت سره د هر ولايت يو يو قومندان، مخور او عالم مل شي، ترڅو حقيقتاً اهل حل او عقد انتخاب کړی شي، د موجوده لايحې له مخې ضرور جنجالونه او کړکېچونه پيدا کېږي.

رباني صاحب وویل: زه به له ورونو سره خبرې وکړم، که امکان ولري له هر ولایت نه یو یو قوماندان او عالم له دوی سره همکاري وکړي، خو حقاني صاحب ورته په ډاګه کړه، چې علماء او قوماندانان نه غواړي، په هیئت کې طفیلي ولاړ شي، د دوی ګډون باید رسمي بڼه ولري او رسمي حق ورکړی شي.

استاد رباني ویل: موږ به ورونو ته پېشنهاد وکړو، امید دی چې عملي شي.

د حقاني صاحب په وینا د شورا غړي باید په واقعي توګه انتخاب شي، داسې چې سبا د اعتراضونو، انتقادونو او مخالفتونو له لارې د شورا حقوقي او قانوني حیثیت جریحه دار نه شي.

د خدای پامانی پر وخت ما د خپلې زړې اشنایۍ او کشرتوب په خاطر باید تر ټولو وروستی رخصت اخیستی وی، خو د حقاني صاحب له وتلو ځینو ملایانو دا هڅه کوله، ځان وروسته او په غوږ غوږ کې له رباني صاحب سره د خپل اخلاص اظهار وکړي.

یو دوو د رباني صاحب غوږو ته خپلې خولې دومره نژدې کړې، لکه مچې سره اخلي، دوی بڼه سره وپسېدل، خو تنو له دوی د زیاتو خصوصي خبرو لپاره ځانونه نور هم شاته کړل، هر عالم چې د سولې مکتب په غونډو کې به یې پر حکومت د نیوکو له امله په انتقادونو ځمکه لړزوله او د سالون له چت ګردونه خېژول، دلته یې اوازونه داسې غلي او ټیټ شول، چې رباني صاحب هم په مشکله اورېدی شوی، ماته دلته د دوی د هغو ټولو قلقلو او دریځونو ماهیت ښه څرګند شو، په تېره مولوي صدیق الله اخوندزاده او د علماوو اتحاد منشي مولوي سعیدالرحمن خوله رباني صاحب سره داسې د راز او نیاز سلسله

وغځوله، چې سري ته به شک پیدا شو، چې دا گنې هغه نه دي، چې د سولې مکتب کې یې په دې هرڅه د ناروا ټاپې لگولې.

ځکه خو ما د دې لپاره چې د دغو ټپو معاملو په مخه کې خنډ نه شم د خدای پاماني لاسونه اوږده کړل، رباني صاحب پر هماغه پخواني انداز له یوې سپکې غاړې تازه کولو وروسته وویل، چېرته یې څه کوې؟

ده غوښتل نور څه هم ووايي، خو علماوو په زړه او سترگو کې ووېرولم، ځکه خو مې په دومره خبره ځان خلاص کړ، هماغه زوړ ملا، زړې تراوې، خدای پاماني مو وکړه او دوی مو خپلو ټپو خبرو او پسپسکو ته پرېښودل.

داسې معلومېدل مولوي صدیق الله اخوندزاده، مولوي سعیدالرحمن او یو دوو نورو د څه خاصو رازونو سپړل غوښتل، رباني صاحب مولوي صدیق الله ته وویل، هغه زموږ خبره خو بیا همداسې پاتې شوه، خو مولوي صاحب نه غوښتل دا خبره په دغه محضر کې وسپړل شي، ځکه خو یې ځان نور هم وروستی کړ.

غوښتل مې له ذاکري صاحب سره مرکه وکړم، ده په مجلو کې د تصویرو په چاپولو وترټلم او د دوزخیانو کتار کې یې ودرولم، خو د مرکې په اړه یې وویل، چې لیکلي پوښتنې پرېږده او موږ به یې په حوصله سره ځوابونه ولیکو.

ما خپلې پوښتنې د دوی منشي مولوي سعیدالرحمن ته ورکړې او هغه دوې ورځې وروسته وعده راکړه، خو د یوې هفتې په تېرېدو یې بیا هم په خپله وعده وفا ونه کړه.

مولوي سعیدالرحمن ویل، په دې کې داسې سوال شوی، چې د هغې ځواب د فتوی حیثیت لري، ما پوښتنه کړې وه:

په تېرو شپږو میاشتو کې په کابل کې د مجاهدینو په نامه د مینځته راغلي حکومت شرعي، حقوقي او قانوني حیثیت تاسې څنګه ګڼئ؟

ده وویل که ووایو چې دغه حکومت له شرعي حیثیت بې برخې دی، دا خپله د جهاد اعلان دی او که وایو چې د شرعي حیثیت لرونکی دی، خونه دی.

له همدې ځایه وه، چې ایله دوې هفتې وروسته یې لیکلې ځوابونه راوسپارل او په دې اړه یې کښلي و: په افغانستان کې اسلامي حکومت اعلان شوی، خو اجرات یې شرعي نه دي، ځکه خو پوره اسلامي حکومت نه شو ورته ویلی.

د علماوو ستره غوښتنه حجاب دی، چې تر بلې هرې موضوع په اهمیت او لومړیتوب ورته قایل او ډېر جدي دي، دا چې ښځې له دفترونو ګوښه شي، په داسې حال کې چې په هېواد کې له سره نظام موجود نه دی، د قانون او نظم نښې د دولت په دستګاه او د خلکو او ټولنې په مینځ کې نه لیدل کېږي، مرکزي حکومت نه شته چې د خپل قوت او مشروعیت له مخې له دې او هغه کار څوک منع او یا ورته امر وکړي، تر هغې چې یو نظام او قانون رامینځته نه شي، دا ډول تینګار بې ځایه دی.

دوی باید د نظام مشروعیت او د حکومت قانونیت پامور ګڼلی وای، له بد بخته چې لومړیتوبونه یې نه شوی درک کولای د فرعي مسایلو په شاربلو یې وخت اړاوه...

مانا که مخلوط تعلیم یې بند کړ د ښځمنو په کار یې بندیز ولګاوه تصویرونه چاپ نه شول، بیا دا حکومت اسلامي او شرعي دی، لوټ تالان، غلا ډاکې یې د زغم دي...؟

ماته ذاکري صاحب مجله کې د عکسونو په خپراوي د الهي عذاب یادونه داسې ټکو کې وکړه، چې د واره مې ځان د دوزخ لمبو کې لیده، ځکه خو مې دوه ګنې له عکسونو پرته چاپ کړې.

رفیع صاحب راته د کاغذي پیسو د چاپ کیسه کړې وه، کله چې پادشاه پر کاغذي نوټو خپل عکسونه چاپ کړل، ملایانو د مخالفت غږ پورته کړ، چې دغه پیسې د چا جېب کې وي، لمونځ یې نه کېږي، صدر اعظم محمد هاشم خان غټ غټ ملایان مېلمانه کړل، د قرآنکریم ختم وشو، شاهي ډوډۍ وخوړل شوه، یو یو پاکټ یې ملایانو ته ونیو، دوی پاکټونه جېب کې کېښودل، اذان وشو او په جمعه د ماسپښین په لمانځه ودرېدل، د ټولو لمونځ وشو.

زه پوهېدم دا وړې نه شي شړۍ کېدی، ماته په ۱۳٦۱ کال کې د داعیونو علماوو هغه حرکت یاد و، چې ظاهراً د اتحاد سبب وګرځېد او په اشرفیه جومات کې په قرآنکریم، بخاري شریف او بیا بیت الله کې د مشرانو په لوړه منتج شو، خو په ریاستونو، څوکیو او مادي امتیازاتو د داعیانو ښکېلتیا د تور بازار پلور او پېر رامنځته کړ.

کارتون له فرنټیر پوست نه

ترخه رښتيا

واکمن د ارگ پر پخو دېوالونو سرسري نظر واچاوه، د ارگ ټولو برجونو ته ځير شو، د گلخانې او دلکشا نقش او نگار يې په ذهن کې وگرځېد، پورته شين اسمان او شاوخوا شېر دروازې او اسمايي غرونه، لکه له خزانو چارپېر ښامار داسې ورته معلوم شول.

د مور په سرو او پستو غاليو يې په کرار قدمونه اخيستل، دلکشا او گلخانې د ډېرو پادشاهانو سرونه خوړلي او ډېرو ترې نيمه خوا کډې کړې، له ملکونو او دريابونو اوښتي دي، چا په کې کلونه د تخت دپاسه تېر کړي، چا مياشتې او ورځې، خو د داسې بې شرمۍ او رسوايۍ پادشاهي د داسې لوټ تالان، مرگونو او وحشتونو واکمني ارگ نه ده ليدلې.

نن چې افغانستان کابل کې رالنډ شوی او کابل ارگ کې، واکمن ورخخه تېر نه دی، که هرڅه کېږي خو چې د دوی د ارگ واکمني پرځای

وي.

داسې ښکاري واکمن له ارگ د باندې هېڅ نهويني، نه دا مرگوني لوږه او فقر، نه دا ورانه وراني، نه دا لوټ تالان او نه هم دا مرگ او وينې.

ارگ ته نن يوې ډلې د تلو اراده کړې، چې واکمن ته په ډاگه کړي، دا حکومت؛ حکومت نه دی، هلته چې د خلکو مال، عزت او ژوند خوندي نه وي، حکومت او بيا اسلامي حکومت څه مانا...؟ چې يو هېواد او ولس د کافر په واکمنی کې سلامت پاتېدای شي د ظالم نه...

نن يو څوک غواړي د افضل الجهاد کلمة الحق عندالسلطان جابر سنت ژوندی کړی، د واکمن پر وړاندې ودرېږي.

وايي د وخت واکمن يو ستانه خپل دربار ته غوښتی و، هغه ورغی د ارگ دننه چې په غاليو تېرېده، پايڅې يې پورته بډ وهلې او چې راووت غږ يې کړ اوبه راوړئ، پښې پرېمينځم د کوم ملنگ له پوښتنې سره يې ويل، دا لارې دا غالی ټولې وينو نيولې.

واکمن ته مخامخ کېناستل هغه ورته د انگورو، منو او مېوو ډک غوري کېښودل، خو دوی مخ واړاوه، کله چې پر افغانستان روسانو تېری وکړ، مرحوم دوست محمد کامل د افغانستان منې ونه خوړلې، د ده په خبره د دغو منو سرخي ورته د هغه شهيد وينه برېښېده چې په غرونو کې د وطن د ازادی په سنگرو کې توی شوې او بيا واورو او بارانونو دا وينې ويالو او باغونو ته راوړې او د ونو په څانگو او ريښو کې منو ته رسېدلې دي.

د واکمن تندی تريو شو، په زړه کې يې د زور، زر او تزوير ټولې حيلې او حربې وگرځېدې، د خپل شان او شوکت سپکاوی يې وگاڼه خو د

احتیاط واگي بیا هم راتېنګ کړي.

هغوی داسې ناست دي، لکه د مدرسې په انګړ کې طالبانو ته تدریس کوي، نه یې د ګلخانې کش او فش ته پام دی او نه د پادشاهی نورو نخرو او مظاهرو ته.

واکمن هر یوه ته ګوري، د دوی دا بې نیازي او استغنا نه شي زغملی، خپل تحقیر یې ګڼي.

واکمن فکر کوي، اوس به د پیسو، ځمکو، څوکیو او منصبونو تمه دا هرڅه زما په لمن کې وغورځوي، ګومان کوي، چې د منصبونو او پیسو وعدې به دلته د هغوی د ملګرتیا او ملاتړ پوخ تړون رامینځته کړي.

له دوی یوه پر ړیره له لاس کښلو، ویل: دا څه مو راخیستي اسلامي حکومت او نظام داسې وي، ستاسې له لاسه ټول ملت د جاهلیت په ژوند کې د تباهی خواته روان دی...

واکمن شاوخوا په کتلو، په پسته څوکۍ کې وخوځېد، ګردچاپېره ولاړ وسله وال یې له نظره تېر کړل، وایي، تاسې ولې د حکومت پر مخالفانو د بغاوت فتوی نه لګوئ.

هغه یې خبره پرې کړه، د هیلې خلاف ورته وایي، ستا حکومت اسلامي نه دی، نو پر مخالف یې څنګه د باغي حکم وکړو، ته حکومت اسلامي کړه، موږ به ستا مخالف هم باغي اعلان کړو، واکمن له دې خبرې سره ټکان وخوړ، د ده غوږو له مودو داسې خبرې نه وې اورېدلې، بې اختیاره داسې نه، لکه د یوه هېواد واکمن داسې لکه پېښور کې د تنظیم دارالانشاء کې ناست وي، وایي ته په خپله خبره مین یې...

هغه یې خبره پرې کړه؛ هو!

زه به په خپله خبره مين وم، زما به دا يوه مينه وي، خو ستا عشقونه ډېر دي، ته پر چوکۍ عاشق يې، ته پر قدرت مين يې او ته پر... ته د قدرت وږی يې...

واکمن وايي، زه ټانکونه لرم، الوتکې، عسکر، زور لرم، هرڅه کولی شم، خو هغه ورته په سړه سينه او اطمينان وايي، ستا د دريو ورځو بادشاهي ده، دا هم څوک نه درسره مني، له تا مخکې دلته يو بل چا هم داسې خبرې کولې او په زور او طاقت نازېده، خو الله تعالی ځنګه کړل،کلونه مخکې بل چا هم دا خبره کړې وه.

موږ د اسلام په خاطر ستا ترڅنګ درېږو، تاته د بيعت لاس درکوو، که نه ټول پوهېږو دا څوکۍ د پښتانه ده، خو موږ د اسلام لپاره ستا حکومت ته غاړه ږدو، منو يې خو د خدای خاطر وکړه، ته خپل حکومت سم او پر اسلام او شريعت برابر کړه...

واکمن پر چوکۍ وغورځېد، داسې لکه واوره لمر ته ونيسي، لکه هرڅه يې همدا اوس د هغوی په مخ کې بايللي وي، خو هغوی له هر څه بې نيازه، له تمې او دنياوي ګټو بې پروا، لکه واکمن ورته د لوست لپاره ګونډه وهلې، لکه مدرسه کې شاګرد د استاد پر وړاندې.

***

RABBANI LAUNCHES ANTI-TALIBAN
FORCE — (NEWS ITEM)
ZAHOOR.

د علماوو اتحاد

د شپېتو برېښو ورځ په ورځ کمی دی:

کشاف صاحب د علماوو اتحاد مشاور دی، له ده سره مو، د وضعې په رابطه خبرې وکړې،له حالاتوځورېده، ما ترې پوښتنه وکړه، سیاف صاحب څه وايي، ویل له هغه هم لار ورکه ده.

ما ورته کړه، پر موږ یې لار ورکه ده....؟

ده وويل د دې درک ته لګوه، توپیر یې ته راباسه، ما ویل لار کړه، ګامونه کاواکه منزل ورک... له چا لار ورکه وي، چا لار ورکړه کړې وي، څوك په ورکو لارو ډغرې خوري، څوك د کږو لارو لالهاند اوسي... څوك له نورو لارې ورکولو ته اړم وي.

۱۳۵۹لمریز کال د مېزان میاشت وه... اشرفیه جومات کې جماعت اسلامي جهاد کانفرانس رابللی... قاضي حسین احمد د جماعت

اسلامي سکرتر جنرال و... استاد سیاف چې ۱۳۵۴کال له اخواني مخکښانو سره بندي شوی و، د جدې له شپږمې وروسته په ژوندي راوتو... پېښور کې د مجاهدینو د مشرتابه پر ستیج ولاړ و... د ده وینا د تکبیر په نارو او تودو احساساتو بدرگه کېده... د زنده باد شعارونو ځمکه لړزوله، د استاد د وینا له هر ټکی قاضي صاحب من من غوښې اخیستې...

جماعتیان په جامو کې نه ځاییدل... استاد سیاف په داسې فصاحت وینا کوله چې ټولو د ده په څېره کې سترگې ښخې کړې وې... استاد سیاف ویل: موږ د خاورې د آزادی لپاره جهاد نه کوو، که افغانستان کې اسلامي حکومت او شریعت نشي ټینگېدی، خدای دې له سره آزاد نه کړي...

موږ له اسلامي نظام او حکومت پرته د افغانستان آزادي نه غواړو... خو اوس له استاد په خپل اسلامي حکومت او شریعت کې لار ورکه ده...؟

استاد سیاف لار، منزل او ځان هرڅه ورك کړي، په ورکو لارو پسې لگېدلی، هرڅه یې دغه قمار ته نیولی... د کونډې نه دین شو نه ....

له کشاف صاحب مې د مرکې هیله وکړه، ویل یې مرکه څه کوې، نور مې زړه دی کرښه هم ونه لیکم.

د علماوو په اتحاد کې نور دوستان لکه مولوي احمد گل چې له دوی سره مې لجنه کې الفتوی مجلې د لومړي چلوونکي په توگه کار کړی، قاضي میرزا خان دلیلي او نورو سره ملاقاتونه وشول، د علماوو له اتحاد سره مولوي محمد میر، مولوي فضل هادي شینواری، مولوي عبدالحی زعفراني او نورو ملایانو چې زیاترو د داعیانو د وخت تجربې لرلې برخوال دي، مولوي سعید الرحمن د اتحاد علما منشي دی، ټول

اسناد، پرېکړې او پېشنهادونه له ده سره وي.

عجیبه خو دا وه، چې مولوي نصر الله منصور هم د علماوو د اتحاد غونډو کې برخه اخیسته، مولوي ارسلا هم په مخکنیو غونډو کې گډون کاوه، خو اوس یې د وزارت خواږه په دا ډول چارو نه بې خونده کول.

له همدې ځایه وه چې د دغه حرکت په اړه له هماغه لومړۍ ورځې شکمن یم.

د اتحاد علما د گوتو په شمېر مشرانو په اخلاص او رېښتینولی شك نشوی کېدی خو ډېر یې د مقام او مادیاتو په تمه په پټو ښکاره معاملو بوخت وو، په جیبونو کې یې بېلا بېلې عریضې گرځولې، سیاسي پاسپورتونه، سیاسي نمایندگیو کې یې د خپلو نازولو مقررۍ غوښتې، هر یوه سویه غلې ساتله، په ظاهر د اسلامي نظام او شریعت غوښتنه د پردې شانه د مادیاتو مینه او تلوسه...

F/P 28 SEP 1992
ZAHOOR

د استاد رباني غوښتنه

رباني صاحب د اتحاد علما په نامه يو ليک راليږلی، که ملايان حکمتيار ته ورشي، چې لار خلاصه کړي، د کابل مظلومو خلکو ته چې د ژمي او لوږې تر مرګوني تهديد لاندې دي، غذايي او د سونګ مواد ورسول شي.

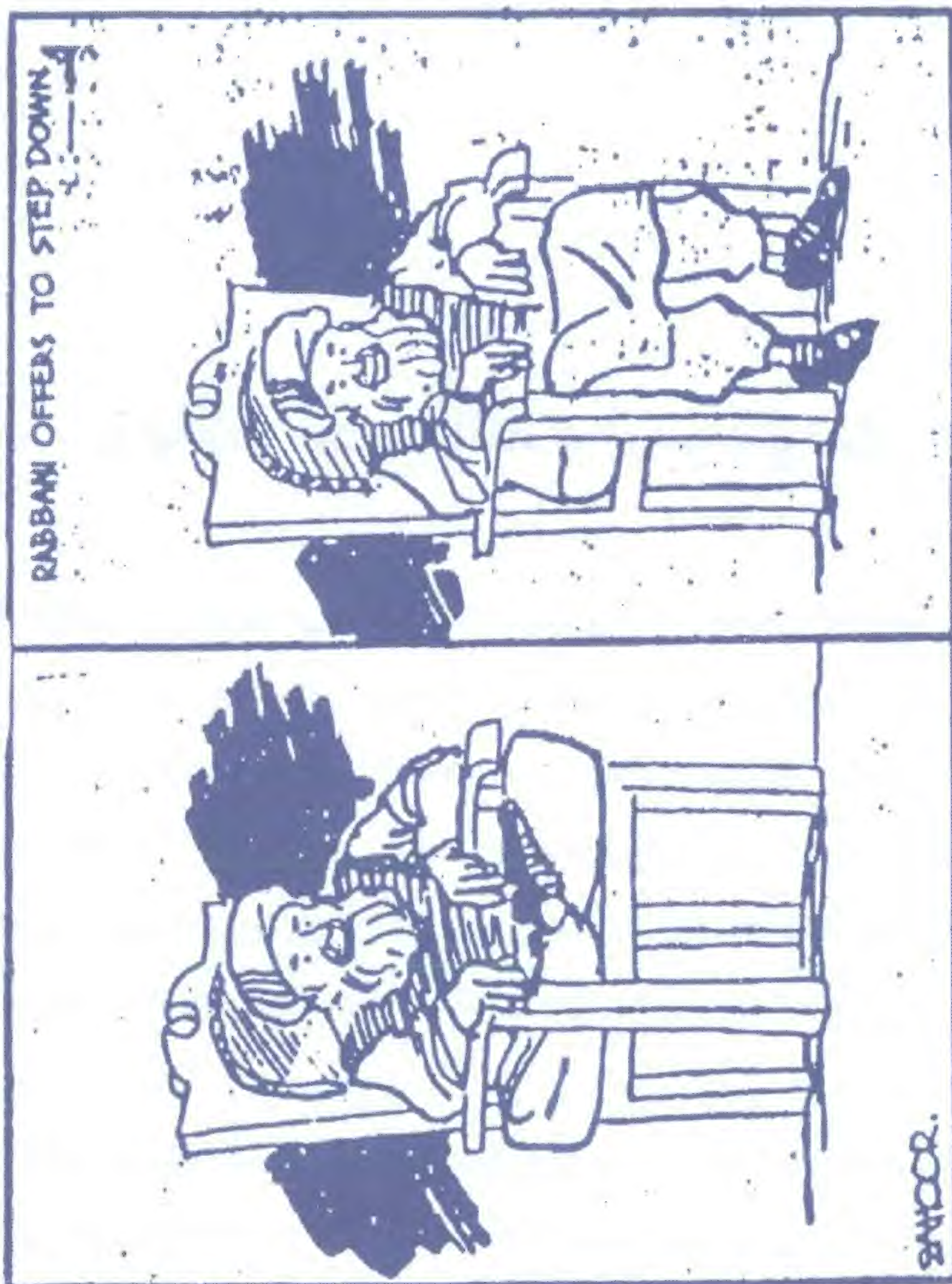
خو له دې مخکې رباني صاحب د حکمتيار د محاکمه کولو اعلان کړی و او مسعود دا غوره کړې وه، چې دا ځل به د حکمتيار قوتونه دومره په شا وتمبول، شي چې توغندي يې کابل ته راونه رسېږي، مسعود ويل حکمتيار ته يې قفس جوړ کړی، په سر چوك کې به يې راځوړند کړي...

د رباني صاحب د غوښتنې له امله حقاني او ذاکري صاحب له حکمتيار سره په دې هکله خبرې وکړې، خو د حکمتيار موقف دا و، چې له دې موادو په نظامي برخه کې استفاده کېږي، په پوځي برخو کې لګول کېږي، ملېشو ته رسېږي، خو داسې وخت هم راغی، چې ده خپله بالاحصار کې د ملېشو مرکز ته غذايي مواد ورسول.

له ډېر بحث وروسته حکمتيار موافقه وکړه، چې د علماوو اتحاد يوه هيئت تر نظارت لاندې پر ښاريانو د دغو موادو د وېش له تضمين وروسته لار پرانيستل شي، د لارو تړل يوه سوداګري رامينځته کړې، دا چې ځينو کسانو به له حکمتيار امرونه اخيستل او ډکې لارۍ به يې کابل ته لېږدولې، دغه مواد په دومره لوړه بيه پلورل کېدل چې هره لارۍ کې

ملیونه افغانی پاتې کېدې.

نور نو چا د کابل له دروازو له یوه من زیات اوړه او یو کیلو زیات غوړي نه شوی لېږدولی، کری ورځ په کتارونو کې تېرېده، چې له پاټک د تېرېدو مخه ومومي... وحید الله سباوون، فیض محمد او د حزب یو شمېر قومندانانو او مخورو په دغه سوداګری کې چاغه ونډه لرله... حکمتیار صاحب هم ځینې خاصان په دغه امتیاز نازول...

د ډاکتر نجیب الله د لیدو تلوسه

د ملګرو ملتونو ودانۍ سره جوخت چې ډاکتر نجیب الله پکې پنا اخیستې د مرحوم سردار نعیم خان کور دی، چې عزیز نعیم پر قوماندان عبدالحق پلورلی... حاجي دین محمد، مولوی خالص کله ناکله دلته دربار لګولی وي، ملا خېل صاحب هم دلته وي، د مولوی خالص د سکرتریت چارې پر مخ وړي، حامد کرزی هم دغه ماڼۍ کې مېشت دی... دغه ماڼۍ د ملګرو ملتو له هغې دفتر سره دیوال شریکه ده...

د ډاکتر نجیب الله د لیدو هیله ووایم که هوس زما خوب ګرځېدلی، کله چې لومړۍ پلا دغه ماڼۍ ته ننوتم له ډاکتر سره مې د لیدو هیله

رژېدلې وګڼله... ذهن کې مې پر دېوال د ور اوښتو نخچه جوړه کړه، د دېوال ارتفاع مې سنجوله، پلچرخي کې مې پر دغه کچه دېوال د ور اوښتو توان وازمويه... په دې لته کې يم چې کله پر دېوال ورمنډه کړم... سيد نعيم پاچا ته مې ياده کړه راته وايي يو دا کار درڅخه پاتې و...؟

له ملاخېل صاحب سره مې راز شريک کړ... د ده په خبره اورېدلي يې دي ډاکتر تومانچه ورسره ساتي ستا په ور اوښتو کېداى شي د خطر احساس وکړي... فلهذا دا کار پرېږده...

بيا بله لار راښيه...

د ملګرو ملتو دفتر کې زما يو ترکی ملګری کار کوي، له هغه سره به خبره وکړو... دوې اوونۍ دمخه کابل کې و، که څه هم دېرې بهرني کارکوونکي لېږدېدلې... خو دا راته وايه پر ډاکتر نجيب څه کوې...؟

- که د څو خبرو مخه ومومم

- ډېر دې خوښ دی...؟

- خوا خوږي ورسره لرم

- همدا خوښه ده

- له ډاکتر سره خيانت شوی

خپله د دغه خيانت پړ دی... خپلو ملګرو ورسره خيانت کړی... اوس يې ملګري ملتونه پړه دي...

ملګري يې په خيانت پړه دي... موږ يې په ناسم قضاوت او درک ملامت... يو وخت به ټول پښېمانه اوسو، لکه د داود خان په اړه چې عمومي حسرت موجود دی...

ترکانو د خپل يو صدراعظم عدنان مندريس په اعدام (۱۹۶۱) تر

اوسه د پښېمانۍ کفاره پوره نکړای شوه... د پاکستان پر وجود د ذولفقار علي بوټو له اعدام لګېدلي زخمونه ناسور ګرځېدلي...

ايران کې يې د شاهنشاه له سقوط وروسته صدر اعظم امير عباس هويدا محاکمه کړ... اخوندانو په استهزا هويدا ته وويل له لسو کالو زيات د صدر اعظم په مقام له پاتې کېدو که ايران ته څېل کوم خدمت په ګوتو کړي...؟

هويدا له جيب خودکار قلم راويوست... ويل ديارلس کاله وړاندې زما د صدارت پر لومړۍ ورځ چې د دغه قلم کومه بيه وه اوس هم په هماغه قيمت ولاړ دی...

تولو په کرس وخندل... دا هم کوم خدمت دی...؟

هويدا يې اعدام کړ... د هويدا د دغه خدمت وزن ډېر ژر خلکو ته ځرګند شو... هغوی چې د محاکمې پر مهال يې د هويدا په دغه خبره کټ، کټ خندلي وو، د حسرت لاس مروړي...

ډاکتر نجيب چانه دی اعدام کړی...

هېڅ ګرنټي نشته، دلته هرڅه شوني دي... ناممکنات نشته...

مازيګر به ډاکتر دروښيم...

هغه ځنګه...

پخپله به يې وګورې

لوړ مازيګر دی، ډاکتر نجيب الله د حوېلۍ انګړ کې واليبال کوي...

هماغسې پند، بشاش...

زه حيران ولاړ يم... له لاس پښو مې دمه ختلې... نه پر دېوال د اوښتو توان وينم... نه مې له خولې غږ ختی شي...

د ملګرو ملتو ودانۍ دروازه کې د نظار شورا وسله وال ولاړ دي، له

دننه څوک دي، څنګه دي، پوره معلومات نه شته... یوه خبره کړه ده، چې د ملګرو ملتو بهرنیو کارکوونکو له کابله پښې سپکې کړې... د بنین سیوان او تولنه کې د ملل متحد بې مخې ته ګوره. مولوي خالص له شوروي اتحاد د داودخان، تره کي او امین پور غوښت، که مې ولید دا خبره یې ور په زړه کوم، چې د ډاکټر نجیب الله د بندي کېدو پور ولې نه غواړي، دی مو د چا قصابۍ ته پرېښئ...؟

حاجي نسیم ته مې ویل که کومه لار برابرولی شې- دی له جمعیت او نظار شورا سره ښې اړیکې لري... بله ورځ یې راته کړه یو څوک یې پیدا کړی، ستا نوم به ډاکټر ته ورکړي، که یې ومنله کار کېږي... ما خپل نوم او مدعا پر یوه پاڼه لیکله... خو حاجي نسیم بې درکه دی...

وایي وظیفه یې پرېښې.

سل زړونه مې یو کړل... حقاني صاحب ښه موډ کې دی... ورته وایم له ډاکټر نجیب الله سره به څه کېږي...؟

- وایي څه ورسره کوې... رئیس جمهور کوې یې...؟

- په جمهوري ریاست خپلو کې نه جوړېږو...؟

- دوی هم یو بل سره په خېږې لګولو ستړي وو...

- پر پادشاهی څوک جوړ شوي...؟

- له ډاکټر نجیب سره یوه څواني په کار ده... تاریخي څواني... چې له دغه اسارت خلاص شي...

- ډاکټر نجیب پخپله خوښه ملګرو ملتو ته پنا وړی... وتلو ته به زړه ښه نه کړي... دغسې هڅه اختطاف ده...

- ملګري ملتونه چېرې...؟ د نظار شورا بندیخانه... که د ملګرو ملتو په نامه څه وای د نجیب الله او مملکت به دا حال نه و؟

- هرڅه چې دي د ملګرو ملتو نوم ورپورې دی... دی خپله ورغلی...

- شونې وه ډاکتر نجیب الله د سردار نعیم خان حوېلی ته په اوښتو خوندي ایستل شوی وی...

- خو دا کار اسانه نه دی...

- د دغسې باور رامنځ ته کول ګران دي...

- بله دا چې ډاکتر نجیب الله دې ته چمتو کېدی شوی...؟

د حقاني صاحب له خبرو د سړي زړه ته لوېده د مجلس اخر کې به دې له خپلې هوکړې خبر کړي...

هېڅوک زمونږ خبرو کې را ونه لوېدل... یوازې مولوی محمود راته کړه... له دې تور به دې حاجي صاحب هم سپین نه کړای شي...

زه غلی بلکې خولې شوم، لکه نور د تورونو تر بار لاندې سانه شم اخیستی، خوله مې جینګه پاتې ده... ایله مې راټوله کړه...

زما ټول عمر له دغسې تورو بلکې پېغورو سره اغږلی... له کابله مې دغه دروند بار پخپلو اوږو پېښور ته لېږدولی- هلته مې ژوند د چاړو، چاکوګانو له تېرولو سره تېر کړی، سهار به چې دفتر ته ننوتم ملګري به تېرو دوولسو ساعتو کې د لګېدلیو تورونو، پېغورونو په شخوند راټول ...وو

هغسې تورونه چې اروا مې پرې شکه نه وه، بس د نه کړې ګناه د عذاب اور راباندې بل و...

زه زهیر ناست یم، ناستو کسانو یو بل سره پسپسکی پیل کړی- نیازی رانیژدې شو... ولې هغه ځای ګروې چې بخار نه کوي...؟

زه پښېمانه او شرمنده یم... وایم که خدای وکړي څوک بله خبره راواچوي، چې زه له کوټې د وتو مخه وموم...

د حقاني صاحب لکه زړه راباندې سوځېدلی وي- ویل یې... د ډاکتر نجیب د محاکمې ظرفیت نه شته، ټول خلاص گرځي... دی ولې بندي دی...؟

د مکې فتحه کې ابو سفیان دومره دروند وتلل شو، چې مېنه او کور یې د نورو لپاره د مصونیت مرکز وگرځېد...

که ملگري ملتونه وغواړي نجیب ایستلی شي... خو د نورو لپاره دغې معاملې ته لاس اوږدول معقول نه دي...

پوښتنه دا ده، چې د ډاکتر نجیب ملگري، جنرالان څه شول، نه چا مظاهره وکړه، نه یې پر ځان اور پورې کړ، د ده خپله خبره ده چې له یو لک زیات حزبي ملگري یې لرل، تاته خیر....؟

د دغې پرمختیا نوره کیسه بل وخت

اوس گوزاره د زړه په وینه کـــــوو
حالات چې ښه شي بیا به مینه کوو

د مولانا منصور نيول:

د ليندۍ ١٩مه د مولانا منصور يو ساتونکی سر وهلی بر وهلی د سولې مکتب ته راغی، له دې مخکې يو بل تن هم په وارخطايی راغلی و، خو څه يې نه وو ويلي، دويم هغه د منصور صاحب مربوط په دولت کې د مهاجرينو ستنېدو وزير واحديار دی.

د مولانا منصور يو بل ساتونکی چې کوماندويي تنګه دوبنی دريشي يې په دغه ساړه کې اغوستې، کله به يې د ډګرمن او کله د جنرالي نښانونه پر اوږو ټومبلي وو، ذاکري صاحب او حقاني صاحب ته څه وويل، بيا يې ساتونکي ته کړه، ودرېږه کيسه وکړه، هغه خوارکی ودرېد، کيسه يې شروع کړه... په څلور اسياب کې حزبيانو پر موږ حمله وکړه، منصور صاحب او ملګري يې ونيول، ايله ما وکولی شوای په تېښته بريالی شم، ده د مرګ ژوبلې په رابطه غوڅه خبره ونه کړه، خو داسې معلومېده، لکه څو تنه مړه زخميان شوي وي.

ټولو خپله خواشيني وښوده، يو څو خو دا د ټولو علماوو توهين وګاڼه، حقاني صاحب چهار آسياب ته د تلو خبره وکړه، که څه هم ملګرو د حقاني صاحب له تلو سره مخالفت وکړ، هسې نه دې کې هم لکه د مخه کومه توطئه نغښتې وي، خو حقاني صاحب پټېيلې، چې خپله د دغې ربړې د حل اقدام وکړي، ځکه خو يې هغوی ته چې د نه تلو خبره کوله ويل تاسې مه راسره ځئ.

کابل د خپل سياست او پاليسۍ له مخې غوښتل په هغو سيمو کې کورني کړکېچونه او جنجالونه پيدا کړي، چې په حال او مستقبل کې يې د ځواک د تمرکز او ايجاد اندېښنه ترې لرله، له همدې ځايه وه چې په

داسې سيمو کې يې د بېلا بېلو اړخونو د تمويل او تطميع له لارې د ربړو پيدا کولو هڅه کوله، د پکتيا والي په توگه د مولوي نصر الله منصور ټاکنه له دغو هڅو گڼل کېږي.

مولوي منصورد مالي امکاناتو له مخې پکتيا کې د يوې پايگاه هڅه کوله گردېز کې يې له ځينو قوماندانانو د دولتي ودانيو په اخيستلو سره هلته د دولتي تاسيساتو د خرخولو طريقه او تجارت ايجاد کړ، ځکه خو گردېز ته د ده هر وارې تگ پر پيسو د ډکو بوجيو په بدرگه ترسره کېده.

چهار اسيا ته د تلو لپاره د بت خاک لار غوره کړی شوه، ځکه خو مو بېرته د پلچرخي په استقامت حرکت وکړ، غرمه وه چې پلچرخي ته ورسېدو، ډوډی ته د ټولو اشتها برابره وه، خو حقاني صاحب بېله دې چې مرکز ته وگرځي، سيده د بت خاک لار ونيوله موږ هم وږي تږي پسې روان شو.

د بگراميو ورکشاپ کې د حزب اسلامي له يو قوماندان سيد الرحمن سره ليده کاته وشول، چې حکمتيار ته په دې هکله خبر ورکړي، موږ د احوال تر رسېدو د ابوحنيفه مدرسې دننه جومات ته ولاړو.

د جومات د اوداسه پاخه ځايونه له خاورو سره برابر و، د مدرسې د دروازې دننه د ټيليفون کوټې هم ړنگې دي، جومات ځای ځای رالوېدلی کنډ او کپر و، چې په دې وروستيو کې يې د بېرته جوړولو لپاره ځای ځای بې ډوله سمټکاري شوې وه، د فرش درک نه و.

د روسانو له تيري سره دلته شوروي لښکرو اړولي وو- مدرسه يې د کابل کومې بلې ودانۍ ته لېږدولې وه...

ماته څوارلس کاله دمخه د لمونځونو لړۍ را په زړه شوه، د ماسپښين په جمع لمنځونه چې په لومړي صف کې به شل پنځه ويشت

استادان له سپينو لنگوټو سره ولاړ وو.

د جمعې پر ورځ به د شهيد مولوي عبدالرب احدي وردگ خطابت او د محصلينو متفاوتې څېرې او کريکټرونه را په زړه شول، خو دا ټول لکه خوب داسې و، د هغې ارامی او سوکالی ځای اوس د مرگ وېرې او وحشت پاتې شونو نيولی، چې د ليدونکو د اعصابو او احساساتو مراندې يې پرېکولې.

ابو حنيفه مدرسه د اخوانيانو مرکز پېژندل کېده، له استاد رباني تر سياف ډېری د دغې مدرسې فارغان دي، اخوانيزم د دغې مدرسې موډ او فيشن گرځېدلی و، زموږ يو استاد به چې په غوسه شو، له ځان سره به يې ويل: مدرسه امام ابوحنيفه است... ؟ اگر امام ابوحنيفه زنده ميبود مدرسه خوده در ميداد...

له لمانځه وروسته مو حرکت وکړ، د کمريو د کلي مينځ کې له غځېدلي خام سړک تېر او د کابل لوگر سړک ته د شېوکيو له اړخه ورگډ شو، لږ مخکې د موټرو وړوکې قافله مخې ته راغله، دا قافله د ښاغلي مجددي وه، چې د حکمتيار صاحب له ملاقات راگرځېدلې وه.

د حکمتيار او مجددي زړه بداوی چې په سخته دښمنی اوښتې و، د روغې جوړې امکانات يې نه ليدل کېدل، ده حکمتيار د خپل رياست په وخت کې د پاکستان له سفره څخه د راستنېدو پر وخت د خپلې الوتکې پر راکټي حمله تورن کړی و، دوی يو د بل پر ضد تبليغاتي کمپاين غځولی و، له بهرنيو راډيوگانو سره له مرکو پرته د حزب اسلامي شهادت له مسعود او رباني زيات د مجددي پر خلاف موضع نيولې وه، وروسته بيا ښاغلي مجددي د الوتکې حمله پر احمد شاه مسعود واړوله، حکمتيار صاحب به ويل د حضرت صاحب جبهه يې جيب کې

ځانېږي، مجددي به په احساساتي ښېرا او بدو ردو خوله خلاصه کړه.

خو په را وروسته کې د واك پر سر له مسعود او رباني سره جنجالو حضرت صاحب له دوی زره توری او حکمتیار ته نژدې کړ، مجددي ویل: حکمتیار سره خو څه پدر کشتی نه درلود...

مجددي او حقاني صاحب د سړک پر غاړه لنډې خبرې وکړې، معلومه شوه مجددي له حکمتیار سره د نوې یارانې سره سره په دې نه و توانېدلي مولانا منصور د حکمتیار له بنده خلاص کړي، مجددي وویل: حکمتیار وعده ورکړ، چې منصور به خوشې وکړي...

مازیگر د چهار اسیاب تعلیمي غوند کې د حکمتیار مقر ته ورسېدو، دلته د منصور صاحب نوي لنډکروزر ولاړ و، چې دوې ورځې دمخه ورته حاجي داود شاه ځدران له پاکستان راوستلی، د موټر هینداري ماتې، او ځای ځای داغمني وې.

دېره سخته خارنه کېده، د حزبیانو یوه یوه ټولي تر تعقیب لاندې ونیوو.

حکمتیار په لومړي سر کې خورا جدي و، په هېڅ توګه یې د منصور خلاصون ته غاړه نه ایښوده.

په دې رابطه د حکمتیار نقطه نظر دا و، چې د منصور کسانو په ګردېز کې د حزب اسلامي خو تنه مجاهدين شهيدان کړي، نن چې منصور ګردېز ته روان و، د هغو شهيدانو وارثانو ورته لار نیولې وه، د دې لپاره چې موږ هغوی قانع کړي وی، چې لاره خوشې کړي، منصور صاحب ته مو احوال ولېږه چې زموږ په قرارګاه کې چې د سړک پر غاړه ده معطل شي، خو دوی زموږ پر مجاهدينو برید وکړ، خو تنه شهیدان او زخمیان شول، د هغوی دوستان اوس نه درېږي او د منصور محاکمه

او قصاص غواړي، ځکه خو د محاکمې تر دايرېدو مخکې د منصور خلاصون امکان نه لري.

په وژل شويو کسانو کې د هلمند مجاهدينو دوه تنه هم شامل وو، چې د منصور ملګرو د جبار مليشه بلل، خو ذاکري صاحب د هلمند مجاهدين بوول.

حکمتيار داده معلومېده، ده ويل: منصور په کومه پشتوانه او قوت د پکتيا ولايت کوي او سپين سترګي دا چې د واکمنو په دفاع کې يې داسې موقف نيولی، چې د علم حيثيت او عظمت يې له خاورو سره برابر کړی دی.

له پينځه ساعته پر له پسې خبرو او بحث وروسته حکمتيار د حقاني په ټينګار او احترام دې ته چمتو شو، چې د يوه هيئت له ټاکلو او په دې رابطه د تحقيقاتو او پلټنې له تضمين وروسته مولانا منصور، حقاني صاحب ته وسپاري.

له همدې ځايه د قضيې د تحقيق لپاره د علماوو يو هيئت وټاکل شو، چې په دې رابطه تحقيق او پلټنه وکړي او هرڅوک چې پړ وخېژي، د شرعي اصولو له مخې ورسره چلند وشي.

د هيئت غړي لاندې علماء دي:

محترم مولوي نظام الدين حقاني، محترم مولوي عبدالرحيم اخوندزاده، محترم مولوي محمد مير.

پر سند محترم ذاکري اوحقاني صاحب د تضمين کوونکو او شاهدانو په توګه لاسليکونه وکړل او حکمتيار له دې شرط سره لاسليک کړی و، چې د هيئت له تحقيق وروسته بايد مجرم ته شرعي جزا ورکړی شي.

تېر ماخوستن و چې حقاني صاحب د مولوي منصور د خلاصون توافق ترلاسه کړ، مولوي منصور له سړک سره نژدې د حزب یوه بله قرارګاه کې بندي و، دی په داسې حال کې د حقاني صاحب له خوا راویستل شو، چې یو زوړ پکول یې پر سر او همېشنۍ چپنه په تن نه وه، یو خیرن څادر یې له څانه تاو کړی و، د عینکو درک یې نه و، د باندې د حزب له یوه مجاهد سره یو جوړه عینکې وې، په ډېر غرور او افتخار یې ویل، دا د منصور عینکې دي.

حقاني صاحب مولوي منصور له څان سره په موټر کې کېناوه او پلچرخي ته یې خپل استوګنځای ته راورساوه.

د منصور صاحب د نورې ډلې د خلاصون په هکله حکمتیار موافقه ونه کړه، ظاهراً یې دا ویل چې کېدی شي د وژل شویو حزبیانو دوستان په یوه سخت انتقامي عمل لاس پورې کړي، څکه خو باید د هغوی د اطمینان او احساساتو د کنټرول لپاره پاتې شي او که حالات مساعد و، سبا به یې خوشې کړو، حقاني صاحب منصور خپلې کوټې ته له څان سره بوتی، د چای ډوډۍ له خوړلو وروسته یې د ده د اصرار له مخې د محافظینو یوه قافله کې په درناوي رخصت کړ.

کابل راډیو اعلان کړه، چې مولوي نصر الله منصور د څلورو لکو ډالرو معادل افغاني له څان سره لېږدولې، چې حزب ترې نیولي دي.

پر سبا د عقرب ۲۰ مه د سولې مکتب کې بیا د علماوو او قوماندانانو غونډه وه، مولوي منصور هم ورته څان راورساوه، خو دا ځل د کوم وزیر بنز موټر کې راغی، څکه چې موټر، عمله او باډیګارډ یې لا د حکمتیار له بنده نه وو ازاد شوي.

حقاني صاحب، مولوي عبدالرحیم اخوندزاده او مولوي شیرین

شجاعت حکمتیار ته ولېږل، چې د وعدې له مخې د منصور ملګري له ځان سره راولي، خو هغوی تش لاس راورسېدل.

حکمتیار د هیئت له تحقیق او فیصلې مخکې د دوی خلاصون ناممکن ګڼه او دا یې ویلي وو، چې که بیا په دې رابطه څوک راغلل، که مجاهدینو هر ډول عکس العمل وښود مسوولیت به یې زموږ پر غاړه نه وي.

مولوي منصور لکه د پخوا په څېر لنګوټی تړلی و، خو لا چپنه یې نه وه پیدا کړې او پر واسکټ یې د پاسه له ځانه سپین څادر تاو کړی و، دی په تالار کې ودرېد او حاضرینو ته یې د پرونۍ واقعې په هکله معلومات او توضیحات ورکړل:

...کله چې موږ چهار اسیاب ته ورسېدو، د حزب افرادو زموږ مخه نیولې وه، ما خپل مجاهدین له مقاومت منع کړل، خو دوی چې زما د موټر دروازه خلاصه کړه، شعارونه یې ورکول چې دوستم مو نیولی، ګلم جم مو وښیو او داسې نور شعارونه یې ورکول، له تشدد یې کار واخیستې، زموږ پر ملګرو یې حمله او ډزې وکړې، کله چې کشمیر خان راغی، هغه له هرڅه بېخبري ښکاره کړه، ویې ویل تاسې به له ما سره تر هغې قرار ګاه ولاړ شئ...

خو اوس دا وایم، که تر مازیګره زما ملګري خوشي نه شول، په ټول افغانستان کې به د حزب په خلاف سرتاسري جګړه پیل شي، همدا اوس موږ ته له مختلفو ولایتونو مخابرې راغلې، چې د حملې تیاری نیسي.

مازیګر بیا حقاني صاحب چهار اسیاب ته ولاړ او تېر ماخوستن و، چې د منصور ډله چې د ده زوی هم په کې و، له ځان سره پلچرخي ته راوستل او پر سبا یې په خو موټرو کې د پخواني رژیم د مرکزي کمېټې

دفتر ته ورسول، چې له ارگ او وزارت دفاع سره جوخت او د حرکت انقلاب اسلامي لپاره خوشې شوي وو.

د جمعیت نشراتي ارگان مجاهد د ۱۳۷۱ کال ۱۸ مه گنه کې په غټو تورو یوازې دومره لیکلي: قضیه مولوی نصر الله منصور بکجا رسید؟ تر دغه عنوان لاندې په وړو تورو راغلي. در شماره آینده بخوانید، (خو دا موضوع واکمنو ته دومره بې ارزښته وه، چې په بله گنه کې یې څه پرې ونه لیکل.

د حکمتیار لیك:

محترم مولوی صاحب ذاکري او مولوی صاحب حقاني!

السلام علیکم ورحمة الله و برکاته!

په الهی امان کې اوسئ او په خپلو ټولو ایماني ډندو کې بریالي اوسئ.

غواړم د لږم د میاشتې د ۱۹ مې نېټې د حادثې او د هغې د پس منظر په باب تاسې په جریان کې واچوم.

په داسې حال کې چې موږ د جناب مولوی نصرالله منصور سره هېڅ دښمني نه لرو او د هغه په مراتبو مخالفتونه له نظره غورځوو، خو هغه موږ او زموږ مجاهدینو ته د لار وهونکو خطاب وکړ، هغه د حزب تر ولکې لاندې سیمه کې تگ راتگ درلود، خو چا ورته مزاحمت نه جوړاوه، له کمونستانو او ملېشو سره یې زموږ د جگړې پر وخت بې دلیله اعلان وکړ، چې له شانه به د حزب پر ځواکونو برید وکړي، او په دې توگه یې ځان له حزب اسلامي سره د جگړې د لوري په توگه مطرح

او د ملیشو د یرغل نه یې دفاع وکړه، خو موږ یې پر وړاندې هېڅ نوعه عکس العمل ونه ښود، په داسې حال کې چې ټولو ته څرګنده ده چې د حزب اسلامي د مؤمنو ځواکونو پر وړاندې څومره وزن او موقعیت لري، ځان یې د سولې هیئت غړی وګاڼه او زموږ له موافقې پرته یې اعلان وکړ، چې باید حزب اسلامي د مرنجان له غونډۍ د ملیشو له وتلو سره جوخت خپل ځواکونه له څهار اسیاب او بیني حصار څخه وباسي، چې نه د سولې هیئت داسې پرېکړه کړې وه، او نه دي موږ د سولې د هیئت په توګه پېژندلی و، او نه د سولې غړی و، خو له دې سره سره موږ د هغه د دې جنګ افروزانه څرګندونو پر وړاندې هېڅ عکس العمل ونه ښود، په پکتیا ولایت کې یې په یوه طرفه اقداماتو لاس پورې کړ، په ګردیز کې یې د کمونستانو او ملېشو حکومت اعلان کړ، په ولسوالیو کې یې مسئولین وټاکل، په دغه ټاکنو کې یې د حزب یو تن هم ونه نیو، همدا راز یې د نظامي قطعاتو د جوړېدو، اقدام وکړ، او له ایتلافي اداري یې د دغه منظور لپاره کافي امکانات تر لاسه کړل، او ویې غوښتل چې له دې امکاناتو څخه پر ګردیز او نورو سیمو باندې د خپل تسلط پیدا کولو لپاره استفاده وکړي، موږ بیا هم خاموش وو، او په هېڅ عکس العمل مو لاس پورې نه کړ.

شهید قوماندان کوچی زموږ له څلورو نورو مجاهدینو سره د ده د افرادو په لاسونو د ګردیز ښار کې تر برید لاندې ونیول شول او شهیدان کړی شول، زموږ مجاهدینو غوښتل خپل غچ واخلي، او شدید عکس العمل وښیي خو موږ د هغوی مخه ونیوله.

له ملیشو سره د جګړې پر وخت د حزب اسلامي یو قوماندان د خپلو مجاهدینو سره د صدیق الله د کسانو له خوا پلچرخي کې ونیول شو،

خو د حرکت له مسوولینو سره د هغه د خوښې کولو په باب زموږ د وار وار تماسونو باوجود هغه خوښي نه کړی شو. خو موږ د عکس العمل پر ځای صبر او زغم ته ترجیح ورکړه، نه یوازې موږ له ټولو مخالفتونو سترګې پټې کړې، بلکې ومو غوښتل د حرکت انقلاب اسلامي مشر د انتقالي دورې جمهور رئیس په توګه انتخاب کړو او موږ دا طرح یعنې د انتقالي دورې د مشر په توګه د حرکت د مشر ټاکنه پخپله له ده سره مطرح او له نورو مشرانو سره مو تفاهم وکړ، خو د حرکت ځینې غړي چې د نورو په وسیله تقویه شوي وو، که زموږ د لارې خنډ نه وی شوي، او مولوی صاحب محمدنبي یې د کابل پر پرېښودو او پېښور ته په تلو نه وی مجبور کړی، نو اوس به هغه د انتقالي دورې جمهور رئیس وی.

خو موږ په دې برخه کې او هم په دې باب چې حرکت انقلاب اسلامي یو لوی تنظیم ګڼو او د هغه له قیادت او افرادو سره د نیکو اړیکو غوښتونکي یو، ډېر سندونه او شواهد وړاندې کولای شو، د لړم د ۱۹ نېټې د حادثې هم مولوي منصور عامل و او د هغې مقدمې یې برابرې کړې وې، کسانو یې په وحشیانه عمل لاس پورې کړ، د یوولسو مجاهدینو د ټپي کېدو او شهادت سبب شو، موږ له نهایي صبر او زغم نه کار واخیست او ومو غوښتل چې هغوی ته تاوان ونه رسېږي، زموږ مجاهدینو دی د حادثې له صحنې ویوست، او په داسې حال کې چې د هغه د اوسېدو ځای د شهیدانو او ټپیانو د ورثه وو لخوا محاصره شوی و، او له هغه نه د غچ اخیستو او شرعي محاکمې غوښتونکي وو، موږ منصور صاحب د هغوی له منځه راویوست او تاسو ته مو وسپاره، په سبا د ده نور کسان موږ په دې شرط خوشې کړل چې د محاکمې او شرعي پرېکړې لپاره به هیئت ټاکل کېږي، ما د ده د وسایلو او اجناسو د

راټولولو او استراد احکام صادر کړل، تاسې زموږ د صلح جويانه اقداماتو پر وړاندې تضمين وکړ، چې د سولې هيئت به د دې فيصلې په برخه کې شرعي پرېکړه صادره کړي او د خودسرانه اقدام او عکس العمل، غچ اخيستنو او ماجراجو يانه حرکتونو د تر سره کولو مخه به نيسي خو متاسفانه مولوی منصور د ائتلافي رژيم د خبري وسايلو له لارې داسې څرګندونې وکړې چې موږ هغه د حزب اسلامي پر وړاندې د ده د جګړې له اعلان سره مترادفې ګڼو، په پېښور او ګرديز کې يې غونډې جوړې کړې، او له ټولو اخلاقي موازينو څخه د مخالفو شعارونو په ورکولو يې لاس پورې کړ.

او وېې غوښتل چې د دې فتنې د اور لمن نورو سيمو ته پراخه کړي، کاشکې هغه او د هغه ملګرو په کابل کې د مسلمانانو د زنداني کولو، تلاشی، يرغلونو او خونړيو پېښو د وقوع په باب چې هره ورځ کابل کې تکرارېږي، عکس العمل ښوولای وی، کاشکې هغه او د هغه پلويانو د کابل ښار د خلکو په عزتونو، سر او مالونو باندې د هرې ورځې کېدونکو تجاوزونو په مقابل کې رد عمل ښودلای وای او په کابل ښار کې يې د ملي شتمنيو چور او چپاول، د مجاهدينو او قوماندانانو سره دکړو وړو لکه چې مولوی حقاني سره وشول مخه نيولې وی او عکس العمل يې څرګند کړی وای.

عجيبه ده چې دوی دا ټولې پېښې عادي بولي او پر وړاندې يې هېڅ عکس العمل نه ښيي، که په کابل کې هره ورځ په سلګونه کسان وژل کېږي، او په لسګونو کورونو باندې تېرى کېږي، کمونستان پر اوضاع مسلط کېږي، مهم او اساسي پوستونه تر لاسه کوي، استراتيژيك او حاکم نقاط اشغالوي او په زياتېدونکي ډول د خپلو سياسي او پوځي

پایگاوو په استحکام لاس پورې کوي، دا ټول زموږ دوستانو ته عادي او غیر مهم دي، هغه څه چې دوی ته اهمیت لري د حزب اسلامي افغانستان پر مجاهدینو باندې د تاخت و تاز په بدله کې د یو موټي پیسو لاس ته راوړل دي او غواړي په دې توګه د اسلامي ادارې مسولین او کمونست جنرالان راضي او ایتلافي ادارو کې خپل موجودیت تضمین کړي.

هیله کوو چې تاسو د قضیې د شرعي څېړنې او مقابل جانب د خپلسریو، عکس العملونو او ماجراجویانه څرګندونو د مخنیوي په باب په کړې ژمنه عمل وکړي، مقابل لوری خپلو اشتباهاتو ته متوجه کړئ، او د سولې هیئت وهڅوئ چې خپله وروستۍ پرېکړه زر تر زره صادره کړي.

همدا رنګه لازمه ده چې تاسو خپلې کړې مخکنۍ وعدې سره سم حقایق ټول ملت ته اعلان کړئ چې په دې توګه د ماجراجو او فرصت طلبو عناصرو د درواغجنو او زهر لړلو تبلیغاتو مخه ونیول شي.

کریم خدای(ج)مو یار او مرستندوی.

ستاسو ورور حکمتیار

۱۳۷۱هـ ش د لړم میاشتې ۲۵مه نېټه

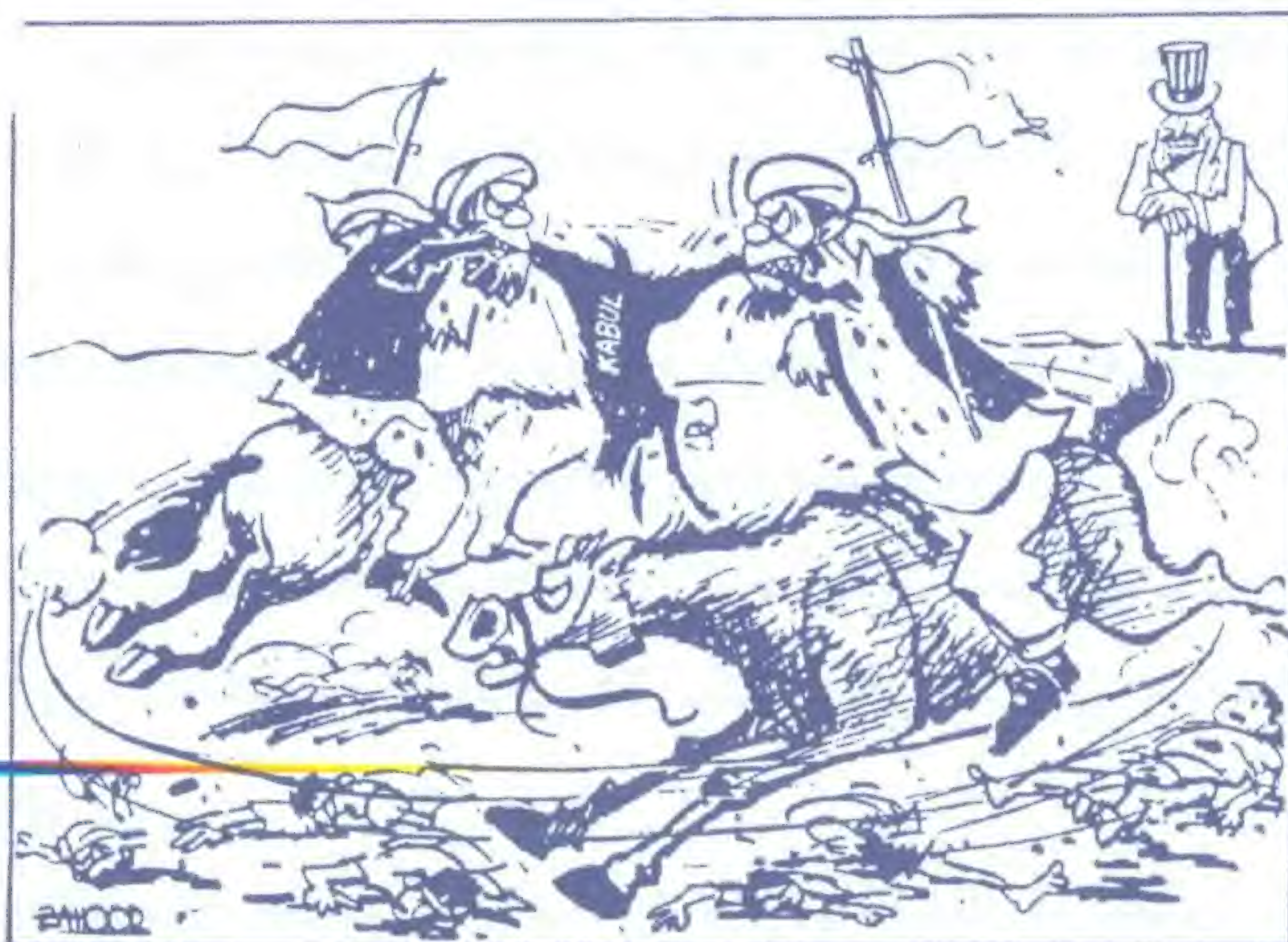
د سولې پر ښوونځي برید:

د علماوو اتحاد پلچرخي ته راولېږدېد، د حزب وحدت او نظار شورا د جګړې پر وخت د دوستم ملېشې هم له شورای نظار سره نښتي او د ښار د ځینو برخو له نیولو سره یې د سولې پر مکتب هم برید کړی.

د ښوونځي ځينې برخې د راکټونو له لګېدلو زيانمنې شوې دوه موټر چې يو په کې د يوه کندهاري قوماندان او بل د حقاني صاحب د تنظيم فلاينګ کوچ دی ويجاړ شوي دي، له همدې ځايه وه چې علماوو هم د سولې په مکتب کې د سولې فعاليتونو ته دوام ورنه کړی شوی، کډې يې بار او پلچرخي ته راولېږدېدل.

پلچرخي کې خورا بير او بار او ګڼه ګوڼه شوه، چې وار له مخه له حقاني صاحب سره هم زيات قوماندانان او قومي مخور راغلي دي.

سونګ او خوراکي مواد ټول د حقاني صاحب له خوا برابرېږي، لرګي له پکتيا هرې دوې ورځې وروسته را رسېږي، غوړي، اوړه، وريجې، دال له ميرانشاه... البته غوښه کچالو او پياز له بازار تر لاسه کېدی شوی.

د واک وزلوبه

کرايي جنگيالي

د شوروي اتحاد په نړېدو، ارمېنيا د اذربايجان ناگورنا کرباخ او ځينې سيمې لاندې کړې. ايران د ارمينيا ننگه وکړه، سره له دې چې اذريان شعيه مذهبي دی، بيا هم ايران د ارمينيا ملاتړی شو، چې د اذربايجان په غښتلتيا يې د ايراني اذربايجان د پيوستون انديښنه را ولاړولی شوی...

آذاربايجان له ارمينيا سره د مقابلې توان نه درلود... څه خبر له کومې لارې د چا په منځگړيتوب يې له حزب سره غوټه کړه، حزب اذربايجان ته د جنگياليو د لېږد لړۍ پيل کړه.

د سرچينو په وينا د اذربايجان کورنيو چارو وزير ښاغلي جوادوف جلال اباد کې له ښاغلي حکمتيار سره مخامخ ملاقات کې د جنگياليو د کرايې شفاهي موافقه وکړه، د وحيد الله سباوون په مشرۍ دغه پروژه وغځېده، سباوون د دغو جنگياليو د قوماندان په توگه له لومړۍ ډلې جنگياليو سره اذربايجان کې دېره او هورې دفتر پرانيست.

دلته د حزب منصبدار ظفرالدين د جنگياليو د غوراوي رسميات پر مخ وړي، د جلال آباد له هوايي ډگر ډکې الوتکې جنگيالي اذربايجان ته لېږدي...

آوازې دي، واسطې، سپارښتنې، لکه يو کاروبار گرځېدلی، چې د جنگيالي سر درې سوه ډالر معاش يې ورټاکلی... معلومه نه ده له اذربايجان سره د دغه لښکر د معاش او لگښت بيه په څومره کمشن، څووم لاس په کومه کچه ټاکل شوې...؟

چې گورې دوه درې تنه درته ولاړ وي، په جینګه خوله به وايي که حزب کې ځوک پېژنې چې واسطه یې شې که د اذربایجان کرایي لښکر کې یې ونیسي...

زما له دوی زیاته خوله جینګه شي، چې یو خو حزب کې زما پېژندوی د کومې ښې نه دي، بله دا چې د جهادونو ټیکه داري د سرونو کرغېړنه سوداګري ښکاري...

مسلم انګریزي ورځپاڼې په خبر توپولف (۱۰۵۴) الوتکه هره ورځ د جلال اباد له هوايي ډګر دغه جنګیالي اذربایجان ته لېږدوي... ورځپاڼې د افغان پیلوټ حبیب الرحمن او انجنیر امان الله هغه لیک هم خپرو کړی چې خپلو کورنیو ته یې لېږلي دي... د دوی په خبره له آزري حکومت د سرې سر ۱۰۰۰ ډالرو ایله ۴۰۰ دوی ته ورکول کېږي...

(مسلم ۱۸ نومبر ۱۹۹۳)

اذربایجان بیا هم ناګورنو کرباخ خپل نه شوی کړی، خو ځینې سیمې یې بېرته ونیولې، د ارمنیا د تېرې مخه ډب شوه.

ویل کېږي اذري حکومت له افغان جنګیالیو ښه زړه نه درلود، چې نه یې تور کتل نه سپین، ډزولو ویجاړولو ته یې کار وایه، چې اذریانو نشوای زغملی...

د دغه لښکر ځینو ته اذربایجان خپل تابعیت ورکړ، هورې یې ودونه وکړل، د وژل شویو یې یوه وړه هدیره ده...

۱۰۹۲-۱۹۹۳ کې دغه جګړه د ملګرو ملتو لخوا په ۱۹۹۴ کې ودرېده، خو ناګورنو کرباخ هماغسې د ارمنیا منګول کې پاتې شو.

د ایران، عراق جګړه کې هم د ایران لخوا افغان کډوال د جګړې لیکو ته استول کېدل....

ډېری پاکستاني مقاماتو هم د خپلو ساتونکو په توگه تنظيمي جنگيالي ټاکلی... نواز شريف، جنرال فضل حق، قاضي حسين احمد او... له افغان مجاهدينو خپل باډيگارډان نيولي... قاضي حسين احمد خپلو افغان ساتونکو ته ډوډۍ هم نه ورکوله... ما هماغه وخت افغان مجاهد ته په دې اړه رپوټ برابر کړی و...

له دې وړاندې ۲۰۰۰ مجاهدين پر کويټ د عراق له ورختو سعودي عربستان ته لېږل شوي وو. د مجاهدينو عبوري حکومت مشر مجددي په هوايي ډگر کې ورته مخه ښه وويله...

محاذ، حزب او مولوي حقاني د خپلو مجاهدينو له لېږلو سره موافقه ونه کړه، استاد سياف د خليج جگړه کې له امريکايي مخالف دريځ سره د خپلو مجاهدينو ونډه چاغه وتلله.

د تاجکستان اسلامي نهضت هم د ډاکتر نجيب الله رژيم له سقوط افغانستان ته شيوه شو، حکمتيار او سياف يې پر ننگه او مرسته ودرېدل، تر هغې چې استاد رباني او احمدشاه مسعود د تاجکستان اسلامی نهضت مشر عبدالله نوري له تاجکي ولسمشر علی رحمانوف سره په جوړ جاړي اړ کړ.

وايي پر يو شمېر عرب اورپکو د کورنيو چارو وزير احمدشاه احمدزي افغان پاسپورتونه وېشلي او دوی ته يې کابل کې کورونه مانی رانيولې.

هغوی چې افغانستان کې پاتې دي، له حکومتي مرستې او سرپرستی برخمن دي.

د دغو اورپکو انجام د زړې لوبې دوام گرځېدی شي، که د نوې ډرامې پيلامه- موږ ته د واړه گواښ راولاړولی شي...

پر خره سپرېدل يو شرم کوزېدل بل

حل او عقد شورا د پينځو جهادي تنظيمونو له خوا، تحريم شوې، ځينې ولايتو لکه ننگرهار، کونړ او لغمان هم شورا بايکاټ کړې، نور ولايتونه هم شکايتونه لري، ټول د شورا لپاره د غړو په غوراوي کې پر حکومت د ټگۍ جعل او رشوت تورونه لگوي.

په دې لړ کې لومړۍ فيصله دا وشوه، چې رباني صاحب بايد د تمديد شوې مودې له پای ته رسېدو د چارو واگې خپل لومړي معاون مولوي محمد نبي محمدي ته وسپاري او د هغه تر ادارې لاندې د شورا د تزکيې، اصلاح او تکميل چارې بشپړې شي.

له دغې طرحې سره مولوي خالص او حکمتيار بشپړ توافق څرگند کړ، گيلاني او مجددي هم ورسره موافق وو، غوښتل يې رباني واك قيادي شورا ته وسپاري او هغه بيا مولوي محمد نبي يا بل چاته قدرت ورکړي، په دې توگه د شورا د اصلاح چارې بشپړې کړې، چې واقعاً د ملت د نمايندگۍ او د دولت د مشر ټاکنې صلاحيت پيدا کړی شي.

خو مولوي نبي پاکستان ته پښې سپکې کړې وې، ده پېښور ته د تلو پر لاره جلال اباد کې رسنيو ته ويلي و، چې د افغانستان هوا پرې بده لگېږي حساسيت لري...

د سياف موقف څرگند نه و، استاد رباني د واک پرېښودو ته نه شوی چمتو کېدی، ده مولوي خالص ته ويل: خر سوار شدن يک شرم و پايين شدن ديگه...

دغه اوازې وار له مخه خپرې وې، چې د حکمتيار او دوستم ترمنځ د جوړجاړي لپاره فعاليتونه روان دي، له همدې ځايه وه، چې د جمعيت مرکزي خپرنيز ارگان مجاهد د ۱۳۷۱ کال په ۱۹ مه گڼه کې ليکلي: ((د حزب اسلامي مرکزي شورا غړي استاد ذره او د حکمتيار زوم غيرت بهير تاشکند او مزار کې د دوستم ملاتړ د لاس ته راوړلو لپاره هلې ځلې کوي)) مجاهد جريدې په همدې گڼه کې ليکي: جنرال دوستم له يوه شل کسيزه هيئت سره لومړی پاکستان او بيا سعودي ته سفر کړی، مجاهد جريدې دغه سفر د سعودي استخباراتو مشر ترکي الفيصل په بلنه ښوولی، چې غوښتل يې د دوستم او حکمتيار ترمنځ اړيکي ټينگ کړي...

له دې مخکې د قوس له ۱۴ مې تر ۱۸ مې د حکومت او حزب وحدت جگړې چې د دوستم او دولت د ځواکونو ترمنځ يې هم د جگړې لمبې بلې کړې، سو تفاهم وگڼل شو، خو د دغه سو تفاهم د وضاحت لپاره (جمعيت) يوه پاڼه خپره او دا جگړه يې د ببرک کارمل طرحه او د دوستم، حزب وحدت پير گيلاني او مجددي د ائتلاف کودتا وښوده، که څه هم دغه پاڼه خپله سرچينه نه څرگندوي، خو لکه شپانه ته د وزې خبره: که زه ونه وايم گوډه پښه مې وايي، پاڼه خپله پر جمعيت گواهي ورکوي... ځکه خو يې متن کټ مټ له لاندې تبصرې سره را اخلو، پاڼه د افغانستان بانک ترمخ په گڼ شمېر توزيع کېده، چې ما هم تر لاسه کړه، دا هم ويل کېدل چې په ځينو ځايونو کې له الوتکو هم دغه پاڼې شيندل شوې.

۱۳۷۱/۹/۲۳

تفسیری از کلمه «سوء تفاهم»

بسمه تعالی

تفسیر از کلمه (سوء تفاهم)

کشمکش خونین هفته قبل میان یک جبهه ائتلافی و قوتهای تحت فرماندهی وزارت دفاع و همزمان با ان تبلیغات غلط رسانه های خبری جهان تحول عمیق و تازه ای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در افغانستان بود، که می تواند اثرات دور رسی بر جریانات سیاسی افغانستان وارد دارد؟

جبهه ائتلافی مشتمل بود بر محاذ ملی (پیر گیلانی) جبهه نجات ملی (حضرت مجددی) حزب وحدت به سرکردگی (عبدالعلی مزاری) قوتهای لشکر ۵۳ و ۸۰ به فرماندهی جنرال دوستم و سید جعفر نادری و در خفا دسته پرچمیان کارملی، که از حمایت دولت ایران برخوردار بودند.

این جنگ یک هفته ای با حرکت ناموفق نیروهای مربوط به ملیشای دوستم در کابل به اوج خود رسید و سر انجام دو طرف با اعلان اینکه سوء تفاهم رخ داده، دست ازماشه گرفتند، و درین جریان از شمال کابل هزاران مجاهد مسلح از ولایت پروان، کاپیسا به پشتیبانی از دولت اسلامی به کابل شتافتند.

در کابل پرچمیان و افراد وابسته به گروهای متذکره، پیروزی شان را به یکدیگر تبریک می گفتند، و همزمان رادیوهای جهان از بمباردمان

ریاست دولت و وزارت دفاع و اسارت احمد شاه مسعود سخن میراندند، که درین استقامت رادیوی ایران گوی سبقت را ربود.

اکنون سوال اینجاست که برنده این کشمکش کیست؟ و نتایج این تحولات چه خواهد بود؟

درست دولت کنونی افغانستان با سرکوبی دشمنانش بیشتر از بیش مستحکم خواهد شد، زیرا اگر رابطه دولت با عده ای سست گردید، با جمعی دیگر محکمتر شد، که ما اعلامیه تنظیم جهادی حرکت انقلاب اسلامی، اتحاد اسلامی و حزب اسلامی (خالص) را در پشتیبانی از دولت نشانه خوبی درین مورد شمرده می توانیم، همچنان شتافتن نیروهای کمکی از پروان، کاپیسا که در گذشته چندان رابطه گرمی با دولت نداشت، خود یک دستاورد خوب برای رهبران فعلی دولت اسلامی بوده می تواند.

برخی از کشورها نیروهای جنرال دوستم را در افغانستان سرنوشت ساز می انگاشتند، و نقش اساسی را در سقوط رژیم کمونست کابل به ان میدادند، در حالیکه این تحول قضیه را بصورت واضح تری بازگو نمود، و فهماند که این مجاهدین اند که زمام امور را در دست دارند و ملیشای دوستم چیزی بیشتر از نیروهای تبلیغاتی نیستند.

علاوه بر ان پاکستان و سعودی که توانمندی جنرال دوستم را بیش از حد محاسبه کرده بودند و با دعوت و پذیرایی ان خواستند به فرد اینده ساز افغانستان در ارتباط بوده باشند حرکت اخیر ایشان را وادار به تجدید نظر در سیاست شان خواهد کرد.

دلچسپ تر انکه پاکستان بخاطر همکاری حزب حکمتیار در مخالفت با دولت اسلامی به اعتبار خویش نزد مجاهدین و مردم

افغانستان لطمه زده بود، اما متاسفانه اینبار جمهوری اسلامی ایران اشتباه پاکستان را تکرار کرد، زیرا چه از نظر مذهبی و چه از حیث سابقه که نزد احزاب جهادی آن کشور دارد، جبران آن برای ایران مشکلات زیادی را در پی خواهد داشت.

بهمگان روشن است، جمعیت اسلامی افغانستان که در حال حاضر پست های مهم ریاست دولت و دفاع را در اختیار دارد، در طول جهاد و بخصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چی مشکلاتی نبوده که به خاطر دفاع از حقوق اقلیت های مربوط حزب وحدت و نیروهای دوستم... متحمل نشده و بدلیل حمایت از انها اتهامات گوناگونی امثال ائتلاف با کمونستان، دوستی با شیعه (از جانب خالص) متهم نگردید، و بحیث یک حامی نیرومندی ایشان را در طی این مدت یاری رسانیده، ولی این پیشامد پشت پا زدن به تمام دلسوزی ها و همکاری های جمعیت بود و خود را محروم داشتن از یک متحد نیرومند و معقول، که ناگزیر در اینده نه چندان دور بهای انرا خواهند پرداخت، زیرا در افغانستان پشتون ها از اول با انها چندان روش خوبی نداشتند و اکنون اعلام دشمنی با تاجکها بود و یگانه راه حل در پیشروی آنها اینست تا در صدد جبران اقدام شان برایند.

بسیاری بر طرز فکر و عملکرد رهبران حزب وحدت می خندند، زیرا با افراطی گری و مواقف دیکته شده از سوی ایران چنان فضای را برخود ایجاد کرده اند که راه موفقیت در ان سراغ نمی شود، چه حزب وحدت اسلامی نه تنها بخش کوچکی از هزاره هاست، بلکې از حیث مذهب (شیعه) در انزوا قرار داشته و موقعیت هزاره جات در ساحه کم اهمیت تر نواحی مرکزی افغانستان ایشان را بصورت طبیعی محاصره کرده

است.

بقول مسعود؛ این حرکت از سوی نیروهای به راه افتاده که از اراده مردم افغانستان مبنی بر انتخاب رهبر اینده کشور خوف داشتند، بلی جنگ در استانه تدویر شورای حل و عقد شروع شد، تا بتواند بر گذاری انرا به تعویق اندازد در حالیکه قبلاً دلایلی برای به تعویق انداختن آن از سوی بعضی از سازمان ها عنوان می شد و دولت سرسختانه در جهت تشکیل شورا گام بر میداشت.

بدین ترتیب شرکت پیر گیلانی در این حرکت اولاً علاقمندی آنرا نسبت به این شورا زیر سوال میبرد، ثانیاً ائتلاف با نیروهای دوستم رابطه وی را با متحد سابقه دارش حرکت انقلاب اسلامی قطع می نماید.

تحريك نیروهای دوستم از سوی کارمل، برای انجام چنین امر خطرناکی بمثابه بخت ازمایی گروه پرچم نیز بوده، که دوستم و نیروهای تحت فرمانش فدای این هدف گردید، زیرا دوستم هم از نظر سیاسی میان قوت های مجاهدین بیگانه و تنهاست و هم از حیث مواضعش در شمال کشور بسیار اسیب پذیر میباشد، از ان گذشته اگر شمولیت دوستم درین ائتلاف بر علیه دولت اسلامی به کلیه افرادش ثابت شود، بسیاری از آنها را برخواهد انگیخت که منجر به تجزیه و تضعیف فوق العاده دوستم خواهد شد.

شاید عده ای این رویداد را به نفع حکمتیار به حساب ارند، اما در واقع اینطور نخواهد بود، چون میان دولت و تعدادی از احزاب جهادی تجدید دوستی صورت یافته، از سوی دیگر دولت توانست نظر مساعد قوماندانان سر شناس حکمتیار را در پروان، کاپیسا امثال استاد فرید

استاد فتح و کریم بخود جلب دارد و یک پشتوانه خوب که رنگ قومی نیز دارد بخود کسب نماید. اگر در پی دلایل این کودتا باشیم، مهمتر از همه اینست که جمعیت اسلامي بیش از حد در سیاست از اخلاق استفاده میبرد و این امر به بقایای رژیم کمونست قبلی و احزاب ضعیف فرصت داده تا از وضع موجوده استفاده سوء نماید.

همچنان دلچسپی کشورهای همسایه برای ایجاد یک تحول دیگر در افغانستان است، که به حیث سوال بغرنج مطرح شده است، زیرا سران دولت کنونی افغانستان متحیر اند، بخصوص ایران و پاکستان، از افغانستان چه توقع دارند که ما از عهده ان بر آمده نمیتوانیم، و ان نظام چه خواهد بود و ان افراد که؟

شاید درک این نکته برای مردم افغانستان دشوار نباشد، مخالفت بیگانگان دال بر حقانیت، استقلال و عدم وابستگی دولت اسلامی افغانستان است، ازین رو پیشبینی می شود که پیوند مردم با دولت پیوسته انکشاف خواهد یافت.

بهر صورت این اقدام دسته بندی جدیدی میان نیروهای سیاسی در افغانستان بوجود اورده، در یکطرف احزاب جهادی و مردم افغانستان در جانب دیگر بقایای رژیم کابل و چهره های ضعیف و وابسته به اجانب که بدین ترتیب در اینده میتواند برای عملکرد های ایشان پاسخگو باشد و اینست معنی سوء تفاهم که هنوز تفسیرش چندان روشن نیست.

نگرشی کوتاه بر متن ورق پاره ای تحت عنوان (تفسیری از کلمه سوء تفاهم):

تبصره: منبع الجهاد خلورم کال ۱۳۷۱ دربیمه گنه مرغومی - سلواغه.

بتاریخ ۲۳ / ۹ / ۱۳۷۱ در شهر کابل اوراقی نشر و توزیع گردید، که موقف دولت را در رابطه با وقایع اخیر ناشی از اختلاف شدید در گروهبندی اداره کابل منعکس می نماید.

متن برگه، قوای رشید دوستم و حزب وحدت را با همکاری پیر گیلانی و حضرت مجددی به سر نگونی دولت از طریق یک حرکت ناموفق کودتایی که گروه پرچم ببرک کارمل نیز در خفای آن نقش داشت متهم نموده، واز یک جبهه ائتلافی قوت های مزبور نام میبرند.

جالب اینست که تا ایندم دولت، قوای دوستم و نادری را جز قوت های وزارت دفاع میدانستند و ارتباط دوستم، حزب وحدت و ببرک را مبنی بر ائتلاف انها اعتراف نمی نمودند ولی اینک علاوه بر اعتراف ائتلاف در کودتای ناکام نقش کارمل نیز یاد اور شده است.

ورق پاره از مداخله مستقیم دولت ایران نیز نام میبرد و از روش پاکستان و سعودی نیز مبنی بر (بیش از حد محاسبه کردن قوت های دوستم) شکایت می نماید.

همچنان جعفر نادری، دوستم و حزب وحدت را در برابر اینکه جمعیت بخاطر حمایت از انها و به اصطلاح پشتیبانی از حقوق اقلیت ها اتهامات گوناگون و مشکلات زیادی متحمل گردیده، ایشانرا به پشت پا زدن به این همه دلسوزی های جمعیت ملامت قرار داده، این عملکرد

انها را از دست دادن یک متحد نیرومند (جمعیت) تلقی نموده است.

نقطه جالب دیگر اینست که ایشان به خاطر جلب حمایت مجدد ائتلافیون مسله پشتون و تاجک را مطرح نموده گو اینکه پشتون ها از اول با انها روابط خوب نداشت، ازینرو نمی بایست با تاجکها که جمعیت خود را نماینده و وارث آنها دانسته، چنین روش خصمانه ای از خود نشان میداد، در حالیکه مسئله این قوم و ان قوم در میان نبوده و نیست و دامنه زدن به این اتش به نفع هیچ کسی تصور نمی شود، درین ضمن دولت باز هم چشم امید بسوی انها دوخته تمنا می نماید که انها در صدد جبران این عمل شان اقدام نماید.

از سوی دیگر دولت با وصف این باز هم هیچگونه اقدامی در مقابل سران و متهمین کودتا از خود نشان نداده، گواینکه از هر نوع اقدام متقابل عاجز بوده در صدد کسب حمایت انها می باشد.

نتیجه ای که ازین مطالب بدست می اید، اشتباه رهبران دولت است که بخاطر کسب و دوام اقتدار جناح هائیکه قطعاً در جهاد نقش نداشته و بر ضد آن فعالیت نموده محور قوت و حمایت خود میدانستند، از همینرو حوادث ناگوار و دلخراش، جنگ های تباه کن، چور چپاول و عدم استقرار توسعه یافته، صلح، امنیت و وحدت ملی را در کشور همچنان تهدید می نماید، اعتراف دولت بر این که دوستم و نیروهایش از نظر سیاسی میان قوت های مجاهدین تنها بوده و هم از جهت مواضعش در شمال اسیب پذیر می باشد خود بیانگر این حقیقت است، که ائتلاف و حمایت بیدریغ دولت از انها خود در تشهیر سیاسی و تبلیغاتی قوای دوستم قیمت گزافی بود، که دولت در پرداخت ان به انزوای سیاسی و مردمی مواجه است، پذیرفتن و بازگو نمودن این

مسئله که دوستم و ملیشای ان چیزی بیش تر ازنیروهای تبلیغاتی نیست دولت را در راه حصول دوباره موقف و اهداف سیاسی اش کمک چندانی نخواهد کرد. درین برگه بالهجه شکایت امیز از روش ایران و پاکستان نیز شکایت صورت گرفته متذکر میگردد که کشورهای ایران و پاکستان از رهبران کنونی دولت چی توقع دارد که از عهد ان بر امده نمی تواند، ان نظام چی و ان افراد که؟

مطلب فوق مبین این واقعیت است که گویا رهبران کنونی حاضر اند، همه سیاست ها و مقاصد سیاسی و ... ایران و پاکستان را تامین و پیاده نماید، پس ضرور و لازم نیست که انها در جستجو، ترجیح و استخدام گروها و پشتیبانی اشخاص و نیروهای دیگری باشد، که نباید چنین می بود، در اخیر دولت این همه وقایع و جریانات را بنفع خود حساب نموده انرا در ایجاد پشتیبانی وسیع دولت تلقی نموده ولی حیف اینکه باز هم این پشتیبانی را صبغه قومی دانسته، انرا پیروزی بزرگ خود میدانند.

ورق پاره مبین دسته بندی اتهامات است که علیه یکدیگر بکار میبرد... اتهام کودتاه، ائتلاف با پرچم، خلقیها، دوستم و... اتهامات همرنگ و مشابه که هر جناح مسئولیت آنرا بدوش داشته، چندین بار به ارتکاب آن دست بازیده...

این همه مسایل در مجموع قابل تامل بوده که از حیث عواقب وخیم ان از تکرارش جلوگیري صورت گیرد.

ما ازین بیشتر نمی خواهیم بر مطالب این ورقه بحث و تبصره نمایم، تنها بحیث یک سند و ارائه معلومات بیشتر در رابطه با وقایع و جریانات اخیر کشور متن کامل انرا نشر نمودیم.

د ایډیالوژیو اغېز:

جمعیت ایډیالوژي ته شاکړه، له سید قطب، حسن البناء او مودودي په مخ اړولو یې په قومي او ژبنۍ کچه بېلا بېل عناصر پر ځان راټول کړل.

د ژبې، قوم او سمت بیرغ په پورته کولو یې انگېزې غوړولو ته مخه کړه، خو حزب بیا له خپلې ایډیالوژیکي او سیاسي کلابندي ونشوی وتلی ځکه خو یې د ملي مقاومت موقعیت خپل نه شوی کړی، د ایډیالوژۍ د کوډو اغیز مات نشو، نوې داعیه، شعار او انگېزه ایجاد نه کړی شوه.

د روښاندو یو پلاوی تېر تریخ ماضي ته په شا اړولو د دغسې یوې هیلې د غوړېدا په نیت له حکمتیار سره چهار اسیا کې کېناست خو ښه خاطره او پایله یې ترلاسه نه کړی شو.

وایي(.........) د حزب پر مالي سر چینو د خپتې اچولو ترځنگ په تصمیم نیولو کې د خپل سیاسي نفوذ او اغېز په برخه کې د حکمتیار له کورنۍ سره د خپښۍ په مټ د دغه فرصت مخه ډب کړه، دلته وه چې حزب د یوه پراخ او سرتاسري ملي قوت د جوړېدا چانس بایلود.

ځکه خو نه د ملي قیام خپه راپورته شوه او نه د ملي سیاست د ستېج هنگامه.

افطار جهادی در کابل

لوړه بیه

د ډاکتر نجیب الله له سقوط وروسته ښایي کابل ته د جنرال دوستم لومړی سفر دی، که څه هم احمدشاه مسعود او رباني د ده په توره د کابل لړزانده تخت ته رسېدلي، خو په دغه یو نیم کال کې دوستم خپله بیه دومره لوړه کړه، چې مسعود، رباني یې نیستی ته کښېنول، خو نیستی پاکه پاچاهي ده، د آمر صاحب او استاد پاچاهی په کار ده.

د دوستم هرکلی په داسې کچه او بڼه وشو لکه د کوم بهرني هېوادمشر... له هوایي ډګر تر ارګه د واټ دواړو غاړو ته د دولت او جنبش بیرغونه ځوړند او د رباني، مسعود او دوستم سلګونه تصویرونه لګېدلي، د دوی ترمنځ یارانه د تورې هغه ګرځېدلې، د تورې یاري که هر څو خوږه وي، پر سرخوږي یې سترګې نشي پټېدی، چې دوستم له دې وړاندې ډاکتر نجیب الله ته دغسې سرخوږی ګرځېدلی و...

هو!

دوستم لکه د یوه بهرني هېوادمشر کابل ته راغی، ښاغلي رباني یې خپله هرکلي ته هوایي ډګر کې ولاړ دي، له الوتکې په راکوزېدو استاد څو ګامه ور وړاندې شو، له دوستم سره یې د تاوده روغبړ غېږ پرانیسته، پر تندي یې ښکل کړ، د ګارډ د تشریفاتو قطعه یې ورته وړاندې کړه، او د موټرو په لوی کتار کې یې د ارګ پر لور بدرګه کړ.

حکومتي خپرونې د دوستم د سفر په اړه هغسې مطالب خپروي لکه د کوم هېوادمشر چې په رسمي سفر پلازمېنې ته رابلل شوی وي.

بسم الله الرحمن الرحیم

فرمان رییس دولت اسلامی افغانستان

شماره: ۱۴۹۶ — ۱۳۷۱/۱۱/۸ — تاریخ

در باره تقرر ستر جنرال عبدالرشید (دوستم) بحیث معاون وزارت دفاع ملی جمهوری د دولت اسلامی افغانستان

تقرر محترم ستر جنرال عبدالرشید (دوستم) بحیث معاون وزارت دفاع ملی جمهوری دولت اسلامی افغانستان از تاریخ صدور فرمان منظور است .

(پروفیسور برهان الدین — ربانی)
رئیس جمهور دولت اسلامی افغانستان

دوستم د ستر جنرال، د ملي اسلامي جنبش قهرمان دانشمند او مفکر لاربنود. او دومره القابو یادیږي، چې د تره کي هغه نشوی پسې رسېدای، کابل راډیو تلویزیون، د شپې د اتو بجو خبرونه د دوستم سفر، ملاقاتونو او د شخصیت ستاینو نیولي...

جنرال دوستم به د ډاکتر نجیب واکمني کې هم ارگ ته ورغلی وي، خو د ملېشي یوه قوماندان په توگه چې نجیب الله ته یې د خپل مزد او اجرت د زیاتوالي لمن غوړوله، خو دا وخت یې ارگ کې د یوه اتل مېلمه په توگه درناوی کېده، چې پر وړاندې یې د اسلامي حکومت او عمري خلافت مدعیان له خپلو ږیرو او عبا قبا سره ډېر حقیر درېدلی وو، ټول شعارونه او ادعاگانې یې د دوستم پښو ته ورغورځولې وې...

د تحریك، ناب او انقلابي اسلام ټیکه دارانو د دوستم دیدن ته اوږده کتارونه لگولي...

بالاخره دوستم ارگ کې د مجاهد ملت او سر لوړو شهیدانو پر اوږو او هډونو وخېژول شو، استاد رباني ترکیې ته د خپل سفر پر مهال د جمهوري ریاست د سرپرست په توگه خپل ځای ناستی پرېښود...

هلته حکمتیار ته هم د دوستم په مینه کې د هجران او بېلتانه سختی نور د زغملو نه وې، همایون جریر چې وار دمخه یې د دوستم په خپلولو پسې لگولی و، دا واټن رالنډ کړ...

دوستم اعلان کړه چې له حکمتیار سره د صدراعظم په توگه نه، بلکې د حزب اسلامي د مشر په حیث گوري، حکمتیار په دې اند و، چې منه دې وي د ولې دې وي، ځکه خو یې د دوستم دا خبره خپل تحقیر نه شوی گڼلای چې له وړاندې یې د خپل مزاج په بلو سکروټو یخې اوبه تویې کړې وې.

د دیدن نېټه راورسېده، حکمتیار دوستم یو بل ته د مینې غیږ خلاصه کړه، د یو بل لاسونه یې ټینګ کړل، یو بل ته په موسکا شول، او د دوی ترمنځ په جګړو کې د وژل شویو زرګونو افغانانو ارواوې آسمانو کې وتښېدې...

څومره ازبکو، پښتنو او تاجکو په دغو جګړو کې سرونه خوړلي، چاته یې پته او درك شته...؟

د پخواني کمونیست رژیم د بقایاوو او وحشي ملېشو پر ضد د جګړې جواز او فتوا د دوستم حکمتیار د خوړو او پستو خنداګانو په کټ کټ کې سملاسي ونغښتل شوه...

د دغو دوو تنو د خندا څپو د مرګونو، لوټماریو په ټوله فاجعه خاورې واړولې.

داسې ښکاري لکه دغه جګړو کې د زرګونو وژل شویو هېوادوالو ککرۍ د دوستم پر اوږو د قهرمانۍ د مډالونو او نښو په بڼه لګول شوې وي، او حکمتیار د دوستم هرکلي ته هر پل د دغو بدنامو ملېشو پر ضد جګړو کې د وژل شویو افغانانو پر ککریو ږدي...

تضاد هغسې چې د منافقت کچې ته رسېدلی... له ډاکتر نجیب الله سره جوړه او پوهاوی له جهاد سره خیانت، خو له دوستم او... سره ایتلاف د مجاهدینو او اسلام بری...؟

ددغه مارکیټ رایج الوقت سکه د افغان مظلوم ملت وینه او عزت دی چې د سرونو د سوداګری بېې ټاکلی او لوړولی شي...

بسم الله الرحمن الرحیم

ریاست دولت اسلامی افغانستان

یادداشت

تاریخ

فرمان

محترم ستر جنرال عبدالرشید دوستم

با رعایت وتطبیق مواد یکه طی موافقتنامه جداگانه
روی آن اتفاق شده جنبش ملی اسلامی را بعنوان یکی از
نهاد های وتنظیم های مطرح در خدمت به اسلام
ومردم مجاهد افغانستان به رسمیت می شناسم

پروفیسور برهان الدین ربانی

رئیس جمهور افغانستان

پاکستان ته د جنرال دوستم بیول

کابل کې د پاکستان شارژ دافیر ښاغلی فدا یونس پخپلو یادښتونو کې کښلي... جنرال دوستم غوښتل له پاکستان سره نژدې اړیکې ولري، کابل کې جنرال عالم رزم او ضیاء دغه اړیکې تر ډېره غځولې وې...

جنرال عالم رزم د هوايي ځواکونو افسر و، چې څه موده یې هند کې د افغان سفارت پوځي اتشې په توګه دنده ترسره کړې وه.

ضیا د افغان استخباراتو ځری و، چې شوروي اتحاد کې ټریننګ شوی و، ده هند کې د افغان سفارت دویم سکرتر په توګه هم دنده ترسره کړې وه.

له فارسي، پښتو سربېره یې پر اردو، انګریزي، روسي هم خبرې کولای شوی.

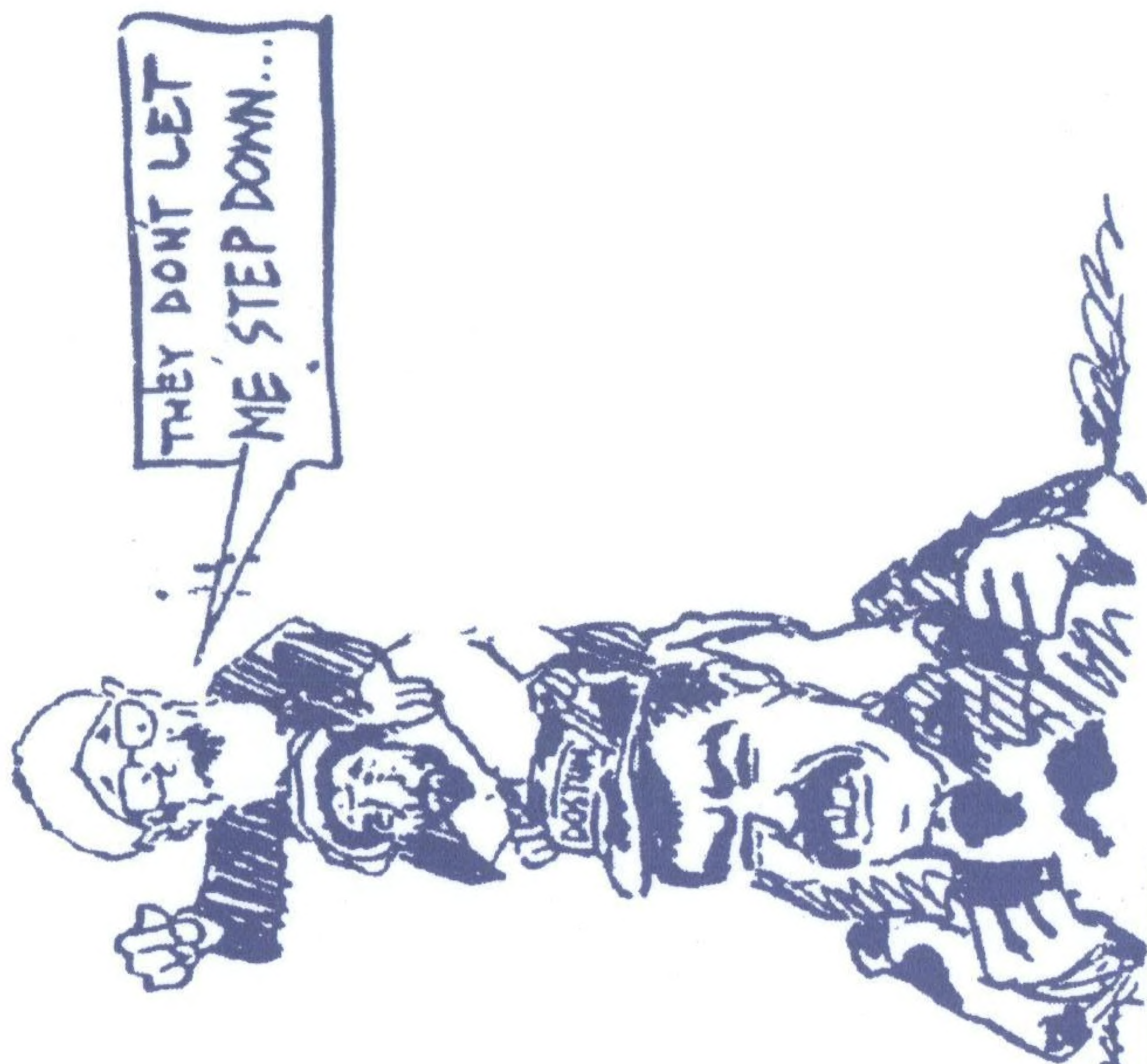
کابل کې د پاکستان سفارت لومړی سکرتر ښاغلي محفوظ له ضیاء سره په اړیکو ټینګولو توانېدلي و، د ده په خوله مو دوستم ته د پاکستان بلنه ورکړه...

د ۱۹۹۲ زیږدیز د دسمبر پر ۲۲مه دوستم له خپلو ملگرو سره د پاکستان هوايي ځواك ایر بیس کامره هوايي ډگر کې له الوتکې کوز شو، هرکلي ته يې زه "فدایونس" د آی ایس آی ډگروال اشرف او د بهرنیو چارو وزارت د افغان څانگې مشر قاضي همایون او ښاغلی اکرم ذکي ولاړ وو، له لنډ ځنډ وروسته مو جنرال دوستم راولپنډۍ ته راووړ، پر سبا يې له صدر اعظم نواز شریف سره ولیدل، بله ورځ يې د پوځ له سر لښکر او ولسمشر سره وکتل.

یوه ناسته کې جنرال دوستم وویل: احمدشاه مسعود يې له پاکستان سره د اړیکو مخالف دی، د مسعود په خبره، پاکستان خپل ملگري په نیمه کې پرېږدي، کله يې هم له چاسره تر پایه نه ده پاللې خو دی له پاکستان سره په اړیکو ویاړي.

جنرال دوستم کومه ناروغي لرله C.M.H پوځي روغتون کې ډاکترانو معاینه او درمل ورکړل، خو د ناروغۍ يې څه پته ونه لگېده.

جنرال دوستم مزارشریف کې د پاکستاني قونسلگرۍ په پرانیستو خوښي وښوده، او د مرستې ژمنه يې وکړه. کابل کې د ضیاء او محفوظ اړیکې نورې هم پراخه شوې، د ۱۹۹۳ د نومبر پر اتمه د شپې ۸ بجې د سفارت د اړیکو څانگې مشر ډگرمن سلیم خبر راکړ چې محفوظ کومه سیمه کې مېشت دی، خلك د ده او ضیا له کړو وړو پارېدلی، سفیر امیر عثمان ډگرمن سلیم ته د ربړې په اواري کې د جدیب خبره وکړه ډگرمن سلیم وکړی شول پخپل حکمت ستونزه اواره کړي.

THEY DON'T LET ME STEP DOWN...

